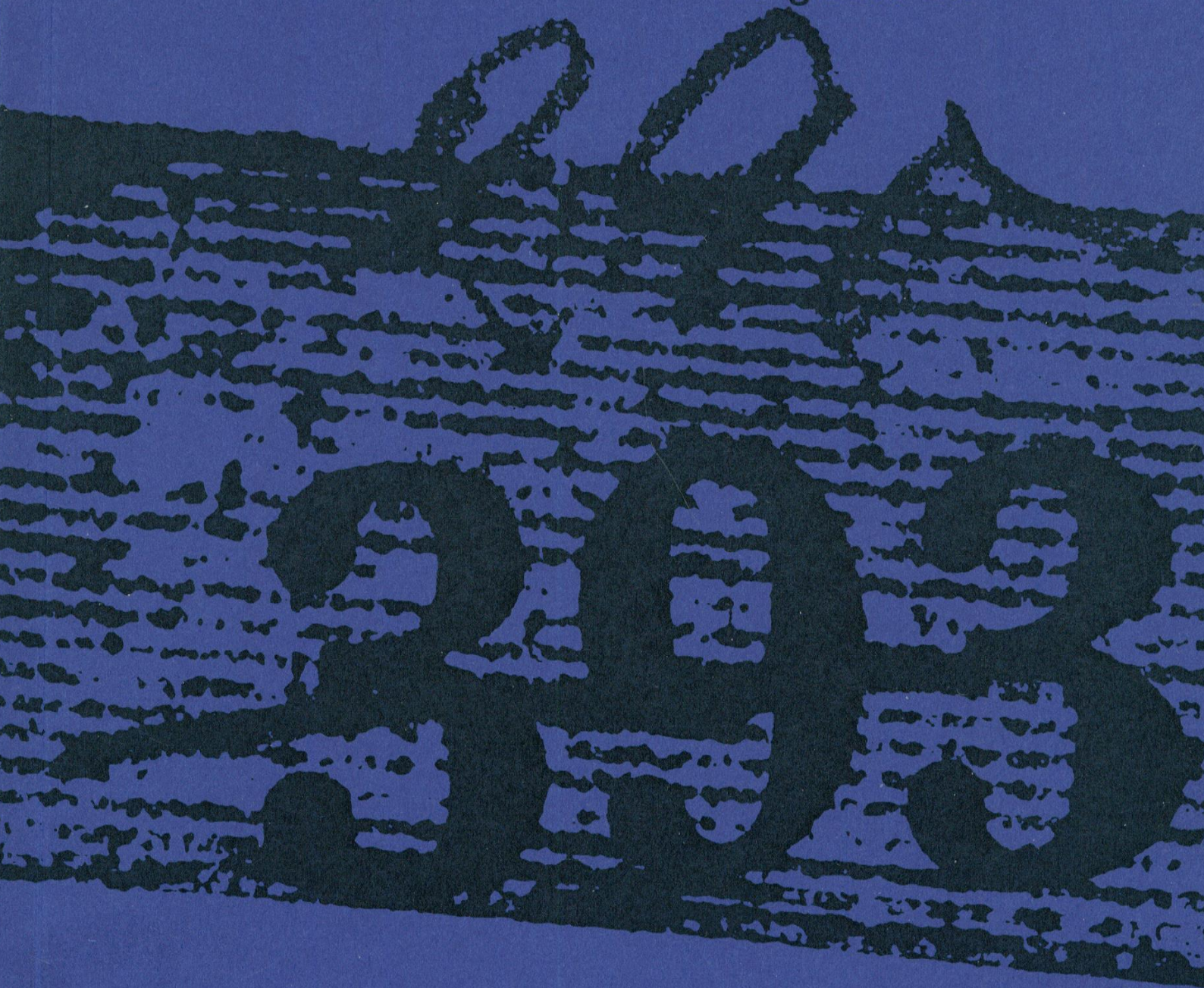

Průvodce knihovnami muzeí a galerií ČR

2000

II KNIHOVNA

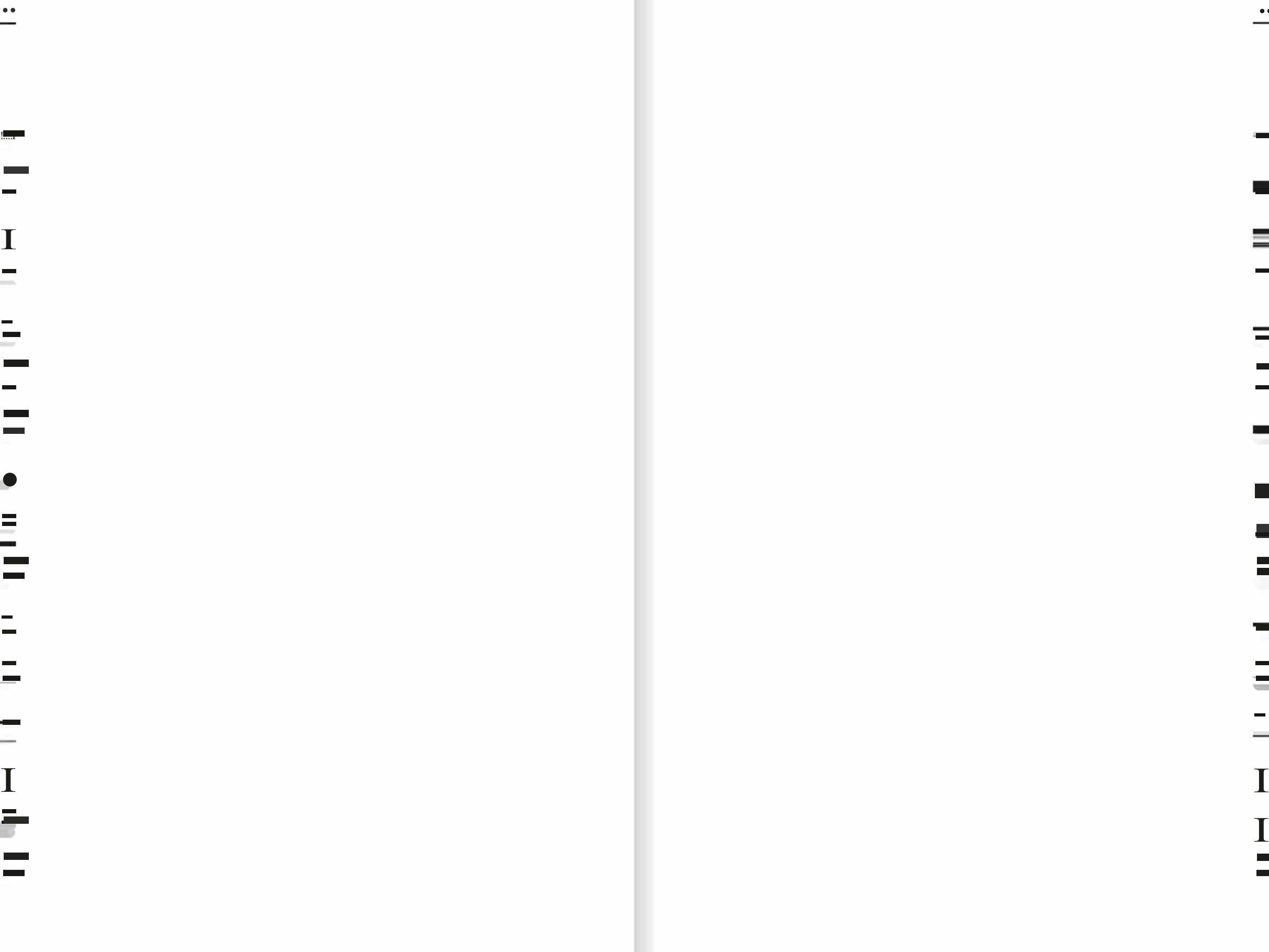
Malý slabikář.

**Průvodce knihovnami muzeí a galerií ČR
A Guide to Museum and Gallery Libraries
of the Czech Republic**

**Štěpánka Běhalová, Alena Petruželková,
Monika Vlasáková (eds.)**

Předkládaná publikace, kterou vydává Metodické centrum pro knižní kulturu a literární muzea Památníku národního písemnictví (MC PNP) ve spolupráci s Knihovnickou komisí Asociace muzeí a galerií z. s. (AMG), je koncipována jako informativní příručka a zároveň propagační publikace pro odbornou i širší veřejnost. Cílem je prezentovat základní údaje o knihovnách, představit jejich služby, digitální knihovny a online katalogy a rovněž prezentovat jejich odborné, regionální, historické a speciální fondy včetně vybraných unikátů.

Pro přípravu publikace byla ustavena pracovní skupina složená ze zástupců MC PNP, Knihovnické komise AMG a zástupců jednotlivých knihoven. V první fázi byla vytvořena metodika přípravy publikace (příprava formuláře s povinnými údaji a komentářem k vyplnění, technické zabezpečení sběru dat a distribuce dotazníků). V druhé fázi proběhl sběr dat z jednotlivých knihoven na základě Google dotazníku distribuovaného krajskými zástupci Knihovnické komise AMG v jednotlivých regionech. Účast knihoven na projektu byla dobrovolná a podmíněná souhlasem vedení jednotlivých institucí, který garantovali přímým potvrzením v dotazníku autoři záznamu o knihovně. Proto výsledná podoba publikace představuje sice reprezentativní, nikoliv ale úplný obraz knihoven muzeí a galerií v ČR. Závěrečná fáze projektu byla věnována revizi a redakci shromážděných údajů a textů.

Publikace je rozdělena podle regionů na čtrnáct částí, které odpovídají uspořádání České republiky na kraje z roku 2000. V těchto oddílech jsou knihovny uvedeny abecedně podle jejich sídla a dále podle názvu muzea nebo galerie. Údaje o jednotlivých knihovnách jsou rozděleny do dvou bloků – první blok obsahuje základní informace o knihovně (adresu, siglu, evidenční číslo knihovny, evidenční číslo v CES, adresu webových stránek, on-line katalogu a digitální knihovny, objem fondů), druhý blok představuje formou textu historii a činnost knihovny, charakter fondů a zajímavosti a unikáty. Prezentaci knihoven doplňují fotografie.

Realizace projektu počítá se dvěma formami vydání, jednak v podobě elektronické a následně tištěné publikace.

Název knihovny

- 1 Adresa knihovny
- 2 Sigla
- 3 Evidenční číslo knihovny (číslo / datum evidence)
- 4 Evidenční číslo CES
- 5 URL adresa instituce
- 6 Online katalog
- 7 Digitální knihovna
- 8 Počet v CES / Celkový počet knihovních jednotek

The presented publication, published by the Museum of Czech Literature's Methodology Centre for Book Culture and Literary Museums (MC PNP) in cooperation with the Library Committee of the Association of Museums and Galleries (AMG), has been conceived as an information handbook and promotional publication for the professional and lay public. The aim is to provide basic information on these libraries, present their services, digital libraries and online catalogues, as well as their professional, regional, historical and special collections – including its most unique items.

To prepare the publication, a work group was assembled composed of individuals from the MC PNP, the AMG's Library Committee and representatives of the various libraries. The initial phase consisted of determining the methodology for the publication's preparation (determining the guarantors of the publication, preparing forms with required information and comments for completion, the technical support for data gathering and the distribution of questionnaires). The second phase saw the gathering of data from the individual libraries based on a Google questionnaire distributed by regional representatives of the AMG's Library Committee in the various regions. Participation of the libraries in the project was voluntary and contingent on consent by the management of the individual institutions that the authors of the library records guaranteed through direct confirmation in the questionnaire. The ensuing form of the publication therefore shows a representative, though not complete picture of museum libraries in the Czech Republic. The final phase of the project focused on the revision and editing of the amassed data and texts.

The publication is divided by region into fourteen parts corresponding to the organization of the Czech Republic into regions that was carried out in 2000. Libraries are arranged in alphabetical order in these sections according to their location, and also by the name of the museum or gallery. Information on the individual libraries is divided into two blocks – the first containing basic information on the library (registration no. of the library, registration no. in CES, sigla identification no., URL link to the national directory of libraries and to the Directory of Museums and Galleries, digitization data, type of automated library system, number of books, etc.), the second presents in text form the history and activities of the library, the nature of collections, as well as points of interest and unique items. A library's presentation is supplemented by photographs.

Project implementation is to consist of two forms of publication: in electronic form and then in printed form.

Dějiny muzejních knihoven v Čechách a na Moravě mají své počátky v druhém desetiletí 19. století, kdy byla založena tři velká muzea a s nimi též jejich knihovny, které jsou dodnes největšími muzejními knihovnami v České republice. Od roku 1814 je budována společně s muzeem dnešní Knihovna Slezského zemského muzea, od roku 1817 Knihovna Moravského zemského muzea a od roku 1818 dnes nejvýznamnější a největší muzejní knihovna v republice – Knihovna Národního muzea. V druhé polovině 19. století byla postupně zakládána regionální a specializovaná muzea, kde se v souladu s cílem muzeí sbírat a uchovávat památky určitého územního celku nebo konkrétní tematiky utvářely také sbírkové fondy knih, nejčastěji rukopisů, prvo-tisků a starých tisků, uchovávaly pozůstalostní knihovny významných osobností, rodů či korporací i zajímavé speciální fondy – kramářské tisky, svaté obrázky, kalendáře, gymnazijní ročenky, knižní vazby, bibliofilie, výstavní katalogy, vzorníky apod. Významné, obsahově nejucele-nější a s vysokým podílem unikátních tisků jsou též regionální fondy knihoven muzeí a galerií, které uchovávají odbornou literaturu i beletrii se vztahem ke konkrétní oblasti. Zmíněné knižní fondy jsou obvykle zapsány jako součást sbírky instituce v Centrální evidenci sbírek (CES) Ministerstva kultury ČR. Knihovny muzeí a galerií budují také odborné (studijní) fondy, které slouží pracovníkům muzeí a galerií a badatelům v oborech rozvíjených v konkrétní instituci.

Celkem je v knihovnách muzeí a galerií uloženo více než 8,5 milionu knihovních jednotek. O tyto fondy pečuje přes 200 knihoven muzeí a galerií, v nichž je zaměstnáno 315 pracovníků, z toho 200 kvalifikovaných knihovníků. Nejrozsáhlejší fondy uchovává Knihovna Národního muzea, která se jejich objemem řadí na druhé místo po Národní knihovně ČR. Hodnotné a rozsáhlé knihovní fondy se nacházejí také v dalších institucích zřizovaných MK ČR – v Moravském zemském muzeu, Národním technickém muzeu, Slezském zemském muzeu, Umělecko-průmyslovém muzeu, Národní galerii, Moravské galerii nebo Památníku národního písemnictví. Řada významných knihoven muzeí a galerií je součástí institucí zřizovaných kraji. Patří k nim například Knihovna Západočeského muzea v Plzni, Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Severočeského muzea v Liberci nebo Knihovna Východočeského muzea v Hradci Králové. Menší skupinu tvoří knihovny muzeí a galerií zřizovaných městy, obcemi nebo jinými subjekty, např. Knihovna Muzea hlavního města Prahy, Muzea města Brna, Muzea města Ústí nad Labem nebo Ostravského muzea. Mimořádně významnou a rozsáhlou knihovnu má Židovské muzeum v Praze.

Knihovny muzeí a galerií mají zájem posilovat svou pozici uvnitř svých mateřských institucí, ale také mezi ostatními veřejnými knihovnami a dalšími paměťovými institucemi. Jsou sdruženy v Knihovnické komisi Asociace muzeí a galerií ČR (AMG), která je dobrovolným sdružením členů AMG založeným na společném profesním zájmu. Zastupuje knihovny muzeí a galerií v Ústřední knihovnické radě a při spolupráci s ostatními profesními organizacemi – Sdružením knihoven (SDRUK) ČR, Svazem knihovníků a informačních pracovníků (SKIP) a Asociací vysokoškolských knihoven. Historie organizované činnosti muzejních knihoven se odvíjí od poloviny 50. let, kdy byla při Ústřední knihovnické radě (ÚKR) založena sekce muzejních knihoven a následně byla v knihovnickém zákoně č. 53/1959 Sb. kodifikována samostatná síť muzejních knihoven. Pravidelné společné aktivity muzejních knihovníků se datují od 70. let 20. století, kdy byla založena Knihovnická komise

při Ústředním muzeologickém kabinetu Národního muzea. Od roku 1991 byla činnost komise převedena přímo pod Knihovnu Národního muzea a v roce 1997 se komise stala řádnou oborovou komisí AMG. V Knihovnické komisi je zapsáno 134 členů – 116 zástupců z celkem 72 institucí a 18 individuálních členů. Členové komise se pravidelně scházejí na seminářích, v roce 2021 se konal v Husitském muzeu v Táboře již 45. seminář knihovníků muzeí a galerií.

Ambicí Knihovnické komise je poskytovat etické a odborné zázemí knihovnickům muzeí a galerií. Při své činnosti klade důraz na spolupráci s paměťovými institucemi, profesními sdruženími i nadřízenými orgány. Hlavním cílem činnosti komise je upevňování postavení muzejních knihoven uvnitř vlastních institucí i mezi ostatními veřejnými knihovnami, zohledňování specifík knihoven muzeí a galerií při tvorbě zákonů a vyhlášek a propagace činnosti těchto knihoven odborné i laické veřejnosti. Knihovny muzeí a galerií se po vzniku zákona č. 257/2001 Sb. o veřejných službách knihoven zařadily do evidence knihoven na MK ČR jako základní knihovny se specializovaným fondem, a staly se tak integrální součástí systému knihoven. Díky tomu mohou k naplňování svých cílů využívat dotační programy Veřejné informační služby knihoven (VISK). Prostřednictvím svých zástupců v ÚKR mají možnost se vyjadřovat k zásadním programovým, legislativním a normativním záměrům v oblasti knihovnictví a prosazovat zde svůj pohled na rozvoj knihovnictví. Významným odborným garantem činnosti knihoven muzeí a galerií především v oblasti péče o sbírkové knižní fondy a při jejich výstavních a expozičních aktivitách je Metodické centrum pro knižní kulturu a literární muzea založené při Památníku národního písemnictví v roce 2014. V oblasti zpracování knihovnických fondů a jejich dostupnosti je neocenitelná spolupráce se Souborným katalogem ČR, který přispívá jak ke kvalitě katalogizace, tak ke zviditelnění fondů knihoven muzeí a galerií včetně možnosti meziknihovní výpůjční služby. Pro trvalé uchování tradičních knihovnických dokumentů včetně digitalizace jsou stěžejní kvalitní kontakty s příslušnými odděleními Národní knihovny. Knihovny muzeí a galerií se zapojují do řady výzkumných projektů, jako jsou Knihopis, PROVENIO, Špalíček nebo Tisky 16. století v zámeckých knihovnách České republiky.

Širokou spoluprací rozvíjí Knihovnická komise AMG s ostatními profesními spolky a sdruženími. Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR věnoval v rámci celostátní kampaně Týden knihoven v roce 2014 hlavní prostor pro prezentaci knihoven muzeí a galerií. Jejich zástupci se pravidelně účastní konference Knihovny současnosti pořádané Sdružením knihoven ČR, kde prezentují svou činnost. V roce 2019 se AMG ČR stala signatářem *Memoranda o vzájemné spolupráci v oblasti knihovnictví a informační činnosti*, které bylo uzavřeno s významnými profesními sdruženími – Asociací knihoven vysokých škol ČR, Sdružením knihoven ČR a Svazem knihovníků a informačních pracovníků ČR. Cílem spolupráce je zapojení do mezinárodních odborných struktur, přenos dobré praxe ze zahraničí do českých knihoven a zlepšení podmínek k poskytování a rozvoji knihovnických služeb všech typů knihoven, tvorba legislativy, vytváření reálného pozitivního veřejného obrazu všech typů knihoven a využívání příležitostí k financování významných projektů a vzdělávání knihovníků. V současné době se Knihovnická komise podílí na naplňování *Memoranda o spolupráci partnerských zemí* uzavřené v roce 2021 mezi zastřešující organizací německých knihovnických spolků Bibliothek und Information Deutschland (BID) a Sdružením

knihoven ČR, které formálně zastupuje všechny profesní spolky a sdružení českého knihovnictví včetně Knihovnické komise AMG.

Dostupnost informací o knihovnách muzeí a galerií podpořil tištěný adresář knihoven muzeí a galerií sestavený v roce 2007. V současné době provádějí jednotlivé instituce pravidelné aktualizace údajů v celostátním Adresáři muzeí a galerií ČR na webu AMG a v Centrálním adresáři knihoven ČR, který je od roku 2015 sloučen s Celostátní evidencí knihoven MK ČR. Tyto adresáře jsou vzájemně propojeny odkazem.

Ambicí předkládané publikace je představení institucí, jejich fondů, služeb i unikátů, a to jak v mezinárodním a celostátním měřítku, tak na úrovni jednotlivých krajů. Knihovny muzeí a galerií jsou významnou spojnicí při spolupráci s dalšími paměťovými institucemi a vědeckou a akademickou obcí, v současné době ovlivňovanou novými požadavky online prostředí, kde se mezi priority knihoven muzeí a galerií řadí poskytování informačních a konzultačních služeb na expertní úrovni pro podporu vědy, výzkumu a vzdělávání.

The history of museum libraries in Bohemian and Moravia dates back to the second decade of the 19th century with the founding of three large museums and their respective libraries. These remain the three largest museum libraries in the Czech Republic to date. The Silesian Museum Library has been developed, along with its museum, since 1814, the Moravian Museum Library since 1817, and the National Museum Library, the most important and largest museum library in the country, since 1818. The latter half of the 19th century saw the gradual establishment of regional and specialized museums that, in accordance with the museums' objectives to collect and preserve items of a specific region or specific theme, also created collections of books (usually manuscripts, first editions and old prints), preserved the estate libraries of major figures, families or corporations as well as special collections – such as shop publications, religious pictures, calendars, grammar school yearbooks, book bindings, bibliophile editions, exhibition catalogues and samplers. The regional collections of museum and gallery libraries, preserving the professional literature and fiction related to a specific milieu, are also significant and the most integral in terms of content, while also containing a high proportion of unique publications. The aforementioned book collections are usually recorded as part of an institution's collection in the Czech Ministry of Culture's Central Register of Collections. Museum and gallery libraries also build professional (research) collections that serve the staff of museums and galleries, as well as researchers in fields developed in the given institution.

In total, more than 8.5 million library items are stored in museum and gallery libraries. These collections are maintained by over 200 museum and gallery libraries employing 315 staff members, of which 200 are qualified librarians. The most extensive collections are held by the National Museum Library, which ranks second after the National Library in terms of volume. Valuable and extensive library collections are also found in other institutions established by the Czech Ministry of Culture – The Moravian Museum, the National Technical Museum, the Silesian Museum, the Museum of Decorative Arts, the National Gallery, the Moravian Gallery and the Museum of Czech Literature. Many important museum and gallery libraries are part of institutions established by regions. These include the libraries of the West Bohemian Museum in Plzeň, of the South Bohemian Museum in České Budějovice, of the North Bohemian Museum in Liberec and of the East Bohemian Museum in Hradec Králové. A smaller group consists of museum and gallery libraries established by cities, municipalities and other entities, such as the libraries of the City of Prague Museum, of the City of Brno Museum, of the City of Ústí nad Labem Museum and of the Ostrava Museum. The Jewish Museum in Prague has an exceptionally important and extensive library.

Museum and gallery libraries are interested in strengthening their position both within their parent institutions and among other public libraries and memory institutions. They are associated within the Library Commission of the Czech Association of Museums and Galleries (AMG), which is a voluntary association of AMG members based on their shared professional interest. This commission represents museum and gallery libraries on the Central Library Council and in cooperation with other professional organizations – the Association of Czech Libraries, the Union of Librarians and Information Workers and the Association of University Libraries. The history of organized activities of museum libraries dates back to the mid 1950s when a museum libraries section

was established at the Central Library Council, and an independent network of museum libraries was subsequently codified in Library Act No. 53/1959. Regular shared activities of museum librarians date back to the 1970s when the Library Commission was established at the Central Museological Cabinet of the National Museum. In 1991, the commission's activities were taken over the National Museum Library, and in 1997 the commission became a regular branch commission of the Czech AMG. The library commission has 134 members – 116 representatives from a total of 72 institutions and 18 individual members. Commission members meet regularly at seminars; in 2021, the 45th Seminar of Museum and Gallery Librarians was held at the Hussite Museum in Tábor.

The Library Commission's objective is to provide museum and gallery librarians with ethical and professional know-how. Its activities place an emphasis on cooperation with memory institutions, professional associations and parent organizations. The main goal is to solidify the position of museum libraries both within their own institutions and among other public libraries, to take into consideration the specifics of museum and gallery libraries when drafting laws and decrees and in promoting the activities of these libraries to the professional and lay public. Upon the establishment of Act No. 257/2001 Coll. on public library services, museum and gallery libraries were included in the registry of libraries at the Czech Ministry of Culture as basic libraries with a specialized collection, and thus became an integral part of the system of libraries. As a result, they can make use of grant Public Library Information Services (VISK) to fulfil their goals. Through their representatives at the Central Library Council, they have the opportunity to comment on fundamental program, legislative and normative plans in the area of librarianship, and to assert their views on the development of librarianship. The Methodological Centre for Book Culture and Literary Museums founded at the Czech Literature Museum in 2015 is a major guarantor of the activities of museum and gallery libraries, especially regarding collection care and in exhibiting collections. Cooperation with the Union Catalogue of the Czech Republic, which contributes to the quality of cataloguing as well as the visibility of the collections of museum and gallery libraries, including services facilitating loans between libraries, is invaluable in the area of processing library collections and their availability. Quality contacts with the relevant departments of the National Library are essential for the permanent preservation of traditional library documents, including digitization. Museum and library galleries are involved in numerous research projects, such as Knihopis, PROVENIO, Špalíček and 16th Century Printings in Castle Libraries of the Czech Republic.

The AMG Library Commission is developing extensive cooperation with other professional associations. As early as 2014, the Czech Union of Librarians and Information Workers was devoting a key theme of the nationwide Week of Libraries campaign to museum and gallery libraries. Their representatives regularly take part in the Libraries Today conference, organized by the Czech Association of Libraries, where they present their activities. In 2019, the Czech AMG became a signatory of the *Memorandum on Mutual Cooperation in Librarianship and Information Activities*, signed by major professional associations – the Association of University Libraries of the Czech Republic, the Association of Czech Libraries and the Union of Librarians and Information Workers of

the Czech Republic. The aim of the cooperation is to join international professional structures, to adopt in Czech libraries good practices from abroad, to improve conditions for providing and developing library services of all types of libraries, to draft legislation, to create a positive public image of all types of libraries and to utilise opportunities to finance major projects and the training of librarians. Currently, the Library Commission takes part in implementing the *Memorandum of Cooperation of Partner Countries* signed in 2021 by the umbrella organization of German library associations *Bibliothek und Information Deutschland* (BID) and the Association of Czech Libraries, which formally represents all professional unions and associations of Czech librarianship, including the AMG Library Commission.

The availability of information on museum and gallery libraries was supported by a printed directory of museum and gallery libraries compiled in 2007. At present, the individual institutions regularly update the data in the national Directory of Museums and Galleries of the Czech Republic on the AMG website and in the Central Directory of Libraries of the Czech Republic, which since 2015 has been integrated with the Czech Ministry of Culture's National Register of Libraries. These directories are mutually linked.

This publication's objective is to present institutions, their collections, services and unique aspects – both on an international and national scale, as well as on a regional level. Museum and Gallery libraries are an important link in cooperation with other memory institutions and the scientific and academic community, currently accentuated by the increased demands on the online environment, in which the priorities of museum and gallery libraries include the provision of information and consulting services on an expert level to support science, research and education.

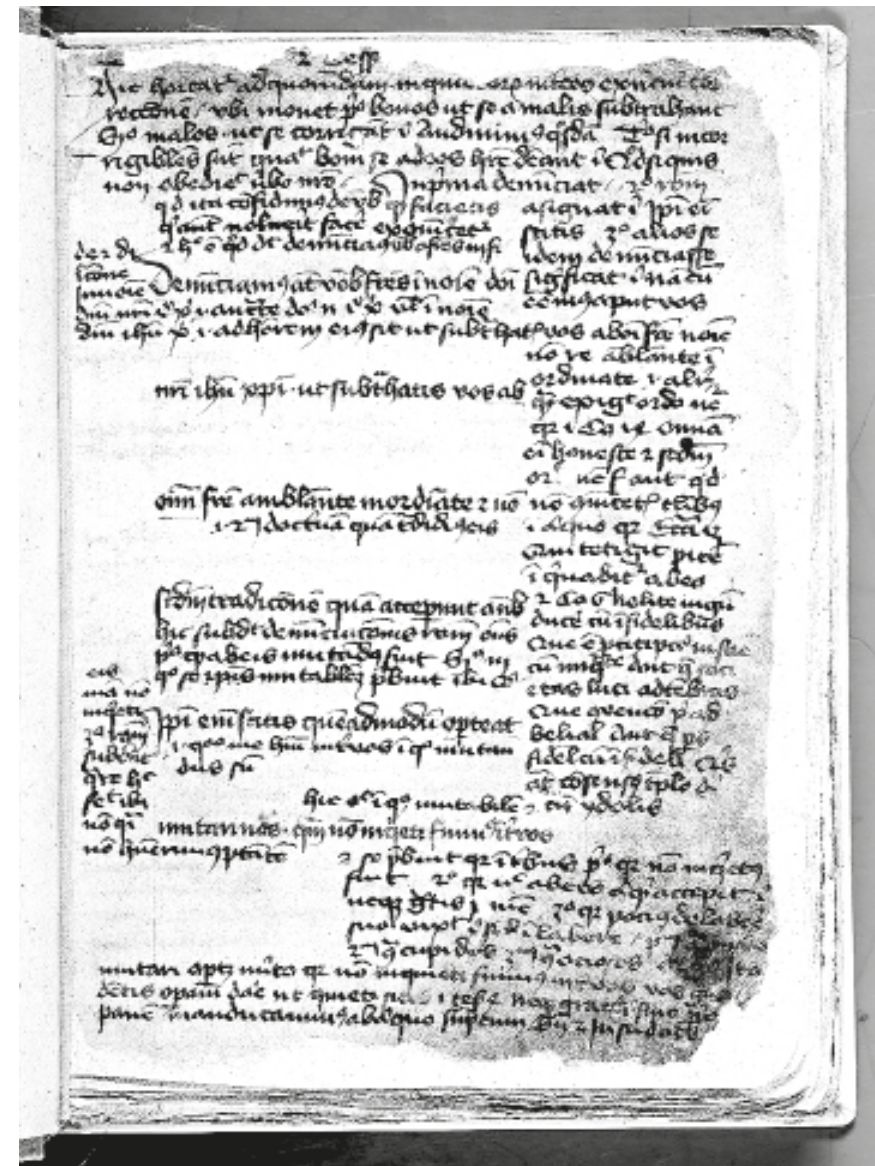

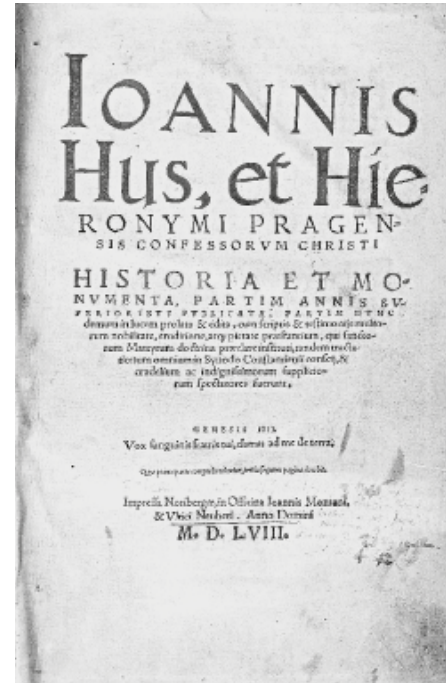
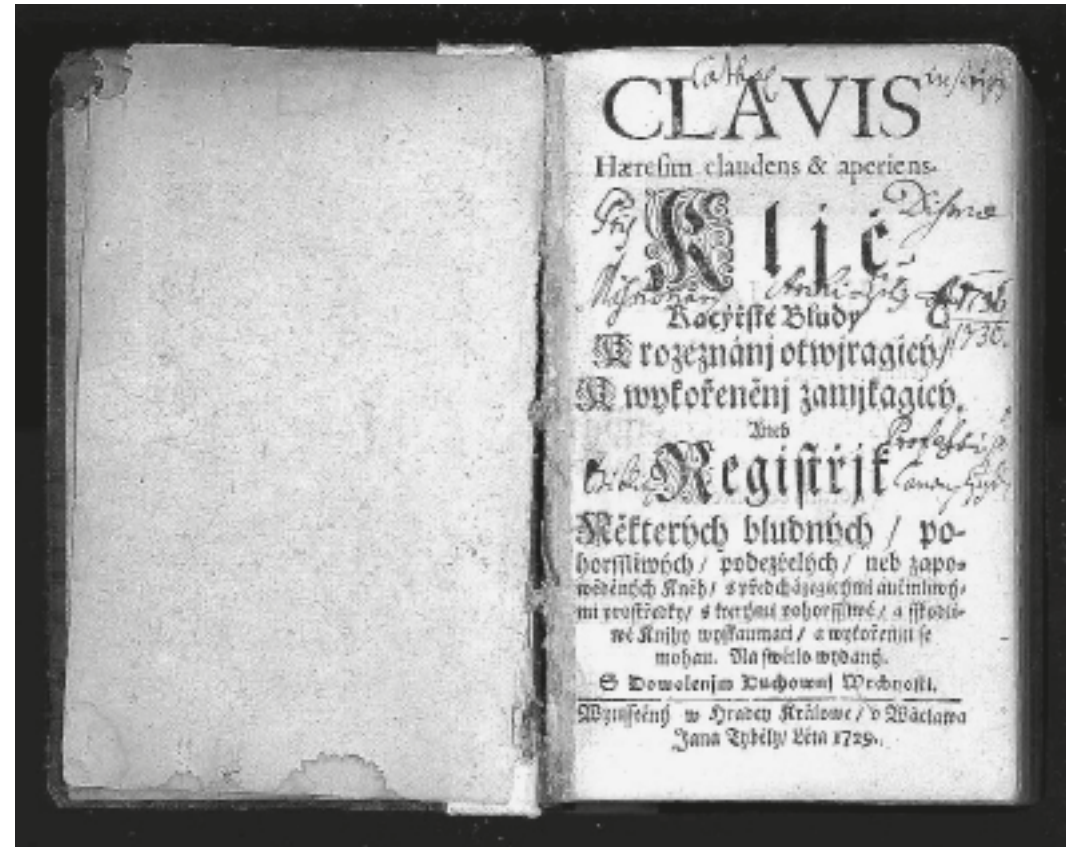

Beruite dño. Et non accatus uir qui non abist in consilio impiorum: et in uia prorum non stetit: et in cathedra pestilencie non sedit. Sed in lege dñi uoluntas eius: et in lege eius meditabitur die ac nocte. Et erit tamquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum: quod fructum suum dabit in tempore suo. Et folium eius non defluet: et omnia quecumque faciet prosperabuntur. Non sic impij non sic: sed tamquam puluis quem proicit uentus a facie terre.

Ido non resurgunt impij in iudicio: neque procores in consilio iustorum. Quoniam nouit dñs uiam iustorum: et iter impij. Quare fremuerunt psorum probit. Gentes: et populi meditati sunt in manu. Astiterunt reges terre: et principes conuerunt in unum: aduersus dñm et aduersus xpm eius. Dirumpantur uincula eorum: et proclamus a nobis iugum ipsorum. Qui habitat in celis iridebit eos: et dñs subsannabit eos. Tunc loquetur ad eos in ira sua: et in furore suo conturbabit eos. Ego autem constitutus sum rex ab eo super syon montem sanctum eius: predicans preceptum eius. Dñs dixit ad me filius meus es tu: ego hodie genui te. Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam: et possessionem tuam terminos tue.

čís. 168.

8

1890

V PRAZE

TISKEM DR. ED. GRÉGRA. — MAJITEL A NAKLADATEL: PRAŽSKÁ TĚL. JEDNOTA »SOKOL«

Tato knižka
 Salezy Josefovi
 Koncennim
 Doel No 156
 Le
 Fuyevicg

Na území hlavního města Prahy se nachází značné množství centrálních institucí z oblasti kultury. Patří k nim také řada muzeí a galerií s velkými a významnými knihovnami. Většina z nich projevila zájem představit svou knihovnu v předkládané publikaci.

Nejstarší a největší z nich Knihovna Národního muzea uchovává 2 600 000 knihovních jednotek, disponuje zajímavými fondy oddělení knižní kultury a odborně pečuje o 1 600 000 svazků zámeckých knihoven z celé republiky. Kromě bohatých fondů s řadou unikátů zahrnujících cenné iluminované rukopisy, *Rukopisy královédvorský a zelenohorský*, první český prvotisk *Kroniku trojanskou, 48řádkovou bibli Johana Fusta* a Petera Schöffera, pečuje o unikátní knižní celky – šlechtické, zámecké i osobní. Významné jsou i její služby badatelům a spolupráce s ostatními knihovnami muzeí a galerií na celostátní úrovni. Dlouhodobý projekt Národního muzea, Národní knihovny ČR a Národní památkového ústavu s názvem Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách umožňuje všem knihovnám spolupráci na průzkumu knihovních fondů a spojování rozptýlených částí knihoven do celků. Podobně se mohou knihovny podílet také na naplňování databáze Špalíček, která je přístupná na stejnojmenném portálu. Knihovna Národního muzea (KNM) je jednou z pěti odborných složek Národního muzea, která zajišťuje knihovnické činnosti pro všechny odborné knihovny v Národním muzeu: metodické vedení, koordinaci akvizice, elektronickou katalogizaci, přístup k licencovaným EIZ, výpůjční a meziknihovní služby. Určitou míru samostatnosti a vlastní studovny mají dvě odborné knihovny: Knihovna Náprstkova muzea a Knihovna Hudebně-historického oddělení Českého muzea hudby.

Také v dalších pražských celostátních institucích zřizovaných Ministerstvem kultury ČR – v Národní galerii, Uměleckoprůmyslovém muzeu, Národním technickém muzeu, Památníku národního písemnictví a Divadelním ústavu se nacházejí významné knihovny s bohatými specializovanými studijními i sbírkovými fondy přístupnými veřejnosti. Při Památníku národního písemnictví bylo v roce 2014 založeno Metodické centrum pro knižní kulturu a literární muzea, které vzniklo z iniciativy Ministerstva kultury České republiky a stalo se důležitým centrem pro dokumentační, metodickou, konzultační a školicí činnost související s prací knihoven muzeí a galerií.

Zřizovatelem Poštovního muzea je Česká pošta, Muzea policie Ministerstvo vnitra ČR, Národní pedagogické muzeum J. A. Komenského zřizuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Vojenský historický ústav Ministerstvo obrany ČR, Knihovnu Muzea hlavního města Prahy a Galerie hlavního města Prahy zřizuje město. Jedinou nestátní knihovnou ze zúčastněných pražských knihoven je knihovna Židovského muzea s unikátními dokumenty k židovské historii na území Čech a Moravy a judaik z nejrůznějších oblastí.

Většina těchto knihoven spolupracuje se zahraničními institucemi, podílí se na výstavních projektech. Významná je také spolupráce zmíněných knihoven s Národní knihovnou ČR, zvláště v přípravě záznamů pro Souborný katalog a v oblasti péče o tradiční knihovní dokumenty. Knihovny rovněž budují vlastní digitální knihovny. Významné tituly z oblasti historických knižních fondů jsou dostupné v evropské digitální knihovně Manuscriptorium a na portálu eSbírky a dalších online přístupných platformách.

Divadelní ústav
Galerie hl. m. Prahy
Muzeum družstevnictví Muzeum hl. m. Prahy
Muzeum policie ČR
Národní galerie
Národní muzeum – Knihovna Národního muzea
Národní muzeum – Knihovna Náprstkova muzea
Národní pedagogické muzeum
Národní technické muzeum
Památník národního písemnictví
Poštovní muzeum
Uměleckoprůmyslové museum
Vojenský historický ústav
Židovské muzeum

Knihovna Divadelního ústavu

1 Celetná 17, Praha, 110 00
2 ABE304
3 4797/2003
4 x
5 www.idu.cz/cs
6 vis.idu.cz/Libros.aspx
7 kramerius.divadlo.cz/kramerius/
Welcome.do
8 0 / 131 000

Z historie a činnosti

Divadelní ústav (DÚ) buduje od svého založení v roce 1950 odbornou teatrologickou knihovnu. Za svůj vznik vděčí Knihovna DÚ paradoxně převratu v únoru 1948 a následné revoluční vlně znárodnování, které podlely někdejší spolkové a soukromé agentury (např. Agsynd, Perlíková, Universum). O rok později vznikla ústřední socialistická agentura Čs. divadelní a literární jednatelství (ČDLJ). Knihovna, která byla považována za bezcennou, byla převedena do nově vzniklé Knihovny DÚ. Po roce 1975, kdy byl DÚ sloučen se Scénografickým ústavem, získala knihovna teatralia z jeho knihovny. Po další fúzi s Kabinetem pro studium dějin českého divadla převzala také část jeho knihovny. Hlavním úkolem knihovny je shromažďovat, zpracovávat, uchovávat a zpřístupňovat veškerou bohemistickou divadelní literaturu a periodika a výběrově literaturu zahraniční. Mnohé zahraniční materiály získává knihovna díky mezinárodní spolupráci s oborově příbuznými institucemi. Po roce 1989 navázala knihovna řadu mezinárodních kontaktů. K základním aktivitám v této oblasti patří členství v Mezinárodní společnosti divadelních knihoven a muzeí SIBMAS. Knihovna DÚ je sídlem sekretariátu národního střediska SIBMAS, které má v současné době dvacet sedm členů.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond knihovny DÚ obsahuje divadelní hry, odbornou literaturu, periodika, fond kabaretních výstupů, fond hudebnin, audiofond a fond CD. Fond knihovny je unikátní svým zaměřením jako celek a nelze proto vyzdvihnout žádný z uvedených fondů samostatně.

Čítárna a studovna odborné literatury a časopisů GHMP

1 Bílkova vila, Mickiewiczova 233/1,
Praha 6, 160 00
2 ABE305
3 x
4 x
5 www.ghmp.cz
6 www.ghmp.cz/wp-content/uploads/2020/11/prehled_knih_v_ghmp.pdf
7 x
8 0 / 4200

Z historie a činnosti

Čítárna byla založena v roce 1998 a původně sídlila v Domě U Zlatého prstenu. V roce 2016 se přestěhovala do Bílkovy vily. V budoucnu se uvažuje o přesunu do Colloredo-Mansfeldského paláce. V Bílkově vile by zůstala pouze badatelna zaměřená na osobnost Františka Bílka, která zde funguje od roku 2010, kdy byla ukončena rozsáhlá rekonstrukce objektu vily. Kromě studovny je na vyžádání zpřístupněna specializovaná badatelna (archiv F. Bílka). V prostředí unikátní architektury secesně-symbolistní Bílkovy vily knihovna nabízí školám a odborné i širší veřejnosti možnost studia uměnovědné literatury, rozsáhlého spektra katalogů k výstavám GHMP i časopisů vztahujících se k výtvarnému umění. Dále poskytuje konzultace s badateli ze Společnosti Františka Bílka a dalšími odborníky se zaměřením na dílo F. Bílka, exkurze pro studenty, edukační aktivity (interaktivní prohlídky a workshopy pro všechny typy škol a ostatní cílové

skupiny a veřejnost), konference a doprovodné programy (přednášky, besedy).

Charakteristika fondu, zajímavosti

Základ fondu knihovny tvoří katalogy a publikace reflektující tvorbu umělců, kteří mají zastoupení ve sbírkách GHMP, popřípadě autorů, kterým galerie uspořádala výstavu a vydala katalog. Čítárna ve svém archivu disponuje také rozsáhlým souborem časopisů o výtvarném umění, designu a architektuře z let 1985–2015. Část z nich dnes už nevychází. Jedná se o periodika: Ateliér, Umělec, Architekt, Stavba, Zlatý řez, Revolver revue, Kritická příloha, Umění, Labyrint, Umění a řemesla, Analogon, Detail a Výtvarné umění. V čítárně je fyzicky přítomno přes 1 400 titulů. V celkovém součtu je však čtenářům k dispozici cca 5 800 knižních publikací a časopisů. Fond se rozrůstá o nákupy nových knih a katalogy GHMP.

Knihovna Muzea družstevnictví

1	Těšnov 5, Praha 1, 11000
2	ABE091
3	x
4	x
5	www.dacr.cz
6	x
7	x
8	0 / 1400

Knihovna Muzea hlavního města Prahy

1	Pod Viaduktem 2595, Praha 5, 155 00
2	x
3	x
4	x
5	muzeumprahy.cz
6	x
7	x
8	0 / 44 600

Knihovna Muzea policie ČR

1	Ka Karlovu 453/1, Praha 2, 120 00
2	ABE373
3	5650/2003
4	x
5	www.muzeumpolicie.cz
6	x
7	x
8	0 / 8500

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna zahrnuje především studijní fond obsahující převážně pragensie, historické a kulturněhistorické publikace. Součástí knihovny je rovněž archeologická a konzervátorská příruční knihovna a studijní knihovna v Müllerově vile zaměřená na architekturu.

Z historie a činnosti

Jedná se o specializovaný knihovní fond fungující především pro potřeby muzea. Činnost knihovny je zaměřena na dokumentaci, zobrazování a prezentaci historie, vývoje a činnosti bezpečnostních složek. Z hlediska časového je fond rozdělen na fond z období Rakouska-Uherska do roku 1918 a od vzniku Československa do současnosti. Fondy jsou členěny na oddíly – Říšská sbírka zákonů a vládní věstník; Právní předpisy Rakousko-Uherských dějin a Dějiny policejní organizace Landedgesetz und Regierungsblatt; Zákoník zemský a Věstník vládní pro korunní zemi Českou, pro království České, Zákoník zemský království

Českého; Noviny a časopisy, Provinzialgesetzsammlung Zentralpolizeiblatt – Ústřední policejní věstník 1853, 1900–1915, Polizeianzeiger – Policejní oznamovatel; Stát a právo – zákony, nařízení, Sbírký zákonů a nařízení, úřední listy; Dějiny 1. republiky; Policejní věstník, Ústřední policejní věstník, Věstníky četnictva; Protektorát Čechy a Morava 1939–1945; Historie SNB; Věstníky pátrání 1951–1953 (MNO, HS, VB), Informační věstníky VB; učební texty, směrnice, sborníky, služ. předpisy SNB; Pohraničí; Kriminalistika, Věstníky kriminální služby, Kriminalistické sborníky Věstníky NBÚ; Socialismus a komunismus Věstníky MV, FMV, SNB, Hasičů a Ústřední věstníky; Časopisy–Zabezpečení a kriminalita, Hlásí se policie, Policista, Sbírký soudních rozhodnutí; Prevence a násilí – Bílý kruh bezpečí; Muzejní činnost; Policejní činnost po roce 1989; HSZ a Městská policie.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Publikace *Die Gendarmerie in Österreich 1849–1924* (1925) představuje kromě zajímavého textu fotografie, popisy a kresby uniforem četnictva. Ilustrovaný týdenní zpravodaj, časopis Soudní síň (1925) přináší informace o vážných i humorných soudních případech.

Knihovna Náprstkovy muzea Národní muzeum

1	Betlémské náměstí 269/1, Praha 1, 110 00
2	ABE308
3	x
4	x
5	www.nm.cz/naprstkovo-muzeum-asijskych-africkych-a-americkych-kultur/knihovna-naprstkova-muzea#o-nas
6	npm.opac.nm.cz/#!/
7	kramerius.nm.cz/
8	0 / 240 000

Z historie a činnosti

Fond knihovny se člení v závislosti na historickém vývoji muzea na tři části: 1. historická knihovna, tj. původní fond, který nashromáždil a dále budoval Vojta Náprstek s okruhem nejbližších spolupracovníků. Obsahuje ucelené řady monografií i periodik, beletrii českou i zahraniční 19. a poč. 20 století, etnografii, cestopisy, příručková díla, literaturu o ženském hnutí zejména v USA aj. V 60. letech byla tato část knihovny uzavřena a dále se již nedoplňuje; 2. odborná knihovna, která vznikala od počátku 20. století a stále více sloužila sbírkovému oddělení mimoevropských kultur. Jedná se o průběžně aktualizovaný rozmanitě specializovaný fond ojedinělý svým zaměřením; 3. tzv. krajanská knihovna – začala vznikat po návratu Vojty Náprstka z USA jako doklad českého živlu v zahraničí a tištěné produkce krajanů, zejména v USA, ale i v Kanadě, Jižní Americe a Evropě. Tato kolekce monografií a zejména několika set titulů periodik je největší v České republice a poskytuje velmi dobrý přehled o českém krajanském tisku ve světě. Stále se doplňuje.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna neobsahuje jen materiály knižní, ale také fondy propojené s archivem a sbírkovým oddělením. Mezi ně patří soubory plakátů, pohlednic, grafiky, exlibris, reklamních obrázků i sbírka gramofonových desek.

Knihovna Národní galerie v Praze

- 1 Hradčanské nám. 15, Praha 1, 118 00
- 2 ABE400
- 3 423
- 4 x
- 5 www.ngprague.cz
- 6 ng.kpsys.cz
- 7 ng.kpsys.cz
- 8 0 / 130 000

Z historie a činnosti

Knihovna Národní galerie v Praze (NGP) má svou předchůdkyni v příruční knihovně Společnosti vlasteneckých přátel umění v Čechách (SVPU), založené v roce 1796. Základem současného fondu knihovny NGP se stal fond knihovny Obrazárny, budovaný systematicky od roku 1880, část fondu tzv. grafické knihovny, jež svým charakterem nepatřila ke sbírce knižní grafiky a ilustrace, a fond knihovny Moderní galerie (1902–1942). Po ukončení činnosti Společnosti vlasteneckých přátel umění v roce 1950 se součástí dnešního fondu knihovny stal také knižní fond příruční spolkové knihovny SVPU. Jednotlivé knihovny působily do roku 1948 samostatně. Byly průběžně doplňovány, jednak z příspěvků členů SVPU, jednak dary jednotlivců, později po vzniku samostatného státu také státními dotacemi. K velkorysým podporovatelům knihovny Obrazárny SVPU patřili např. MUDr. Josef Hoser a Vojtěch rytíř Lanna, kteří věnovali do fondu knihovny množství cenných publikací. Významným příznivcem knihovny státní obrazárny byl MUDr. František Macháček (1882–1945), lékař ústavu pro choromyslné v Bohnicích, sběratel, mecenáš a bibliofil, který věnoval do fondu Grafické knihovny velké množství děl z oboru kresby a grafiky. Svým odkazem významně rozšířil fond této knihovny o nákladná a vynikající díla faksimilí kreseb ze zahraničních grafických sbírek.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond knihovny obsahuje odborné publikace zaměřené na výtvarné umění, výstavní katalogy českých a zahraničních výtvarníků a sbírek, z nichž významným celkem jsou výstavní a sbírkové katalogy Národní galerie v Praze od roku 1821 a aukční katalogy. Další speciální součástí fondu je soubor odborných publikací zaměřených na orientální umění. V současné době má knihovna ve svém fondu 130 000 knihovních jednotek. Fond odborných periodik obsahuje 974 titulů české i zahraniční provenience od roku 1839. Důležitou součástí fondu knihovny NGP je také rozsáhlý historický knižní fond, který zahrnuje publikace z původní knihovny Společnosti vlasteneckých přátel umění včetně starých tisků. Významným celkem stávajícího fondu knihovny je fond Grafické knihovny (ve své době největší knihovna v oboru kresby a grafiky), který obsahuje cenné a zajímavé publikace jak po stránce odborné, tak umělecké.

Knihovna Národního muzea

- 1 Václavské nám. 68, Praha 1, 110 00
- 2 ABA010
- 3 3116/2002
- 4 NMM/002-05-02/117002
- 5 www.nm.cz/knihovna-narodniho-muzea#novinky
- 6 nmcentral.kpsys.cz/#/
- 7 kramerius.nm.cz/
- 8 203 939 / 2 600 000

Z historie a činnosti, charakteristika fondů, zajímavosti

Knihovna Národního muzea (KNM) je prezenční vědeckou knihovnou a druhou největší knihovnou s historickými knižními fondy v České republice. Počátek knihovny je spojen s rokem 1818, kdy bylo ohlášeno založení Vlastenského musea v Čechách (dnes Národní muzeum). Jeho zakladatelé darovali muzeu své sbírky a také knihovny. Muzeum i knihovna byly současně budovány jako národní instituce. Bohemikální program knihovny vypracoval v roce 1823 Josef Dobrovský (1753–1829), prvním bibliotékářem byl Václav Hanka (1791–1861). Sídlo knihovny je od roku 1891 v budově muzea navržené Josefem Schulzem (1840–1917) na Václavském náměstí. V současnosti knihovna sídlí jednak v této budově, dnes již nazývané Historickou budovou, kam se vrátila v roce 2019 po její generální rekonstrukci, jednak v Nové budově NM (budově bývalého Federálního shromáždění) a v Místodržitelském letohrádku v pražské Stromovce. Knihovní fondy a sbírky jsou uloženy ve všech budovách, dále pak v depozitářích v Terezíně. Knihovna zpřístupňuje své fondy uživatelům prezenčně ve studovnách v Praze a v Terezíně. Celkový počet knihovních jednotek je v současnosti cca 2 600 000. Roční přírůstek se pohybuje kolem 13 000 titulů, které jsou získávány povinným výtiskem, nákupy díky účelové dotaci Ministerstva kultury ČR, výměnou a dary. Sbírkové knihovny jsou evidovány v Centrální evidenci sbírek (CES) v pěti podsbírkách. Archiválie zároveň podléhají evidenci v Národním archivním dědictví. Knihovní fondy a sbírky jsou pro uživatele k dispozici ve formě naskenovaných lístkových i online katalogů. Sbírkové knihovny se zpracovávají v databázích Heritage, Špalíček Invenio (Ignis 2.1) a zpřístupněny jsou na portálech eSbírkový, Špalíček a Badatelna. Knihovna vydává od roku 1956 vědecký časopis, do roku 2016 pod názvem Sborník Národního muzea v Praze, řada C – literární historie, nyní Acta Musei Nationalis Pragae – Historia litterarum, zaměřený na literární historii, knihovnědu a knižní kulturu. V oblasti vědeckého výzkumu je pozornost dlouhodobě zaměřena na výzkum knižních proveniencí (projekty NAKI), zpracování kramářských tisků a dalších sbírek. Soupis sbírek jsou publikovány elektronicky a knižně. Knihovna využívá každý rok grantové programy VISK pro retrokatalogizaci a digitalizaci rukopisů a periodik. Dnes ji tvoří sedm oddělení, v nichž pracuje 49 zaměstnanců: knihovníci, kurátoři sbírek, vědečtí pracovníci a restaurátoři. KNM 1 – Oddělení základní knihovny získává a uchovává knihovní fondy, které jsou v rámci Knihovny Národního muzea početně i druhově nejrozsáhlejší; obsahují tištěnou produkci od 16. století do současnosti ve více než milionu svazků. Specifikem historických knižních

fondů jsou tzv. knižní celky. Jde ve většině případů o knihovny osobností významných svým profesním a společenským postavením – spisovatelů, nakladatelů, ilustrátorů, literárních kritiků aj. Mezi nejstarší knižní celky, které svou velikostí a významem patří k nejdůležitějším, náleží osobní knihovny dvou představitelů českého národního obrození – Františka Palackého a Pavla Josefa Šafaříka. Část tzv. knižních celků je zapsána jako muzejní sbírka a tvoří s dalšími cennými fondy hlavní základnu výzkumu a badatelské činnosti. KNM 2 – Oddělení rukopisů a starých tisků. Sběrka rukopisů a starých tisků Knihovny Národního muzea byla od počátku budována s ohledem na bohemikální koncepci podle Josefa Dobrovského. Základem sbírky se staly dary českých šlechtických rodů (Šternberků, Kolowratů, Pálffyů, Klebelsbergů ad.). Rukopisnou sbírku obsahující cca 6 000 svazků z doby od 9. do 20. století tvoří jednak vlastní sbírka rukopisných knih, jednak sbírka rukopisných zlomků. K nejvýznamnějším rukopisným památkám patří iluminované kodexy *Liber viaticus* Jana ze Středy, *Mater verborum*, *Jenský kodex*, *Budyšinský rukopis* Kosmovy kroniky a *Rukopisy královédvorský a zelenohorský*. Sběrka starých tisků čítající cca 25 000 svazků zahrnuje období od počátku knihtisku v polovině 15. století až do roku 1800 včetně. K typografickým unikátům sbírky patří český prvotisk *Kronika trojanská* Guidona de Columna, *48řádková bible* Gutenbergových nástupců Johanna Fusta a Petera Schöffera, sbírka letáků z třicetileté války, tzv. *Troilův sborník* a rozsáhlá sbírka produkce bratrské tiskárny v Ivančicích, Kralicích a posléze v polském Lešně. Součástí sbírek Oddělení rukopisů a starých tisků jsou také samostatné knihovní fondy, jež vznikly sběratelskou činností soukromých osob, rodů a institucí. Ve správě oddělení jsou rovněž dvě poslední pražské palácové interiérové knihovny: Majorátní knihovna hrabat z Nostic a Rienecka na malostranském Maltézském náměstí (cca 14 000 svazků) a Knihovna knížat Kinských na Staroměstském náměstí (cca 34 000 svazků). Oddělení rukopisů a starých tisků se dlouhodobě zabývá výzkumem problematiky knižních proveniencí, dějinami knihoven a rekonstrukcí rozptýlených knihovních celků. KNM 3 – Oddělení časopisů vzniklo v roce 1946 vyčleněním periodik z fondu oddělení základní knihovny KNM a jejich umístěním do jiné budovy – novogotického Místodržitelského letohrádku v pražské Stromovce, kde sídlí dodnes depozitáře, pracovny i studovna pro veřejnost. Oddělení časopisů má právo povinného výtisku, tzn. denně se rozšiřuje o všechny tiskem vycházející noviny a časopisy z aktuálního dne na území ČR. V depozitářích je uloženo více než 350 000 svazků, roční přírůstek je cca 6 000 svazků. Fondy tvoří téměř

úplný soubor bohemikálních periodik, tj. novin a časopisů i jiných nejméně dvakrát do roka vycházejících tisků, které byly a jsou vydávány na území Čech, Moravy a Slezska, do roku 1992 i Slovenska, a na územích v historických dobách s naší republikou souvisejících. Periodika jsou jazykově především česká, slovenská, německá, latinská, polská, ukrajinská a maďarská. Zvláště významné jsou kompletní řady českého a německého denního tisku různé politické orientace z 19. a první poloviny 20. století. Nejstarší zde uložený periodický tisk je datován 26. ledna 1664. Pochází z dílny dvorní tiskařky Ludmily Sedlčanské a je v němčině. Jsou to první doložené noviny vycházející v Praze. Fond je primárně konzervační, jeho úkolem je uchovat všechny noviny a časopisy v dobrém stavu pro budoucí generace. Z tohoto důvodu je oddělení časopisů od roku 2005 zapojeno do digitalizačního programu Kramerius, jehož úkolem je převést všechna ohrožená periodika do digitální podoby a umožnit k nim přístup co nejširší veřejnosti. V grantovém programu VISK byly zatím zpracovány a zveřejněny celé řady novin, například *Die Politik*, *Prager Presse*, *Rudé právo*, *Časopis českého muzea*, probíhá digitalizace Českého slova. KNM 4 – Oddělení zámeckých knihoven. V roce 1954 byla Knihovna NM pověřena správou všech zámeckých knihoven v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Část těchto knihoven byla předána do majetku Národního muzea, část do majetku Státní památkové správy (dnes Národní památkový ústav), část se ocitla v majetku různých kulturních institucí. Po roce 1989 byly některé knihovny restituovány jejich původním majitelům, ale všechny jsou nadále v odborné správě Národního muzea. Celkem zámecké knihovny obsahují cca 1 600 000 svazků a jsou uloženy na desítkách míst, převážně v památkových objektech po celé ČR. Jedná se o literaturu od konce 8. do poloviny 20. století ze všech oborů a v mnoha jazycích. Jednotlivé zámecké knihovny jsou postupně katalogizovány do souborného katalogu zámeckých knihoven a zároveň jsou průběžně publikovány nejzajímavější soubory z těchto fondů, například sbírky rukopisů, teatrálií, prvotisků a naposledy tisků 16. století. Řadu knihoven mohou vidět návštěvníci hradů a zámků v rámci prohlídkových tras, například v objektech Kynžvart, Křivoklát, Horšovský Týn, Sychrov, Mnichovo Hradiště, Kroměříž, Rájec nad Svitavou nebo Čechy pod Kosířem. KNM 5 – Oddělení knižní kultury bylo založeno v roce 1969 s programem promyšleně dokumentovat podobu moderní a současné české knižní kultury. Pod správou oddělení přešla zároveň část fondů ze zrušeného Literárního archivu Knihovny NM (sbírka kramářských písňových tisků, modliteb, svatých obrázků). Dnes se ve sbírkových

fondech oddělení nachází téměř 300 000 předmětů z 18. až 21. století. Vedle největší sbírky kramářských tisků a druhé největší sbírky exlibris v ČR zde významné místo zaujímají soubory originálních knižních ilustrací, autorské tiskové štočky, nakladatelské archivy především prvorepublikových nakladatelství a osobní fondy českých ilustrátorů a typografů. To vše doplňují i trojrozměrné předměty (kasy liter, polygrafické a knihařské stroje, nábytek osobností) nebo fotografie, plakáty, předsádkové papíry a četné doklady k dějinám moderní české polygrafie. Úzkou provázanost s výše uvedenými fondy mají v depozitářích oddělení uložené specializované knižní celky – bibliofilie s uměleckými knižními vazbami, obrozené tisky a fragmenty osobních knihoven Josefa Váchala, Miloše Martena, Aloise Chvály nebo Rudolfa Hlavy. Sbírkové předměty jsou často využívány k výstavním a reprodukčním účelům. Jejich prezentace probíhá rovněž elektronicky. Na portálu eSbírky (www.esbirky.cz) jsou takto ke studiu dostupné cenné kolekce ilustrací, exlibris či uměleckých knižních vazeb. Pro zvláštní prezentaci kramářských tisků je určen portál Špalíček (www.spalicek.net) s možností pořádání virtuálních výstav. KNM 6 – Oddělení služeb vzniklo v roce 1992 vyčleněním z Oddělení základní knihovny a připojením fotolaboratoře, dnes digitalizačního pracoviště. Oddělení má na starosti výpůjční služby pro zaměstnance Národního muzea a veřejnost, poskytuje reprografické a meziknihovní výpůjčky, zajišťuje správu EIZ, výpůjčky na výstavy, uzavírá smlouvy o povolení k publikaci obrazového materiálu z fondů KNM a podílí se na inventarizaci knihovního fondu. Pro veřejnost provozuje studovnu v Historické budově na Václavském náměstí. Ve studovně jsou zpřístupňovány knihovní fondy z oddělení knihovny (kromě oddělení časopisů) a z odborných složek Národního muzea. Badatelé mají k dispozici rozsáhlou příruční knihovnu včetně vybraných časopiseckých titulů. Významnou činností oddělení je digitalizace fondů a sbírek knihovny, převážně nejvýznamnějších fondů, rukopisů a starých tisků. K agendě digitalizačního pracoviště patří také zveřejňování digitalizovaných dokumentů v online katalogu Oddělení rukopisů a starých tisků a v digitální knihovně Manuscriptorium, čímž se rozšiřují možnosti jejich zpřístupnění. KNM 7 – Oddělení mezinárodní výměny publikací se zabývá akvizicí odborné literatury. Bylo nazváno podle zdroje doplňování, který se na získávání literatury podílí největší měrou, tj. výměny publikací. Odborné publikace pro základní knihovnu KNM a pro 25 knihoven odborných oddělení Národního muzea však získává nejen výměnou, ale též koupí a darem. Jde o publikace především z oblasti humanitních a přírodních věd. Výměnou dochází

do knihovny na 300 titulů periodik a na 1 300 titulů knižních kontinuací, dále katalogy sbírek, katalogy výstav, výběrově monografie. Výměnnou síť tvoří 792 institucí: 76 domácích a 716 zahraničních. Rozpočet na nákup je využit hlavně na nejdůležitější oborová periodika; na monografie už mnoho finančních prostředků nezbyvá – významným posílením jsou nákupy odborné literatury z grantů odborných oddělení Národního muzea. Vedle akvizice tištěných publikací toto oddělení zajišťuje i nákup elektronických informačních zdrojů v rámci projektu CzechELib – ve spolupráci s Oddělením služeb zpřístupňuje v současnosti celkem osm licencovaných databází, které představují významnou podporu vědecké práce Národního muzea.

Národní pedagogické muzeum J. A. Komenského – Knihovna

- 1 Valdštejská 20, Praha, 118 00
- 2 ABE356
- 3 6251
- 4 PMK/010-03-08/375010
- 5 www.npmk.cz
- 6 katalog.npmk.cz/
- 7 x
- 8 23 794 / 30 000

Z historie a činnosti

Současná podsíbírka Knihy vznikla při založení muzea v roce 1956. Obsahuje tituly s pedagogickou tematikou převážně české proveniencí, pedagogická periodika a učebnice. Základy podsíbírky byly vytvořeny ze zbytků fondů knihoven Muzea Komenského a Stálé výstavy školské, dále pak knihami ze sozů z 50. let 20. století, které pravděpodobně pocházely z rušených školních knihoven. V 60. letech 20. století podsíbírku obohatily pozůstalosti několika osobností české pedagogiky – např. Zdeňka Nejedlého, Václava Příhody a Josefa Hendricha. V době, kdy muzeum sídlilo ve Valdštejském paláci, byl depozitář umístěn přímo v budově muzea. Po přestěhování muzea do nynějšího sídla byly knihy umístěny ve dvou depozitářích mimo hlavní budovu muzea. Po několikerém stěhování je část knihovny umístěna v budově muzea a část v externím depozitáři. Podsíbírka Knihy je využívána ve výstavní činnosti muzea; zapůjčené sbírkové předměty obohacují rovněž výstavy, které probíhají v muzeích po celé České republice. Často je využívána filmovými tvůrci při výrobě dokumentárních pořadů. Dále podsíbírka slouží badatelům, kteří ji využívají ke studiu historie učebnic. Hojně využívané jsou almanachy a výroční zprávy škol, časopisy, osnovy a legislativní nařízení.

Charakteristika fondu, zájmovosti

Nejvýznamnější částí podsíbírky je historický knižní fond (HKF) z období 1501–1800. Fond komenian obsahuje v první řadě díla Jana Amose Komenského, část těchto tisků je rovněž součástí HKF, dále fond obsahuje moderní vydání Komenského děl v překladech do cizích jazyků, a to i méně běžných, jako jsou čínština, japonština nebo gruzínština. Druhou část fondu tvoří komeniologické studie z celého světa. Hlavní část podsíbírky obsahuje knihy zabývající se pedagogikou, didaktikou a dějinami školství.

Bohatá je kolekce výročních zpráv jednotlivých škol i almanachů vydávaných k významným výročním ústavů. Zastoupena je rovněž tzv. školská legislativa, zahrnující zákony týkající se školních osnov, pokynů pro výstavbu škol a jejich hygienických podmínek, odměňování učitelů apod. Důležité jsou nabídkové katalogy učebních pomůcek a vybavení, které slouží odborným pracovníkům muzea při identifikaci sbírkových předmětů. Cenný je fond pedagogických periodik, z nichž mnohá jsou uchována v kompletních řadách od doby svého vzniku v 2. polovině 19. století, další patří k prvním pedagogickým časopisům, které na území Čechy vycházely. Základ sbírky tvoří osmnáct fondů učebnic rozdělených podle vyučovacích předmětů. Kromě běžných předmětů, jako je matematika či zeměpis, vlastní muzeum i učebnice k výuce speciálních předmětů – např. náboženství, ručních prací či těsnopisu. Zastoupeny jsou rovněž učebnice pro střední odborné a vysoké školy. Část učebnic pochází z 16.–18. století a je součástí HKF, další část učebnic pochází z první poloviny 19. století, a řada z nich je velmi cenná díky ručně kolorovaným ilustracím. Cenným fondem knihovny je sbírka slabikářů, jejíž základ vytvořili pracovníci Stálé výstavy školské v období První republiky, zahrnující nejen české slabikáře od konce 18. století, ale také slabikáře z 20. a 30. let 20. století z celé Evropy. Raritou je *První čítanka pro školy česko-americké*, vydaná v roce 1885 v Chicagu. Obsáhlý je fond dětské beletrie, který zahrnuje dětskou literaturu od pohádek, přes leporela, dětskou dobrodružnou literaturu po povinnou školní četbu.

Součástí HKF jsou vzácné knihy z mnoha oborů. Např. knihy, které se tematicky vztahují k dějinám českých zemí – *Koniášův Klíč, kacířské bludy k rozeznání otvírající* (Hradec Králové 1749) nebo *Diadochos, t.j. posloupnost knížat a králů* (Praha 1602) Bartoloměje Paprockého. V souboru učebnic a metodických či legislativních příruček pro učitele jsou to např. *Původní základové z umění početnímu* (Praha 1797), *O pravém způsobu cvičení mládeže* (1797) nebo osmijazyčný slovník s konverzační příručkou vydaný na přelomu let 1585 a 1586. Ve fondu komenian se nachází první vydání *Lexicon Atriale Latino-Latinum* (Amsterdam 1657), *Lux in tenebris* (Amsterdam 1657) a *Manuálník aneb Jádro celé biblí svaté* (Amsterdam 1658). Exemplaře knih *Labyrinth der Welt, nebst glücklichem Ausgang aus demselben* (Potsdam 1781) a latinsko-švédské verze *Orbis pictus* (ABOE, J. Winter 1689) vlastní muzeum pravděpodobně jako jediná instituce v ČR.

Knihovna Národního technického muzea

1	Kostelní 42, Praha 7, 170 00
2	ABE311
3	3490/2003
4	x
5	www.ntm.cz
6	tritius.ntm.cz/
7	x
8	0 / 217 000

Z historie a činnosti

Knihovna Národního technického muzea (NTM) má dlouholetou tradici. Budování knihovny bylo zahájeno při založení muzea v roce 1908. Vznikla postupným spojením tří významných knihoven – vlastní knihovny NTM, knihovny Jednoty k povzbuzení průmyslu v Čechách (Průmyslová jednota) a knihovny Spolku inženýrů a architektů (SIA). Knihovna, stejně jako archiv muzea, byla od počátku chápána jako důležitá samostatná složka muzea, která měla nejen doplňovat a umožňovat činnost sbírkových oddělení, ale také shromažďovat a uchovávat technickou literaturu pro potřeby badatelů a veřejnosti.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Muzeum budovalo knihovny dvě – příruční a hlavní. Úkolem příruční knihovny bylo shromažďovat základní díla o celkovém vývoji techniky a průmyslu i jednotlivých průmyslových odvětvích, a měla tak sloužit pro vnitřní potřeby muzea. Hlavní knihovna měla zahrnovat odborné knihy a časopisy ze všech technických oborů a sloužit pro potřeby širšího okruhu zájemců. Její fond čítá okolo 217 000 svazků a je zaměřen na dějiny vědy a techniky v českých zemích v evropském i světovém kontextu. Zastoupeny jsou v něm technické obory týkající se témat prezentovaných v muzejních expozicích a také publikace týkající se přírodních věd a tituly, které ilustrují vývoj hospodářství. Větší část fondu tvoří knihy z 19. století. Cenným jádrem fondu jsou celistvé řady časopisů vztahující se k rozvoji řemesel a počátku průmyslového podnikání v českých zemích.

Knihovna Památníku národního písemnictví v Praze

1	Strahovské nádvoří 1/132, Praha, 118 38
2	ABE 336
3	3223/2002
4	PNP/002-05-10/195002
5	www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz
6	arl.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/arl-pnp/
7	x
8	450 181 / 490 172

Z historie a činnosti

Knihovna Památníku národního písemnictví (PNP) je specializovanou muzejní knihovnou, která systematicky získává, zpracovává, uchovává a zpřístupňuje tištěné doklady k vývoji literatury a knižní kultury v českých zemích. Badatelské veřejnosti předkládá k prezenčnímu studiu bohemikální tiskovou produkci od konce 18. století do současnosti a sbírku rukopisů a starých tisků. V centrální evidenci sbírek (CES) registruje dvě podsbírkou z hlediska časového vymezení (podsbírkou písemností a tisků vydaných do konce 18. století a podsbírkou knih vydaných od začátku 19. století do současnosti). Díky akvizici orientované na získávání osobních knihoven spisovatelů a dalších významných osobností naší kultury (nakladatelů, historiků, překladatelů, novinářů apod.) je knižní sbírka PNP originální a nenahraditelná. V prvním období existence PNP 1951–1953 bylo hlavním úkolem knihovny spravovat Strahovskou knihovnu a svozy, jednalo se především o svozy

klášterních knihoven (např. knihovny premonstrátských klášterů v Teplé a v Želivě) o celkovém počtu cca 400 000 svazků. V letech 1991–2003 byly v rámci plnění restitučního zákona vydány rukopisy, prvotisky a tisky oprávněným osobám, zejména Královské kanonii premonstrátů na Strahově (vydána byla také např. knihovna Emanuela Lešehrada). Paralelně se správou historických knižních fondů byla budována studijní knihovna pro potřeby muzejního oddělení a pro potřeby nově vznikající expozice. Nezanedbatelnou část fondů z tohoto období představují akvizice knihoven zrušených nakladatelství (např. J. R. Vilímka, 1952). Křivka růstu knihovního fondu výrazně stoupala v 60. letech 20. století, kdy knihovna PNP získala právo povinného výtisku (12 824 přírůstkových čísel v roce 1967 oproti 4 530 přírůstkovým číslům v roce 1957). Změny, které nastaly po roce 1989, neovlivnily jen kvantitativní ukazatele růstu knihovny, ale rovněž se změnila skladba fondu. Do současné podoby sbírky knižních dokladů k historii české literatury a knižní kultury postupně zasáhly další legislativní změny, ke kterým došlo po roce 1989. Přijetím zákona o neperiodických publikacích z roku 1996 ztratil PNP právo povinného výtisku. Z procesu formování nového knihovnického zákona vzešlo pro PNP právo tzv. nabídkové povinnosti, jejímž účelem je poskytovat informace o vydávané knižní produkci. V důsledku legislativních změn knihovna disponuje pouze finančními prostředky z rozpočtu instituce, což se projevuje především omezením retrospektivního doplňování sbírky.

Úkolem knihovny PNP není jen shromažďovat, chránit a zpřístupňovat získané sbírkové předměty, ale rovněž je interpretovat. Výzkumná činnost knihovny se soustřeďuje na analýzu proveniencí napříč celým knižním fondem, opírá se přitom o metodologické přístupy z různých oborů. Interdisciplinární východisko uplatňované ve výzkumné činnosti knihovny umožňuje prezentovat odborné články či publikace odpovídající současnému charakteru vědecké práce.

Charakteristika fondu, zajímavosti

V první polovině 90. let byly stanoveny obecné principy pro budování sbírky knihovny PNP platné dosud. V současnosti akvizici prohlubujeme s ohledem na principy interkulturality a transkulturality, které jsou s literaturou vznikající v českých zemích spjaty. Hlavním cílem akvizice je doplňovat krásnou literaturu tak, aby bylo dosaženo co možná nejúplnějšího obrazu bohemikální literatury v širším slova smyslu, a to jak získáváním aktuální produkce, tak pomocí retrospektivního doplňování sbírky. Druhým cílem akvizice je zachycovat podobu české knihy – její výtvarnou,

grafickou a typografickou stránku. Oba hlavní cíle systematické akvizice byly stanoveny v návaznosti na již existující sbírku. Fond odborné literatury jako dílčí cíl akvizice je budován tak, aby vytvořil badatelské zázemí pro studium literatury. Z nejcennějšího původního jádra knihovny PNP, do něhož patřily rukopisy a tisky z klášterních knihoven, zůstala po naplnění restitučního zákona jen dílčí část historických knižních fondů, získaných již za existence PNP. V současnosti podsбірka písemností a tisků obsahuje rukopisy (nejstarší pocházejí ze 14. století), staré tisky (nejstarší tisky jsou z let 1470–1500), kramářské tisky a modlitby. V souvislosti s novým statutem a zřizovací listinou, upravující základní činnost PNP, se podsбірka doplňuje již jen výběrově.

Podsбірka knih vznikala postupně od roku 1952, základ pro budoucí podsбірku vytvořila knihovna Národní kulturní komise. V dalších desetiletích byla postupně doplňována především knihami (jedná se o individualizované exempláře s poznámkami, autografy, dedikacemi) z více než stovky knižních celků z pozůstalosti českých spisovatelů a dalších osobností české kultury (např. Konstantina Biebla, Václava Černého, Vladimíra Holana, Josefa Hory, Vítězslava Nezvala a dalších), nakladatelských archivních knihovnických souborů (např. J. R. Vilímka, Melantrichu) a knihoven sběratelů (např. Jiřího Karáska ze Lvovic), jejichž archivní fondy a umělecké předměty jsou deponovány v Literárním archivu a Uměleckých sbírkách PNP, a společně tak poskytují komplexní informace badatelské veřejnosti. Do podsбірky knih jsou zahrnuty rovněž tematické knižní celky (např. soubory knih oceněných v soutěži o nejkrásnější českou knihu roku od roku 1965 do současnosti, sbírka slabikářů, kuchařek a další celky). Na příkladu sbírky Karáskovy galerie, jejíž předměty jsou uchovávány ve všech třech sbírkotvorných odděleních PNP, lze názorně ilustrovat rozmanitost muzejních sbírek uložených v PNP a také přiblížit jeden ze způsobů, jakým sbírka PNP vznikala. Jiřímu Karáskovi ze Lvovic (1871–1951), jenž měl v úmyslu vybudovat instituci podobnou vídeňské Albertině, se podařilo v prvních desetiletích 20. století nashromáždit tisíce výtvarných děl (obrazů, plastik, grafik) domácích i zahraničních umělců, desetitisíce knih a rozsáhlý archiv, zahrnující mimo jiné cenné dokumenty k historii česko-polských kulturních styků z přelomu 19. a 20. století, množství korespondence a fotografií. V roce 1925 Karásek věnoval svou sbírku Československé obci sokolské a zpřístupnil ji veřejnosti. Jednou ze základních podmínek, kterou Karásek zavázal ve své věnovací listině Českou obec sokolskou, byla nedělitelnost, neprodejnost a neměnnost sbírky. Karásek si v ní vyhradil právo zrušit svůj odkaz Sokolu v případě,

že nebudou dodrženy tyto podmínky, a protože důvěřoval tehdejšímu československému státu, ustanovil ho jako dalšího vykonavatele své vůle. Až do roku 1953 dohlíželo na Karáskův kulturní odkaz kuratorium, jehož členy byly tehdejší významné osobnosti naší kultury – Petr Bezruč, Ludvík Kuba, Max Švabinský, Josef Lada a Prokop Toman. V roce 1955 byly sbírky svěřeny do správy PNP. Knihovna Karáskovy galerie, která reprezentuje typ sběratelské knihovny, byla v roce 2005 po několikerém stěhování definitivně uložena v nově zrekonstruovaném depozitáři PNP. Jako výsledek týmové spolupráce vznikl sborník prací *Jiří Karásek – sběratel evropského významu*, publikující výsledky několikaletého grantu, získaného v rámci GA ČR.

Osobní knihovny jsou zdrojem četných unikátů – bibliofilů (nacházejí se např. v knihovně Arna Šáňky, Vítězslava Nezvala, Vojtěch Martínka, Josefa Váchala a dalších). Exemplář bibliofilského vydání staré východní pohádky *Slib* je ve sbírce PNP unikátem. Kniha je tištěna na pergamentu, miniatury do každého výtisku nakreslila a ručně kolorovala Milada Marešová. Vazba je zdobena stříbrným kováním a gemami, rytými do horského křišťálu. Tento výtisk byl zhotoven pro Jindřicha Waldese ve Státní tiskárně v Praze 15. 10. 1928. V rámci historických knižních fondů vyniká bohatě iluminovaný Žlutický kancionál (graduál) z let 1558 – 1565, který byl v roce 2016 prohlášen národní kulturní památkou a je od roku 2005 dostupný veřejnosti v digitalizované podobě.

Knihovna Poštovního muzea

- 1 Nové Mlýny 2, Praha, 110 00
- 2 ABE359
- 3 0080/2002
- 4 x
- 5 www.postovnimuzeum.cz
- 6 postovnimuzeum.tritius.cz/tritius/cz.effectiva.tritius.Application/Application.html#Work_browser
- 7 x
- 8 0 / 16 193

Z historie a činnosti

Knihovna Poštovního muzea byla až do druhé poloviny 40. let 20. století integrální součástí Úřední knihovny ministerstva pošt a telegrafů, zřízené v roce 1919. Zpočátku byl jejím vedením pověřen první ředitel Poštovního muzea Václav Dragoun (ve funkci 1918–1925), který také pořídil provizorní inventáře knihovny. Celkový přehledný katalog byl vytvořen až v roce 1933, kdy se muzeum i knihovna přestěhovaly do bývalého kláštera beuronských benediktinek Zvěstování Panny Marie u kostela sv. Gabriela v Praze-Smíchově. Knihovna byla průběžně doplňována především soudobými publikacemi úřední proveniencí, ale i antikvárními nákupy a dary z historie poštovní správy, dopravy, telekomunikací, známkové tvorby, filatelie a práva. Standardně jsou knihovnické činnosti prováděny až od 70. let 20. století. V srpnu 1988 byla knihovna přestěhována do nového sídla Poštovního muzea v Praze 1, ale část zůstala z prostorových důvodů deponována jednak v někdejším klášteře beuronských benediktinek, jednak v pobočce Poštovního muzea ve Vyšším Brodě, která je od července 1976 umístěna v tamním cisterciáckém klášteře.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Podstatnou část knihovny tvoří poštovní úřední pomůcky, jízdní řády a přehledy silničních, vlakových a leteckých kurzů. Nejvýznamnější z nich je Věstník poštovní správy, který soustřeďuje všechna poštovní pravidla i nařízení a pod různými názvy vychází od 1. prosince 1839. Poštovní normy jsou doplňovány obecnými sbírkami zákonů a nařízení od poloviny 18. století. Zcela unikátní soubor tvoří předlitavské, československé a české telefonní seznamy od roku 1883, které jsou až na nečetné výjimky dochovány téměř v úplnosti a jsou pro svou historickou hodnotu (někdejší adresy právnických i fyzických osob) hojně vyhledávány badateli. Další významnou částí fondu jsou cestovní příručky (itineráře) ze 17. a 18. století, poštovní lexikony, pořadníky zaměstnanců poštovní správy, telefonní, telegrafické a radiokomunikační příručky. K dispozici jsou také české (Pofis) i zahraniční (Michel, Scott) katalogy poštovních známek a nechybí ani kompletní řada svazků vydaných v edici Monografie československých poštovních známek stejně jako publikace věnované tvůrcům poštovních známek, tiskovým technikám a další literatura zabývající se známkovou tvorbou a filatelií. Rozsáhlá je sbírka poštovních periodik. Z těch nejstarších jsou to Archiv für Post und Telegraphie, Zeitschrift für Post und Telegraphie, Die Post, Monatsblätter für Post und Telegraphie, Poštovní obzor či Nový poštovní obzor. V meziválečném období vycházel časopis Československá pošta, telegraf, telefon, na nějž v období protektorátu navázala Naše pošta. Zatímco éru socialistických spojů reprezentují hlavně časopisy Československé spoje, Pošta PNS a PTT Revue, období po vzniku státního podniku Česká pošta je to Poštovní kurýr a Poštovní noviny. V oblasti filatelie a známkové tvorby jsou zastoupeny jak starší (Český filatelista, Tribuna filatelistů, Filatelista, Filatelistické listy, Filatelistická revue), tak novější časopisy (Filatelie, Merkur revue, Zpravodaj pošní pošty). Pro badatele jsou určena některá zahraniční filatelistická periodika z Německa, Rakouska, Jugoslávie či Švédska. Mimořádný význam ve fondu mají kompletní věstníky rakouské, předlitavské, československé a české poštovní správy od roku 1839, výše zmíněné telefonní seznamy od roku 1882, poštovní příručky, itineráře ze 17. a 18. století, filatelistické katalogy a vzácné svazky periodik z 18. století.

Knihovna Uměleckoprůmyslového musea v Praze

- 1 17. listopadu 2/2, Praha, 110 00
- 2 ABE310
- 3 3508/2003
- 4 x
- 5 www.upm.cz
- 6 katalog.upm.cz/#!
- 7 kramerius.upm.cz
- 8 0 / 194 100

Z historie a činnosti

Knihovna byla založena spolu s Uměleckoprůmyslovým museem v Praze (UPM) v roce 1885. Poprvé byla otevřena v Rudolfinu v roce 1887, ve stávající podobě v hlavní budově UPM byla poprvé otevřena v úterý 20. listopadu 1900. V letech 2015–2017 byla budova muzea celkově rekonstruována. Ve studovně byly restaurovány barokní skříně od Josefa Waltera z Tyrol z roku 1744 a stoly a židle značky Thonet vyrobené kolem roku 1900 dle návrhu Josefa Schulze, architekta budovy UPM. Ve studovně jsou instalovány fajánsové vázy a japonské zásobnice ze sbírky UPM. S historií Knihovny UPM jsou spojeny významné osobnosti historiků umění a knihovníků jako například Karel Chytil, František Adolf Borovský, Karel Herain, Hana Volavková Frankensteinová, Oldřich J. Blažíček, Evžen Lukeš a Jarmila Okrouhlíková.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna a její fondy jsou zaměřeny na volné a užité umění, umělecký průmysl, design, módu, fotografii, architekturu, památkovou péči a související obory. Fond je budován od roku 1885 a obsahuje významné publikace vydané na českém území, území Rakouska-Uherska a výběrové tituly zahraniční produkce. Je kontinuálně aktualizován a informuje o současných odborných trendech sledovaných oborů v mezinárodním kontextu. Přibližně polovina fondu je v českém jazyce, z dalších jazyků je výrazně zastoupena němčina, angličtina a francouzština. V současnosti je ve fondu Knihovny UPM přes 190 000 svazků, většina je přístupná přímo v knihovně v hlavní budově UPM, ve studovně Knihovny UPM je volně přístupná příručka a nejnovější čísla odebíraných časopisů.

První a největší česká knihovna pro umění, architekturu a design má ve fondech řadu unikátů. Jedná se o vzácné zahraniční i domácí časopisy o architektuře, umění a módě (Harper's Bazaar, Les Modes parisiennes illustrées, Allgemeine Moden-Zeitung, Voici la mode, l'iris, Pestrý týden, Eva), vzácné svazky z knihovny Vojtěcha Lanny, Antonína V. Barvitia, Josefa Schulze, Antonína Wiehla, Františka Adolfa Borovského, Eduarda rytíře Daubka nebo inspirativní a užitečné vzorníky a předlohy a učebnice z 19. a počátku 20. století.

Knihovna Vojenského historického ústavu (VHÚ) Praha

- 1 U Památnáku 2, Praha 3 - Žižkov, 130 05
- 2 ABE045
- 3 4451/2003
- 4 x
- 5 www.vhu.cz
- 6 vhupraha.kpsys.cz
- 7 kramerius.army.cz
- 8 0 / 179 600

Z historie a činnosti

Knihovna Vojenského historického ústavu Praha (VHÚ) prošla za dobu své existence několika organizačními proměnami. Za její předchůdkyně se dají považovat tři instituce, které vznikly v druhém a třetím desetiletí 20. století. První institucí byl Archiv národního osvobození, který byl zřízen v roce 1919 při Zemském archivu. V říjnu téhož roku byl založen ministerstvem obrany Památník odboje za účelem shromažďování materiálů a dokumentů, které s sebou přiváželi vracející se českoslovenští legionáři. Práce Archivu národního osvobození a Památníku odboje byla v podstatě shodná a duplikovala se, proto byl předložen návrh na rozdělení úloh jednotlivých institucí. V roce 1924 byl založen Vojenský archiv Republiky československé (RČS), který vznikl ze zrušeného archivu tehdejšího ministerstva obrany. Ve stejném roce bylo zřízeno Vojenské muzeum, jehož vybudování bylo již v roce 1920 svěřeno Vědeckému ústavu vojenskému. V roce 1926 došlo k odloučení Vojenského muzea od Vědeckého ústavu vojenského a následně k jeho přičlenění k Vojenskému archivu RČS. V roce 1926 tedy existovaly tři instituce s velmi podobným zaměřením a úkoly. Dne 28. října 1929 byly všechny tři sloučeny v jednu – v Památník osvobození, který byl umístěn na vrch Vítkov a zahrnoval dvě budovy: na úpatí byla vystavěna účelová budova a na vrcholu budova Mauzolea a Pantheonu s monumentální sochou Jana Žižky z Trocnova (socha byla osazena až po 2. světové válce). V roce 1929 byly knihovna Archivu národního osvobození a Knihovna Památníku odboje sloučeny do jedné instituce, ale obě knihovny ještě pracovaly odděleně. V době protektorátu se ze sbírek knih Památníku osvobození a z dokumentů svezných sem ze zrušených českých útvarů a ústavů stala pražská pobočka berlínské Heeresbücherei. V roce 1945 byl na základech Památníku osvobození založen Vojenský historický ústav, který převzal knihovní fondy do své správy a dále je rozšiřoval. V poválečném období směřovala do fondů vojenské muzejní knihovny také část dokumentů ze svazů ze zrušených zámeckých knihoven. V roce 1969 byla ke Knihovně VHÚ přidružena Knihovna Vojenské politické akademie Klementa Gottwalda. Po šesti letech došlo k jejich sloučení. Po roce 1989 začala novodobá éra knihovny. Za zmínku stojí zejména zpřístupnění dosavadních tzv. prohibit (šlo především o literaturu legionářskou, o literaturu o prvním a druhém odboji a západním odboji) a doplňování fondů o literaturu zaměřenou na československé legie a západní odboj. Fond i prostory Knihovny VHÚ Praha byly významně rozšířeny v roce 2008, kdy VHÚ převzal po zrušení Agentury vojenských informací a služeb (AVIS) bývalou Ústřední odbornou knihovnu MO ČR, sídlící

v budově někdejšího Vojenského zeměpisného ústavu v Praze-Bubenči. Od roku 2013 byla v rámci přípravy rekonstrukce budovy VHÚ na Žižkově většina knihovních fondů přestěhována do nové budovy konzervačního depozitáře v areálu Vojenského technického muzea v Lešanech a výpůjční služby a studovna Knihovny VHÚ pokračovaly v práci na pracovišti v Rooseveltově ulici v Praze-Bubenči.

Nemalá část fondu, zvláště z oblasti periodik ohrožených degradací papíru a dokumentů týkajících se první světové války, byla digitalizována a zpřístupněna veřejnosti prostřednictvím Digitální studovny Ministerstva obrany ČR. Tato rozsáhlá digitální knihovna je společným projektem VHÚ, respektive Knihovny VHÚ, a Vojenského ústředního archivu – Vojenského historického archivu. Řadí se mezi deset největších digitálních knihoven v ČR a obsahuje více než 2 miliony stran, z nichž naprostá většina je volně online dostupných.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna VHÚ Praha má ve svém fondu téměř 200 000 knihovních jednotek. Obsahově je fond zaměřen převážně na vojenskou historii (tuzemskou i zahraniční) a soudobou vojenskou problematiku. Výběrově jsou zde zastoupeny dokumenty z oblasti společenských a humanitních věd. Dále jsou ve fondu uchovávány staré tisky, rukopisy (více než polovina z nich je digitalizovaná a přístupná prostřednictvím digitální knihovny Manuscriptorium), periodika a kartografické dokumenty různého charakteru, týkající se historie i současnosti vojenství. Knihovní fond představuje ojedinělou sbírku, která má vysokou kulturní hodnotu celoevropského významu. Obsahuje tři inkunábule, paleotypy, exempláře z některých zámeckých knihoven známých šlechtických rodů (např. Thun-Hohenstein, Habsburg-Lothringen), knihy z pozůstalosti čs. zahraničních vojenských jednotek za světových válek, legionářské sibiřské tisky apod.

Z historie a činnosti

V roce 1906 bylo založeno Židovské muzeum, které bylo v roce 1942 přejmenováno na Ústřední židovské muzeum. V roce 1950 po zestátnění bylo přejmenováno na Státní židovské muzeum. V roce 1994 vzniklo jako nestátní instituce Židovské muzeum v Praze. Významným zdrojem fondu knihovny byla v roce 1946 převzatá předválečná knihovna Židovské obce v Praze ustavená z darů např. Š. J. Rappoport, M. I. Landaua aj. Dále knihovna do svých fondů přijímala knihy z četných jiných institucí (např. z majetku německých židovských obcí apod.). V roce 2001 proběhlo

Knihovna Židovského muzea v Praze

- 1 U staré školy 1, Praha 1, 110 00
- 2 ABE 323
- 3 3338/2002
- 4 ŽIM002-04-02/061002
- 5 www.jewishmuseum.cz
- 6 knihovna.jewishmuseum.cz
- 7 kramerius.jewishmuseum.cz
- 8 3805 / 126 300

stěhování muzea včetně knihovny do nové správní budovy. Knihovna je veřejně přístupnou specializovanou knihovnou.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond obsahuje hebrejskou knižní produkci z Čech a Moravy, ale i jiných míst, dále literaturu k židovské historii na území Čech a Moravy a judaika z nejrůznějších oblastí (122 000 dokumentů). Sbírkový fond – podsbírka Knihy, vzácné tisky čítá 3 800 tisků.

Kronika דוד צמר ספר (Ratolest Davidova, Praha 1592), jedno ze tří dochovaných děl Davida Ganse, je jediným historickým a historiografickým dílem aškenázského autora raně moderní doby. Její první část líčí stručně židovské dějiny od stvoření světa do roku 1592. Druhý díl obsahuje historii tehdy známého světa ve stejném období. Kniha סדר זמירות וברכת המזון (Pořad šabatových písní a požehnání po jídle, Praha 1514) je jednou z edicí dochovaná v jediném exempláři. Pravděpodobně se jedná o druhý či třetí pražský hebrejský tisk, sázený novými literami a vyzdobený několika ručně kolorovanými dřevořezy.

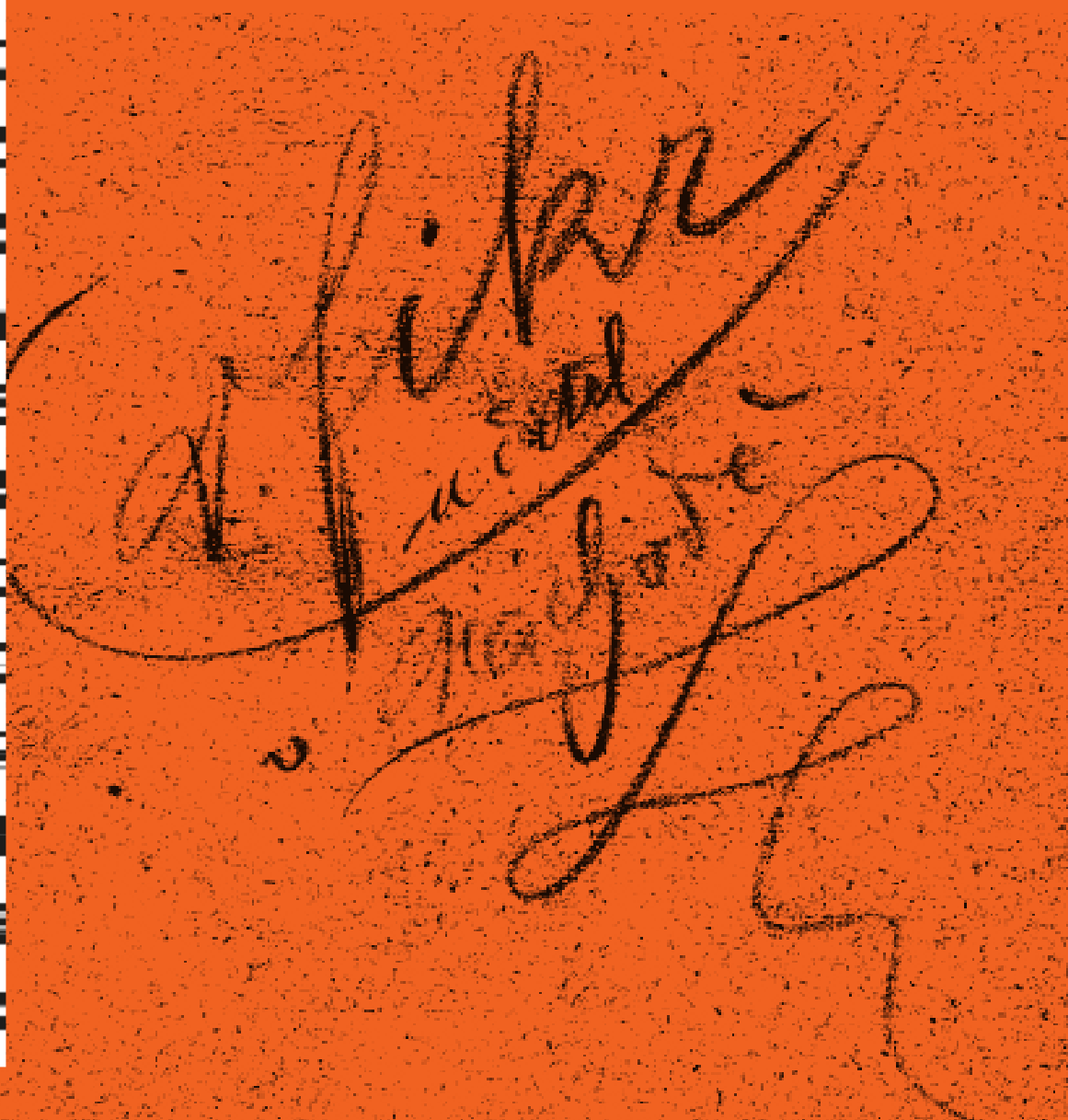
Středočeský kraj je dle rozlohy i počtu obyvatel největším českým krajem. Tvoří ho celkem dvanáct okresů. Nachází se v něm velké množství významných a historicky cenných památek. V některých z těchto budov v současnosti sídlí muzea včetně jejich knihoven. V adresáři Asociace muzeí a galerií České republiky je ve Středočeském kraji zaznamenáno třicet muzeí a galerií, které spravují knihovny.

Většina muzejních knihoven byla založena ve druhé polovině 19. století, kdy byly zakládány vlastivědné či archeologické spolky, které byly přímými předchůdci dnešních muzeí. Například v Čáslavi to byl spolek Včela Čáslavská a v Kutné Hoře Archeologický sbor Vocel. V jiných případech byly knihovny zakládány současně se vznikem muzeí.

K zapojení do projektu propagační publikace knihoven muzeí a galerií bylo osloveno třicet knihoven, z nichž se zúčastnilo sedmáct. Nejedná se tedy o ucelený přehled muzejních a galerijních knihoven ve Středočeském kraji.

Knihovní fond je v muzejních knihovnách obvykle rozdělen na část historickou, která je zapsána v Centrální evidenci sbírek (CES), a na část odbornou, někdy také nazývanou studijní. Jako nejcennější knihy označují pracovníci knihoven rukopisy, prvotisky a staré tisky a téměř všichni vyzdvihují význam regionálních fondů. V některých knihovnách se nacházejí také speciální fondy jako například sbírky kramářských písní či mapové sbírky. V knihovně Muzea českého venkova na zámku Kačina (pobočka Národního zemědělského muzea) je uloženo 4 000 převážně historických zemědělských filmů.

Význam muzejních a galerijních knihoven spočívá hlavně v uchování a zpřístupňování historických a specializovaných fondů, v jejich postupné digitalizaci a v poskytování výpůjčních a rešeršních služeb jak zaměstnancům muzeí, tak veřejnosti.

Benešov
Brandýs nad Labem
Čáslav
Jílové
Kačina
Kladno
Kolín
Kutná Hora
Mělník
Mladá Boleslav
Mnichovo Hradiště
Příbram
Rakovník
Roztoky
Rožmitál pod Třemšínem
Slaný

Muzeum umění a designu Benešov – Knihovna

- 1 Malé náměstí 74, Benešov, 256 01
- 2 BNE302
- 3 x
- 4 x
- 5 mudbenesov.cz
- 6 mudbenesov.cz/front.homepage/knihy
- 7 x
- 8 0 / 3500

Z historie a činnosti

Knihovní fond zaměřený nejen na uměnovědné publikace je budován od doby založení Muzea umění a designu Benešov v 90. letech 20. století. Nebyl však přístupný veřejnosti a jeho katalogizace byla nedůsledná. Díky darům a soustavnému nákupu postupně narůstal počet publikací. K faktickému založení knihovny a zpřístupnění velké části fondu k prezenčnímu studiu došlo po znovuootevření muzea v roce 2018. Byla zřízena kavárna s čítárnou, kde si návštěvníci mohou prostudovat publikace, které se zaměřují na volné a užité umění a příbuzné obory. K dispozici jsou rovněž tematicky zaměřené časopisy. Byl také zprovozněn online katalog publikací, které jsou dostupné v čítárně. Část knihovního fondu, která není výhradně spjata s uměním, je rovněž tříděna a katalogizována a v budoucnu se předpokládá její zpřístupnění veřejnosti.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Akvizice knihovny je zaměřena na odbornou literaturu z oblasti volného i užitého umění a příbuzných oborů. Díky soustavnému budování a doplňování fondu vlastní knihovna většinu uměnovědných publikací, běžně nedostupných na trhu. Vzhledem k tomu, že se muzeum zaměřuje nejen na výtvarné umění a design, ale také na architekturu a fotografii, nabízí čtenářům výběr rozmanitých titulů z dalších oborů. K prezenčnímu studiu v čítárně muzea jsou k dispozici uměnovědné publikace rozdělené do těchto kategorií: architektura, design, grafický design, informační design, fotografie, grafika, komiks, kresba, malba, sochařství, teorie umění, typografie, a literatura pro děti. Zbývající část knihovního fondu, která není primárně zaměřena na umění, prochází restrukturalizací a zatím není přístupná veřejnosti.

Knihovna Oblastního muzea Praha-východ v Brandýse nad Labem

- 1 Masyrykovo náměstí 97/3,
Brandýs nad Labem, 250 01
- 2 ABE802
- 3 4008
- 4 MBY/002-05-10/182002
- 5 www.muzeumbrandys.cz
- 6 muzeum.tritius.cz/library/ombrandys
- 7 brandys.muzeumbrandys.cz/cz/pro-
verejnost/knihovna-muzeum-brandys
- 8 11239 / 5455

Z historie a činnosti

Knihovna Oblastního muzea Praha-východ byla založena v roce 1911 Okresní jednotou muzejní. Knihovna vyřizuje badatelské, studentské i soukromé dotazy odborného charakteru, dále poskytuje výpůjční služby na základě výpůjčních smluv, reprografické služby (bezplatně). Veřejnosti umožňuje prezenční studium sbírkové knihovny.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna obsahuje převážně odbornou literaturu a periodika z oborů historie, archeologie, přírodních věd, pomocných věd historických, beletrie, lingvistiky, filozofie, práva, muzeologie, výtvarného umění, užitého umění, etnografie a dějin hudby. Dále regionalia Čech a Moravy, regionalia z oblasti

Brandýska a Říčanska; literaturu z oborů technických věd a také např. slovníky a encyklopedie. Speciální fondy a staré tisky jsou součástí sbírkové knihovny. K zajímavostem sbírkové knihovny patří kromě nejstarších tisků z 16. století (většina je náboženského charakteru) rozsáhlá sbírka kramářských písní či monografie a periodika regionálního charakteru.

Knihovna Městského muzea v Čáslavi

1	Husova 291, Čáslav, 286 01
2	KHE503
3	4001/2003
4	x
5	muzeumcaslav.cz
6	online.knihovnacaslav.cz/library/muzeum/
7	x
8	0 / 14 700

Z historie a činnosti

Základy muzejní knihovny položil Muzejní a archeologický spolek Včela Čáslavská v druhé polovině 19. století. Po druhé světové válce byla část tisků zařazena do sbírky muzea. Knihovna je umístěna v jeho historické budově. V současnosti jsou možné pouze prezenční výpůjčky v badatelně muzea.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Nejcennější částí fondu je regionální literatura, obecně historická literatura a publikace z oboru pomocných věd historických, součástí fondu jsou i studentské práce zpracovávající regionální témata. Fond je průběžně doplňován nákupem odborné literatury z výše uvedených oblastí. Ceněné jsou především publikace spojené s činností muzejního spolku Včela Čáslavská (výroční zprávy, Muzejník čáslavský, Věstník československých muzeí a spolků archaeologických, Československé letopisy musejní) a vlastivědný sborník Podoubraví.

Z historie a činnosti

Knihovna funguje od založení muzea, tj. od roku 1891. Četné rekonstrukce a proměny muzea rovněž zasáhly knihovnu – její fond i činnost. Publikace knihovny jsou pro veřejnost dostupné v badatelně.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Akvizice knihovny je zaměřena na tematiku těžby zlata, hornictví, heraldiku a historii regionu. Regionální publikace představují významnou součást fondu.

Z historie a činnosti

Knihovna Národního zemědělského muzea byla založena ve 20. letech 20. století. Původně sloužila jako příruční knihovna pro potřeby pracovníků muzea. V roce 2004 byla zaregistrovaná jako knihovna veřejná. Podstatnou část fondu tvoří ucelené soubory starší produkce odborné zemědělské literatury, které knihovna získala darem od státních institucí a zaniklých hospodářských škol a od vydavatelů zemědělské literatury. Z osobních fondů knihovna získala kolekci

Knihovna Muzea českého venkova – zámek Kačina

1	Zámek Kačina, Svatý Mikuláš 51, Kutná Hora, 284 01
2	KHE801
3	5963/2004
4	NZM/002-05-10/225002
5	www.nzm.cz
6	
7	
8	45 / 102900

odborné literatury profesorů F. Loma, F. Chmelaře, J. Taubera a akademika J. Kořátka. Fond knihovny Národního zemědělského muzea obsahuje kromě monografií a odborných periodik 4 000 převážně historických zemědělských filmů. Fond knihovny je členěn formátově a je uložen v novém depozitáři pobočky v Čáslavi. Menší část fondu je umístěna na zámku Ohrada a ve Valticích. Na zámku Kačina se kromě odborné zemědělské knihovny nachází také vzácná rodová choťkovská knihovna, která byla jednou z největších knihoven své doby. Základ knihovny vytvořil Jan Karel Chotek (1704–1787) na zámku v Nových Dvorech. Když se Chotkové stěhovali na Kačinu, převezli s sebou i knihovnu. Většinu choťkovského knihovního fondu později získal majitel zámku, hrabě Jan Rudolf Chotek. Knihovna je obrazem duchovního života a vzdělaneckých zájmů svého zakladatele. Obsahuje literaturu téměř ze všech vědních oborů. Ke knihovně se zachoval původní lístkový katalog, mědiryteccké plotny exlibris a štočky supralibros. Po smrti hraběte Chotka byla knihovna doplňována dalšími členy rodiny. Knihovna byla rovněž rozšířena o akvizici z knihoven ve Veltrusích a Velkém Březnu.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond Choťkovské knihovny obsahuje 26 450 svazků a je uložen ve třech místnostech knihovny, asi polovina je řazena oborově, zbytek přírůstkově. Knihovní fond má převážně encyklopedický charakter, obsahuje především naučnou literaturu, která se dělí podle jednotlivých oborů. Většina fondu je cizojazyčná, knihy jsou vázány v kožených, polokožených a pergamenových vazbách. Součástí knihovny je rozsáhlá sbírka map. Nejvýznamnější dílo choťkovské knihovny je kolorované vydání vědecky dokumentovaných egyptských památek *Description de l'Égypte*, které vzniklo v souvislosti s Napoleonovou cestou do Egypta.

Z historie a činnosti

Knihovna je součástí muzea od jeho založení v prvním desetiletí 20. století a sloužila vždy především odborným pracovníkům muzea. Po roce 1968 byla část studijního knihovního fondu jako bezcenná zlikvidována.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna spravuje pouze studijní fond, sbírková knihovna je součástí sbírky muzea a je zapsána v Centrální evidenci sbírek (CES) jako oborová podsbírká. Ve studijní knihovně jsou nejvýznamnější ucelené řady časopisů Památky archaeologické, Český lid, Světozor, Květy, Český časopis historický,

Knihovna Sládečkova vlastivědného muzea v Kladně

1	Huťská 1375, Kladno, 272 01
2	KLE301
3	x
4	MKL/002-05-07/156002
5	www.omk.cz
6	x
7	x
8	1444 / 32 600

Časopis Muzea Království českého a na něj navazující Časopis Národního muzea, Böhmen und Mähren, Časopis Matice moravské, Jihočeský sborník historický a mnohé další. Ve Sbírkové knihovně patří k nejvýznamnějším titulům barokní vydání knih Bohuslava Balbína, soukromé tisky kladenského tiskaře Josefa Cipry a knihy z kladenského nakladatelství Jaroslava Šnajdra.

Knihovna Regionálního muzea v Kolíně

- 1 Karlovo náměstí 8, Kolín, 280 02
- 2 KOE301
- 3 4149/2002
- 4 x
- 5 www.muzeumkolin.cz
- 6 www.muzeumkolin.cz/sluzby/verejna-knihovna/
- 7 x
- 8 0 / 96 400

Knihovna Českého muzea stříbra v Kutné Hoře

- 1 Barborská 28, Kutná Hora, 284 01
- 2 KHE303
- 3 0333/2002
- 4 MKU/002-04-29/103002
- 5 www.cms-kh.cz
- 6 www.knihovna.cms-kh.cz/
- 7 x
- 8 688 / 30 000

Z historie a činnosti

Knihovna Českého muzea stříbra se nachází v prvním patře historického objektu Hrádek, kde je umístěno České muzeum stříbra. Její vznik lze datovat do roku 1877, kdy byl založen Archeologický sbor Wocel, jehož posláním bylo pečovat o historicky a umělecky cenné dokumenty a památky kutnohorského regionu. V náplni své činnosti měl rovněž získávání a uchovávaní knižních a fotografických dokumentů.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond obsahuje publikace z oblasti dějin středověku, dolování, archeologie, numismatiky, geologie, výtvarného umění, etnografie a další. Součástí knihovny je regionální fond (čítající více než 2 000 titulů). Získávány jsou knihy s regionální tematikou, zaměřující se na dějiny kutnohorského okresu, významné regionální osobnosti, knihy tištěné v Kutné Hoře či okolních městech apod. Dále jsou v knihovně uložena regionální, historická a uměnovědná periodika. Ve sbírkovém fondu, který tvoří rukopisy a staré tisky, je zapsáno 700 knih.

Z historie a činnosti

Knihovna byla založena v roce 1888 v době vzniku Krajského muzea na Mělníku. Fond knihovny byl doplňován postupně. Jednalo se převážně o knihy historické s regionální tematikou a církevní literaturu. Z nich převážná část byla převedena z kláštera na Mělníku (Ecclesia Melnicensis). Knihovna umožňuje pouze prezenční studium.

Knihovna Regionálního muzea na Mělníku

- 1 Náměstí Míru 54, Mělník, 276 01
- 2 MEE301
- 3 x
- 4 MĚL/002-05-09/170 002
- 5 www.muzeum-melnik.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 1740 / 10 600

Knihovna Muzea Mladoboleslavsko

- 1 Staroměstské náměstí - Hrad 1, Mladá Boleslav, 293 01
- 2 MBE301
- 3 2601/2002
- 4 MML/002-05-09/166002
- 5 www.muzeummb.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 4815 / 15 300

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je rozdělen na studijní a sbírkovou knihovnu. Ve sbírkové knihovně jsou uloženy staré tisky a knihy s regionální tematikou. K exkluzivitám knihovny patří fond Ecclesia Melnicensis, který je součástí sbírky.

Z historie a činnosti

Knihovna Muzea Mladoboleslavsko vznikla se založením muzea v roce 1885. V domě Na Valech na rozhraní Starého a Nového města sídlila až do 29. prosince 1886, kdy byla společně s muzeem přesunuta do tzv. Templu. Fond knihovny obsahoval především rukopisy a staré tisky. K dalšímu stěhování došlo v roce 1909, kdy se knihovna přesunula do bývalého bratrského sboru. Když roku 1919 nastoupil do vedení muzea Zdeněk Kamper, zaměřil se mimo jiné na získávání prvotisků mladoboleslavské tiskárny a exulantské literatury. Za okupace v březnu 1939 byly nejstarší tisky uloženy do cínových schráněk a do jara 1944 ukryty v hrobce rodiny Bičkových na městském hřbitově. V letech 1960 a 1961 byla knihovna opět přestěhována do budovy bývalého piaristického gymnázia Na Karmeli. V roce 1963 získala cca 5 000 knih převodem z bývalé gymnazijní odborné knihovny. V roce 1973 se knihovna přestěhovala do mladoboleslavského hradu, kde sídlí dodnes.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Nejhodnotnější částí knihovního fondu je historický knižní fond od konce 15. století do roku 1800. Další součástí knihovny je studijní fond, který obsahuje příručkovou literaturu zaměřenou na filozofii, náboženství, společenskou vědu, jazykovědu, přírodní vědy, umění, literární vědu a vlastivědu s historií. Početně i obsahově významnou částí knihovny je regionální fond, ve kterém jsou kromě děl regionálních autorů také publikace zabývající se různými oblastmi života mladoboleslavského regionu. Součástí knihovního fondu jsou rovněž periodika regionálního či odborného zaměření.

Mezi nejstarší exempláře knihovny patří *Bible* (1483) vydaná Antonem Kobergerem a *Bible pražská* (1488) vydaná Janem Pytlíkem, Severýnem Bednářem a Janem Bílým od Čápů a Bílého Iva; dále jsou to náboženské spisy z počátku 16. století nebo *Herbář* Jana Černého vydaný roku 1517 Mikulášem Klaudiánem. Knihovna rovněž vlastní čtyři knihy vytištěné mladoboleslavským tiskařem Jiříkem Štyrskou z let 1520–1524.

Muzeum města Mnichovo Hradiště – Knihovna

1	V Lipách 148, Mnichovo Hradiště, 295 01
2	x
3	x
4	x
5	muzeum.mnhradiste.cz
6	x
7	x
8	0 / 4700

Knihovna Hornického muzea v Příbrami

1	Nám. Hynka Kličky 293, Příbram VI - Březové Hory, 261 01
2	PBE302
3	x
4	x
5	www.muzeum-pribram.cz
6	x
7	x
8	0 / 16 700

Z historie, charakteristika fondu

Knihovna vznikla spolu s muzeem a je datována vznikem Spolku v 90. letech 19. století. Obsahuje dva fondy: knihy a staré tisky. Spravuje rovněž pozůstalost J. V. Sekery, místního významného lékárníka.

Z historie a činnosti

Historie muzejní knihovny je spjata se vznikem příbramského muzea. To bylo založeno roku 1886 a patří k nejstarším na českém venkově. Muzeum od prvopočátku provázely potíže s uložením jak sbírkového, tak knižního fondu. Knihovna byla častokrát stěhována a dlouho se pro ni nedařilo najít vhodný objekt. Její poslední stěhování proběhlo v roce 1979, kdy byly knihy umístěny do prostor nově vybudovaného Hornického muzea v Příbrami-Březových Horách. Následovalo vytřídění knižního fondu, jeho ošetření a konzervace, postupné vytváření přírůstkového seznamu a další evidence. V současné době je kapacita této knihovny, situované v areálu Ševčinského dolu, naplněna a nové přírůstky jsou postupně deponovány v nově vybudované knihovně Památníku Vojna, pobočce Hornického muzea.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond se specializuje v souvislosti se zaměřením muzea především na literaturu technickou, zejména obor hornictví a hutnictví. Dále jsou fondy zaměřeny na společenské vědy, např. archeologii, historii či etnografii. Z přírodovědných oborů je to zvláště mineralogie, geologie, petrografie, paleontologie, botanika a zoologie. V elektronické evidenci je 12 600 svazků, část fondu se nachází v muzejní knihovně, část v příručních knihovnách jednotlivých odborných pracovníků muzea.

K nejzajímavějším částem fondu knihovny patří *Účetní zprávy o vedení Příbramského c.k. a společně těžařského Horního závodu na stříbro a olovo*. Dále hornické, hutnické a strojírenské časopisy, technické a naučné encyklopedie z 19. a začátku 20. století. Cenné jsou též publikace věnované březohorskému rudnímu revíru, příbramskému uran-polymetalickému ložisku nebo publikace zaměřené na dějiny města a Vysoké školy báňské v Příbrami.

Knihovna Muzea T. G. M. v Rakovníku

1	Bořivojova 627, Rakovník, 269 01
2	RAE301
3	4148/2002
4	x
5	www.muzeumtgm.cz
6	x
7	x
8	0 / 17 000

Z historie a činnosti

Rakovnické městské muzeum bylo slavnostně otevřeno 24. července 1898 v budově chlapecké školy v Rakovníku. V tomto roce se začala také formovat muzejní knihovna. Společně s ostatními sbírkami se několikrát stěhovala, v roce 1907 to bylo do prostoru městské spořitelny, v roce 1919 do Petrovcovy vily, v roce 1936 byla knihovna přestěhována do barokního domu plaských cisterciáků. V současnosti se rakovnická muzejní knihovna nachází v samostatném objektu.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fondy rakovnické knihovny jsou členěny na regionální literaturu a odbornou naučnou literaturu. Nachází se zde knihy známých osobností českého veřejného života a písemnictví 19. století. Badatelsky využívané jsou odborné publikace z oblasti dějin umění, architektury, archeologie, etnografie, paleontologie, geologie, mineralogie, botaniky a zoologie. Knihovna obsahuje také knihy zaměřené na osobnost T. G. Masaryka. Do regionální literatury jsou zařazovány věstníky, vlastivědné sborníky a publikace autorů, kteří měli zásluhu na rozvoji naučné literatury i beletrie v regionu (např. F. Levý, V. Kočka, A. Cechner, J. Renner, J. Soukup, J. Vachtl, J. Michálek, V. Trejbal, K. Spalová, F. Markup, Z. Winter aj.), jsou mezi nimi např. první česky psané dějiny Rakovníka od Dobromíra Matěje Štembery.

Z historie a činnosti

Knihovna byla založena v roce 1957. V roce 1992 získala 2500 knih z dědictví Miloše Maliny. Čtvrtina fondu byla poškozena v roce 2002 povodní.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond tvoří literatura hlavních oborů zastoupených v muzeu nebo úzce s nimi související (archeologie, historie, archivnictví, národopis, výtvarné umění, botanika, zoologie, ochrana přírody a konzervace sbírkových předmětů).

Z historie

Knihovna vznikla krátce po vzniku Podbrdského muzea. Zaměřuje se na regionální literaturu, osobnosti regionu, lidovou a industriální architekturu, etnologii, historii, muzeologii, molinologii a umění.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond není utříděn. Knihy zapsané v Centrální evidenci sbírek (CES) jsou vedeny a uloženy samostatně. Část knihovny tvoří osobní příruční knihovna Rudolfa Šimka zaměřená na lidovou architekturu a molinologii.

Knihovna Středočeského muzea v Roztokách u Prahy

1	Zámek 1, Roztoky, 252 63
2	ABE 801
3	5973
4	x
5	www.muzeum-roztoky.cz
6	x
7	x
8	0 / 24500

Knihovna Podbrdského muzea v Rožmitále pod Třemšínem

1	Palackého 10, Rožmitál pod Třemšínem, 262 42
2	x
3	x
4	x
5	www.podbrdskemuzeum.cz
6	x
7	x
8	0 / 1600

Vlastivědné muzeum ve Slaném – Knihovna

1 Masarykovo náměstí 159, Slaný, 274 01
2 x
3 x
4 x
5 www.muzeum.slansko.cz
6 x
7 x
8 0 / 32 343

Z historie a činnosti

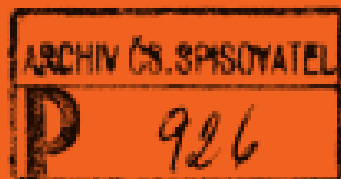
Muzeum ve Slaném bylo založeno v roce 1885. Národopisné sbírky pro muzeum nejtypičtější byly zpracovány zvláště po Národopisné výstavě česko-slovanské, která se uskutečnila v roce 1895 v Praze a kde okres Slaný měl svůj vlastní pavilon. Knihovna byla založena spolu s muzeem a je budována jako muzejní knihovna pro badatele a zaměstnance muzea. Neposkytuje absenční výpůjčky. V knihovně jsou knihy související s historií města Slaného a jeho blízkého okolí, obsahuje rovněž tituly, které mapují historii celého státu.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond knihovny obsahuje odbornou literaturu zaměřenou především na archeologii, památkovou péči, národopis, starožitnosti, dějiny umění, v menší míře i ostatní obory (historii, knihovědu). Fond regionální literatury obsahuje knihy vážící se k městu Slanému a jeho blízkému okolí, beletrii regionálních autorů (např. Václava Beneše Třebízského). V této části fondu vyniká sbírka knih Václava Štecha (1859–1947), jedná se o část jeho osobní knihovny s dedikacemi a jeho vlastní dílo. Historický knižní fond obsahuje rukopisy (sbírku cca 150 raně novověkých, převážně barokních modlitebních knih a zlomek gotického iluminovaného rukopisu). Rukopisy jsou rovněž součástí celků starých tisků z františkánské a piaristické knihovny. Staré tisky, většinou získané v souvislosti s Národopisnou výstavou, byly postupně doplňovány dary muzeu od konce 19. století do současnosti.

Fünfter Band.

P 290
ZÁVODNÍ KNIHOVNA
ČS. SPISOVATELE
PRAHA 1, Národní 9

ZÁVODNÍ KNIHOVNA
ČS. SPISOVATELE
PRAHA 1, Národní 9

Jihočeský kraj je v publikaci zastoupen celkem třinácti knihovnami muzeí a galerií zřizovanými Ministerstvem kultury ČR, Jihočeským krajem i jednotlivými městy. Bohatství jejich fondů spočívá ve významných sbírkových souborech, pozůstalostních celcích, fondech regionální literatury i specializovaných odborných fondech. Knihovny muzeí a galerií v jižních Čechách spolupracují při pořádání výstav, digitalizaci dokumentů, pracují na přípravě souborného katalogu a zapojují se i do spolupráce s dalšími paměťovými institucemi v kraji. Představené knihovny uchovávají více než 350 tisíc knihovních jednotek. Nejrozsáhlejší z nich je knihovna Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, jejíž počátky sahají do doby založení muzea v roce 1877. Uchovává téměř 140 000 knihovních jednotek a vyniká i vzácnými sbírkovými knižními fondy, k nimž patří i významný soubor 130 prvotisků. Druhou největší muzejní knihovnou jižních Čech je knihovna Prácheňského muzea v Písku budovaná od založení muzea v roce 1884. K jejím rozsáhlým sbírkovým fondům se řadí historická muzejní knihovna nebo pozůstalostní knihovna Adolfa Heyduka, která je instalována v Heydukově památníku umístěném v autentickém prostředí básníkovy píseckého domu. V roce 1878 bylo založeno městské muzeum v Táboře, které dnes spolu s Blatským muzeem v Soběslavi a Veselí nad Lužnicí tvoří celek Husitského muzea v Táboře zřizovaného Ministerstvem kultury ČR. Knihovna tábořského muzea uchovává obsáhlý ucelený fond českých i cizojazyčných husitik, součástí sbírkových knihovních fondů je též osobní knihovna druhého československého prezidenta Edvarda Beneše umístěná v Benešově vile v Sezimově Ústí. Cenný fond starých tisků a rukopisů spravuje knihovna Blatského muzea v Soběslavi a Veselí nad Lužnicí. Od založení muzea v roce 1882 se utvářejí také sbírkové fondy knihovny dnešního Muzea Jindřichohradecka. Jejich významnou součástí je unikátní rozsáhlá pozůstalost jindřichohradecké Landfrasovy tiskárny, které je věnována stálá expozice Landfrasova tiskárna. Již koncem 19. století se utvářely také knižní sbírky dnešního Muzea středního Pootaví ve Strakonících a na počátku 20. století bylo založeno Prachatické muzeum. Jejich knihovny stejně jako knihovna Regionálního muzea v Českém Krumlově se zaměřují na regionální literaturu. Českokrumlovská muzejní knihovna uchovává též soubor vydání a překladů děl Adalberta Stiftera prezentovaný v expozici jeho rodného domu v Horní Plané. Knihovní fondy specializované na uměnovědnou literaturu jsou veřejnosti přístupné v knihovně Alšovy jihočeské galerie. V jižních Čechách se nacházejí i významné knihovny městských muzeí – Městského muzea a galerie v Dačicích, Milevského muzea, Městského muzea v Bechyni a Městského muzea a galerie Vodňany s rozsáhlou knihovnou z pozůstalosti Františka Heritese.

Bechyně
České Budějovice
Český Krumlov
Dačice
Hluboká nad Vltavou
Jindřichův Hradec
Milevsko
Písek
Prachatice
Soběslav a Veselí nad Lužnicí
Strakonice
Tábor
Vodňany

Knihovna Městského muzea v Bechyni

- 1 nám. T. G. M. 140, Bechyně, 391 65
- 2 TAE802
- 3 6454/2012
- 4 MBE/002-05-10/197002
- 5 muzeum-bechyne.cz
- 6 muzeum.tritius.cz/library/bechyne/
- 7 x
- 8 246 / 1700

Z historie a činnosti

Založení muzejního spolku a vznik sbírky jsou datovány rokem 1911. V roce 1938 byl pro účely založení Muzea keramiky darován JUDr. A. Zahradníkem měšťanský dům na náměstí. Po dlouhotrvající rekonstrukci bylo muzeum znovu otevřeno v roce 2007, rovněž byl zpřístupněn knihovní fond. Ve fondu se nenachází žádná významnější pozůstalost. I přes chybějící úvazek knihovníka spolupracuje knihovna se Souborným katalogem ČR. V rámci diplomové práce byly detailněji zpracovány staré tisky do roku 1800.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je členěn na tři části. Na část muzejní (staré tisky – s tematikou pedagogickou, náboženskou, lékařskou, judaika aj.), část odbornou (studijní, zvláště se vztahem k regionu) a tzv. doplňující fond, obsahující beletrii aj. Akvizice odborného fondu zohledňuje regionální keramickou a hrnčířskou tradici. V oddíle starých tisků (442) jsou nejcennější knihy z období 16. století, mezi nimi pak např. *Diadochos Bartolo-měje Paprockého* z Hlohol. Z regionálního hlediska je významná kniha Jana Jindřicha Labe *Historie o třech svatých obrazech* se vztahem k Bechyni ve vydání z poloviny 18. století.

Knihovna Jihočeského muzea v Českých Budějovicích

- 1 Dukelská 242/1, České Budějovice, 370 51
- 2 CBE 301
- 3 6236/2006
- 4 JČM/001-09-26/026001
- 5 www.muzeumcb.cz
- 6 clavius.muzeumcb.cz:44381/katalog/
- 7 www.muzeumcb.cz/knihovna-1/digitalni-knihovna/
- 8 13 766 / 136 600

Z historie a činnosti

Knihovna Jihočeského muzea vznikla při založení muzea v roce 1877 jako sbírka historicky cenných knih. Po otevření nové muzejní budovy v roce 1903 získala své vlastní prostory a začala rozšiřovat fond o odbornou literaturu. Fond knihovny obsahuje významný soubor prvotisků, čímž se řadí na druhé místo za Knihovnu Národního muzea v Praze. Knihovna je největší regionální muzejní knihovnou se speciálním fondem k dějinám regionu a poskytuje odborné i laické veřejnosti prezenční výpůjčky, konzultace a rešerše. V rámci digitálního zpřístupňování dokumentů se podílí na digitalizaci dokumentů se zaměřením na regionální periodika.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond je rozdělen na odbornou knihovnu a historickou knihovní sbírku, kterou tvoří staré tisky, prvotisky, kramářské tisky, rukopisy, literární archiv a pozůstalosti, soubor map, plánů a grafiky. Významný je soubor 130 prvotisků, převážně z děkanské knihovny při kostele sv. Mikuláše v Českých Budějovicích. Mezi nejcennější knihy patří např. *Bible pražská* (1488), *Českobudějovický graduál*, *Vltavotýnský graduál*, *Schneiderova kronika města* a další.

Knihovna Regionálního muzea v Českém Krumlově

- 1 Horní ul. 152, Český Krumlov, 381 01
- 2 x
- 3 x
- 4 MČK/002-04-29/106002
- 5 www.muzeumck.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 1355 / 5770

Knihovna Městského muzea a galerie Dačice

- 1 Havlíčkovo nám. 85/I, Dačice, 380 01
- 2 x
- 3 x
- 4 x
- 5 www.muzeumdacice.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 0 / 8400

Knihovna Alšovy jihočeské galerie na Hluboké

- 1 Zámek 142, Hluboká nad Vltavou, 373 41
- 2 CBE801
- 3 6593/2017
- 4 x
- 5 www.ajg.cz
- 6 ajg.kpsys.cz/#/
- 7 x
- 8 0 / 14 500

Z historie a činnosti

Knihovna Regionálního muzea (dříve Okresního vlastivědného muzea) v Českém Krumlově získává publikace od roku 1950. Knihovna poskytuje badatelům prezenční výpůjčky, konzultace a rešerše.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fondy knihovny jsou rozděleny na dvě části: studijní knihovnu a periodika a sbírkovou knihovnu. Studijní fond je profilován a doplňován podle oborů zastoupených v muzeu (archeologie, historie, historie umění a řemesel, etnografie, geografie, kartografie, přírodní vědy). Sbírkový soubor je členěn na rukopisy, staré tisky a regionální literaturu (Českokrumlovsko, Kaplicko, Šumava). V roce 1960 byla zřízena pobočka muzea Památník – rodný dům Adalberta Stiftera v Horní Plané a od té doby je průběžně doplňován studijní a prezentační soubor různých vydání a překladů Stifterových děl včetně rozsáhlé sekundární literatury.

Z historie a činnosti

Sbírková knihovna vznikala postupně od založení muzea v Dačicích v roce 1893. Odborná knihovna vznikla po roce 1960 za působení prvního ředitele PhDr. Františka Křížka a slouží zaměstnancům muzea i badatelům, kteří mají možnost prezenčního studia.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Odborný fond obsahuje publikace s tematikou historie, dějin umění, etnografie, místopisu, archeologie, architektury, náboženství, ochrany památek, ochrany přírody apod. Knihovna též disponuje souborem odborných periodik z různých vědních oblastí. Sbírkový fond se skládá především z publikací o Dačicích a zdejším regionu, z literárních děl regionálních autorů, knih a tisků vydaných v místní knihtiskárně A. a B. Kasalého a v nakladatelství Dobré Dílo z nedaleké Staré Říše či regionálního dobového tisku. Fond starých tisků čítá na 400 literárních děl s datací do roku 1850. Nejcennější dačická literární památka, *Dačický graduál* z konce 16. století, je uložen ve fondu rukopisů.

Z historie a činnosti

Sbírkový fond knihovny Alšovy jihočeské galerie byl založen roku 1959. Vlastní knihovna se původně skládala z několika menších příručních knihoven a sloužila především kurátorům, historikům a interním pracovníkům galerie. Dnes je knihovna otevřena pro širokou veřejnost jako archiv a badatelna. V roce 2020 bylo vybudováno ve Wortnerově domě v Českých Budějovicích nové pracoviště badatelny, které je

vybaveno publikacemi zaměřenými na umění 20. a 21. století. Kontinuálně probíhá aktualizace a zpracování soupisu katalogů a tiskovin k výstavám minulých dekád.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Samotný archiv čítá přes 14 000 svazků mapujících texty od raného středověku až po současnost včetně cizojazyčných titulů. Fond nabízí knihy a katalogy zaměřené hlavně na umění, ale také filozofii, náboženství či estetiku.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka

- 1 Štítného 124/I, Jindřichův Hradec, 377 01
- 2 JHE 301
- 3 4009/2003
- 4 MJH/002-05-13/239002
- 5 www.mjh.cz
- 6 knihovna.mjh.cz/katalog
- 7 www.mjh.cz/knihovna-badatelna/digitalni-kuhivna
- 8 14 485 / 30 900

Z historie a činnosti

Knihovní fondy Muzea Jindřichohradecka vznikaly postupně od založení instituce v roce 1882. Značnou pozornost věnoval obsahu a uspořádání knihovny významný regionální historik PhDr. Jan Muk (1934–1980). Od roku 1990 je kladen důraz na odbornou úroveň zpracování knih a péče o ně i na tradiční a online služby veřejnosti. Knihovna připravuje výstavy, konference, semináře, přednášky, publikace a další akce pro odbornou i laickou veřejnost. Provozuje vlastní digitální knihovnu Kramerius se zaměřením na regionální periodika. V evropské digitální knihovně Manuscriptorium jsou přístupny unikátní rukopisy, prvotisky a staré tisky z fondů knihovny.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Odborný fond obsahuje publikace se vztahem k činnosti muzea a charakteru jeho sbírek (historie, dějiny umění, etnografie, archeologie, muzeologie, knihověda, konzervování a restaurování, ochrana památek apod.), odborná periodika a regionální literaturu. V Centrální evidenci sbírek CES jsou zapsány následující fondy: staré tisky, jindřichohradecké tisky, kramářské tisky, rukopisy, svaté obrázky, jindřichohradecká nakladatelství, regionální tisky a knižní kultura. Nejstarší knihovní jednotkou je prvotisk *Bible kutnohorské* z roku 1489, k nejstarším rukopisům patří latinský graduál z počátku 16. století. Součástí sbírkových fondů je rozsáhlá unikátní kolekce památek na jindřichohradeckou Landfrasovu tiskárnu, představená veřejnosti ve stálé expozici Landfrasova tiskárna, která byla inspirací k založení celostátního cyklu odborných konferencí Knižní kultura 19. století.

Knihovna Milevského muzea

1	Klášteří 557, Milevsko, 399 01
2	PIE801
3	5554/2003
4	x
5	www.muzeummilevska.cz
6	x
7	x
8	0 / 7000

Z historie a činnosti

Knihovna vznikla současně se založením muzea v roce 1937 a je veřejně přístupnou knihovnou se specializovaným fondem. Poskytuje bezplatně prezenční výpůjční služby z příruční knihovny i regionální tiskoviny.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond je rozdělen na regionální a příruční knihovnu. Fond regionální knihovny je zaměřen na místopisné publikace z Milevska a okolních obcí, regionální autory (Čeněk Zíbrt, Jiří Mařánek, Růžena Svobodová, Josef Kytka a Vladimír Šindelář). Významný soubor tvoří místní periodika, noviny a časopisy. V příruční knihovně se nacházejí naučné slovníky, odborné historické publikace, a to zejména regionální a české, dále publikace věnující se pomocným vědám historickým, archeologii, etnografii, řemeslům, militarím, užitému i výtvarnému umění a muzejnictví. K nejcenějším publikacím patří *Severinova bible* (1529), *Benátská bible* (1506), *Melantrichova bible* (1577) a *Římský misál* (Mnichov 1728).

Knihovna Prácheňského muzea v Písku

1	Velké náměstí 114/3, Písek, 397 24
2	PIE301
3	5579/2003
4	PMP/002-04-24/094002
5	www.prachenskemuzeum.cz
6	knihovna.prachenskemuzeum.cz/katalog/
7	x
8	51 200 / 70 000

Z historie a činnosti

Knihovna je budována od založení muzea v roce 1884. Kromě fondů odborné a regionální literatury, které jsou průběžně doplňovány, obsahuje významný konzervační fond. Ten je tvořen z pozůstalostních knihoven básníka Adolfa Heyduka (cca 3 400 svazků), regionalisty a bibliofila Jaromíra Malého (cca 5 250 svazků) a regionalisty Ivo Beneše (cca 6 300 svazků).

Charakteristika fondu, zajímavosti

Nejvýznamnějším a také nejrozsáhlejším fondem je historická muzejní knihovna, která obsahuje tisky z období od poslední čtvrtiny 15. století do poloviny 20. století. Má dvě části – původní muzejní knihovnu a knihovny píseckého gymnázia. Základy muzejní knihovny tvoří dary pocházející z období vzniku muzea v roce 1884. Postupně byly do jejích fondů přebírány také knihovní soubory některých místních institucí. Historie gymnazijní knihovny sahá do 18. století. Část jejího fondu byla součástí někdejší jezuitské gymnazijní knihovny v Klatovech a do Písku se dostala společně s přeloženým gymnáziem v roce 1778. Písecké gymnázium pokračovalo v jejím budování. Do muzea byla historická část této knihovny (jednalo se o knižní produkci až do poloviny 20. století) předána v padesátých letech 20. století.

Důležitou součástí knihovny jsou stovky starých tisků, mezi nimiž vynikají především tři inkunábule a několik desítek raných tisků včetně paleotypů.

Knihovna Prachatického muzea

1	Velké náměstí 13, Prachatice, 383 01
2	PTE301
3	6715/2005
4	SPM/002-03-13/055002
5	www.prachatickemuzeum.cz
6	x
7	x
8	2075 / 7700

Mezi rukopisy je hodnotný soubor modlitebních knížek z období od konce 18. do poloviny 19. století. Ucelený soubor tvoří výroční zprávy gymnázií z celého území habsburské monarchie datované od počátku 19. století.

Z historie a činnosti

Prachatické muzeum bylo založeno v roce 1904 z iniciativy muzejního spolku, knihovna v roce 1972. Přírůstkový seznam je veden od roku 1977. Knihovna poskytuje badatelům prezenční výpůjční služby.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna je rozdělena na odbornou a sbírkovou část. Fondy odborné knihovny jsou zaměřeny na historii, vlastivědu, národopis, umění, náboženství, numismatiku, zemědělství, muzeologii, politiku, vojenství a archeologii. Sbírková část zahrnuje historický knižní fond, tj. tisky vydané v letech 1501–1800, rukopisy a tisky 19. století; dále regionální literaturu pojednávající o Prachaticku, Šumavě a jižních Čechách a beletrii regionálních autorů. Část sbírky je evidována v Centrální evidenci sbírek.

Knihovna Blatského muzea v Soběslavi a Veselí nad Lužnicí

1	Petra Voka 152, Soběslav, 392 01
2	TAE801
3	5852/2004
4	x
5	www.blatskemuzeum.cz
6	muzeum.tritius.cz/library/bmsobeslav/
7	www.husitskemuzeum.cz/digitalni-knihovna-kramerius/
8	0 / 23 400

Z historie a činnosti

Soběslavská muzejní knihovna byla založena roku 1898 při otevření městského muzea. Knihovna spolu s muzeem prodělala složitý vývoj, který se projevil rovněž ve skladbě knihovního fondu. Jeho součástí se staly knihovny učitelského ústavu v Soběslavi nebo Městského muzea ve Veselí nad Lužnicí.

Charakteristika fondu, zajímavosti

V souladu se svou specializací se knihovna zaměřuje na literaturu přírodovědnou, národopisnou a regionální o Táborsku. Soběslavské muzeum eviduje za celé Husitské muzeum v Táboře, jehož je soběslavské a veselské muzeum součástí, fond starých tisků a rukopisů a měšťanskou knihovnu J. D. Arbeitera (1794–1870). K nejvýznamnějším exemplářům knihovny patří rukopis traktátů husitských bohoslovců z 15. století, vzácné první vydání sebraných spisů Jana Husa a Jeronýma Pražského z roku 1558, vytištěné v Norimberku, jedinečný kompletní tisk *Loutny české* z roku 1653 obsahující particello se dvěma zpěvními hlasy a kompletními texty písní nebo tisk z rožmberské knihovny Petra Voka s jezdeckým exlibris. Knihovna Blatského muzea uchovává také několik prvotisků např. *Bibli pražskou* (1488).

Knihovna Muzea středního Pootaví ve Strakonících

- 1 Zámek 1, Strakonice, 386 01
- 2 STE301
- 3 3325/2002
- 4 MSR/002-05-10/181002
- 5 muzeum-st.cz
- 6 muzeum-st.kpsys.cz/
- 7 x
- 8 945 / 10 100

Z historie a činnosti

Historie knihovny se kryje s historií muzea. V červnu roku 1894 byla ve Strakonících ustavena Muzejní společnost, která převzala sbírky shromážděné pro Národopisnou výstavu československou v Praze (1895). V roce 1899 byla činnost Muzejní společnosti ukončena. Muzeum bylo znovu otevřeno v roce 1923, kdy byly také utříděny sbírky. Strakonickou obcí byla 17. září 1924 zakoupena část knihovny strakonického vlastence J. V. Plánka, další část této knihovny se do muzea dostala darem jeho syna Rudolfa. Hlavní část knihovního fondu tvoří knihy zapsané v přírůstkové knize Městského Dykova muzea ve Strakonících v době před 2. světovou válkou. V roce 1953 bylo muzeum přejmenováno na Okresní vlastivědné muzeum, v roce 1967 na Muzeum středního Pootaví. Knihovna s badatelnou získá v roce 2022 v souvislosti s celkovou rekonstrukcí muzea nové prostory. V muzeu je nově vybudována expozice maltézského řádu a velká expozice dud, s čímž souvisí nové přírůstky knihovny týkající se dudáctví a johanitů.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond obsahuje především odbornou a regionální literaturu. Odborná literatura je získávána podle požadavků odborných pracovníků muzea (převažuje archeologická a etnografická literatura). Sbírková část knihovny zapsaná v Centrální evidenci sbírek zahrnuje staré tisky a rukopisy a knihy z Plánkovy knihovny (převažují tisky a rukopisy z 18. a 19. století, několik jednotlivých tisků pochází z 16. a 17. století). Nejstarší knihou v muzejním fondu je torzo *Bible kutnohorské* tištěné v roce 1489 Martinem z Tišnova.

Z historie a činnosti

Muzejní knihovna vznikla současně se založením táborského muzea v roce 1878. Základem sbírkového fondu se stala sbírka starožitností reálného gymnázia, která zahrnovala i řadu knih a archiválií. Knihovna byla rozdělena na dvanáct oddílů a obsahovala také rukopisy, cechovní knihy či listiny městského archivu. O rozrůstání fondu se zasloužily četné dary, v současnosti knihovnu obohacuje ediční činnost Husitského muzea. V roce 2019 získala knihovna po několikerém stěhování nové prostory v rekonstruované budově bývalého augustiniánského kláštera, ve které dnešní Husitské muzeum sídlí.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Nejvýznamnější část knihovního fondu tvoří literatura regionální a obsáhlý fond českých i cizojazyčných husitik. Odborná část zahrnuje publikace o archeologii, historii, dějinách umění, muzeologii, edukaci,

Knihovna Městského muzea a galerie Vodňany

- 1 nám. Svobody 18, Vodňany, 389 01
- 2 STE803
- 3 4364/2002
- 4 MVO/002-05-03/126002
- 5 www.muzeumvodnany.cz
- 6 knihovna:8080/katalog/
- 7 x
- 8 928 / 10 000

Knihovědě a literaturu z dalších oborů. Součástí sbírek Husitského muzea v Táboře je knihovna Edvarda Beneše, která obsahuje téměř 1 500 svazků. Tato významná osobní knihovna druhého československého prezidenta je v současnosti instalována v Benešově vile v Sezimově Ústí. Historické fondy uchovává pobočka táborského muzea Blatské muzeum v Soběslavi a Veselí nad Lužnicí.

Z historie a činnosti

Městské muzeum ve Vodňanech bylo zřízeno rozhodnutím zastupitelstva královského města Vodňan z 19. května 1904 a od počátku získávalo do svého sbírkového fondu také knihy. Muzeum bylo až do roku 1955 organizačně spojeno s městským archivem a správce muzea byl zároveň městským archivářem. Muzeum i městský archiv včetně spisovny se téměř neustále potýkaly s problémy opakovaně vyvolávanými redukcemi a změnami určených prostor v budově městského úřadu, zvláště pak v období 2. světové války a krátce po ní. Tehdejší městský archivář Jan Prajer krátce po válce obnovil evidenci muzejních předmětů a uspořádal knihovnu, následně došlo k vyčlenění městského archivu. O vyřešení prostorových problémů a rozšiřování sbírek vodňanského muzea včetně knihovních se zasloužil Miloš Veselý, od roku 1952 správce tehdejšího Heritesova městského muzea a do roku 1976 ředitel Městského muzea a galerie ve Vodňanech. Kromě založení městské galerie (1967) patří k významným počínům tohoto období získání předmětů z pozůstalosti rodiny Františka Heritese, a to včetně rodové knihovny. Na přelomu osmdesátých a devadesátých let 20. století odborně zpracoval Karel Pletzer historickou knihovnu M. Havla Gelasta Vodňanského a staré tisky ze sbírkového fondu.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Současné převažující zaměření příruční odborné knihovny odpovídá charakteru sbírkového fondu a činnosti muzea (jedná se o regionální dějiny, dějiny hmotné kultury a umění, literární vědu, rybářství, muzeologii). Knihovna spravuje staré tisky ze sbírky MaG Vodňany a osobní knihovny – knihovnu M. Havla Gelasta Vodňanského (asi 1520–1577), která patří k nejcennějším částem knihovního fondu, dále knihovnu rodiny Heritesovy, Františka Heritese (1851–1929) a dalších členů rodiny, část knihovny Josefa Holečka (1853–1929), Josefa Nekoly (1906–1969), Miloše Tůmy (1915–1983) a knihovnu Blahomíra Žahoura (1889–1972). Cenným rukopisem knihovny je *Kancionál literátského bratrstva ve Vodňanech* z roku 1543.

62

Ená wysla od Otce
Nebes
Lást časů vždy přišla w času posledního / milost
Neho / všech Law dítě ohladiti / mde Sábelskau zkasyn / na svět poslati.
Od trůnu své stolice / poslal dolu Posla / Maryšské Gabryele An
gela / zvěstowal gi wesele / že počne Spasitele / Swěta Ipitele.
Strachem odpowědela / Posla čisté Panna / která by počala Syn
na wěčného Pána / neb nemijnim poznati / Nuže ale zůstati nau w tom
setrwati. Toho Angel porwedil / kta nechť se báti / mjt gi oznámil /
kterak se to má státi / kta Duch swatý wstąpi w tě / moc Bastinij tě / tak
sneifs Plo w životě. Kždě ten Posel z Nube odpowědanne / což se
narodj z tebe / slauri bude Syn Páně / Boha neymocnějšyhba nalezla w
něho / Milost nesmjenau geho. Kjetla gest Marya ey gowka Páně /
tato wěc wělni diwná at se vypliu na mně / gal gest to promila / wšlě
stwu k tomu dala / hned gest Syna počala. Hned na hory la do Měs
sta Judowá / do domu gesti wessla / tam zachazassowá / Mjho zdrawie
la / slyšewšy od Angela / žeby těhotná byla. A gal se gest Al / od Pans
ny ten hlas skal / y hned w gegim životě swatý Jan Křtiteč plešu Panně
promluwila / kterač gsem zaslaužila / by wně tak nawššiwila. Kfaře Pá
na swěho / dřiw než se narodil / Kytj wěčný poznal ho / sám gest životě
S takého dobrodijnj / gemu chwału wzdegme / wšyčeni Křestiane / mj a ges
držjme. Amen.

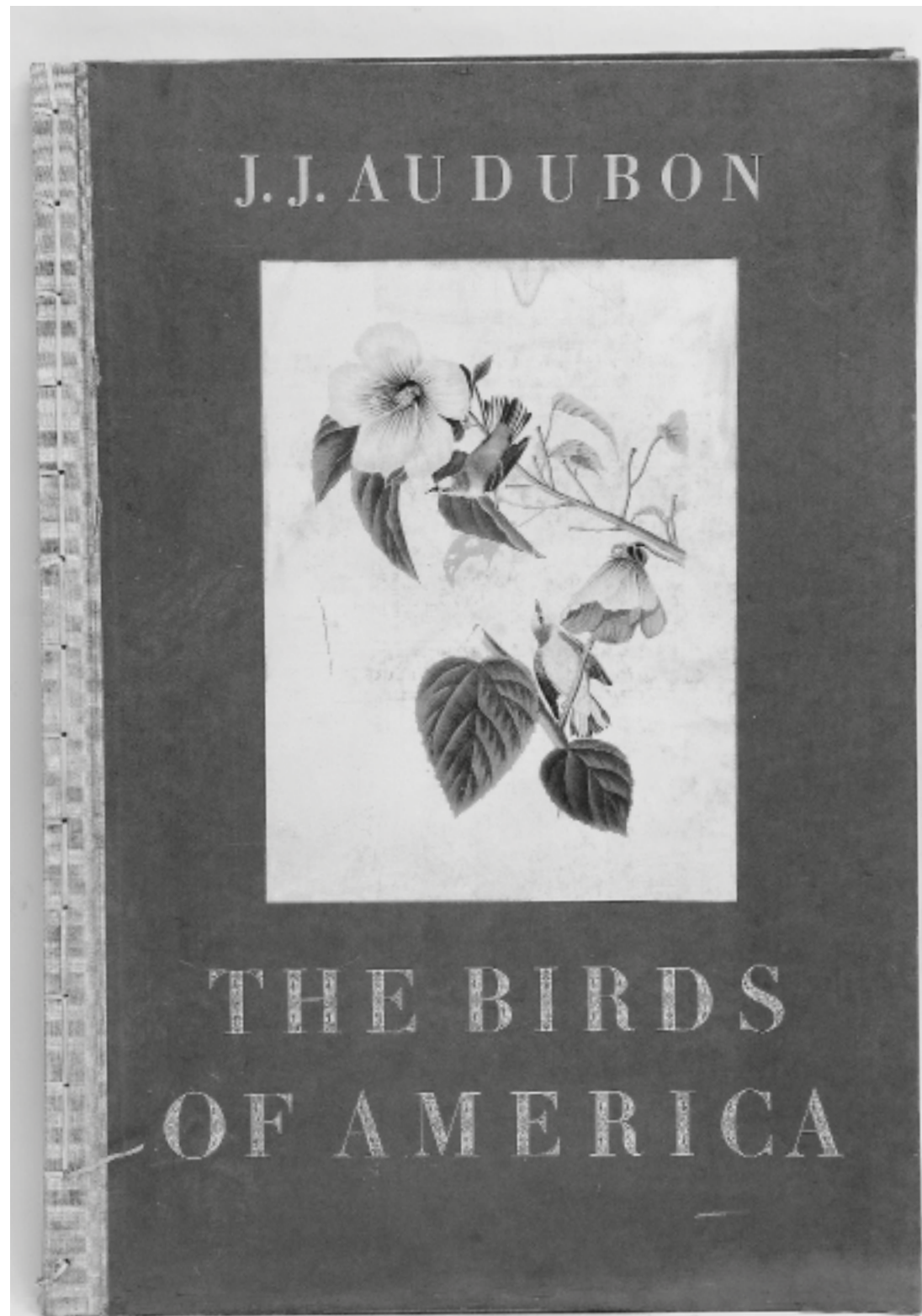
Otčen
Acaib
Dra
Dán B
Opěd
Modl
Ob
Dala
Kach
At
Wdy
O
Pro
Al
Ad
Křta
Sre
A
se / ab
kdy P
dby
Ly ge
odpo
Syna
se Kr
wšam

63

Moc Boj diwna, a nevimluciona, co gest ušidila, k Obraci swemu
Welmj pielneho, a kofassneho, a tak rozumneho, by mohl znati
Dij přebiral, w Agj panowal, a wšeho ušiwal, kromie zgednoho
Diabel zlobiwj, zawičil toho. Tak mnoho dobreho, co gest zlowic miel
Wkladal zlošty, Dvclku chitralj, zlowicela klamati, take kofosse
Neslechetnj had, krawelilj pad, přiwed na zlowicela. Swz Okášenj
zlowicel křj do, Nesmirne swiclo, z kadostiwu škakil, a swemu mjtju
Aš se splnilo, to goj gest bylo, z dawa oblašeno, obšyřti Panu
Zducha Swateho, a nezgineho. Temene zardnoho, než z Panenského
Djannj bes mude, wšiwella kude, to gest ten Mesias, agio wolento zšar
Ten ma spasiti, wšiwoboditi, goj mltow hinauti, adiablu olemu
Milost zlyšowa, do ušidila, že se gest klicilila, a nevimlucione
Dwoswlebná, zduj ba panna, která byla hodna, Boha sploditi
Kochwalneš toho, zduj da mileho, zlow mnoho dobreho, křdž nestichal

1. zlowicela Dwošila	8. se zewicelil w pannu
2. Dwošitele zwoho	9. swota zowteho
3. Stromu abj nebral	10. sagistw Pan zduj nast
4. od Boha darmeho	11. neda wšiw wladnautj
5. chlyz goho zbarwitj	12. gest se zonišila
6. zgednoho Gablla	13. a hšiwšnim z pomocj
7. přiwede se nawratil	14. zlowicelny leššeho

15. Amen swogme, a chwala wzdegme, Agj nebstomj, Džj ušiwem

1724 Die vornehmsten
Europäischen
Reisen,

Wie solche durch

Teutsch-Land,
Franckreich,
Italien,

Holl- und Engeland,
Dännemarck und
Schweden,

Vermittelt der darzu gefertigten
Reise-Charten, nach den bequemsten Post-
Wegen anzustellen/ und was auf solchen curieu-
ses zu bemercken.

Wobey die Neben-Wege/ Unkosten/
Münzen und Logis zugleich mit ange-
wiesen werden.

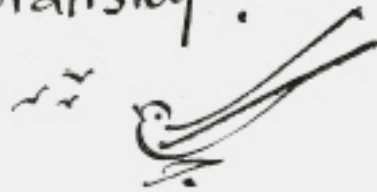
Welchen auch beygefüget/

**LVI. Accurate Post- und
Boten-Charten, von den vornehm-
sten Städten in EUROPA.**

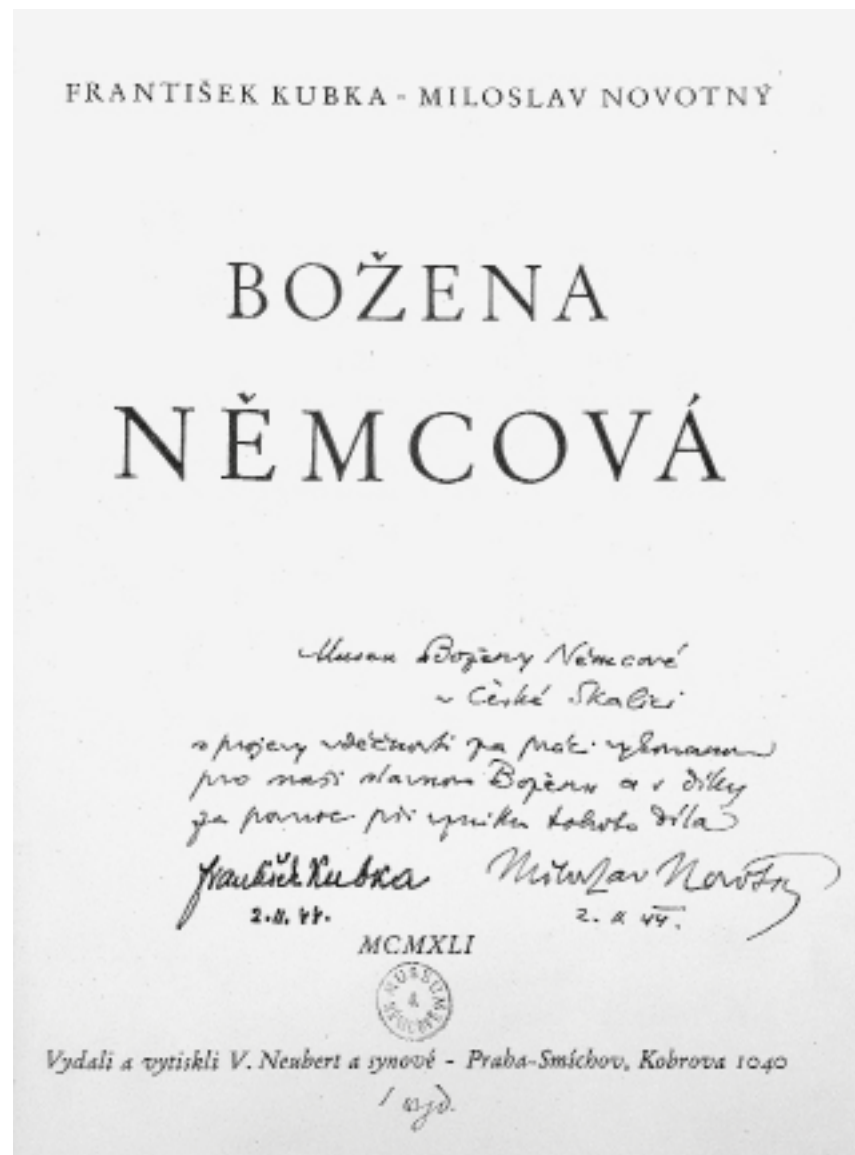
Die VI. Ausfertigung.

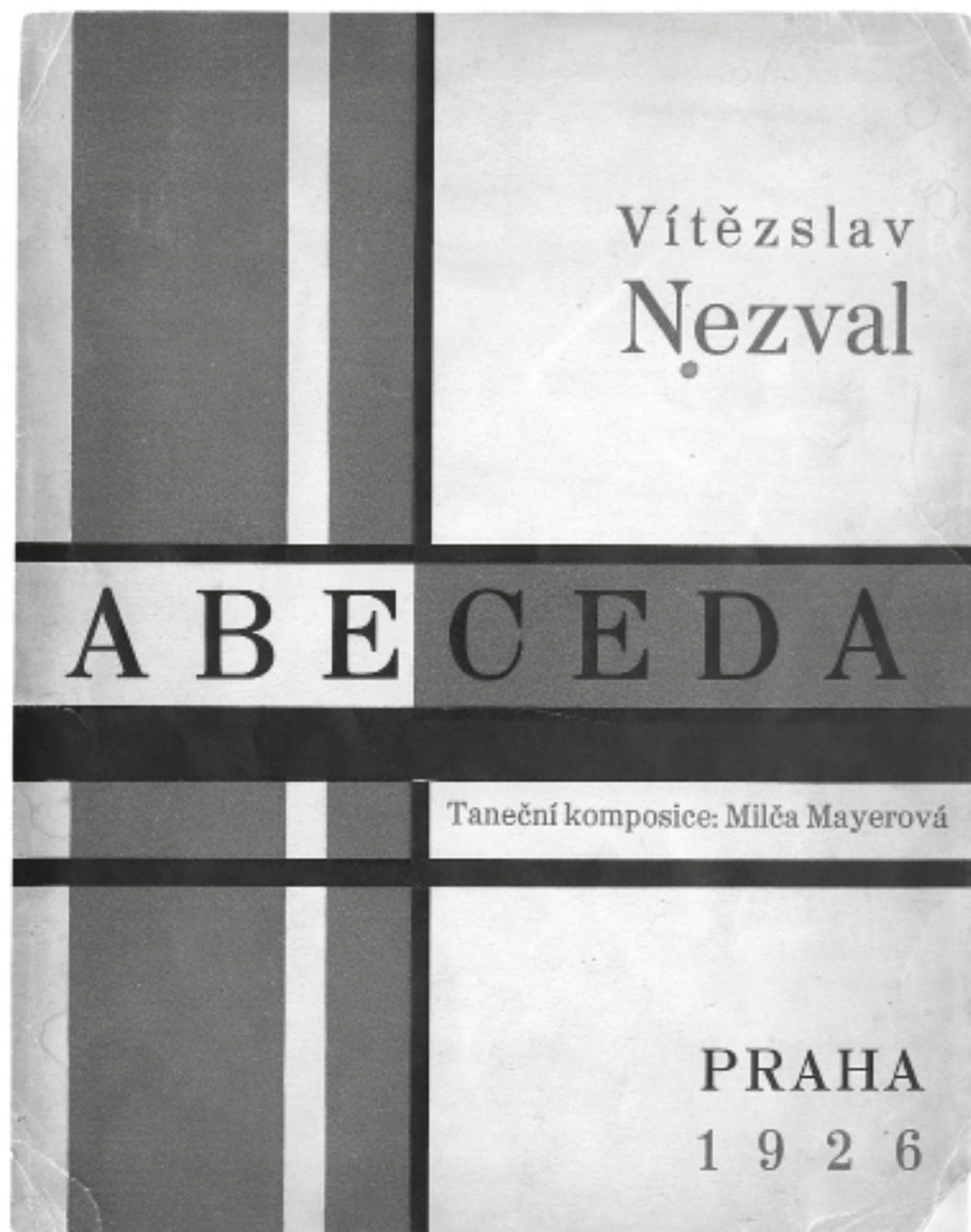
HAMBURG,
Bey Johann Christoph Kipner/ im Thum.
ANNO 1724.

Děkujeme
 Dr. Vladimíru Hellmuthovi
 a vzpomínáme na něj
 bratrsky!

Jarub Deml
 v Tasově 27. zář. 1938

LETÁK SYNTHETISMU

M 20

S. U. ALGOL

MYTHUS DVACÁTÉHO STOLETÍ

Biebl
Frejka
Holan
Hradec
Kovářna
Kropáč
Landa
Mašek
Špálová
Trojan

BÁSNĚ
PROZA
THEORIE
DIVADLO
REFERÁTY

REDAKCE
K. BIEBL, K. HRADEC,
F. KROPÁČ.

1925
červen

Jiří Landa

V románu jsem našel dívku milovanou
oči vaše jdou ke mně ve dne v noci
V zátiší zvonů skrývám se pečlivý Bern-
ardýn
jako bych byl v Holandsku

Muezzin blouzní na hladině jezera
S vámi zase na všechno zapomínám
Větrné mlýny šelstí na večer očima
vzdálenýma
docela jinam

Každá doba přináší svou species, buď jednotný výtvar, pronikající všemi jejími částmi, anebo komplex výtvarů, do jisté míry stejnorodých. Ať už byla species dob minulých fantasie, jednostranně vypiatá, smutek kontemplance či sensibility a posléze útěk od tohoto všeho k přírodě, jest jisto, že dnešek jest docela jiný. Postrádá jakéhokoliv stylu, jest neklidný a nekonečně rychlejší. Zdůrazňuje význam stroje, strojové výroby a mechanisace vůbec. Přináší nanejvýš nejisté existenční

František Kropáč

synthetismus

obrazotvornost k aktivnímu spolupůsobení. Nelze se jen dívat a zůstat chladným. Život toho nepřipouští. Člověk se pojednou ocitá ve víru — ať již vášně, veselí či smutku — jest jím unášen, sám jsa jeho součástí. Tak stává se moderní život nejmodernějším divadlem: součinnost divákova s hercem jest zde dokonána. Vezměme některé příklady: kopaná, pouliční příběh, způsobující sběh celé ulice, film s překotným dějem. Či není zde zaujetí divákovo tak veliké.

K projektu připravované publikace bylo osloveno jedenáct institucí Plzeňského kraje. Jedná se o dvě velké unikátní knihovny Západočeského muzea v Plzni a muzea v Klatovech. Další knihovny (Blovicce, Domažlice, Mariánská Týnice, Rokycany a Tachov) působí v muzeích regionálního charakteru. Do projektu se dále zapojila galerijní knihovna v Plzni a knihovny městských muzeí v Horažďovicích a Zbirohu. Nejmenší sbírku spravuje soukromé Muzeum železničních dresin v Čachrově, které se zaměřuje na historii železnice a železničních drezín.

Muzejní knihovny Plzeňského kraje fungují jako integrální součásti paměťových institucí, jejichž fondy do značné míry odpovídají odbornému zaměření muzeí. Téměř 30 000 dokumentů z celkových 340 000 je pro svoji výjimečnost zapsáno v Centrální evidenci sbírek (CES). Hlavním posláním knihoven je sbírková činnost, péče a zpřístupňování dokumentů. Knihovny jsou zapojeny do digitalizace, kterou financují díky dotačním programům VISK 4 a VISK 6 Ministerstva kultury ČR. Západočeské muzeum je jedním z partnerů projektu webového portálu (Artlib.eu) zaměřujícího se na oblast umění a architektury. Osm knihoven je zapsáno v evidenci knihoven Ministerstva kultury ČR. Většina knihovníků se zapojuje do kulturně-výchovné činnosti ať již přípravou přednášek, nebo výstav. Knihovna Západočeského muzea ve spolupráci se Společenstvem českých knihařů pořádá soutěžní výstavy výtvarných rukodělných knižních vazeb – Triennale umělecké knižní vazby.

Nejstarší muzejní knihovny v Plzni, Domažlicích a Klatovech vznikly koncem 19. století, v Rokycanech v roce 1906. Další byly budovány v padesátých letech 20. století a nejmladší byla založena v roce 2009 při Západočeské galerii v Plzni. Největší muzejní knihovnou v Plzeňském kraji je Knihovna Západočeského muzea v Plzni. Čítá přibližně 99 000 svazků. Podstatnou část knihovny zaujímá studijní fond z řady oborů od 19. století po současnost. Historický knižní fond obsahuje rukopisné zlomky, rukopisy, prvotisky, staré tisky, vzácné tisky z 19. století, faksimile a bibliofilie. Knihovna na svých stránkách zpřístupňuje digitalizované mapy ze sbírek Západočeského muzea v Plzni. Muzejní knihovna v Klatovech spravuje 75 000 svazků, z nichž značná část byla získána ze soukromých zdrojů po sběrateli Františku Jungovi a archeologovi Emanuelovi Šimkovi a z institucí klatovského gymnázia či Krajského soudu v Klatovech. Knihovna rokycanského muzea eviduje více než 78 000 knižních jednotek. Kromě dokumentačního fondu spravuje dva sbírkové fondy starých tisků a regionální literatury a vytváří příruční knihovnu v centru paleobiodiversity. Fond tachovské knihovny eviduje díky své příhraniční poloze německé regionální dokumenty a sbírku knih s židovskou tematikou. Muzejní knihovna Muzea a galerie severního Plzeňska v Mariánské Týnici nabízí svým čtenářům a badatelům 16 000 svazků knih. Vedle monografií je to bohatý fond regionálních periodik, pocházející z produkce tiskárny Ferdinanda Šrekra v Kralovicích. Oblast jižního Plzeňska mapuje ve svém fondu muzejní knihovna v Blovicích, která je umístěna na zámku v Hradišti. Pečuje o cennou sbírku nepublikovaných prací kronikářů. Domažlické muzeum vedle vlastní muzejní knihovny spravuje knihovnu skladatele Jindřicha Jindřicha (10 000 svazků), prezentovanou v expozici stejnojmenného muzea. Městské muzeum ve Zbirohu vystavuje v expozici knihovnu básníka J. V. Sládka. Jediná knihovna, která zastupuje galerijní knihovny, se nachází v Plzni. Kromě knih uměleckovědního charakteru se zaměřuje na akvizici katalogů výstav a pozůstalostní knihovny.

FUKS 185

1088/1007

Blovice
Čachrov
Domažlice
Horažďovice
Klatovy
Kralovice, Mariánská Týnice
Plzeň
Rokycany
Tachov
Zbiroh

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích – Knihovna

1 Hradiště 1, Blovice, 336 01
2 PNE802
3 5592/2003
4 x
5 www.muzeum-blovice.cz
6 www.muzeum-blovice.cz/sluzby/
on-line-katalog-knihovna/
7 x
8 0 / 11 600

Knihovna Muzea železničních dresin Čachrov

1 Čachrov 44, Klatovy, 339 01
2 x
3 x
4 SŽD/002-03-05*051002
5 x
6 x
7 x
8 0 / 2500

Knihovna Muzea Chodska v Domažlicích

1 Husova třída 61, Domažlice, 344 01
2 DOE301
3 4555/2003
4 MCD/002-05-03/122002
5 www.muzeum-chodska.com
6 x
7 x
8 4000 / 17 300

Charakteristika fondu, zajímavosti

Muzejní knihovna je umístěna v přízemí západního křídla zámku Hradiště. Spravuje a doplňuje převážně fondy vztahující se k jižnímu Plzeňsku. Součástí fondu jsou regionální publikace, periodika, strojopisy nepublikovaných prací (např. kronikářů, studentské seminární nebo ročníkové práce, absolventské práce – bakalářské, diplomové, rigorózní) a rovněž publikace a periodika nadregionálního charakteru z oborů historie, archeologie a etnologie.

Z historie a činnosti

Muzeum bylo založeno v roce 1992 a specializuje se na literaturu s železniční tematikou. Výpůjčky poskytuje prezenčně.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond knihovny obsahuje historickou literaturu, tisky s železniční tematikou a regionální fond zaměřený na historii regionu. Zajímavostí fondu jsou publikace o historii železnice a historii železničních dresín.

Z historie a činnosti

Počátky knihovny jsou spjaty se vznikem muzea v roce 1883. Roku 1910 byl vypracován první výpůjční řád, v roce 1931 se knihovna s muzeem přestěhovala z radnice do Chodského hradu, byla nově uspořádána a byl pořízen seznam knih. Ve vlastních prostorách v rámci muzea sídlí od roku 1934. Knihovna je spojena s archivem, jenž obsahuje písemnosti z 19. a 20. století. Jedná se o archiv muzea, dokumenty k dějinám města, spolků, dokumenty z doby okupace a pozůstalosti regionálních osobností.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond je členěn na sbírkový a studijní. Sbírkový fond se dělí na historickou část (rukopisy, staré tisky a tisky 1. pol. 19. st.) a regionální část (publikace týkající se Domažlicka; knihy regionálních autorů J. Š. Baara, J. Vrby, L. Klímy, J. Váchala; nejstarší regionální periodika Posel od Čerchova a Domažlické listy). Muzeum spravuje knihovnu skladatele Jindřicha (čítá 10 000 svazků odborné literatury i beletrie), která je součástí expozice Muzea J. Jindřicha.

Městské muzeum Horažďovice – Knihovna

- 1 Mírové náměstí 11 - Zámek,
Horažďovice, 341 01
- 2 KTE801
- 3 x
- 4 x
- 5 www.muzeumhd.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 1606 / 7000

Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech – Knihovna

- 1 Hostašova 1, Klatovy IV., 339 01
- 2 KTE01
- 3 6582
- 4 OMK/002-05-27/287002
- 5 muzeum.klatovynet.cz/muzeumkt/
odborna.asp
- 6 muzeumklatovy.kpsys.cz/#!/
- 7
- 8 0 / 75 000

Knihovna Muzea a galerie severního Plzeňska v Mariánské Týnici, Kralovice

- 1 Mariánský Týnec 1, Kralovice, 331 41
- 2 PNE801
- 3 3836/2003
- 4 MSP/002-03-20/057002
- 5 www.marianskatynice.cz
- 6 knihovna.marianskatynice.cz/
(online katalog)
- 7 x
- 8 1660 / 16 100

Z historie, charakteristika fondu

Sbírka obsahuje jednak staré tisky, původně se jednalo o knihy Muzejního spolku, který byl předchůdcem městského muzea, soubory lokálních časopisů a novější knihy. Fond je členěn na regionální knihovnu (knihy, které se tématem, autorem či ilustrátorem týkají Horažďovic či regionu) a ostatní knihy většinou se zaměřením na historii.

Z historie a činnosti

Knihovna vznikla současně se založením muzea 14. září 1882, kdy byla zakoupena pozůstalost po sběrateli kuriozit Františku Jungovi. Knihovna spravuje rovněž další knihovní celky: knihovnu klatovského gymnázia, knihovnu Krajského soudu v Klatovech a např. knihovnu bývalého archeologa, profesora Masarykovy univerzity v Brně, Emanuela Šimka. Knihovna se významně rozrůstala v letech 1882–1945 a po roce 1990, kdy byly kromě darů a nákupů převzaty fondy školních a spolkových knihoven a vyřazená literatura z dalších fondů. Knihovna participuje na výstavách, tvorbě expozic; poskytuje rešeršní služby; připravuje projekty na vybavení knihoven.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond muzejní knihovny poskytuje základní literaturu pro výzkum jihozápadních Čech. Obsahuje prvotisky a staré tisky (do roku 1800) a rukopisy především z 18. a 19. století, regionální literaturu z rozmanitých společenských oborů, kolekci výročních zpráv, poutní a jarmareční kramářské tisky, periodika z 19. až 21. století, sbírku exlibris ad.

Významné jsou rukopisné památky nadregionálního významu – *Sborník práv Brikcího z Kaplice* (1465) a zpěvníky z produkce dílny Jana Táborského z Klokotské Hory ze 16. století, jedná se o *Latinský graduál* (1537) a *Klatovský antifonář* dokončený v roce 1560.

Z historie a činnosti

Knihovna muzea a galerie je budována od založení muzea v roce 1952. Jako veřejná knihovna funguje od roku 2003.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond muzejní knihovny je rozdělen na dvě části, na část odbornou a studijní, a na knihovní sbírkový fond. Ten obsahuje staré tisky, rukopisy a regionální literaturu odkazující k regionu v nejširším slova smyslu, historii a činnosti spolků a událostem regionu. Speciální fond knihovny představují kalendáře, divadelní hry, učebnice a regionální periodika.

Knihovna Západočeského muzea v Plzni

- 1 Kopeckého sady 2, Plzeň, 301 00
- 2 PNE303
- 3 4145/2003
- 4 ZČM/001-07-30/018001
- 5 www.zcm.cz
- 6 verbis.zcm.cz/#!/
- 7 www.digitalniknihovna.cz/zcm
- 8 12655 / 99000

Z historie a činnosti

Knihovna vznikla při založení muzea v roce 1878 a od počátku se rozrůstala zejména díky štědrým darům a odkazům. O rok později bylo muzeum rozděleno na dva samostatné ústavy: Muzeum uměleckoprůmyslové a Městské historické muzeum, obdobně byla rozdělena také knihovna. V roce 1950 byly z knihovny vyčleněny fondy bývalého Historického muzea, které se staly základem pro založení tehdejší Státní studijní knihovny v Plzni (cca 139 000 svazků). V Západočeském muzeu zůstala pouze knihovna bývalého Uměleckoprůmyslového muzea s přibližně 18 000 svazky. V šedesátých letech došlo ke konsolidaci sbírek a bylo zahájeno odborné zpracování fondu. Při rekonstrukci muzejní budovy v devadesátých letech byl vybudován speciální depozitář pro historický fond. Od roku 1998 je knihovna znovu přístupná veřejnosti. Muzeum je v kontaktu s více než pěti sty zahraničními a tuzemskými institucemi, od nichž získává odborná periodika paleontologického, zoologického, botanického, přírodovědného a humanitního zaměření.

Knihovna se zapojila do projektu webového portálu knihoven z oboru umění a architektury (Artlib.eu), digitalizované dokumenty zpřístupňuje prostřednictvím Manuscriptoria. Je spolupořadatelem Triennale umělecké knižní vazby. Dále spolupracuje se Spolkem českých bibliofilů, Společenstvem českých knihařů a Spolkem sběratelů a přátel exlibris.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Studijní fond je rozdělen na základní fond a fond výměn. Sbírkový fond je rozdělen na historický knižní fond a regionální literaturu. Studijní fond zahrnuje především odbornou literaturu historickou (zaměřenou na české i světové dějiny, heraldiku, numizmatiku), uměnovědnou (obsahující literaturu z dějin umění, architektury a stavitelství, uměleckých řemesel, dějin odívání a módy, starožitností), etnografickou, archeologickou, a knihovědnou. Podstatnou část fondu tvoří odborné časopisy vydávané od poloviny 19. století.

Sbírkový historický knižní fond je uspořádaný do pěti oddílů. Prvním je soubor rukopisů, do něhož jsou zařazeny také rukopisné zlomky. Druhou část představuje soubor prvotisků, který je nejvzácnějším celkem. Nejpočetnějším oddílem sbírky jsou staré tisky od roku 1501 do konce 18. století. Do sbírky byly zařazeny také vzácné tisky 19. století významných autorů, titulů a exempláře obsahující provenienční znaky. Dalším oddílem jsou umělecké a vzácné tisky od 18. století do současnosti se zaměřením na umělecké, případně ruční vazby, vzácná nebo bibliofilská vydání. Do tohoto oddílu jsou zařazována také faksimile. Sbírka zahrnuje období od 3. století (rukopisný papyrový zlomek) do 20. století (umělecké

knižní vazby). Nejvýznamnějším celkem sbírky je tzv. arciděkanská knihovna, kterou muzeum získalo darem od plzeňského arciděkana Jana Plevky kolem roku 1900. Vznikala při latinské škole u sv. Bartoloměje. Obsahuje cenný soubor prvotisků a starých tisků. Významná je rovněž kolekce vzácných uměleckých knižních vazeb francouzské, italské a anglické provenience, z období 20. století pocházejí vzácné knižní vazby od předních mistrů knihařského řemesla (Ludvíka Bradáče, Karla Šilingera, Jana Soboty a dalších). Sbírkový fond regionální literatury vzniká akvizicí retrospektivní i současné produkce o Plzni a Plzeňském kraji. Výběrově je sledována produkce regionálních nakladatelství. Cenná je sbírka výročních zpráv plzeňských škol, spolků a firem; materiály obchodní a živnostenské komory. Dále je dokumentována ediční činnost regionálních muzeí a galerií. Zahrnuje období od 19. století do současnosti.

Západočeská galerie v Plzni – Knihovna

1	Pražská 13, Plzeň, 301 00
2	PNE 307
3	6404
4	x
5	www.zpc-galerie.cz
6	clavius.vkta.cz/zcg/
7	x
8	0 / 13 702

Z historie a činnosti

Knihovna Západočeské galerie byla založena v roce 2009. Čtenářům zpřístupňuje své fondy prostřednictvím e-katalogu, dále poskytuje prezenční výpůjční služby, meziknihovní výpůjční službu, reprografické a bibliografické služby.

Knihovna se zapojila do projektu webového portálu knihoven z oboru umění a architektury (Artlib.eu).

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond knihovny je zaměřen na výtvarné umění, architekturu a další příbuzné obory. Speciálním fondem knihovny jsou katalogy výstav. Součástí fondu jsou také domácí odborná periodika (Ateliér, Umění), dále pak v neúplných řadách ročníky vázaných časopisů (Zlatá Praha, Volné směry, Světozor, Výtvarné umění, Výtvarná kultura aj.). Samostatnou část knihovny tvoří pozůstalosti Bohumila Chvojky, Bohumila Chvojky ml., Františka Poříckého a dalších.

Z historie a činnosti

Muzejní knihovna začala sloužit veřejnosti v roce 1906 krátce po otevření rokycanského muzea. V současné době je knihovna evidována Ministerstvem kultury ČR jako specializovaná veřejná knihovna. V knihovně jsou vedle knižních monografií bohatě zastoupena periodika (především časopisy a sborníky, částečně noviny). Ve fondu se nacházejí též separáty, mapy, elektronické zdroje a další speciálně zaměřená literatura (učebnice, divadelní hry, tištěné kalendáře a literatura o skautingu).

Knihovna Muzea Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech

1	Malé náměstí 123, Rokycany, 33701
2	ROE301
3	4627/2003
4	MBH/002-05-10/185002
5	www.zcm.cz
6	http://katalog.muzeumrokycany.cz/katalog/
7	x
8	8582 / 68000

Charakteristika fondu, zajímavosti

Kromě studijního fondu knihovna spravuje dva sbírkové fondy evidované v Centrální evidenci sbírek (CES) – Staré tisky a Regionální literaturu (literární prameny z regionu Rokycanska a Západních Čech). Podsbírka historických knižních fondů (Staré tisky) obsahuje bohemikální tisky, tisky sakrální v latinském, staročeském a německém jazyce (kancionály, bible aj.) a kroniky. Staré tisky z oblasti přírodních věd a filozofie a dalších oborů byly získány darem od rodáků a z pozůstalostí významných rokycanských občanů. Datované jsou od počátku 16. do 19. století.

Nejstarší knihou uloženou v muzejní knihovně je *Bible benátská*, vydaná v Benátkách roku 1506. Tisk, který provedl tiskař Petr Liechtenstein, obsahuje kolorované dřevořezy s náboženskými výjevy. Některé listy rokycanského exempláře jsou rukopisně doplněny, kniha má koženou renesanční vazbu s tlačnými linkami a ornamenty.

Z historie a činnosti

Muzeum bylo založeno v roce 1955. V roce 1959 byla zahájena evidence v muzeu shromážděných fondů a toto datum lze považovat za vznik knihovny. Knihovní fond je budován nákupy, dary i výměnami. Paralelně s novými přírůstky probíhá zapisování starších přírůstků do elektronického katalogu.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je dělen podle oborů na část přírodovědnou, historickou, regionální, uměnovědnou, slovníky, lexikony a dal. Z knihovního fondu lze vyzdvihnout především německé vlastivědné regionální publikace. *Geschichte der Stadt Tachau* (1882) od J. Stocklöwa, *Der politische Bezirk Tachau. Eine Heimatkunde für Haus und Schule* (1890) od J. Köferla a *Geschichte der Herrschaft und Stadt Plan in Böhmen* (1876) od E. Senfta.

Knihovna Muzea Českého lesa v Tachově

1	třída Míru 447, Tachov, 347 01
2	TCE001
3	5443/2003
4	x
5	www.muzeumtachov.cz
6	x
7	x
8	0 / 6600

Knihovna J. V. Sládka a Muzejní knihovna ve Zbirohu

1	Masarykovo nám. 28, Zbiroh, 338 08
2	x
3	x
4	x
5	x
6	x
7	x
8	0 / 9688

Z historie a činnosti

Sládkova osobní knihovna je součástí expozice muzea založeného v roce 1952. Knihy jsou převážně zapůjčeny z Knihovny Národního muzea v Praze. Městská knihovna vznikla zároveň s Městským vlastivědným muzeem ve Zbiroze v roce 1933. V roce 1991 se z důvodu rekonstrukce budovy Městské muzeum přestěhovalo včetně prezenční knihovny do uvolněné budovy dnešního Muzea J. V. Sládka. Přestěhováním knihovna ztratila svou funkci a stala se prakticky depozitářem. Teprve nedávno se podařilo získat prostory pro novou knihovnu a depozitář.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond je členěn na příruční a studijní knihovnu, staré tisky a pozůstalosti. Nejcennější částí fondů je pozůstalostní Sládkova knihovna.

(1891, 1901, 1904, 1906, 1908, 1915.)

PRVNÍ TISÍC

230/V.

1614/10
A 88

724

TISKEN KNIH V PRAZE.

Meditatis Braun.

ODDIL DĚGEPISNÝ.

V. Holmuth

POMOCI ČESKÉHO MUSEUM.

Muzejní knihovny Karlovarského kraje lze charakterizovat jako regionální s významnými fondy balneologické literatury a odbornými publikacemi o hornictví. Nejstarší z nich je knihovna Muzea Karlovy Vary, jejíž počátky sahají do první třetiny 19. století. Tato knihovna podobně jako knihovna Městského muzea ve Františkových Lázních uchovává unikátní seznamy lázeňských hostů, tzv. kurlisty, které jsou postupně digitalizovány. Vedle toho jsou jejich knihovní fondy bohaté na rozmanitou vlastivědnou literaturu k dějinám nejslavnějších českých lázní a odbornou balneologickou literaturu od lázeňských lékařů (např. Davida Bechera, jehož knihovna je dnes uložena v karlovarském muzeu a ve zdejším archivu). Sokolovskou muzejní knihovnu reprezentují fondy zaměřené na literaturu o hornictví, těžbě uhlí a geologii. Knihovna chebského muzea poskytuje badatelům jedinečný fond regionální literatury, která je k dispozici rovněž v digitální podobě. Galerijní knihovny zastupuje knihovna Galerie umění v Karlových Varech. Specializuje se na akvizici literatury z oblasti umění včetně výstavních katalogů.

Traduit du bulgare

PAR

MATEI GUEORGUIEV ET JEAN JAGERSCHMIDT

Avec une Préface de LOUIS LÉGER

DE L'INSTITUT

PARIS

ERNEST LEROUX, EDITEUR

28, RUE BONAPARTE, 28

1911

Tous droits réservés

Knihovna Městského muzea Františkovy Lázně

- 1 Dlouhá 194/4, Františkovy Lázně, 351 01
- 2 CHE803
- 3 x
- 4 MFL/002-04-30/110002
- 5 www.muzeumfl.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 3003 / 4000

Muzeum Cheb – Knihovna

- 1 nám. Krále Jiřího z Poděbrad 493/4,
Cheb, 350 11
- 2 CHE302
- 3 1790/2002
- 4 CHM/001-12-28/039001
- 5 www.muzeumcheb.cz
- 6 knihovna.muzeumcheb.cz
- 7 old.muzeumcheb.cz/base/knihov.html
- 8 0 / 24 400

Z historie a činnosti

Knihovna byla založena spolu s Městským muzeem Františkovy Lázně (Stadtmuseum Frazensbad) v roce 1912 za účelem shromažďování historické regionální literatury. Ve 20. letech 20. století knihovnu vedl a uspořádal významný regionální badatel Alois John. Po zániku původního muzea po 2. světové válce došlo ke ztrátě části knihovního fondu. Muzeum i knihovna byly obnoveny v roce 1953.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond knihovny má dvě části: historický knižní fond (HKF), který je evidován v Centrální evidenci sbírek (CES), a nesbírkovou část obsahující fond regionální literatury. Větší část fondu obsahuje německy psanou literaturu týkající se historie a balneologie Františkových Lázní. Součástí fondu jsou lokální historická periodika (Franzensbader Tagblatt) a téměř kompletní řada seznamů lázeňských hostů (Franzensbader Kurliste).

Z historie a činnosti

O zřízení chebského muzea bylo obecním výborem rozhodnuto na jeho mimořádném zasedání 27. ledna 1873. Aktivní úloha při založení instituce připadla městskému archiváři Georgu Schmidovi (1844–1885), který zformuloval záměr zřízení městského muzea (Museum der Stadt Eger). V prvním desetiletí 20. století vznikl plán vybudovat specializovanou knihovnu. Válečné a poválečné události v Chebu zasáhly do historie muzea a jeho sbírek. Knihovna dle záznamů v přírůstkové knize funguje od 60. let 20. století. Knihovna poskytuje konzultace s odbornými pracovníky muzea, vypracovává rešerše. Badatelské centrum nabízí kompletní ročníky významných regionálních periodik v digitální podobě.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna spravuje cca 24 000 svazků, z toho 7000 regionálních publikací, 300 starých či vzácných tisků a 22 rukopisů. Zaměřena je především na literaturu historickou, včetně pomocných věd historických, vlastivědnou, národopisnou a přírodovědnou. Vyhledávanou regionální literaturou jsou ročenky Egerer Jahrbuch z let 1871–1930, Kalender für das Egerland z let 1884–1941 a Unser Egerland z let 1897–1943, dále noviny Egerer Anzeiger z let 1849–1867 a na ně navazující Egerer Zeitung 1868–1910.

Podsbírka Starých tisků obsahuje např. Melant-richovu *Bibli českou* z roku 1570, drobné regionální tisky a ukázky prací chebských tiskařů. Podsbírka Manuskript obsahuje vzácný soubor šesti antifonářů z 16. až 18. století.

Odborná knihovna Galerie umění Karlovy Vary

- 1 Goethova stezka 6, Karlovy Vary, 360 01
- 2 KVE301
- 3 x
- 4 x
- 5 www.galeriekvary.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 0 / 5400

Knihovna Muzea Karlovy Vary

- 1 Pod Jelením skokem 393/30, Karlovy Vary, 360 01
- 2 KVE303
- 3 3493/2003
- 4 x
- 5 kvmuz.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 1289 / 23 900

Z historie a činnosti

Knihovna byla založena v 60. letech 20. století. Čítá cca 6 000 publikací. Část fondu tvoří publikace psané v anglickém, německém, ruském, francouzském, italském, španělském a slovenském jazyce. V současné době je knihovní fond k dispozici na základě badatelského řádu galerie.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond obsahuje publikace především z oblasti umění rozmanitého zaměření – monografie výtvarníků, teoretické práce, encyklopedie umění a výstavní a galerijní katalogy, včetně publikací vydaných galerií. Součástí knihovny je konvolut německé odborné literatury z počátku 20. století.

Z historie a činnosti

Počátky karlovarské muzejní knihovny sahají do první třetiny 19. století, kdy páter August Leopold Stöhr založil při magistrátu městskou vlastivědnou knihovnu. Větší část fondu regionální knihovny pochází z rozsáhlé soukromé sbírky karlovarských lázeňského lékaře Karla Davida Bechera, jenž ji roku 1934 prodal městu. Magistrát Becherovu knihovnu rozdělil, část připadla městskému archivu, část městskému muzeu.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond knihovny obsahuje tisky od roku 1487 do současnosti (staré tisky tvoří sbírkový fond). Studijní knihovna obsahuje archeologickou, numismatickou, historiografickou, národopisnou, přírodovědnou a kunsthistorickou literaturu, ale nejvýznamnější částí je fond regionální literatury čítající 4000 svazků, který je zdrojem informací k dějinám nejslavnějších českých lázní. Speciální fond balneologické literatury obsahuje většinou tisky z 2. poloviny 19. a začátku 20. století. Speciální literaturou v knihovně jsou seznamy lázeňských hostů (tzv. kurlisty), vzácné vlastivědné spisy od místních historiografů a balneologické spisy od lázeňských lékařů. Knihovna spravuje část fondu knihovny ze zaniklého muzea Karla Marxe.

Regionálními unikáty jsou vlastivědné a balneologické spisy místních historiografů a lékařů Augusta Leopolda Stöhra a jeho synovce Rudolfa Mannla, Davida Bechera, Jeana de Carra a Eduarda Hlawaczka. K nejcennějším starým tiskům patří díla autorů ze 16. a 17. století, např. Fabiana Sommera, Caspara Bruschia, Michaela Reudenia a Johanna Stephana Strobelbergera.

Muzejní knihovna Muzea Sokolov

- 1 Zámecká 1, Sokolov, 356 01
- 2 SOE301
- 3 6148/2005
- 4 x
- 5 www.omks.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 0 / 5800

Z historie, charakteristika fondu

Muzeum bylo založeno v roce 1934 muzejním spolkem. Téměř půl století probíhaly četné změny ve správě muzea, které se projevily především v jeho sbírkách. Teprve od 80. let 20. století muzeum funguje jako plnohodnotná instituce. Knihovna se zaměřuje na akvizici regionální literatury, knih o hornictví a těžbě uhlí, geologii, historii, biologii, přírodovědě, malířství, kultuře aj.

Ve stručném přehledu představuje deset největších knihoven muzeí a galerií Ústeckého kraje. Při reformě veřejné správy v roce 2002 vznikla současná podoba sítě knihoven muzeí a galerií dnešního Ústeckého kraje, která nahradila předešlou strukturu těchto institucí bývalého Severočeského kraje zahrnující původně i oblast Liberecka a Českolipska. Regionálním muzeem kraje zůstalo nadále muzeum v Teplicích. Zřizovatelem většiny muzeí a galerií se stal Ústecký kraj. Muzea v Duchcově, Ústí nad Labem a v Žatci jsou ve správě měst a zřizovatelem Památníku Terezín je MK ČR. Knihovna muzea v Děčíně zahrnuje i dvě detašovaná pracoviště ve Varnsdorfu a Rumburku. Dále se na území kraje nacházejí knihovny, které nejsou evidovány MK ČR a nezapojují se ani do aktivit Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP) a Knihovnické komise AMG. Z nich lze uvést jako nejvýznamnější knihovnu muzea v Litoměřicích a knihovny galerií v Lounech a Roudnici nad Labem.

Mezi knihovnami muzeí a galerií Ústeckého kraje probíhá dlouhodobě velmi úspěšná spolupráce, která kromě jiného zahrnuje výměnu publikací a periodik vydávaných mateřskými institucemi. Zástupci jednotlivých knihoven se pravidelně setkávají na metodických poradách. Zároveň probíhá spolupráce s městskými knihovnami a dalšími odbornými institucemi v regionu, jako jsou například archivy, archeologické ústavy, různé spolky, včetně přeshraniční spolupráce se sousedním Saskem aj.

Některé muzejní knihovny řadu let využívají granty poskytované MK ČR, a to zejména k ochraně svých historických fondů a jejich digitalizaci. Většina z nich se každoročně zapojuje svými akcemi do celostátně vyhlašovaného Týdne knihoven, například v roce 2016 byla představena prezentace muzejních knihoven Ústeckého kraje formou informativní panelové výstavy.

Do dějin muzejních knihoven v pohraničí citelně zasáhla 2. světová válka a bouřlivé poválečné období. Tyto události v několika případech ovlivnily činnost muzejních knihoven na celá desetiletí. Specifika složení fondů knihoven v pohraničí mnohdy odpovídají původnímu zaměření jednotlivých muzeí. Některá městská muzea jako například v Mostě či Chomutově se původně soustředila především na život německého obyvatelstva, a tomu odpovídalo i složení knihovního fondu. Knihovny muzea v Lounech a Teplicích spravují mj. původní klášterní knihovny řádu cisterciáků v Oseku a řádu augustiniánů v Dolním Ročově. Součástí fondů některých knihoven jsou bývalé zámecké knihovny, například část třebovické zámecké knihovny z pozůstalosti baronky Ulriky von Levetzow v Mostě a knihovny Clary-Aldringenů v Teplicích. Významnou a ukázkovou knihovnou regionu je knihovna ústeckého muzea, a to zvláště svým moderním vybavením a činností. Nejpůsobivější knihovnou v kraji je knihovna teplického muzea, která je umístěna v historických prostorech bývalého zámku Clary-Aldringenů. Zcela specifická je knihovna Památníku Terezín, jejíž fond mapuje historii Malé pevnosti a ghetta Terezín.

Jednotlivé knihovny se při doplňování svých fondů dlouhodobě zaměřují především na získávání regionální literatury svého regionu.

Děčín
Duchcov
Chomutov
Litoměřice
Louny
Most
Roudnice nad Labem
Teplice
Terezín
Ústí nad Labem
Žatec

Knihovna Oblastního muzea v Děčíně

- 1 Čs. mládeže 1/31, Děčín, 405 02
- 2 DCE 002
- 3 5765/2003
- 4 MDE/002-05-10/215002
- 5 www.muzeumdc.cz
- 6 knihovna.muzeumdc.cz/tritius/cz.effectiva.
tritius.Application/Application.html#Work_
browser/16926
- 7 x
- 8 1149 / 5600

Knihovna Muzea města Duchcova

- 1 Masarykova 7, Duchcov, 419 01
- 2 TPE801
- 3 x
- 4 x
- 5 www.muzeumduchcov.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 0 / 8500

Knihovna Oblastního muzea v Chomutově

- 1 Palackého 86, Chomutov, 430 01
- 2 CVE001
- 3 2604/2002
- 4 MCM/002-04-29/105002
- 5 www.muzeumchomutov.cz
- 6 www.muzeumchomutov.cz/knihovna/on-line-
katalog
- 7 x
- 8 3616 / 24 400

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knížní fond muzejní knihovny pochází z velké části z původního sbírkového fondu muzea v Děčíně. Postupně je doplňován nákupy a dary. Větší část knih pochází z přelomu 19. a 20. století. Sbírku tvoří především regionální literatura a knihy s náboženskou tematikou (většinou se jedná o modlitební knížky). Samostatnou částí sbírkové knihovny jsou staré tisky.

Z historie a činnosti

Knihovna duchcovského muzea byla založena v roce 1896. Současnou podobu knihovny významně ovlivnila knihovnice Jarmila Tráglrová (1928–2017).

Charakteristika fondu, zajímavosti

Součástí knihovny je vlastivědná knihovna čítající 7 500 svazků a casanovistická knihovna založená polyhistorem Bernhardem Marrem (1856–1940) se zhruba 1 000 svazky. Svými pracemi ji obohatili např. Marco Leeflang, Eero Saarenheimo, Ian Kelly nebo Judith Summers.

Z historie a činnosti

Muzejní knihovna vznikla se založením Městského muzea v Chomutově v roce 1923. Jejím základem se stalo torzo chomutovské gymnaziální knihovny. Uspořádání knihovny proběhlo v roce 1937 (obsahovala 1 700 svazků). Na organizaci knihovny se významně podílel tehdejší ředitel muzea Rudolf Wenisch. Knihovní fond byl systematicky doplňován nákupy odborné literatury z řady vědních oborů zastoupených v muzeu. Současná muzejní knihovna je přístupná široké veřejnosti.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je rozdělen na dvě části – sbírkovou a specializovanou. Sbírková část se dělí na historické fondy (rukopisy, staré tisky, kramářské písně), regionální literaturu a regionální periodika. Specializovaná část na odbornou literaturu, noviny a časopisy. Ve sbírce starých tisků do r. 1800 převládá literatura zaměřená na náboženství, přírodní vědy, právo a historii. Regionální literatura mapuje území chomutovského regionu. Zahrnuje adresáře, příležitostné tisky, telefonní seznamy, ale i vlastivědná a historická pojednání představující jedinečný zdroj historických informací.

Mezi nejcennější díla ze sbírky starých tisků patří *Pharmacopeia Augustiniana* od Johanna Zwefelera (1667) věnovaná nauce o lécích a doplněná básněmi. Jednou z nejvýznamnějších publikací regionální literatury

je *Heimatskunde des Bezirkes Komotau* (1898). Na ní navazovala sešitová vydání *Heimatkunde des Bezirkes Komotau* z let 1927–1941, vydávaná Německým okresním spolkem učitelů v Chomutově.

Knihovna Severočeské galerie výtvarného umění v Litoměřicích

- 1 Michalská 30, Litoměřice, 412 01
- 2 LTE001
- 3 4253/2002
- 4 x
- 5 www.galerie-ltm.cz
- 6 muzeum.tritius.cz/library/sgvltm (online katalog)
- 7 x
- 8 0 / 21 200

Z historie a činnosti

Knihovna vznikla spolu se Severočeskou galerií výtvarného umění v roce 1956. Po několikerém stěhování získala prostory v administrativní budově galerie. Knihovna poskytuje meziknihovní výpůjční služby. Výměna publikací probíhá nad rámec reciproční výměny v České republice i v Německu. Knihovna se podílí na pořádání Noci literatury v Litoměřicích.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je rozdělen na dvě části, základní fond s možností absenčního půjčování (vyčleněny jsou svazky příruční knihovny) a konzervační fond katalogů k výstavám a konfiskát, tzv. starý fond, který obsahuje zkonfiskované svazky. Většinou se jedná o německy psanou uměnovědnou literaturu.

Nejstarší tisky jsou z let 1713 a 1725. Nejcennější je soubor architektonických návrhů římských kaplí a oltářů od významného architekta Dominika de Rossi, který byl vydán v Římě roku 1713 a je doprovázen kvalitními mědirytinami. Pro regionální bádání je zajímavá Schallerova *Topographie* věnovaná litoměřickému kraji z konce 18. století. Cenné jsou knihy z pozůstalosti Františka Holešovského, psané či ilustrované rakouským spisovatelem a malířem Alfredem Kubinem, litoměřickým rodákem, s nímž ho spojilo přátelství.

Z historie a činnosti

Vznik knihovny datujeme rokem vzniku muzejního spolku v Lounech a založení muzea (1889). Sběrem pro národopisnou výstavu byly získány knihy a modlitební knížky, které se staly základem muzejní knihovny. Mezi četnými dary byly i tři rukopisné literátské kancionály, jeden český (1563) a dva latinské (nyní uložené ve Státním okresním archivu v Lounech). Po roce 1945 byla do muzejní knihovny převedena část fondu Městské knihovny v Lounech. V letech 1949–53 byl fond obohacen o svozy zrušených školních, spolkových a jiných knihoven. V roce 1953 se od muzea oddělila správa městského archivu a část muzejní knihovny byla převedena do archivní příruční knihovny. Dalším úbytkem knihovny bylo převedení uměnovědné literatury do nově vznikající Galerie Benedikta Rejta v Lounech (vznikla odtržením galerijního oddělení od muzea) v roce 1965. Ve správě knihovny je také historická klášterní knihovna,

Knihovna Oblastního muzea v Lounech

- 1 Pivovarská 28, Louny, 440 01
- 2 LNE301
- 3 3337/2002
- 4 MON/002-05-13/238002
- 5 www.muzeumlouny.cz
- 6 muzeumlouny.knihovny.net:82
- 7 x
- 8 3950 / 23 000

kteřá se do muzea dostala v 50. letech po zrušení kláštera augustiniánů v Dolním Ročově na Lounsku. V knihovně je uložena jako depozitum s možností studia pro odbornou veřejnost.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna Oblastního muzea v Lounech pečuje o fond odborné literatury, knižní sbírku a klášterní knihovnu z Dolního Ročova. Knižní sbírka obsahuje historický knižní fond (staré tisky do roku 1800, kramářské tisky, část knižní produkce 19. stol. – českou obrozenskou literaturu) a knihovnu Lunensí. Regionální knihovna Lunensí obsahuje literaturu zachycující vývoj města Loun a regionu, spisy autorů v regionu narozených, žijících nebo působících včetně literatury o nich. Ve fondu odborné literatury jsou dokumenty vztahující se k odborné činnosti muzea. Početný je fond novin a časopisů. Nejstarším tiskem sbírkové knihovny je inkunábule *Thesaurus novus* (Argentinae 1489).

Knihovna Oblastního muzea a galerie v Mostě

- 1 ul. Čsl. armády 1360/35, Most, 434 01
- 2 MOE002
- 3 1156/2002
- 4 MSM/002-05-10/198002
- 5 www.muzeummost.cz
- 6 knihy.net/ommost/
- 7 x
- 8 4281 / 42 200

Z historie a činnosti

Založení knihovny je možné datovat rokem 1888 s ustavením Městského muzea v Mostě. Základem jejího fondu se staly především dary (např. kvardiána řádu minoritů v Mostě Augustina Schwartze) a nákupy Spolku přátel muzea. Fond byl postupně rozšířen o třeblivickou zámeckou knihovnu (1900) a dále o fondy zrušených muzejních knihoven Podkrušnohorského muzea v Mostě (1945), Městského muzea v Litvínově (1964) a Městského muzea v Hoře Sv. Kateřiny (1965). Knihovna rovněž uchovává pozůstalosti významných mosteckých osobností (např. J. K. Beera), další knihy byly získány převody ze školních a klášterních knihoven (např. piaristického gymnázia a minoritského kláštera) a zaniklých spolků a organizací. Po sloučení muzea a galerie v Mostě v roce 2019 byly spojeny rovněž fondy obou knihoven.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je rozdělen do dvou částí – sbírkové a specializované. Sbírková část je tvořena podsbírkou rukopisů, starých tisků, ostatního konzervačního fondu a regionální knihovnou, mapující především oblast Mostecka, Krušných hor, Podkrušnohorské pánve, Českého středohoří a přilehlou oblast Saska. Specializovaná část zahrnuje odborný fond, který je rozdělen na část společenskovední a přírodovědnou. Zvláštní pozornost je věnována dějinám hornictví, rekultivací a dokumentaci vývoje česko-německých vztahů obyvatelstva v pohraničí. Knihovna dlouhodobě získává přírodovědná periodika formou výměny s řadou evropských institucí.

K zajímavostem fondu patří např. rukopis *Graduálu mistra Jakuba z Plzně* z let 1537–1544, německy

psaná *Kniha mistrovských zkoušek cechu mosteckých krejčích z let 1568–1828*, *Vzorkovník na výrobu krušnohorských hraček z Horního Jiřetína z roku 1870* či *Herbář–památník baronky Ulriky von Levetzow z let 1833–1899*.

Knihovna Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem

- 1 Očkova 5, Roudnice nad Labem, 413 01
- 2 x
- 3 5300/2003
- 4 x
- 5 www.galerieroudnice.cz
- 6 www.galerieroudnice.cz
- 7 x
- 8 0 / 11 200

Knihovna Regionálního muzea v Teplicích

- 1 Zámecké náměstí 517/14, Teplice, 415 01
- 2 TPE001
- 3 3233/2002
- 4 RMT/001-09-27/030001
- 5 muzeum-teplice.cz
- 6 88.100. 55. 143/katalog/
- 7 www.manuscriptorium.com/apps/srchs.php?direct=srch & pid=17655 & envLang=cs#search
- 8 49 106 / 78 400

Z historie a činnosti

Knihovna je součástí teplického muzea od jeho založení v roce 1897. Knihovna získala první knihy od chomutovského rodáka Antona Heinricha Fassla, jehož soukromé muzeum působilo v Teplicích v letech 1873–1897. V roce 1947 získalo teplické muzeum pro své sbírky rodinný zámeček Clary-Aldringenů. Dnes knihovna sídlí v prostorách bývalého zámeckého divadla. Knihovna je přístupná veřejnosti a výpůjčky jsou určeny k prezenčnímu studiu.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je rozdělen na dvě části – odbornou a sbírkovou. Odborná část obsahuje knihy, časopisy, sborníky a mapy vztahující se k odborné činnosti muzea (archeologii, historii, etnografii, numismatice, přírodním vědám a umění.) Součástí odborného fondu je také fond bývalé teplické keramické školy a divadelní plakáty.

Sbírková část se dělí na historické knižní fondy (rukopisy a staré tisky), bibliofilie a regionální literaturu, vztahující se především k dějinám Teplic a okolí. Knihovna spravuje také dvě knihovny řadící se mezi kulturní památky – klášterní knihovnu cisterciáků v Oseku, která je nejstarší a zároveň nejvýznamnější knihovnou tohoto typu v Ústeckém kraji a zámeckou knihovnu Clary-Aldringenů. Torzo původní zámecké knihovny je dnes doplněno o soubor rozmanitých vydání děl Johanna Wolfganga Goetha a Friedricha Schillera a část knižní sbírky významného diplomata v rakouských službách Karla Ludwiga Ficquelmonta.

Nejzácnější a zároveň nejstarší knihy jsou dva iluminované zpěvníky českého teplického literátského bratrstva z roku 1560 a 1566 ze sbírky rukopisů. Cenným badatelským pramenem jsou také soupisy lázeňských hostů.

Knihovna Památníku Terezín

- 1 Principova alej 304, Terezín, 411 55
- 2 LTE 801
- 3 5629/2003
- 4 x
- 5 www.pamatnik-terezin.cz/knihovna
- 6 80.188. 12. 18:83/katalog/
- 7 x
- 8 0 / 18 600

Z historie a činnosti

Knihovna Památníku Terezín vznikla v roce 1964 jako další odborné pracoviště po válce vzniknuvšího Památníku národního utrpení v roce 1947. Je specializovanou knihovnou, jejíž fond obsahuje přes 18 000 českých a cizojazyčných svazků odborných knih s tematikou historie Malé pevnosti Terezín, ghetta Terezín a koncentračního tábora v Litoměřicích, období holocaustu a perzekuce v dalších koncentračních táborech, zřízených během 2. světové války. Významnou součástí fondu jsou i memoárové publikace bývalých vězňů. Pro externí uživatele z řad odborné i laické veřejnosti je možné fond využívat pouze prezenčně, knihovna poskytuje meziknihovní i mezinárodní výpůjční službu.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knižní fond obsahuje literaturu k dějinám 2. světové války, okupace, domácího i zahraničního odboje, vzniku a vývoji koncentračních táborů u nás i v zahraničí a perzekuci Židů v období holocaustu. Akvizice se specializuje na odbornou literaturu k historii policejní věznic v Malé pevnosti Terezín, ghetta Terezín a koncentračního tábora v Litoměřicích, dále na získávání publikovaných vzpomínek bývalých vězňů a pamětníků tohoto tragického období našich dějin. Knižní fond je pravidelně doplňován nákupy odborných publikací domácí i zahraniční proveniencí včetně Památníku Terezín, vzájemnou výměnou s ostatními paměťovými institucemi a rovněž dary knižních pozůstalostí (např. knižní pozůstalosti Miroslava Kárného).

Z historie a činnosti

Knihovna je součástí muzea od jeho založení v roce 1876. Významným kurátorem knihovny byl v letech 1965–1972 František Varcl, jenž provedl katalogizaci fondu ústecké děkanské knihovny. Od roku 2002 je knihovna zapsána v registru knihoven Ministerstva kultury ČR jako veřejná knihovna, která je přístupná širší veřejnosti. V roce 2002 knihovna převzala fond knihovny Archivu města Ústí n. L. Součástí knihovny je rovněž knihařská dílna.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Oborově je knihovna zaměřena zejména na vlastivědnou literaturu vztahující se k Ústí nad Labem a okolí a na dějiny českých Němců. Fond je rozdělen na tři části – regionální literaturu, odbornou literaturu a periodika. Historický knižní fond tvoří podsbírká starých tisků a děkanská knihovna obsahující staré tisky, prvotisky a rukopisy. V nejstarší části knihovny se nacházejí významné práce k dějinám Ústecka, např. *Dějiny města Ústí nad Labem* od F. Sonnewenda z roku 1844. K nejzácnějším svazkům knihovny patří

Knihovna Muzea města Ústí nad Labem

- 1 Masarykova 1000/3, Ústí nad Labem, 400 01
- 2 ULE301
- 3 3232/2002
- 4 MUS/002-05-10/207002
- 5 www.muzeumusti.cz
- 6 62. 77. 65.52/#/!
- 7 x
- 8 1524 / 59 000

dvojdílný *Kancionál literátského bratrstva při kostele Nanebevzetí Panny Marie v Ústí n. L.*

Regionální muzeum K. A. Polánka v Žatci – knihovna

- 1 Volyňských Čechů 733, Žatec, 438 01
- 2 LNE801
- 3 1540/2002
- 4 x
- 5 www.muzeumzatec.cz
- 6 78.111.115.234/katalog
- 7 x
- 8 0 / 7 800

Z historie a činnosti

Jádro původní knihovny Českého menšinového muzea v Žatci tvořily knihy soustředěné jeho zakladatelem K. A. Polánkem v obvodové učitelství knihovně, která se spojila s knihovnou nově založeného muzejního spolku (založeného 1927). Obě knihovny měly v roce 1937 přes 25 000 svazků, z nichž se však v důsledku událostí 2. světové války dochovalo do dnešních dnů jen torzo. Katalog původní knihovny se rovněž nedochoval. V roce 2016 byla knihovna přestěhována do nových depozitářů Staré papírny, zde je i badatelna, která doposud v muzeu chyběla. Knihovna je zpřístupněna pro badatele k prezenčnímu studiu, historické knižní fondy jsou z běžného půjčování vyjmuty.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovnu tvoří specializovaný fond, ve kterém jsou dokumenty vztahující se k odborné činnosti muzea z oborů archeologie, chmelařství, dále regionální literatura, všeobecný fond, sbírka místních novin z 19. – 21. století (např. Žatecké noviny, Svobodný hlas, Saazer Anzeiger ad.) a sbírka časopisů (např. Dějiny a současnost, Muzejní a vlastivědná práce, Zprávy památkové péče a další). Ve fondech regionální literatury a literatury s chmelařskou tematikou se nacházejí starší žatecké adresáře a chmelařské noviny.

Ročníky: I 1900 – 1901
II 1901 – 1902.

Z knihovny
Dr. VÁCLAVA KUKARNE

Číslo, značné označení vydání.

V PRAZE,

TISK A NÁKLAD JAROSLAVA POSPÍŠILA.

1864.

MENŠINOVÝ UČITEL

RODVISLÝ ČASOPIS MENŠINOVÉHO UČITELSTVA.
ORGÁN JEDNOTY MATIČNÍCH UČITELŮ A PĚSTOU-
K I JEDNOTY ČESKÉHO UČITELSTVA V DOLNÍCH
RAKOUSÍCH.

Ročník III.

1912–13.

Rediguje JAN ST. LOUČKA.

ÚSTŘEDNÍ VÝBOR
NÁRODNÍ JEDNOTY
POŠUMAVSKÉ

Vydáváno v Lincech u Plzně.

Ústřední výbor Národních učitelů a pěstouků. — Tiskem tiskárny Českého Deníku v Plzni.

V Libereckém kraji je v současnosti šestnáct paměťových institucí muzejního typu, z nichž největšími knihovnami disponují českolipské Vlastivědné muzeum, Severočeské muzeum v Liberci a Muzeum Českého ráje v Turnově, které je zároveň nejstarším muzeem v kraji. Liberecký kraj je zřizovatelem čtyř z nich, a to Vlastivědného muzea v České Lípě, Muzea Českého ráje v Turnově, Severočeského muzea v Liberci a Oblastní galerie v Liberci. Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou náleží pod správu Ministerstva kultury ČR. Ostatní menší muzea v kraji spravují města a obce. Členy krajské sekce Knihovní komise AMG jsou knihovny muzeí v České Lípě, Jablonci nad Nisou, Liberci a Turnově.

Knihovny muzeí a galerií v Libereckém kraji mají řadu specifík. Protože pro řadu měst v kraji byl charakteristický rozvinutý sklářský nebo textilní průmysl, vznikala muzea orientovaná na užité umění, jak tomu bylo v případě Liberce, nebo na sbírky skla, kterými jsou charakteristická muzea v Kamenickém Šenově, Novém Boru a Železném Brodě, či na sbírky skla a bižuterie, které se nacházejí v Jablonci nad Nisou. Knihovny těchto institucí proto byly a stále jsou výrazně tematicky zaměřeny. Pro region je charakteristická, až na některé výjimky, také poválečná výměna obyvatel a přerušovaná kontinuita vývoje, což se rovněž odrazilo na charakteru muzeí a jejich knihoven. Mezi české ostrůvky v německém osídlení patřil Turnov a Vysoké nad Jizerou, a tamní muzejní knihovny proto uchovávají řadu jazykově českých památek, které jinak nejsou v severním regionu Čech časté. Patří mezi ně například tzv. *Dlaskova kronika* uložená v turnovském muzeu. Zápisky sedláka Josefa Dlaska z Dolánek u Turnova byly psány v rozmezí let 1800–1853 a jsou výjimečným dokladem života prostých českých sedláků. Turnovská sbírka rukopisů i rozsáhlá sbírka starých tisků uchovávají více českých památek tohoto typu.

Z původně jazykově německých oblastí se v muzejních knihovnách zachovala řada cenných regionálních periodik, ať to jsou časopisy vlastivědného spolku Nordböhmisches Excursions-Club v České Lípě nebo periodikum Severočeského muzea Mittheilungen des Nordböhmisches Gewerbe-Museums. V Severočeském muzeu se nachází také unikátní řada architektonických a stavařských časopisů z německého prostředí, např. *Deutsche Bauhütte*, *Architektonische Rundschau*, *Deutsche Bauzeitung* a jiné.

Knihovna muzea v České Lípě uchovává cennou kolekci starých tisků pocházejících ze zrušených klášterních knihoven a z německých škol a knihoven. Stejně tak má jablonecké muzeum ve své sbírkové knihovně část fondu zrušené městské knihovny a část knihovního fondu významného historika a jabloneckého starosty Karla Richarda Fishera. Z osobnostních fondů je třeba vyzdvihnout odkaz sbírky starých tisků a lužickosrbské literatury Bohumila Malotína v českolipském muzeu nebo herbáře z pozůstalosti přírodovědce a děkana v Novém Městě pod Smrkem Gottfrieda Menzela, které uchovává knihovna Městského muzea ve Frýdlantu v Čechách. Významnou je také rozsáhlá pozůstalostní knihovna etnografa a dokumentátora lidové kultury Josefa Václava Scheybala spravovaná turnovským muzeem. Obsahuje nebývalé množství písemných památek vztahujících se k regionu a rozsáhlou kolekci tzv. kramářských tisků. Za významné můžeme považovat ucelené tematické knihovní soubory. Se zřetelem na sklářský, bižuterní průmysl, umělecké sklářství a šperk byla rozvíjena knihovna Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou. V Severočeském muzeu můžeme obdivovat početnou kolekci uměleckých předloh cíleně budovanou už v době založení muzea. Nejmladší muzejní knihovna v kraji, knihovna Oblastní galerie v Liberci disponuje obsáhlou literaturou zaměřenou na výtvarné umění.

Knihovna Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě

1	nám. Osvobození 297/1, Česká Lípa, 470 01
2	CLE301
3	5298/2003
4	OMČ/002-04-12/080002
5	www.muzeumcl.cz
6	www.muzeumcl.cz/knihovna/on-line-katalog
7	www.manuscriptorium.com/apps/srchs.php?direct=srch & pid=841 & envLang=cs#search
8	5764 / 74 000

Z historie a činnosti

V roce 1928 vznikl Český muzejní spolek pro kraj Českolipský, který začal od roku 1930 vydávat vlastivědný časopis *Bezděz*. V rámci třídění sbírek došlo k vyčlenění knihovního oddělení. Fond tvořily knihy a časopisy, které byly částečně předplaceny a částečně vyměňovány za časopis *Bezděz*. Od roku 1945 byla činnost Českého muzejního spolku obnovena pod názvem Muzejní spolek pro kraj Českolipský, kterému bylo svěřeno do správy bývalé německé městské muzeum a Wedrichovo muzeum. K zániku spolku došlo v roce 1951. Krajské muzeum (1947) bylo v roce 1949 přejmenováno na Krajské vlastivědné muzeum, správcem knihovny se stal Bohumil Kinský, bývalý ředitel Tyršových škol, který spravoval muzejní sbírky již od roku 1935. Od roku 1952 bylo muzeum na dalších padesát let muzeem okresním. V dubnu roku 1968 se knihovna a muzejní sbírky přesunuly do augustiniánského kláštera, kde je muzeum dodnes. Ke konci 50. let došlo k převzetí knihovny Excursi-*ons-Clubu*. V průběhu 60. let byly převzaty knihovna gymnaziální, knihovna v Kamenickém Šenově a knihovna německých středních škol v České Lípě. V muzeu byly uloženy svozy farních knihoven, církevních řádů, zrušených knihoven a knihy ze židovských náboženských obcí. Od roku 1952 byl budován lístkový katalog, od 1. 1. 1993 jsou záznamy ukládány do elektronického katalogu obsahujícího veškerou knižní produkci získanou po tomto datu. V badatelně jsou poskytovány prezenční výpůjční služby z odborného fondu knihovny i ze sbírkových fondů muzea, z meziknihovní výpůjční služby a dále reprografické služby. Knihovna se pravidelně zapojuje do celostátní akce *Týden knihoven*, při které pořádá burzu knih. Součástí prohlídky muzea je interiér knihařské dílny, která byla zakoupena jako pozůstalost po českolipském knihaři. Kovový lis, řezačka, pákové nůžky, dřevěný lis, šička a ruční páková zlatička ze začátku 20. století jsou dodnes plně funkční a jsou využívány k vazbě knih a časopisů.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Ve fondu odborné knihovny se nachází literatura historická, přírodovědná, vlastivědná a umělecká (z oborů malířství, uměleckých řemesel, dějin umění, pomocných věd historických, archeologie, památková péče, restaurátorství, aj.). Ve svých fondech má knihovna rovněž encyklopedie, slovníky, ikonografické, místopisné, heraldické a další odborné příručky. Významnou součástí fondu je soubor regionální literatury a fond periodik.

Sbírková knihovna obsahuje fondy klášterních knihoven. Jedná se o část knihovny kapucínů ze Zákup (Reichstadt) a knihovnu piaristů z Nového

Boru (Heida); dále několik farních knihoven, mj. z Jestřebí (Habichstein), ze Cvikova (Zwickau), z Dubé (Dauba), ze Skalice (Langenau) a ze Sloupu v Čechách (Bürgstein), ze Zákup (Reichstadt) a Žibřidic; dále knihovny německých středních škol v České Lípě (Staatsrealschule B. Leipa, Oberrealschule B. Leipa, Gymnasial Bibliothek v Steinschönau / Hochschule für Mädchen in Steinschönau, Městské knihovny v České Lípě / Deutsche Volksbücherei, Gemeindebücherei, Bücherei der Stadtgemeinde/ a Kamenickém Šenově / Stadtbücherei Steinschönau/, knihovnu Židovské náboženské obce v Děčíně, knihovnu českolipského továrníka Heinricha Wedricha, knihovnu přírodovědného spolku LOTOS, knihy a časopisy vlastivědného spolku Nordböhmisches Excursions-Club /druhá část se nachází v Státním okresním archivu Česká Lípa/). Z dalších knihovnických celků jsou to knihovna Sokola v České Lípě (delimitovaná z okresního archivu), knihovna lužického oddělení Českého muzea, sbírka knih K. H. Máchy (různá vydání *Máje* apod.) a knihovna českolipské pobočky České numismatické společnosti. Samostatně je vyčleněna sbírka rukopisů.

Součástí sbírky je fond starých map, zvláště cenná je zrestaurovaná velká mapa Čech a Moravy Christopha Müllera z roku 1720, dále kolekce starých textilních vzorníků a hudebnin. Cenným přírůstkem se stala v roce 2001 sbírka starých tisků a lužickosrbské literatury z odkazu Bohumila Malotína.

Městské muzeum Frýdlant

- 1 Náměstí T. G. Masaryka 37, Frýdlant v Čechách, 464 13
- 2 LIE 801
- 3 x
- 4 MFR/002-05-29/289002
- 5 www.mesto-frydlant.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 1985 / 4900

Knihovna Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou

- 1 U Muzea 398/4, Jablonec nad Nisou, 466 01
- 2 JNE301
- 3 5730/2003
- 4 002-05-14/255002
- 5 www.msb-jablonec.cz
- 6 www.msb-jablonec.cz/knihovna/online-katalog
- 7 x
- 8 151 / 20 900

Z historie a činnosti

Knihovna, která není samostatným oddělením muzea, byla založena společně s muzeem v roce 1909 a je vedena jako sbírková.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knižní fond se dělí na knihy, tiskoviny, církevní knihy a kroniky. V současnosti probíhá nová evidence. K zajímavostem knihovny patří herbáře z pozůstalosti přírodovědce a děkana v Novém Městě pod Smrkem Gottfrieda Menzela.

Z historie a činnosti

Základ fondu muzejní knihovny tvoří publikace zaměřené na tematiku jednak sklářského a bižuterního průmyslu, jednak uměleckého skla a šperku. Knihovní fond představuje jedinečnou oborovou kolekci budovanou se zřetelem na zaměření muzea a průběžně doplňovanou o nejnovější literaturu včetně zahraniční. Novodobé odborné publikace tvoří většinu fondu. Významnou součástí fondu jsou také materiály spojené s historií regionu. Celkem bylo v knihovně k roku

2020 evidováno 20 920 svazků. Ze starší literatury knihovna uchovává díla z původního Městského muzea v Jablonci nad Nisou (činného 1904–1945), z pozůstalosti historika Karla R. Fischera a z knihovny Obchodní a živnostenské komory v Liberci. Vybrané publikace jsou evidovány ve sbírkovém režimu v podsbírce Knihy. Vedle tisků z 19. století, které tvoří většinu, je v této podsbírce řada starých tisků, nejstarších ze 17. století. Celkem je v podsbírce evidováno sto padesát svazků.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna má dvě části: sbírkovou a odbornou (příruční). Sbírková knihovna je evidována v Centrální evidenci sbírek (CES) a je součástí sbírky muzea jako podsbírka Knihy. Odborná knihovna je evidována Ministerstvem kultury ČR jako veřejná.

K zajímavostem knihovny se řadí kromě starých tisků také vzorníky sklářských a bižuterních firem a materiály spjaté s historií regionu. V rámci novodobého fondu knihovna disponuje řadou odborných titulů domácí zejména zahraniční provenience.

Knihovna Oblastní galerie v Liberci

- 1 Masarykova 723/14, Liberec, 460 01
- 2 LIE304
- 3 6520/2014
- 4 x
- 5 www.ogl.cz
- 6 93. 99. 138.71:8080/Carmen
- 7 x
- 8 0 / 8950

Z historie a činnosti

Oblastní galerie Liberec vznikla v roce 1953, ale její působení jako samostatného oddělení Severočeského muzea v Liberci je datováno rokem 1945. Jako součást Oblastní galerie byla zřízena také knihovna. Knihy pro knihovnu byly získávány již od roku 1946, ale oficiálně byla knihovna založena v roce 1953. Knihovna byla od počátku své existence neveřejná a byla přizpůsobena potřebám zaměstnanců galerie a ve výjimečných případech studentům výtvarných škol. Větší část knihovního fondu byla dlouhodobě deponována v příručních knihovnách zaměstnanců galerie. Akvizice (dary a nákupy v antikvariátu) vycházela z potřeb činnosti galerie. Jednalo se o katalogy z výstav, knihy z oblasti výtvarného umění a architektury. Od vstupu Oblastní galerie Liberec do Rady galerií České republiky knihovna získává nové publikace prostřednictvím programu meziknihovní výměny. Od roku 2009 probíhá v knihovně katalogizace fondu, knihovna přispívá rovněž do Souborného katalogu ČR. Na přelomu let 2013 a 2014 se galerie přestěhovala do nových prostor v bývalých městských lázních v Liberci, kde knihovna získala pro své potřeby nové prostory a zahájila svou činnost jako veřejná knihovna.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je specializovaný a vztahuje se k odborné činnosti galerie. Obsahuje literaturu zaměřenou převážně na výtvarné umění – malířství, kresbu, grafiku, sochařství, částečně i architekturu,

fotografii, sklářské výtvarnictví a design. Dokumenty jsou datovány od konce 19. století do současnosti. Jazykově je fond rozmanitý s převahou knih v češtině. Fond je řazen tematicky podle jmen autorů, názvů zemí, uměleckých směrů či oborů. Samostatně jsou uspořádány monografie jednotlivých umělců a katalogy. Do knihovního fondu jsou rovněž získávány publikace z výstav, na které galerie zapůjčuje exponáty ze svých sbírek domácím i zahraničním zadatelům.

Knihovna má ve svém fondu rozsáhlou sbírku historického knižního fondu nejen české, ale i zahraniční literatury převážně z oblasti výtvarného umění, např. *Denkblätter für unsere Zeit: nach Worten der Heiligen Schrift geordnet und in Bilder gebracht, Joseph Führich* (Wien, 1856), *Pater noster dessinées et gravées a l'eau forte par Joseph Führich; accompagnées d'un texte détaillé par Antoine Müller* (Prague, 1840), *Die geistige Rose: enthaltend die fünfzehn Mysterien des Rosenkranzes, erfunden und gezeichnet von Joseph Führich und gestochen von A. Petrak* (Regensburg, 1859).

Z historie a činnosti

Knihovna Severočeského muzea patří k nejstarším evropským uměleckoprůmyslovým knihovnám; je rovněž nejdéle provozovanou knihovnou v Liberci. Již od roku 1873 byl její fond budován s důrazem jednak na uměleckoprůmyslová odvětví, jednak na výtvarné umění, architekturu a historii. Knihovna sloužila nejenom studentům průmyslových škol a řemeslníkům, ale rovněž liberecké veřejnosti. Nová budova muzea z roku 1898 poskytla prostorově velkorozsáhlé zázemí, ve kterém knihovna působí dodnes. Knihovní fond nebyl dotčen válečnými událostmi. Mezi významné akvizice poválečného období patřily liberecké knihovny městského vlastivědného muzea Heimathort a knihovny přírodovědného muzea Naturwissenschaftliches Museum des Vereines der Naturfreunde. K zásadní reorganizaci knihovny došlo v šedesátých letech 20. století, kdy se kolekce starých tisků a rukopisů stala součástí Oddělení užitého umění a na počátku 90. let knihovna přestala být sbírkotvorným oddělením. Mezi významné osobnosti spjaté s knihovnou v 19. století patřil např. architekt Albert Hofmann, v poválečném období pak Bohumil Nuska. V současnosti je knihovna součástí Oddělení služeb. Knihovna se pravidelně od roku 2014 účastní Týdnů knihoven. V rámci města spolupracuje s Krajskou vědeckou knihovnou, např. na literárních zastávkách.

Knihovna Severočeského muzea v Liberci

- 1 Masarykova 11, Liberec, 460 01
- 2 LIE 302
- 3 2184/2001
- 4 x
- 5 www.muzeumlb.cz
- 6 knihovna.muzeumlb.cz/
- 7 www.muzeumlb.cz/
- 8 knihovna#digitalniknihovna

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond má studijní charakter. V rámci instituce je rozdělen na tzv. starý a nový. Stará část sdružuje publikace vydané od roku 1850 do roku 1940 (většinou se jedná o jazykově německá díla). Významné jsou kolekce periodik vydávaných od poloviny 19. století, explicitně zaměřené na výtvarné umění, architekturu a užité umění. V rámci starého fondu evidujeme 15 800 svazků monografií a okolo 800 titulů periodik. V současné době je zpracováno přibližně 80 procent starší části fondu. Dále se knihovní fond člení tematicky podle zaměření odborných oddělení na tyto okruhy – archeologický, fotografický, historický, přírodovědný a užitého umění. K zajímavostem knihovny patří kolekce alb japonských dřevořezů (19. stol.), regionální sudetoněmecká periodika (19.–20. stol.) a kolekce umělecko-historických předloh (19. stol.).

Z historie a činnosti

Knihovna vznikla se založením muzea v roce 1893. Základ fondu mimo jiné tvořily dary pro Národopisnou výstavu československou v Praze (1895). Oficiálně bylo muzeum založeno v roce 1930 v prostorách tehdejší radnice na náměstí. V 60. letech se knihovna rozrostla o dar Vladimíra Koldovského se stovkami tematicky rozmanitých svazků zabývajících se lidským životem v nejširším slova smyslu přes historii po přírodovědnou literaturu včetně odborných slovníků. Průběžně je knihovna doplňována převážně regionální literaturou, odbornou i zábavnou. Knihovna má sbírkový charakter.

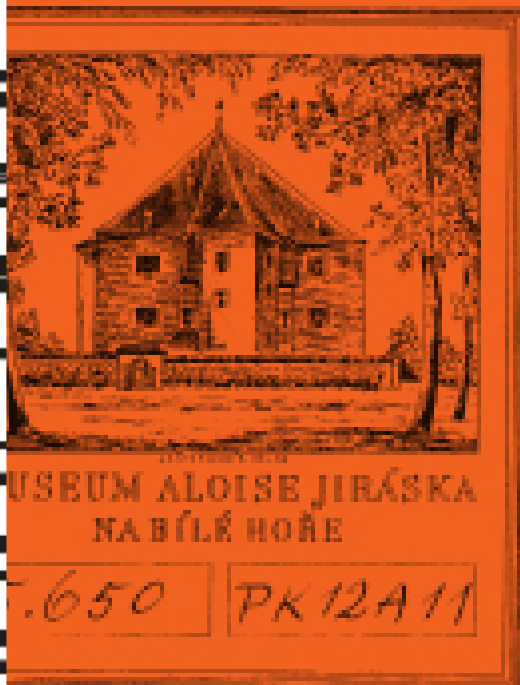
Charakteristika fondu, zajímavosti

Cenným souborem knihovny jsou starší modlitební knihy a další knihy s náboženskou tematikou.

Vlastivědné muzeum pro Vysoké nad Jizerou a okolí – knihovna

- 1 Dr.K.Farského 130,
Vysoké nad Jizerou, 512 11
- 2 x
- 3 x
- 4 VMV/002-01-14/040002
- 5 x
- 6 x
- 7 x
- 8 0 / 700

ÚSTŘEDNÍ VÝBOR
NÁRODNÍ JEDNOTY
POŠUMAVSKÉ

Vydáváno v Líněch u Plzně.

Majetek Jednoty Matičkách Učňalů a Pístočansk. — Tiskem tiskárny Českého Deníku v Plzni.

Východní Čechy jsou proslulé bohatou literární historií. Památky připomínající život a dílo Boženy Němcové uchovává muzeum v České Skalici, dílo hronovských rodáků Aloise Jiráska a Egona Hostovského knihovna Muzea Náchodska a knihovnu Eduarda Štorcha knihovna Městského muzea a galerie v Hořicích.

Nejstarší muzea v kraji byla zakládána od osmdesátých let 19. století (Městské muzeum ve Dvoře Králové, Městské muzeum a galerie v Hořicích, Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Regionální muzeum a galerie v Jičíně, Muzeum Náchodska, Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou, Muzeum Podkrkonoší v Trutnově a Krkonošské muzeum ve Vrchlabí). Architektonickým skvostem mezi muzejními budovami je secesní stavba Muzea východních Čech v Hradci Králové, navržená Janem Kotěrou a postavená v letech 1909–1912.

Královéhradecké muzejní a galerijní knihovny jsou většinou základními knihovnami se specializovanými fondy (např. krajkářskou literaturu shromažďuje knihovna Muzea a galerie Orlických hor, průvodce po Krkonoších knihovna Krkonošského muzea ve Vrchlabí atd.) a často spravují i fondy sbírkové, které jsou zapsány v Centrální evidenci sbírek (CES). Jádrem historických knižních fondů jsou dokumenty sbírkové povahy – rukopisy a staré tisky, vzácně prvotisky. Stěžejním úkolem většiny knihoven je soustředovat a zpřístupňovat publikace, které se zabývají regionem Královéhradecka a východních Čech. Studijní fondy knihoven jsou obvykle zaměřeny na obory, které jsou v muzeu zastoupeny.

Knihovní fondy jsou veřejnosti přístupné zpravidla v prezenčním režimu, poskytují rešeršní služby a zapojují se do digitalizačních projektů (např. digitální knihovna Kramerius a Manuscriptorium).

Spolupráce muzejních knihoven s ostatními veřejnými knihovnami paměťových institucí má ve východních Čechách dlouholetou tradici. Zástupci muzejních knihoven se rovněž podíleli na rozpracování Konceptce rozvoje knihoven Královéhradeckého kraje na léta 2019–2023. Muzejní knihovny mají své zastoupení v publikaci *Knihovny Královéhradeckého kraje se představují* z roku 2004 a brožuru *Knihovny Královéhradeckého kraje v proudu času*, která vyšla jako příloha knihovnicko-informačního zpravodaje našeho kraje U nás (č. 3/2011).

Česká Skalice
Dobruška
Dvůr Králové
Hořice
Hradec Králové
Jičín
Náchod
Rychnov nad Kněžnou
Trutnov
Úpice
Vrchlabí

Sbírkový fond knih Muzea Boženy Němcové v České Skalici

1	Maloskalická 47, Česká Skalice, 552 03
2	x
3	x
4	MČSÚ002-04-24/093002
5	www.muzeumbn.cz
6	x
7	x
8	7367 / 17400

Z historie a činnosti

Historie sbírky knih Muzea Boženy Němcové souvisí s jeho vznikem a historií. Předchůdcem Muzea Boženy Němcové je českoskalické Městské vlastivědné muzeum. Jako v mnoha dalších českých městech mělo na vznik muzea počátkem 20. století vliv nadšení z Národopisné výstavy československé uspořádané v roce 1895 v Praze. Mezi prvními exponáty muzea byly zejména předměty národopisného charakteru, například nábytek, cechovní památky, zbraně z prusko-rakouské války (1866), knihy z první veřejné knihovny na Náchodsku založené učitelem Josefem Arnoštem Koliskem a jiné písemnosti. V roce 1919 zakoupil místní Klub československých turistů pozůstalost Boženy Němcové od její dcery Dory. Tehdy se zrodila myšlenka založit v České Skalici literárněhistorické muzeum. Členové Klubu československých turistů se zasloužili nejen o jeho vznik, rovněž pečovali o sbírky a podíleli se na provozu a fungování muzea.

Památky připomínající život a dílo Boženy Němcové a další muzejní sbírky zůstávaly veřejnosti řadu let nepřístupné. První české literární muzeum bylo slavnostně otevřeno až 24. května 1931 na místní radnici. Sbírkový fond muzea se dále rozšiřoval o jednotlivá vydání děl Němcové a literaturu o jejím životě a díle.

V roce, kdy uplynulo sto let od spisovatelčina úmrtí, v roce 1962, byla provedena rozsáhlá rekonstrukce bývalého Steidlerova hostince U Bílého lva v Malé Skalici, v němž sídlí dnešní Muzeum Boženy Němcové. Do tohoto objektu, kde byly pořádány obrozenské slavnosti jiřinek a kde Božena Němcová slavila svou svatbu, bylo umístěno nové muzeum a vytvořena moderní expozice věnovaná spisovatelce. Slavnostní otevření Muzea Boženy Němcové proběhlo v nových prostorách Steidlerova hostince v květnu 1962. Muzejní areál se postupně rozšířil o Barunčinu školu s expozicí školní třídy z 19. století. Muzejní budovy byly zapsány do Ústředního seznamu kulturních památek ČR.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Sbírka knih Muzea Boženy Němcové v České Skalici obsahuje časopisy, sborníky, separáty, staré tisky, knihy o prusko-rakouské válce (1866), regionální literaturu, dílo Boženy Němcové a jejímu životu a dílu věnované monografie a dále knihy Václava Řezníčka – regionálního spisovatele a ředitele knihovny Národního muzea v Praze, rodáka z České Skalice. Nejvýznamnější částí sbírky je rozsáhlý soubor díla Boženy Němcové včetně prvního i druhého vydání *Babičky*, cizojazyčných vydání této prózy a další.

Vlastivědné muzeum – knihovna, kulturní zařízení města Dobrušky

1	Šubertovo nám. 45, Dobruška, 518 01
2	RKE802
3	6262/2006
4	x
5	www.kulturadobruska.cz/knihovna/
6	x
7	x
8	0 / 7400

Knihovna Městského muzea ve Dvoře Králové nad Labem

1	Sladkovského 530, Dvůr Králové nad Labem, 544 01
2	TUE803
3	5403/2003
4	x
5	www.muzeumdk.cz
6	muzeum.tritius.cz/library/muzeumdk/
7	x
8	0 / 5600

Z historie a činnosti

První kniha byla do přírůstkového seznamu zapsána v březnu 1967, v roce 2003 byl knižní fond převeden do počítačové databáze. Uceleným souborem knihovny je sbírka knih vydaných nakladatelstvím Jana Laichtera.

Z historie a činnosti

Historie muzejní knihovny je spjata se vznikem Městského muzea ve Dvoře Králové nad Labem, které vzniklo usnesením městské rady o zřízení muzea v roce 1891. Sběratelskou činností prvního předsedy kuratoria městského muzea Antonína Schulze, zaměřenou na doklady týkající se historie města od 90. let 19. století, byly položeny základy knihovny. Významné akvizice se uskutečnily po vzniku Československa, kdy do knihovny přispívali textilní továrníci (např. Josef Sochor), učitelé z místního gymnázia, Klub českých turistů nebo např. Sportovní klub či Sokol. Ve 2. polovině 20. století se knihovna rozrůstala o publikace s tematikou textilního průmyslu. Textilní továrna TIBA zaměstnávala většinu obyvatel města, a to se projevilo i v muzejních sbírkách. Na přelomu 60. a 70. let působil ve Dvoře Králové Vlastivědný kroužek, díky němuž se dochovaly články věnované historii regionu. Hlavním úkolem knihovny bylo a stále je soustřeďovat a zpřístupňovat badatelům publikace, které se zabývají regionem Královédvorská a východních Čech.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Akvizice knihovny je dále zaměřena na doplňování publikací o výtvarném a lidovém umění, knih věnovaných hudbě a odívání, publikací o řemeslech, krojích, lidových stavbách, válečné literatury, knih z technických oborů (např. železnice, astronomie, motorky apod.), knih a časopisů o muzejnictví, diplomových prací s tematikou Dvora Králové a okolí a slovníků a encyklopedií. Knižní fond rovněž obsahuje periodika, která ve Dvoře Králové vycházela.

Důležitým a také nejčastěji využívaným fondem knihovny je oddíl věnovaný regionu. Obsahuje jak publikace věnované historii města Dvora Králové a okolí, tak noviny a časopisy zabývající se průmyslem na Královédvorskú. Ve Dvoře Králové vždy rezonovalo téma Rukopisu královédvorského, proto v muzejní knihovně nalezneme i jeho různá vydání a literaturu věnovanou sporům o rukopisy.

Knihovna Městského muzea a galerie v Hořicích

1	Husova 1414, Hořice, 508 01
2	JCE801
3	x
4	MHR/002-05-10/202002
5	muzeum.horice.org
6	x
7	x
8	2100 / 12 000

Z historie a činnosti

Městské muzeum v Hořicích (původně Archeologický a musejní spolek a poté Vlastivědné museum okresu hořického) bylo založeno v roce 1887 a v téže době začala vznikat i muzejní knihovna. V roce 1946 byly k vlastivědnému muzeu připojeny sbírky Podkrkonošského průmyslového muzea včetně odborné knihovny (založené 1904) a Galerie plastik (založené 1908). Muzejní knihovna postupně přijala některé významné celky, např. studijní knihovnu spisovatele Eduarda Štorcha, část knihovny univ. prof. MUDr. Jana Levita a knihy z pozůstalosti významných hořických osobností, např. spisovatelky Věnceslavy Lužické a Václava Myslivce; knižní fondy hořických škol a spolků. V současné době je knihovna rozšiřována nákupem i formou darů.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna je členěna na konzervační fond (Bibliotheca Horicensis) a knihovnu studijní. Bibliotheca Horicensis obsahuje díla vztahující se k městu Hořice a hořickému regionu (bývalý okres Hořice) a osobnostem zde narozeným nebo působícím, s určitými přesahy do nejbližšího okolí. Obsahuje např. díla spisovatelů a básníků Věnceslavy Lužické, Karla Jaromíra Erbena, Karla Václava Raise, Eduarda Štorcha (včetně cizojazyčných vydání), Zdeňka Matěje Kuděje, knižní díla malíře a grafika Karla Vika a vědecké spisy Jana Levita, Eduarda Baudyše, Josefa Durdíka a řady dalších. Součástí fondu jsou rovněž regionální periodika. Tento fond zahrnuje díla od počátku 19. století do současnosti a je zapsaný v Centrální evidenci sbírek (CES). Studijní knihovna je členěna tematicky. Nejrozsáhlejší všeobecná část obsahuje především naučnou literaturu z oblasti historie a dalších společenských věd a uměleckých oborů (mj. hudebniny, encyklopedie, slovníky, numismatická literatura apod.). Provizorně jsou do studijní knihovny začleněny vzácné staré tisky a rukopisy od 16. století.

Z historie a činnosti

Knihovna Galerie moderního umění v Hradci Králové pravděpodobně vznikla současně se založením galerie v roce 1953. Od počátku byla vytvářena jako specializovaná odborná knihovna, zaměřená na teorii a dějiny českého a světového výtvarného umění. Fond knihovny se během let rychle rozrůstal a v současné době má více než 11 500 knižních jednotek.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond galerijní knihovny tvoří tři rozsáhlé soubory. První obsahuje encyklopedické publikace a monografie věnované teorii a dějinám umění a dále publikace,

Knihovna Galerie moderního umění v Hradci Králové

1	Velké náměstí 139/140, Hradec Králové, 500 03
2	x
3	x
4	x
5	www.galeriehk.cz
6	x
7	x
8	0 / 12 000

kteří se zabývají tvorbou významných umělců. Ve druhém souboru jsou periodika, především časopisy věnované výtvarnému umění a architektuře. Třetí a nejrozsáhlejší část knihovny obsahuje katalogy výstav. Tyto rozsahem nevelké brožury jsou zdrojem cenných informací pro badatele a studenty.

Muzeum východních Čech v Hradci Králové, společenskovoední knihovna

- 1 Eliščíno nábřeží 465, Hradec Králové, 500 03
- 2 HKE302
- 3 4716/2003
- 4 MVČ/001-09-26/028001
- 5 www.muzeumhk.cz
- 6 gayer.muzeumhk.cz/knihovna/
- 7 x
- 8 11 355 / 57 700

Z historie a činnosti

Knihovna byla založena a veřejnosti zpřístupněna v roce 1896. Po přestěhování do moderních prostor v roce 1912 do právě postaveného secesního Kotěrova muzea se stala největší knihovnou ve městě. Čítárna se šedesáti místy a knihovní sklady byly k dispozici všem čtenářům. Po vzniku Státní vědecké knihovny v polovině 20. století význam muzejní knihovny klesal a prostorná čítárna ustoupila výstavní činnosti muzea. Po rekonstrukci muzea v letech 1998–2002 byla uvedena do provozu prostorná badatelská a rovněž byl zpřístupněn on-line katalog celého fondu. Knihy byly uloženy do depozitářů s kompaktními regály a se systémem kontroly vlhkosti a teploty. V letech 2000 a 2002 muzeum pomocí grantů převedlo nejohroženější regionální periodika do digitální podoby. Mikrofilmováním a následnou digitalizací jsou zpřístupněna periodika: Ratibor, Osvěta lidu, Kraj Královéhradecký, Obnova, Nové směry, Rozhledy, Štít, Pokrok, Orlické proudy, Obzor hospodářský a Od Kladského pomezí. Ve spolupráci s Vědeckou a studijní knihovnou v Hradci Králové pokračovala další digitalizace čtenářsky nejžádanějších knih z fondu muzea. Díla jsou volně přístupná v digitální knihovně NK ČR v databázi Kramerius. Po následné rekonstrukci muzea v letech 2017–2018 byla obnovena činnost knihovny v původních prostorech Kotěrovy budovy.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Od sedmdesátých let minulého století systematicky vytváříme fond regionální literatury, která vznikla ve východních Čechách nebo se jich jinak dotýká. Založili jsme podsbíрку staré tisky a specializovaný fond, které jsou zapsány v Centrální evidenci sbírek (CES). Studijní fond knihovny je zaměřen na obory, které jsou v muzeu zastoupeny. Převážně se jedná o archeologii, etnografii, numizmatiku, historii, dějiny umění a regionální dějiny. Ve fondech jsou zastoupeny i válečné dějiny, literatura týkající se průběhu prusko-rakouské války (1866) v Královéhradeckém kraji. Knihovna spolupracuje se Souborným katalogem ČR, ročně do databáze přispívá cca osmi sty záznamy.

Nejstarší knihou ve sbírce je vídeňský prvotisk Iohannese Nidera *Die vierundzwanzig goldenen Harfen* (1470). Nejstarším českým prvotiskem je

Knihovna Regionálního muzea a galerie v Jičíně

- 1 Valdštejnovo náměstí 1, Jičín, 506 01
- 2 JCE301
- 3 8898/2003
- 4 MGI/002-05-10/199002
- 5 www.muzeumhry.cz
- 6 www.muzeumhry.cz
- 7 x
- 8 8400 / 22 200

Kempenského *Bible pražská* (1488); vzácným tiskem je dvousvazková *Hypomnema Epistolarum* Blažeje Borovského z Borovna z roku 1617.

Z historie a činnosti

Knihy, rukopisy, staré tisky, duchovní a světské písně byly nedílnou součástí sbírek muzea od jeho založení v roce 1895. Jednalo se o početný soubor obsahující cenné unikáty, což dokazuje např. *Katalog archivu a knihovny musejního spolku v Jičíně*, zpracovaný J. M. Jakubičkou a vytištěný roku 1905 v Jičíně. Po roce 1952 byl archiv muzea převeden do fondu nově vzniklého Okresního archivu v Jičíně a v polovině 60. let věnoval Okresní národní výbor v Jičíně podstatnou část fondů muzejní knihovny Státní vědecké knihovně v Hradci Králové.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Současný fond knihovny je rozdělen do dvou částí: historický fond obsahuje dokumenty sbírkové povahy a je přihlášen v Centrální evidenci sbírek (CES), specializovaný fond obsahuje materiály vztahující se k odborné činnosti muzea a publikace všeobecného charakteru. Historický fond obsahuje regionální literaturu, rukopisy, staré tisky a světské a duchovní písně. Cenné jsou mimo jiné knihy v pozůstalosti Karla Samšiňáka, dalšími zajímavostmi knihovny jsou Komenského *Brána jazyků otevřená* (1633) a opis Mattioliho *Herbáře neboli bylináře* z let 1739–1740.

Knihovna Muzea Náchodska

- 1 Masarykovo náměstí 1, Náchod, 547 01
- 2 NAE301
- 3 5628/2003
- 4 MNA/002-05-14/279002
- 5 www.muzeumnachod.cz
- 6 muzeum.tritius.cz/library/rmn/
- 7 x
- 8 640 / 16 700

Z historie a činnosti

Základ knihovny tvoří knižní fond muzea založeného v roce 1879 Janem Karlem Hrašem. V 70. letech 20. století byl rozšířen o dokumenty knihovní povahy ze zrušených muzeí v Červeném Kostelci a Novém Městě nad Metují. Jako samostatné oddělení se knihovna profiluje od začátku 80. let, kdy se od původně jediné evidence knižních přírůstků oddělila evidence sbírky a rovněž bylo zahájeno systematické pořádání fondů. Na začátku 90. let, kdy ukončila samostatnou činnost muzea v Hronově a Polici nad Metují, byl knihovní fond rozšířen o fondy těchto institucí. K významnější reorganizaci knihovny došlo počátkem nového tisíciletí se zahájením elektronické katalogizace a zejména pak po roce 2006 v souvislosti s přestěhováním muzea z dosavadního objektu v zámeckém areálu do nových prostor v tzv. Staré radnici. V současnosti je hlavní pozornost věnována budování elektronického katalogu knihovny. Knihovna poskytuje standardní knihovnické služby, zaměřuje se na uspokojování individuálních požadavků badatelů z řad odborné i širší veřejnosti.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je členěn na historický, studijní a specializovaný. Jádrem historického fondu jsou dokumenty sbírkové povahy, většinou rukopisy a staré tisky (vydané do roku 1800). Tematicky se jedná především o díla s náboženskou tematikou – modlitební knížky a bible, dále o díla s tematikou válečnou či lidového léčitelství. Ostatní část historického fondu představují tisky vydané v 19. století. Studijní fond zahrnuje převážně encyklopedie, slovníky, periodika a odborné publikace především se vztahem k dějinám, a dále z oborů archeologie, numismatiky, etnografie, řemesel, architektury, výtvarného i užitého umění a muzeologie. Specializovaný fond je zaměřen na díla se vztahem k regionu severovýchodních Čech – mající původ na jeho území nebo pojednávající o jeho historii, přírodním a kulturním dědictví. Je zde zastoupena i tvorba významných spisovatelů spjatých s regionem. K zajímavým exponátům knihovny se řadí díla z osobní knihovny spisovatele Aloise Jiráska či autora české předválečné psychologické prózy Egona Hostovského. Nejvýznamnějším starým tiskem jsou *Práva a Zřízení zemská Království Českého* (1564) s poznámkami majitele Václava Budovce z Budova. Z dalších jsou to *Bible svatováclavská* (1677) z majetku náchodského rodáka, biskupa Josefa Františka Hurdálka, či *Melantrichova bible* (1549) s cenzorskými zásahy katolického opata Heinze z Police nad Metují. Nejcenějším rukopisem je konvolut českých práz z let 1449–1487 (*Kronika trojanská, povídka o Štilfrídovi a povídka o Alexandru Velikém*) s přípisky historika Josefa Myslimíra Ludvíka. Z novodobých publikací je oceňováno dílo *Steierisches Rasplwerk* Konráda Mautnera, syna věhlasného průmyslníka, či skutečná rarita, drobná publikace *Útok a obrana jednotlivce*, sepsaná za druhé světové války v Londýně jako interní materiál pro čs. příslušníky zahraničních vojsk kapitánem Jaromírem Pickou.

Z historie a činnosti

Historie knihovny začíná v roce 1892, kdy byl založen Muzejní spolek Pelci. Muzejní knihy nebyly původně odděleny inventárně od ostatních předmětů až do doby působení dr. Březiny, který je začal vést jako samostatnou muzejní knihovnu. Do roku 1930, kdy převzal správu sbírek prof. Weis, bylo zapsáno cca 440 svazků. Samostatnou část fondu tvořily knihy Tomáše Kouřila, který svou knihovnu odkázal městu. Po válce byl knihovní fond rozšířen deponátem Fondu národní obnovy (konfiskované knihy po Němcích a kolaborantech), část se později stala součástí muzejní knihovny a část byla převzata Státním oblastním archivem v Kuksu. Základ muzejní knihovny tvořily dary a dále převody (např. starých tisků,

Knihovna Muzea a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou

- 1 Jiráskova 2, Rychnov nad Kněžnou, 516 01
- 2 RKE801
- 3 3545/2003
- 4 MRK/002-05-06/135002
- 5 www.moh.cz
- 6 moh.knihovny.net/katalog/
- 7 x
- 8 1100 / 23 200

kramářských tisků) ze zrušených městských muzeí regionu. Fond byl rovněž poznamenán úbytky např. převodem knih do fondů jiných institucí (jednalo se o fond učitelské knihovny vyššího gymnázia s fondem piaristického gymnázia, který byl převeden do Knihovny Národního muzea v Praze). V roce 1996, kdy byla zrušena okresní knihovna, došlo k delimitování knihovny do Městské knihovny v Rychnově nad Kněžnou kromě regionálního fondu, který se stal součástí muzejní knihovny.

Muzejní knihovna, umístěná v budově ředitelství muzea, je veřejnou odbornou knihovnou se studovnou. Literatura je dostupná převážně prezenčně, část fondu i absenčně, pro veřejnost jsou zajišťovány meziknihovní výpůjční služba a reprografické služby.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond knihovny tvoří fond periodik, studijní fond a historický knižní fond. Historický knižní fond obsahuje rukopisy, staré tisky a drobné tisky. Rukopisy převážně s náboženskou tematikou byly získány většinou převodem ze zrušených městských muzeí. Ve fondu starých tisků je nejen náboženská literatura, jako jsou bible či modlitební knihy, ale i tisky lidového čtení jak světského, tak religiózního charakteru a kalendáře. Další významný fond tvoří drobné tisky (kramářské, jarmareční tisky) z 18. a 19. století. Studijní fond je využíván především odbornými pracovníky muzea a obsahuje publikace z oborů zastoupených v muzeu. Velkou část fondu tvoří krajkářská literatura, v níž je mnoho unikátů. Regionální fond vztahující se k regionu obsahuje naučnou literaturu i beletrii a jeho doplňování je jedním z prioritních úkolů akvizice knihovny.

Fond rukopisů a starých tisků zahrnuje některé unikáty, jako je např. utrakvistický *Kancionál orlicko-kostelecký*, datovaný do druhé poloviny 16. století. Mezi nejstarší rukopisy můžeme zařadit *Torzo českého katolického kancionálu* z roku 1744, *Antifony před roráty v jednotlivých dnech* [1763]. Zcela unikátní je *Kronika hraběte Františka Lutzowa* mapující jeho cestu po Americe v roce 1912. Mezi nejstarší tisky patří bible – *Bible* vydaná v roce 1537 ve starém městě Pražském nákladem Pavla Severýna z Kapí Hory, *Bible norimberská* (1540) a *Bible*, která byla vytištěna v Menším Městě Pražském v roce 1549 u Bartoloměje Netolického. Ve fondu starých tisků však nejsou pouze bible a náboženská literatura. Můžeme zmínit i Mattioliho *Herbář aneb Bylinář* vytištěný v roce 1596 Danielem Adamem z Veleslavína nebo dílo F. M. Pelcia *Nová kronika česká*.

Knihovna Muzea Podkrkonoší v Trutnově

- 1 Školní 150, Trutnov, 541 01
- 2 TUE301
- 3 3151/2002
- 4 x
- 5 www.muzeumtrutnov.cz
- 6 www.muzeumtrutnov.cz/online-katalog/
- 7 x
- 8 0 / 12 800

Z historie a činnosti

Knihovna byla uspořádána po druhé světové válce, kdy se opuštěného, původně německého městského muzea, založeného již v roce 1890, ujal roku 1948 emeritní vrchní knihovník Národního muzea v Praze Antonín Dolenský. V roce 1956 měla sice muzejní knihovna přes 3 700 svazků, neměla však samostatného knihovníka a jednalo se o příruční knihovnu muzejních pracovníků, popř. vlastivědných badatelů. Teprve později knihovna získala úvazek na správu knihovny, který však byl kumulovaný s dalšími funkcemi, což trvá dosud. Studium knihovního fondu je možné prezenční formou po předchozím objednání.

Charakteristika fondu, zajímavosti

V knihovním fondu je 13 000 svazků knih s regionální, historickou, přírodovědnou a uměleckou tematikou a přes 5 000 svazků periodik. Zastoupena jsou sude-tika, speciální část fondu je věnována prusko-rakouské válce (1866), oborové tituly obecné historie, archeologie, etnografie, historie umění a pomocných věd historických. Vzhledem ke geografické blízkosti Krkonoš jsou ve fondu díla věnující se přírodním vědám apod. Ve fondu jsou rovněž zastoupena beletristická díla regionálních autorů, např. Marie Kubátové, Petra Prouzy, Luboše Zeleného, Vlastimila Šubrt a dalších. V roce 2020 získalo muzeum rozsáhlou odbornou knihovnu po zesnulém prof. Vladimíru Wolfovi (1942–2019), která bude po zpracování zpřístupněna veřejnosti. Čítá několik tisíc svazků odborné a popularizační literatury z oborů historie, archeologie, kastelologie či onomastiky. Akvizice regionální literatury je zaměřena na oblast Trutnovska a Náchodska včetně měst Trutnova a Jaroměře. Knihovní fond obsahuje též četná polonika, silesiaka a glacensia. Zastoupeny jsou rovněž edice historických pramenů, především středověkých. Z nejstarších a nejcennějších titulů vztahujících se k regionu severovýchodních Čech lze uvést spisek o Janských Lázních z konce 17. století od Jiřího Ignáce Hettmayera *Ursprung, Gelegenheit, Alter-Beschreibung, Würckung, Nutzen und Gebrauch des Uhralten Johannis-Bad* (Kladsko 1688). Dále jsou ve fondu průvodce a topografické popisy Krkonoš, např. od Franze Fuße *Versuch einer Topographischen Beschreibung des Riesengebirges* (Drážďany 1791), J. Jiraska, T. Haenkeho, A. Grubera a F. Gerstnera *Beobachtungen auf Reisen nach dem Riesengebirge* (Drážďany 1791) nebo od J. K. E. Hosera *Das Riesengebirge in einer statistisch-topographischen und pittoresken Uebersicht* (Vídeň 1803–1804). Unikátní jsou tiskem vydané dějiny města Trutnova a okolí od Ignáce Püschela, řídícího učitele v Radvanicích, *Geschichte der königl. Leibgedingstadt Trautenau, der Städtchen Schatzlar, Pilnikau, Eypel und umliegenden sechzig*

Knihovna při Městském muzeu a galerii J. W. Mezerové v Úpici

- 1 Náměstí T. G. Masaryka 31, Úpice, 542 32
- 2 TUE804
- 3 5301/2003
- 4 x
- 5 www.mmgu.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 0 / 2100

Knihovna Krkonošského muzea ve Vrchlabí

- 1 Husova 213, Vrchlabí, 543 01
- 2 TUE801
- 3 4003/2003
- 4 MVR/002-05-10/217002
- 5 www.krnap.cz
- 6 tritius.krnap.cz/
- 7 kramerius.svkhk.cz/
- 8 search?collections=vc:f2961b7a-8732-4b6d-acaf-bc7e439733df 6111 / 41 000

Dörfer (Praha 1847). Tento titul není dosud přístupný v žádné veřejné knihovně v České republice.

Z historie a činnosti

Knihovna byla zaregistrována jako veřejná v roce 2003, ale teprve získáním vhodných prostorů v roce 2020 mohla zahájit činnost a poskytuje výpůjční služby v badatelně.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond obsahuje literaturu zaměřenou na dějiny a místopis regionu, obecné dějiny a knihy autorů spjatých s regionem.

Z historie a činnosti

Knihovna vznikla v roce 1881 jako součást Krkonošského spolku ve Vrchlabí. Jejím správcem a donátorem byl továrník Viktor Cypers von Ladrecy. Roku 1883 se tato knihovna stala základem sbírek Krkonošského muzea, které spolek založil. V roce 1920 bylo spolkové muzeum sloučeno s městským a jeho sběrnou oblastí se staly celé severovýchodní Čechy a Slezsko. V roce 1941 muzeum získalo prostory v augustiniánském klášteře, kde sídlí dodnes. Po roce 1945 přešlo muzeum do české správy. Fond knihovny se rozrostl o majetek německých obyvatel, škol a spolků, a dále se rozšiřoval především o dosud chybějící česky psané knihy. Od roku 1966 je Krkonošské muzeum součástí Správy Krkonošského národního parku. Knihovna zajišťuje distribuci sborníku krkonošských prací Opera Corcontica, jehož výměna je významným zdrojem zahraniční odborné literatury.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna obsahuje více než 41 000 svazků a je rozdělena na fond sbírkový a studijní. Sbírkový fond obsahuje literaturu týkající se Krkonoš a Podkrkonoší včetně slezské strany hor, a staré tisky. Studijní fond je zaměřen na přírodní a společenské vědy a ochranu přírody. Cennou částí fondu jsou turistické průvodce po Krkonoších, literatura o Krakonošovi a spiritismu. Jedinečnou je řada regionálních vlastivědných časopisů *Das Riesengebirge in Wort und Bild* (1881–1898) a *Wanderer im Riesengebirge* (1881–1943).

ČASOPIS ZÁJMŮM TĚLOCVIČNÝM VĚNOVANÝ

ROČNÍK DVACÁTÝČTVRTÝ

1898

REDAKTOR

D^R JOS. E. SCHEINER

V Pardubickém kraji bylo do sběru dat pro publikaci o muzejních knihovnách osloveno patnáct paměťových institucí. Zájem o účast projevilo devět z nich, a to knihovna Východočeského muzea v Pardubicích a Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě, jejichž zřizovatelem je Pardubický kraj a dále instituce zřízené městem – knihovna Regionálního muzea v Chrudimi, Městského muzea Česká Třebová, Městského muzea v Moravské Třebové, Městského muzea a galerie v Poličce, Městského muzea v Ústí nad Orlicí a Městského muzea a galerie ve Svitavách. Zřizovatelem Knihovny generála Mašína, Muzea čs. opevnění z let 1935–38, Králíky je Vojensko-historický klub ERIKA v Brně.

Vznik většiny muzejních knihoven je datován zároveň se založením muzea do druhé poloviny 19. století, byť se v Pardubickém kraji vyskytují také tzv. knihovny „novodobé“ s pozdějším datem vzniku. Společným rysem pro knihovny je zpravidla rozdělení fondu na studijní (odbornou) a sbírkovou část. Sbírkové fondy jednotlivých knihoven mají z hlediska struktury obdobné složení, z hlediska obsahu je každá knihovna originální. Ať se jedná o unikátní staré tisky, inkunábule, rukopisy, pozůstalostní knihovny významných osobností regionu, publikace provenienčního charakteru či badatelsky nejvyužívanější regionální periodika. Odborní pracovníci daných institucí pravidelně publikují v oblasti knižní kultury a podávají zprávy veřejnosti v muzejních sbornících (např. Východočeský sborník historický, Chrudimský vlastivědný sborník, Moravskotřebovské vlastivědné listy).

Díky dotaci z roku 2018 byl v rámci projektu pro zkvalitnění služeb knihoven pořízen nový katalogizační systém, a především vznikl společný souborný katalog muzeí Pardubického kraje, kde jsou jednotlivé fondy vzájemně propojeny: (<https://soubornykatalog.vcm.cz>). Projektu se zúčastnily Východočeské muzeum v Pardubicích, Regionální muzeum v Chrudimi a Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě.

V oblasti dlouhodobé spolupráce muzejních knihoven je plánována digitalizace knihovnických fondů včetně metodické pomoci (Východočeské muzeum v Pardubicích je vybaveno vlastním centrálním digitalizačním pracovištěm). V současnosti probíhá úzká spolupráce v oblasti digitalizace mezi Východočeským muzeem v Pardubicích a Městským muzeem Česká Třebová.

Česká Třebová
Chrudim
Králíky
Moravská Třebová
Pardubice
Polička
Svitavy
Ústí nad Orlicí
Vysoké Mýto

Městské muzeum Česká Třebová – knihovna

1 Klácelova 80, Česká Třebová, 560 02
2 x
3 x
4 MČT/002-05-13/228002
5 www.mmct.cz
6 x
7 x
8 9562 / 13 000

Z historie a činnosti

Knihovní fond je budován od založení muzea Janem Tykačem v roce 1888. Výpůjčky jsou v knihovně poskytovány pouze prezenčně.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond obsahuje studijní literaturu (nesbírková část), fond regionální literatury, železniční literatury, esperanta a staré tisky a rukopisy (sbírková část ve smyslu muzejního zákona). Nejvýznamnější a také badateli nejčastěji využívaný je fond regionální literatury, který obsahuje knihy, brožury, periodika i nevydané práce spjaté s Českou Třebovou tematicky, provenienčně nebo prostřednictvím autora. Fond esperantské literatury je svým rozsahem na našem území jedinečný, nejstarší tituly pocházejí z konce 19. století. Fond starých tisků a rukopisů není příliš rozsáhlý, obsahuje však i jeden prvotisk *Summa de vitiis* z roku 1474.

Knihovna Regionálního muzea v Chrudimi

1 K Ploché dráze 688, Chrudim, 537 01
2 CRE301
3 3036/2002
4 MRU/002-05-06/132002
5 www.muzeumcr.cz
6 katalog.muzeumcr.cz/#!/
7 x
8 16 442 / 38 500

Z historie a činnosti

Knížní sbírkový fond Knihovny Regionálního muzea v Chrudimi byl budován postupně od založení Průmyslového muzea pro východní Čechy v Chrudimi v roce 1892.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna Regionálního muzea v Chrudimi je rozdělena na dvě části: sbírkovou a odbornou. Sbírková část je rozčleněna na regionální knihovnu – publikace a rukopisy úzce související s Chrudimí a Chrudimskem, regionální noviny a časopisy (Chrudimské vlastivědné listy, Chrudimský vlastivědný sborník); knihovny osobností – heraldika a historika Antonína Rybičky Skutečského, historika a geografa Pavla Papáčka; soubor starých tisků a rukopisů pocházející především z knihoven děkana J. L. Zieglera a faráře J. Devotyho; soubor kramářských tisků od konce 18. do počátku 20. století, většinou z místních chrudimských tiskáren, ale zastoupeny jsou zde i kramářské tisky z Litomyšle, Kutné Hory, Hradce Králové a Prahy. Mezi nejcennější knihy patří iluminované rukopisy *Český graduál* (1570) a *Latinský graduál* (1530) a rukopis Ceregettiho městské kroniky *Historya Chrudimská* z počátku 18. století.

Knihovna generála Mašína v Králíkách

1	Velké náměstí 367, Králíky, 561 69
2	x
3	x
4	x
5	www.cihelna.militaryclub.info/knihovna.html
6	www.cihelna.militaryclub.info/knihovna.html
7	x
8	0 / 7000

Z historie, charakteristika fondu a zajímavosti

Knihovna muzea byla založena v roce 2001, jméno po hrdinovi II. odboje získala v pozdějším období. Pomocná studijní knihovna a archiv s badatelnou se nachází na Velkém náměstí 367 u zřizovatele Památníku obětí internace Králíky (Muzeum čs. opevnění z let 1935–38, Pěchotní srub K-S 14 „U cihelny“ Králíky) v odpovídajících prostorách. S ohledem na charakter materiálů a podmínky jsou přístupné zejména odborné veřejnosti (muzejní pracovníci, pracovníci ústavů a institucí, nakladatelé, studenti škol, učitelé apod.), na dožádání u ředitele muzea. Návštěvu je nutné dohodnout předem e-mailem.

Odborná knihovna obsahuje předpisy a periodika převážně od roku 1880 do současnosti. Speciální studijní fondy a sbírky jsou rozděleny podle oborů:

Obecné a regionální dějiny (publikace věnující se historii a vývoji čs. samostatného státu, literatura faktu o vztazích Čechů a Němců ve 20. století, regionální historie Králicka a Orlickoústecka, Žamberecka, Mezilesí a přilehlých obcí). Jedná se o periodika, memoáry, biografie, diplomové práce. Část tohoto fondu je věnována problematice perzekuce obyvatelstva, perzekuce církví se vztahem k centralizačním klášterům, koncentračním a pracovním táborem v období 1939–1945 a dále perzekuce v období 1948–1989. Ve fondech je rovněž literatura k problematice I., II. a III. československého odboje. Součástí fondu je odborná literatura vážící se k historii města Králíky a blízkého okolí a původního německého obyvatelstva, včetně literatury vztahující se ke klášteru na Hoře Matky Boží.

Vojensko-historická a odborná literatura a předpisy k dějinám obrany státu vážící se k vývoji a historii armád Rakousko-Uherska, ČSR, ČSSR, ČSFR a ČR, Polska, Itálie, Maďarska, Slovenska, Německa a dalších evropských států obsahuje předpisy k civilní obraně, skripta a učebnice vojenských škol, memoáry, biografie vojenských osobností, encyklopedie, propagační literaturu, diplomové práce, literaturu k výstavbě čs. opevnění z let 1935–38.

Četnictvo, Sbor národní bezpečnosti, Policie a ostatní bezpečnostní sbory. Fond obsahuje odbornou literaturu a periodika k problematice vývoje bezpečnostních sborů ČR a jejich předchůdců. Fond jednotlivých bezpečnostních složek obsahuje skripta a učebnice. Zvláštní kategorií tvoří problematika vězeňství a jeho vývoje na území bývalé ČSSR a ČR.

Finanční stráž a celnictví. Fond obsahuje samostatný soubor periodik týkajících se problematiky celnictví od roku 1848 na našem území a sboru Finanční stráž od jejího vzniku až po likvidaci v roce 1949 v rámci fungování samostatného čs. státu. Další část fondu tvoří periodika a odborná literatura celní správy

RČS, ČSSR, ČSFR a ČR v jejím postupném vývoji (např. Ústřední celní správa, Celní správa atd.). Obsahuje i memoáry a výběrovou beletrii z historie pašeráctví a podloudnictví. Ve výběru lze nalézt literaturu k problematice měny, zbožíznalectví a historie berní a daňové správy na území Čech, Moravy a Slovenska, sbírku původní celní legislativy a předpisů, mezinárodních tištěných smluv v oblasti cla a související literaturu.

Ostatní. Fond obsahuje protektorátní literaturu 1939–1945, periodika a literaturu z provenience orgánů KSČ a ÚML (1953–1989), brožury ostatních politických stran, spolků a hnutí (od roku 1914 do současnosti), muzeologickou literaturu a práce věnované restaurátorství, stavebnictví a zkušebnictví v návaznosti na regionální výzkum. Ve fondu jsou cizojazyčné slovníky, politologická a další odborná literatura a rovněž staré tisky.

Zajímavostí knihovny jsou kompletní periodika Finanční stráž a Ústřední celní správy od jejího vzniku na našem území, periodikum Clo – Douane bylo digitalizováno. K unikátům rovněž patří první signované vydání *Králických dějin* z 19. století a *Celní tarif* císařovny Marie Terezie z 18. století. V beletristické části knihovny je soubor dobových románů s vojenskou, bezpečnostní a špionážní tematikou.

Knihovna Městského muzea v Moravské Třebové

1	Svitavská 18, Moravská Třebová, 571 01
2	SVE804
3	5556/2003
4	MMO/002-05-10/210002
5	www.muzeummoravskatrebova.cz
6	x
7	x
8	3864 / 9000

Z historie a činnosti

Knihovna muzea je budována od roku 1872, od založení Spolku pro další vzdělávání obchodnického a živnostenského stavu. Aktivitu Spolku podpořila Obchodní a živnostenská komora v Brně, která darovala knihovně především odborné knihy; další publikace věnovali členové Spolku a do fondu postupně přibývaly také dary místních obyvatel. Díky zájmu širší veřejnosti o knihovnu už po třech letech existence čítala více než 400 knih.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond se dělí na dvě části, na knihovnu sbírkovou a knihovnu příruční – studijní. Sbírková obsahuje prvotisky a staré tisky z období 16.–18. století. Nejrozsašlejší část fondu obsahuje knihy vydané do roku 1850 a regionální literaturu. Základy původní muzejní knihovny vytvořily čtyři knihovní soubory – knihovna moravskotřebovského gymnázia, knihovna františkánského kláštera, osobní knihovna Johanna Tuppyho a pozůstalost Aloise Czernyho. Moravská Třebová byla centrem německého jazykového ostrova nazývaného Schönhengstgau (Hřebečsko), a proto v muzejní knihovně převažují knihy v německém jazyce.

Vyhledávaným zdrojem informací je ročenka *Mitteilungen für die Volks und Heimatkunde des*

Schönhengster Landes, zabývající se zejména vlastivědou Hřebečska. Vycházela v Moravské Třebové od roku 1905 do roku 1941. Informace z oblasti historie, místopisu, přírodovědy přinášejí také novodobé muzejní publikace. V letech 1968–1972 byla muzeem vydána čtyři čísla sborníku *Vlastivědné listy*, na něž navazují od roku 1996 *Moravskotřebovské vlastivědné listy*.

Knihovna Východočeského muzea v Pardubicích

- 1 Zámek 2, Pardubice, 530 02
- 2 PAE 301
- 3 0473/2002
- 4 MVP/002-05-14/254002
- 5 www.vcm.cz
- 6 katalog.vcm.cz/#!/
- 7 x
- 8 16 344 / 42 500

Z historie a činnosti

Vznik muzejní knihovny je možné datovat se založením muzea v roce 1880. Tehdy několik příznivců muzea a členů Muzejního spolku darovalo do sbírek především cenné staré tisky, jejichž aktuální počet přesáhl tisícovku. Východočeské muzeum v Pardubicích každoročně pořádá knižní veletrh Zámek plný knih.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Studijní část knižního fondu obsahuje přes 19 500 svazků a téměř 1 300 časopisů z oblasti českých a regionálních dějin, dále archeologie, numismatiky, umění, muzejnictví a přírodovědy. Sbírkový fond má několik částí, badatelsky hojně využívaný je fond Slavín, který čítá přes 5 000 titulů regionálně zaměřených monografií a sbírku regionálních novin a časopisů. Dalšími důležitými fondy knihovny jsou fond pedagogické literatury se sbírkou učebnic, literaturou pro děti a pedagogickými časopisy; sbírka kalendářů, náboženská literatura a také fond soukromých knihoven významných regionálních osobností. Mezi nejceněnější publikace patří *Bible benátská* (1506) s podpisem pátera Koniáše, *Bible Severýnova* (1529) a inkunábule *Bible pražské* z roku 1488.

Muzejní knihovna Městského muzea a galerie v Poličce

- 1 Tylova 114, Polička, 572 01
- 2 SVE801
- 3 5415/2003
- 4 MGP/002-05-10/192002
- 5 www.cbmpolicka.cz
- 6 katalog.muzeum.policka.org/KATALOG/
- 7 x
- 8 4723 / 7100

Z historie a činnosti

Muzejní knihovna vznikla krátce po založení Městského muzea v Poličce v roce 1881. Knižní fond tvoří knihovna odborná a sbírková. Sbírková knihovna obsahuje zejména rukopisy, staré tisky a tisky z 19. století (podrobněji jsou popsány v katalogu *Soupis starých českých tisků z let 1501–1800 ze sbírek Městského muzea a galerie v Poličce*). Důležitou součástí sbírky je literatura vážící se k regionu Poličska – historické monografie, literatura vztahující se k významným osobnostem regionu, zejména nejslavnějšímu poličskému rodákovi hudebnímu skladateli Bohuslavu Martinů (na webu muzea je prezentována digitální Bibliografie města Poličky a Poličska).

Charakteristika fondů, zajímavosti

Exkluzivitou fondu starých tisků jsou *Písně duchovní evangelistské* (1572), vydané bratrskou tiskárnou v Ivančicích, známé jako *Ivančický kancionál*.

Knihovna Městského muzea a galerie ve Svitavách

- 1 Máchova alej 293, Svitavy, 568 02
- 2 SVE301 SVE302 SVE303
- 3 x
- 4 MSV/002-05-10/211002
- 5 www.muzeum.svitavy.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 10 218 / 13 935

Knihovna Městského muzea v Ústí nad Orlicí

- 1 17. listopadu 72, Ústí nad Orlicí, 562 01
- 2 UOE302
- 3 2844/2002
- 4 x
- 5 www.muzeum-uo.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 1921 / 14 200

Tento exemplář, bohatě zdobený ručně kolorovanými dřevořezy, je jedním ze čtyř dochovaných výtisků na našem území.

Z historie a činnosti

Sbírková regionální knihovna, založená v roce 1990, obsahuje soubor rukopisů, archiválií a tisků od roku 1770 do současnosti; Ottendorferova knihovna, fragment německé veřejné knihovny, založené v roce 1892, obsahuje tisky 19. a 20. století; badatelská knihovna, založená v roce 1990, slouží jako příruční knihovna badatelny a obsahuje literaturu z oborů českých a světových dějin, encyklopedie, geografickou a uměnovědnou literaturu a periodika. Knihovna umožňuje prezenční studium všech fondů.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Významnou část knihovny tvoří pozůstalosti osobností, kroniky spolků, archivy národních správ, autorské rukopisy a paměti.

Z historie a činnosti

Muzeum, jehož součástí je sbírka knih, bylo zřízeno 12. dubna 1908. V letech 1939 až 1945 došlo ke ztrátám v muzejních fondech včetně knih. V roce 1952 předalo muzeum svůj písemný materiál a knihovnu okresnímu archivu. V letech 1964 až 1966 bylo orlickoústecké muzeum zlikvidováno a od roku 1971 jej „nahradil“ Památník revolučních tradic. Městské muzeum v Ústí nad Orlicí včetně muzejní knihovny bylo obnoveno 1. dubna 1990. Tímto datem byla zahájena nová etapa budování knihovny muzea.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knižní fond obsahuje staré tisky a svázané ročníky periodik vydané před rokem 1860, literární díla ústeckých rodáků a osob žijících ve městě a jeho nejbližším okolí, knižní produkci místních vydavatelství s regionálním i nadregionálním významem, publikace vydané k významným ústeckým událostem včetně Kocianovy houslové soutěže a Heranovy violoncellové soutěže, pamětní tisky vydané spolky v okolních obcích, periodika vydávaná v Ústí nad Orlicí, rukopisy a obrazové publikace z družebních měst. Sbírková knihovna obsahuje také archiválie.

Zajímavostmi fondů jsou knihy z pozůstalostí po Jaroslavu Kocianovi a Bohuši Heranovi, knižní produkce vydavatelství Oftis a Grantis z Ústí nad Orlicí, firemní literatura podniků (Elitex Ústí nad Orlicí, Výzkumný ústav bavlnářský, Perla).

Muzejní knihovna Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě

- 1 A. V. Šembery 125, Vysoké Mýto, 566 01
- 2 UOE802
- 3 3225/2002
- 4 MVM/002-05-02/121002
- 5 www.muzeum-myto.cz/cs
- 6 www.muzeum-myto.cz/cs/knihovna
- 7 x
- 8 10 854 / 20 700

Z historie a činnosti

Muzejní knihovna vznikla současně se založením Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě v roce 1871.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna má dvě části – sbírkovou a odbornou. Odborná knihovna obsahuje historickou, vlastivědnou, uměnovědnou a další odbornou literaturu odpovídající zaměření jednotlivých oddělení muzea. Sbírková knihovna je rozčleněna na regionální knihovnu (obsahující publikace související s Vysokým Mýtem a územím okresu Ústí nad Orlicí) a sbírku rukopisů, prvtisků (z roku 1483, 1495 a 1498), starých tisků a kramářských tisků. Nejvzácnější tisky pocházejí z osobní knihovny A. V. Šembery.

ALLGEMEINE WERKSTATT

VON

Anfang der historischen Kenntniß

bis auf unsere Zeiten.

Fünfter Band.

V Kraji Vysočina bylo osloveno osmnáct paměťových institucí, do přípravy brožury se zapojilo deset z nich. Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě, Muzeum Vysočiny v Havlíčkově Brodě, Oblastní galerie v Jihlavě, Muzeum Vysočiny v Jihlavě, Horácká galerie v Novém Městě na Moravě, Muzeum Vysočiny v Pelhřimově a Muzeum Vysočiny v Třebíči. Tyto instituce jsou příspěvkovými organizacemi Kraje Vysočina. Díky grantu byl pro ně v roce 2019 pořízen nový knihovnický program Tritius a knihovny jsou propojeny webovým katalogem. Horácké muzeum v Novém Městě na Moravě, Městské muzeum v Polné a Muzeum ve Velkém Meziříčí jsou financovány z městských rozpočtů. Tyto knihovny udržují kontakty a spolupracují při přípravách výstav, kulturních akcí nebo si vypomáhají radou a službami MVS. Většina muzejních knihoven vznikala na konci 19. století, v polovině šedesátých let 20. století byly založeny knihovny galerijní.

K nejstarším a zároveň největším v Kraji Vysočina patří knihovna jihlavského muzea. Cenné jsou soubory odborných periodik a hodnotné regionální publikace s ohledem na německý jihlavský jazykový ostrov a sbírkový fond 18.–19. století. Jihlavská galerijní knihovna se specializuje především na literaturu vydanou ve 20. století a publikace moderního umění. Horácké muzeum v Novém Městě na Moravě je druhé nejstarší v kraji. Jeho knihovní fond není příliš rozsáhlý, obsahuje však cennou sbírku starých tisků, z nichž nejvýznamnější je první vydání *Kroniky české Václava Hájka z Libočan* z roku 1541 a Mattioliho *Herbář jinak Bylinář* z roku 1562 v českém překladu. Galerijní novoměstská knihovna obsahuje na 25 tisíc odborných knih a výstavních katalogů. Raritou v knihovním fondu je ručně psaný deník sochaře Arnošta Košíka s vlastní recepturou na patinování bronzových plastik. Cenné jsou moderní bibliofilie na ručním papíře.

Knihovna Muzea Vysočiny v Pelhřimově vznikla jako součást sbírek v roce 1907 a byla soustavně budována Janem Friedem. Význam mají ucelené řady sborníků a periodik z počátku 20. století převážně regionálního charakteru např. Vlastivědný sborník českého jihovýchodu nebo Zálesí.

Knihovna Muzea Vysočiny v Třebíči založená v roce 1898 patří mezi nejmodernější především v oblasti péče o sbírky. Význam havlíčkovobrodské muzejní knihovny spočívá v orientaci na regionální literaturu a periodika a dále na osobnosti regionu Jaroslava Haška nebo Otakara Štáfla. Významná je rozsáhlá sbírka dokumentů o Karlu Havlíčku Borovském včetně jeho díla. Galerijní knihovna v Havlíčkově Brodě je menší instituce, zaměřená pouze na výtvarné umění, která slouží především kurátorům a odborným pracovníkům galerie.

Muzejní knihovna ve Velkém Meziříčí spravuje knižní sbírku tasovského kněze a spisovatele Jakuba Demla a knižní pozůstalost z Šaškovy tiskárny z konce 19. století. Zajímavostí také je, že z velkomeziříčského muzea se stalo v letech 1984–2002 Muzeum silnic a dálnic, a tak se knihovní fond rozrostl o literaturu zaměřenou právě na pozemní komunikace.

Založení Městského muzea v Polné inicioval muzejní spolek v roce 1895. Cenný je sbírkový fond obsahující staré tisky, polnensia a iglavensia.

Mezi pozoruhodné paměťové instituce patří také Regionální muzeum ve Žďáře nad Sázavou, zřizované městem. Do zdejší hodnotné sbírky starých tisků patří např. *Lutherova bible*, vydaná v roce 1583 v Norimberku. Centrum hasičského hnutí Přibyslav ve svých sbírkách dokumentuje problematiku požární ochrany a posílání hasičů v České republice.

SLOWANSKÉ

STAROŽITNOSTI.

SEPSAL

PAWEL JOSEF ŠAFAŘJK.

Medimio Braun

Havlíčkův Brod
Jihlava
Nové Město na Moravě
Pelhřimov
Polná
Třebíč
Velké Meziříčí

Knihovna Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě

1 Havlíčkovo náměstí 18,
Havlíčkův Brod, 580 01
2 HBE302
3 4779/2003
4 x
5 www.galeriehb.cz
6 muzeaagalerie.kkvysociny.cz/library/
galeriehb/
7 x
8 0 / 8500

Z historie a činnosti

Knihovní fond je budován od založení galerie v roce 1965; knihovna byla zaregistrována Ministerstvem kultury ČR v roce 2003.

Charakteristika fondu

Fond je zaměřen na výtvarné umění a architekturu; katalogy výstav a odborná periodika od roku 1965.

Knihovna Muzea Vysočiny Havlíčkův Brod

1 Havlíčkovo náměstí 19,
Havlíčkův Brod, 580 01
2 HBE303
3 4365/2003
4 x
5 www.muzeumhb.cz/knihovna/
6 muzeaagalerie.kkvysociny.cz/
7 x
8 0 / 3500

Z historie a činnosti

Knihovna Muzea Vysočiny v Havlíčkově Brodě se nachází ve druhém patře Havlíčkova domu a je evidována Ministerstvem kultury ČR jako základní knihovna se specializovaným fondem. Knihovní fond je určen převážně pro prezenční výpůjčky a studium. Fond knihovny byl budován postupně po dobu existence muzea. Podrobnější informace o historii muzea jsou uvedeny na webových stránkách muzea. Pro badatelské účely lze využít služby fotoarchivu, skenování a kopírování.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond obsahuje zejména naučnou literaturu, odborná periodika a sborníky spjaté s historií a kulturou regionu Havlíčkobrodsko a Kraje Vysočina.

Knihovna Muzea Vysočiny v Jihlavě

1 Masarykovo nám. 55, Jihlava, 586 01
2 JIE301
3 2472/2002
4 x
5 muzeum.ji.cz
6 x
7 x
8 0 / 37 700

Z historie a činnosti

Jihlavské muzeum vzniklo v roce 1892 jako instituce německé jihlavské elity a od počátku přebíralo do své správy knihy rozmanitého charakteru. Z fondu byly postupně vyčleňovány cenné knihy pro sbírkovou knihovnu. Odborná knihovna vznikala rovněž postupně. Jako samostatné oddělení muzea byla knihovna ustavena až v průběhu 50. let 20. století, kdy bylo muzeum organizačně přebudováno. Prvním odborným knihovníkem byl od roku 1953 Bohuslav Hladík. Zpočátku byly fondy doplňovány především dary a odkazy, po roce 1945 se součástí fondu stávaly i knihy z konfiskací po odsunutém německém obyvatelstvu a z rušených školních knihoven apod. K výraznější změně došlo v roce 1989, kdy muzeum získalo další objekt a knihovně zde byly vyčleněny samostatné prostory.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond obsahuje knihy, periodika a audiovizuální dokumenty, členěn je dle oborů a stavěn podle formátu. Hodnotné jsou publikace regionálního původu, zvláště s ohledem na jihlavský jazykový ostrov, a dále ucelené řady odborných periodik.

Knihovna Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě

1	Komenského 10, Jihlava, 586 01
2	JIE303
3	6165/2005
4	x
5	www.ogv.cz
6	muzeaaagalerie.kkvysociny.cz/library/galeriejihlava/
7	x
8	0 / 8811

Knihovna Horáckého muzea v Novém Městě na Moravě

1	Vratislavovo náměstí 114, Nové Město na Moravě, 592 31
2	x
3	3632/2003
4	MNM/002-05-07/157002
5	hm.nmnm.cz
6	tritius.nmnm.cz/library/hmuzeum
7	x
8	539 / 6400

Knihovna Horácké galerie v Novém Městě na Moravě

1	Vratislavovo nám. 2, Nové Město na Moravě, 592 31
2	ZRE801
3	x
4	5817/2004
5	www.horackagalerie.cz
6	muzeaaagalerie.kkvysociny.cz/library/horackagalerie/
7	x
8	0 / 25 130

Z historie a činnosti

Základy galerijní knihovny jsou spjaty s počátky činnosti galerie v době, kdy instituce fungovala pod názvem Krajská galerie Vysočiny. Činnost a fondy se postupně rozrůstaly. V roce 2005 se knihovna přestěhovala do nových prostor, kde jsou rovněž vyčleněny prostory pro studium. Knihovna Oblastní galerie Vysočiny umožňuje pouze prezenční studium.

Charakteristika fondu

Knihovní fond je orientován na výtvarné umění, užité umění, fotografii, architekturu a obsahuje monografie, encyklopedie, slovníky, katalogy výstav a časopisy se zaměřením na umění.

Z historie a činnosti

Horácké muzeum i jeho knihovna sídlí v budově staré renesanční radnice z 16. století. Muzeum bylo založeno v roce 1892 jako druhé nejstarší na západní Moravě. Z této doby pocházejí první knihy, které se staly základem dnešní knihovny.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je rozčleněn na oddíly etnografie, historie, umění, regionální literaturu, historický knižní fond (HKF) a časopisy.

Nejcennější a nejzajímavější částí knihovny je sbírka HKF obsahující převážně náboženské knihy. Z nenáboženské literatury je cenné první vydání *Kroniky české* (1541) Václava Hájka z Libočan. Zhodnocení významu fondu starých tisků bude možné až po hlubším průzkumu sbírky.

Z historie a činnosti

Vznik Horácké galerie je datován rokem 1964. Zpočátku sídlila v jediné místnosti Horáckého muzea jako samostatná instituce, kde byly vystaveny obrazy regionálních autorů. V letech 1968–1974 byla galerie na návrh Muzejního spolku v Brně sloučena s Horáckým muzeem. V roce 1974 se stala samostatnou organizací a byla přestěhována do prostor renesančního zámku na náměstí, kde sídlí dodnes. Knihovní fond vznikl postupně, na začátku sedmdesátých let čítal asi 160 svazků v příručních knihovnách odborných pracovníků. S příchodem ředitele Josefa Chalupy v roce 1974 se začal postupně rozrůstat. Knihy do galerijní knihovny byly získávány dary, odkazy pozůstalostí, výměnou, ale ve velké míře i nákupem. V roce 2008 byla odborná knihovna přestěhována do vedlejší budovy zámku a získala tak samostatné prostory. Knihovna slouží odborným pracovníkům i veřejnosti k prezenčnímu studiu. Badatelům je k dispozici malá studovna.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond, čítající přes 25 000 svazků, je rozmanitý, zhruba polovinu tvoří knihy o výtvarném umění, sochařství, malířství, fotografii, architektuře, dále jsou zastoupeny knihy encyklopedického charakteru, publikace z oblasti náboženství, společenských věd, dějin, literatury a regionu Vysočina. Rozsáhlá je sbírka katalogů výstav, rozsahem menší je soubor bibliofilí a sbírka literatury 19. století, z níž nejcennější je kompletně dochovaný *Slovník česko-německý* Josefa Jungmanna a *Život sv. Augustina* (J. Škoda, 1841). Knižní produkce je rozčleněna a řazena podle MDT, katalogy výstav podle skladových signatur.

Exkluzivitou fondu je rukopisný deník sochaře Arnošta Košíka z 50. let 20. století, který podrobně popisuje rodinnou recepturu k patinování bronzových plastik.

Z historie a činnosti

Knihovna vznikla jako součást sbírek Muzejního spolku a byla soustavně budována od roku 1907 Janem Friedem. Původně obsahovala staré tisky, které byly zapsány do Centrální evidence sbírek (CES). Režim jejich uskladnění a zapůjčování byl natolik odlišný, že byly z knihovny vyčleněny a staly se samostatnou muzejní podsbírkou. Přesto knihovna obsahuje díky své více než stoleté historii cenná díla z období od konce 19. století. Z nich nejcennější jsou ta, která se věnují regionální historii jako např. *Vlastivědný sborník českého jihovýchodu* nebo *Zálesí*.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna spravuje studijní fondy zahrnující monografie, sborníky, časopisy a denní tisk od přelomu 19. a 20. století do současnosti. Výjimečnost knihovny spočívá v její staleté kontinuitě. K nejcennějším tiskům patří kompletní řady časopisů, např. Časopis přátel starožitností či Týdeník z Českomoravské vysočiny. Vzácné jsou také regionální tisky *Pelhřimov* (Wirth-Polesný, 1911) a *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém pro okres Pelhřimov* (Soukup, 1903) doplněné rukopisnými poznámkami Jana Frieda.

Z historie a činnosti

Základem knihovny jsou knihy shromážděné muzejním spolkem ve 20. letech 20. století. Systematická evidence a činnost neprobíhala až do roku 2007, kdy se muzeum stalo příspěvkovou organizací města. Od roku 2008 je knihovna evidována Ministerstvem kultury ČR. Od roku 2015 probíhá systematická knihovnická činnost.

Knihovna Muzea Vysočiny v Pelhřimově

1	Masarykovo náměstí 12, Pelhřimov, 393 01
2	PEE302
3	1490/2002
4	x
5	www.muzeumpe.cz
6	x
7	x
8	0 / 16 200

Knihovna Městského muzea v Polné

1	Zámek 486, Polná, 588 13
2	JIE802
3	5415/2003
4	MGP/002-05-10/192002
5	www.muzeum-polna.cz/inpage/knihovna/
6	katalog.muzeum.policka.org/KATALOG/
7	x
8	6300 / 0

Muzeum Vysočiny Třebíč – muzejní knihovna

- 1 Kosmákova 1319/66, Třebíč, 674 01
- 2 TRE302
- 3 4256/2002
- 4 ZMT/002-03-28/059002
- 5 muzeumtr.cz
- 6 muzeaagalerie.kkvysoociny.cz/library/
muzeumtrecibic/
- 7 x
- 8 1996 / 30 900

Knihovna Muzea Velké Meziříčí

- 1 Zámecké schody 1200/4,
Velké Meziříčí, 594 01
- 2 ZRE803
- 3 1831/2002
- 4 MSD/001-09-25/025001
- 5 www.muzeumvm.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 1740 / 12 600

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond zahrnuje literaturu širšího regionu a literaturu vztahující se k odborné činnosti muzea; staré tisky, polnensia a iglavensia jsou evidována ve sbírce muzea.

Charakteristika fondu

Knihovna Muzea Vysočiny má bohatý specializovaný knihovní fond. Nejčastěji využívanou částí je fond regionální, který nabízí historické i přírodovědné publikace o Třebíči a přilehlém regionu západní Moravy. Ucelená je reprezentativní sbírka prací Vítězslava Nezvala, z níž řadu publikací knihovna poskytuje formou zápůjčky kulturním institucím k výstavním účelům. Fond je cíleně rozšiřován o díla významných regionálních osobností, například Otokara Březiny, Josefa Floriana, Jakuba Demla, Ladislava Nováka, a sekundární literaturu o nich. Výběrově jsou zastoupeni současní regionální autoři (prozaici, básníci, ilustrátoři, výtvarníci ad.).

Zvláštní péči a ochranu vyžaduje vyčleněný sbírkový fond rukopisů a starých tisků, který je uložen samostatně v klimatizovaném depozitáři.

Jednotlivá odborná pracoviště muzea mají k dispozici literaturu ze svého oboru v příručních knihovnách. Je to zejména rozsáhlá knihovna přírodovědeckého pracoviště (z oborů botaniky, zoologie, geologie a mineralogie) a další příruční knihovny vztahující se k obecné historii, dějinám umění, archeologii a historii vojenství.

Systematicky je budován fond etnografické a etnologické literatury, zaměřený především na oblast Horácka a Podhorácka pro nově zřízené pracoviště tradiční lidové kultury Kraje Vysočiny. Etnografická příruční knihovna obsahuje rovněž produkci publikační činnosti Národního ústavu lidové kultury ve Strážnici a Etnologického ústavu AV ČR v Praze a Brně.

Z historie a činnosti

Vznik muzejní knihovny je spjat se založením muzea, jehož počátky sahají do roku 1893, kdy se ve městě konala Všeobecná krajinská výstava. Jednatelem výstavního výboru se stal učitel Rolnické školy Antonín Večeř; z řad manželek i dcer učitelů, podnikatelů a živnostníků byl ustaven dámský odbor. Na výstavu bylo shromážděno množství předmětů většinou národopisného charakteru. Tyto muzejní sbírky byly umístěny do vlastních prostor až po dostavbě budovy místního gymnázia, kde muzeum získalo dvě místnosti. Prvním knihovníkem se stal Josef Bílý. V roce 1912 úředník Josef Fr. Svoboda z Nového Města na Moravě založil po dohodě s městskou radou Spolek Krajinského musea. V jeho stanovách z roku

1917 se objevuje informace o knihovně: „Knihovna, v níž mají býti díla, jež odpovídají účelům tohoto ústavu, zvláště pak díla, z nichž nabyti lze průmyslníku, řemeslníku a dělníku průmyslnému potřebného, obecného a odborného vzdělání [...] aby ve veřejné čítárně mohl jednotlivec čísti a prohlížeti předlohy a spisy odborné.“ V srpnu 1931 byly sbírky přestěhovány na radnici. V roce 1932 byl pořízen mobiliář pro knihovnu, požádal se neroztříděný materiál. Od roku 1953 přechází archiv s knihovnou pod správu okresního archivu. V sedmdesátých letech byla muzejní knihovna obohacena o významné dary z pozůstalosti Evermonda Balcárka, který muzeu věnoval 144 svazků od tasovského kněze a spisovatele Jakuba Demla. Dále muzejní knihovna získala 669 knih z Šaškovy tiskárny, kterou ve městě založil Jan Florián Šašek, působil zde roku 1869. V roce 1984 se změnil název instituce na Muzeum silnic a dálnic, z okresního muzea se stalo muzeum městské. Regionální funkce muzea byly zachovány, knihovna se rozrostla o literaturu se zaměřením na pozemní komunikace. V roce 1995 se v důsledku restitucí nemovitého majetku do zámku vrátili původní majitelé. V roce 2002 bylo muzeum přejmenováno na Muzeum Velké Meziříčí s novou řízovací listinou. V roce 2002 se knihovna stala veřejnou. V rámci Mezinárodního dne darování knihy jsou od dárců knihovny získávány zajímavé tituly. Z pozůstalosti žďárského historika Filky přibýly publikace z oblasti historie, umění a vlastivědy. Knihovna organizuje besedy pro onkologický klub Naděje. Prioritou knihovny je uspokojovat potřeby odborných pracovníků muzea.

Při badatelské práci v knihovně i archivu knihovna spolupracuje s kolegy z místní pobočky Státního okresního archivu ve Žďáru nad Sázavou, spolupráce probíhá rovněž s Městskou knihovnou a Informačním centrem.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna je rozdělena na studijní a sbírkový (konzervační) fond. Do konzervačního fondu knihovna získává přednostně knihy regionálních autorů.

ČASOPIS HUMORISTICKO-SATIRICKÝ
 Published as second-class matter November 3, 1910, at the Post Office at Chicago, Ill., under the Act of March 3, 1879.
 ROČNÍK (VOL.) V. CHICAGO, ILL., 31. BŘEZNA (MARCH 31st.) 1917. ČÍS. - NO. 28.
 Rakouský trůn

UREDNÍ VESTNÍK
 NÁRODNÍHO SVAZU ČESKÝCH
 KATOLIKŮ.
 Office of Publication:
 1905-1 WEST 32nd STREET, CHICAGO, ILL.
 Subscription Price:
 FIFTY CENTS A YEAR.

Zlatá Hvězda
 Poutavý časopis pro zálibu básníků-američanů.
 Published at New York, N. Y., by the Editor.
 (BOK: 1922) Scribner, New York, 15 cents (508)

Slavit
2544 So. Mulford
at 4428th Ave

ŽIVOT
 (LIFE)
 PRAVDA VÁS
 VYŠVOBODÍ
 Jan Králík

APOLOGETICKÝ A VÝCHOVNÝ DVOMĚSÍČNÍK PRO DOBRO A VZDĚLÁNÍ LIDU
 Published at Chicago, Ill., by the Editor.
 Subscription Price: \$1.00 per Annum in Advance.
 Single Copies 10 Cents.

Průkopník.
 VYDÁVÁ DÉLNICKÉ POTRAVNÍ DRUŽSTVO V CLEVELANDU, O.
 ČERVENEC 1928. 7-1928-9 3726 E. 131. ST.

ROČNÍK IV. NEW YORK, N. Y., 26. PROSINCE 1928. ČÍSLO 26 a 27.
ŠIBENIČKY
 VYCHÁZÍ KAŽDÝM MĚSÍČEM. ČÍSLO V TISOVNĚ PRODEJI 50c.
 THIS ISSUE DOES NOT CONTAIN ANY POLITICAL ARTICLES.
 Published at New York, N. Y., by the Editor.
 Subscription Price: \$1.00 per Annum in Advance.

Domáci mistic valčíků mýt
at 4428th Ave

PŘEHLED.
 POLITICKÝ TÝDENÍK — POLITICAL WEEKLY
 1. (VOL. 1) V sobotu, 17. února — Saturday, Feb. 17, 1912. ČÍSLO (NO.) 3.
 Člověčí lidé do měst. Wardní záležitosti.

VOLUME XXI BROOKFIELD, ILL. MARCH, 1930 NUMBER 3
**ORGÁN
 Českých Katolických
 Lesníků**
 PRO
 PŘÍRODNÍ
 VYŠVOBODI
 KAMU
 KATOLICKÝM
 LESNÍKŮM

ZÁHRADKA
 Zahradní Vzděl. Oddělení Mladé S.E.I.
 AVONDE SECTION OF THE SLAVING GRASS, UNION
 Volume 11, No. 10 PITTSBURGH, PA. JUNE, 1928

Ročník (Vol.) VIII. Únor (Feb.) 1928. Číslo (No.) 5.
HLÍDKA
 Úřední věstník
 NÁRODNÍHO SVAZU
 ČESKÝCH KATO-
 LÍKŮ.
 Office of Publication:
 1905-1 WEST 32nd STREET,
 CHICAGO, ILL.
 Subscription Price:
 50c a Year.

Bratrské Listy
 Brethren Journal
 Published by the Brethren Church of the Czech-Slovak People in North America under the Charter in the State of CALIFORNIA, SUNNYVALE, CALIF.
 Editor: Rev. Josef Džur, Sunnyvale, Calif.
 Business Manager: Rev. F. H. Borik, 1215 Alameda St., Oakland, Tenn.
 Subscription: In United States \$1.00 a year. Foreign \$1.25 a year.
 Entered as second class matter at Chicago, Ill., under the Act of March 3, 1879.
 No. (Vol.) XXV. ČERVEN, 20. (June) 1928. Číslo (No.) 1.
 Editor: Josef Džur.

PODĚBRADKA
 REDIGUJE A VYDÁVÁ
 KAREL HORKÝ
 ROČNÍK I. — VOLUME I ČÍSLO 8-9 (8. ŘEPA 1927). NO. 8-9 (8. AUGUST 1917)

RETURN ADDRESS: THE YOUNG FOLKS' CIRCLE OF NAT'L SLOVAK SOCIETY
 P. O. BOX 477, PITTSBURGH, PA.
KRUH MLÁDEŽE
 NÁRODNÍHO SLOVANSKÉHO MŮJSTU
 v Spoločnosti Slovákov Američanů

Hlas Jednoty Svobodomyslné

Embassy Legation
 1730-18th St. N.W.
 Washington, D.C.
OTEC HOSLOVAK

Kramérusovy
Král. Pražské Poštovské Noviny.

Roku 1790.   Dvo. 10.

Druhý roční běh.

W Sobotu dne 6 Března.

Sautronné wogenské Zpráwy.

 Nynj gest právě čas, w kterémž wsecky wěcy pomaz lu swau změnu bráti bud dan, a ny nepochybne budeme msti častější přiležitost o změnách rozličných mnoha a obšírnější psáti. Y wogna snad s Tureckým dworem také swau změnu wozme, tak že ny wkrátz kým času snad swatý a wůdec zádancý pokog (aspoň 3 té strany) přednášeti moz cy budeme. Někteřá lyeč psaní, a zwláště s Walach, kdežby nynj hlawnj důvodlo nepřátelských rozbrogů počíti mělo, wyz prawugi, že nelze dosti zprávám, kteréž byzy pokog, a hned opěť dalšší wedenj

wálky roztrubnj, wěstin; wšak ale že wšlak wogsto, kteréž spolu s lidem Bnžete Hohenlohe 40 45 tře mužů pohromadě gest, poručeni dostalo wše mi potřebnosti na cestu se přitýstati. Gini ale listowé wšlecko naopat wypraz wugi, a číněgi hlawnj zwijsku o tom, že předeč gen s Tureckým dworem pokog náo nedaleko gest; y (př) listowé s Konstantynopoli neodpřegj wje této zprávě, nebo Turecký dwór má (př) býti k pokogi welice nakloněn, a obam přislýšným dworům welmi prospěšné wyz minky powoluge. Gestli tedy tato pos lednj zpráwa sturečně na prawdě 24;

105

Calendarium
Oeconomicum
Practicum
Perpetuum

Sol.

Jupiter.

Mercur.

Venus.

Mars.

Saturn.

Luna.

D. MAURITIO B. NAUCC/
Abbt zum Kloster Langheim /
Demi beygelegt
eine seine Anweisung/
Was von Monat zu Monat
durch das ganze Jahr
im Haushaltung zu thun seze.
bebrucht im Jahr 1716.

1. dubna.

1.

Roku 1849.

Sedlské Noviny.

Redaktor:
Jozef Rajetan Tyl.

Wydawatelé:
Synové Bohumila Haase.

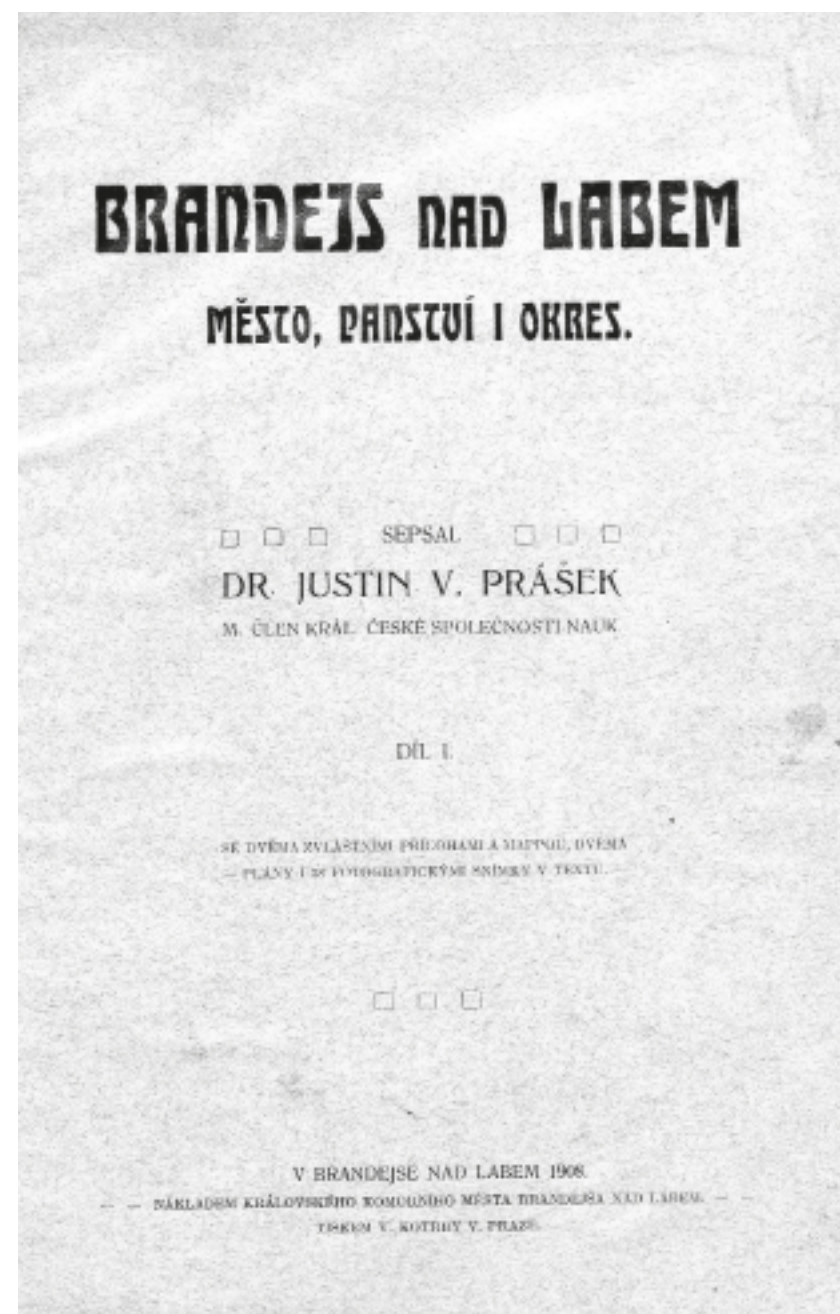
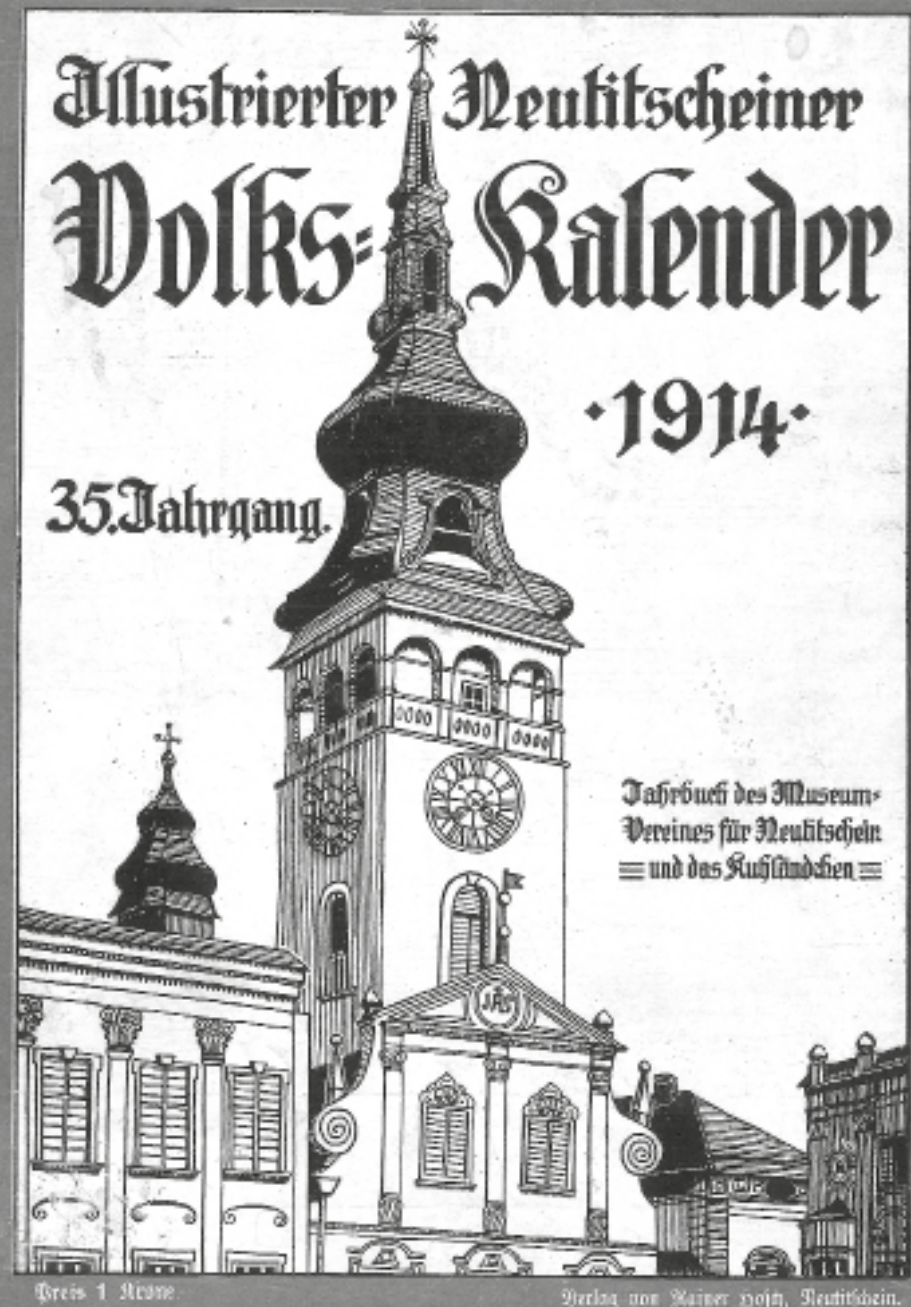
Tyto Noviny vycházejí třikrát za týden, w neděli, outerý a w pátek. Čtvrtletně platí se za ně 40 krej. stř. a sice napřed. Po posště se roze-
silají na wšsechny strany za 45 krejcarů. Předplatní peníze mohou se odeslati zrowna do ekspedice Nowin, kteráž je w Flásstere sw. Anny
čisl. 211. Přitom není potřeba psaní frankowat, ale jenom na ně napsat: „Peníze na nowiny.“

Místo předmluwy.

Tyhle dny jsem dostal od wenkowského člověka a dobrého přítele psaní, kde mimo jiné věci také tohle stálo:

„A jak pak, milý příteli, budete přec ty Sedlské Noviny vydávat? Někteří tu myslí, že sotwa, že to nebude možná, a nebo jestli prej se k tomu přece odhodláte, že to budou Noviny jen tak pro wenkowské sedmassedesátíky, pro čeládku, co ráda tanenje, jak páni hwizdají; o prawdu že prej w nich ani nezawadíte, ale že budete okolo ni jen obcházet, hezky zdaleka, abyste se nespálil. My tomu arci newěříme, poněwadž wás dobře známe a wíme, že nemůžete sám sebe tak zapřít, abyste sloužil zpátečnickům; ale ten nový zákon o tisku nám dělá přece starosti. Wčera nám ho pan učitel z welikých nowin wykládal, a tuť mohl owšem i slepý namakat, že wám to nejnowější nadělení

hrozi nowinářům hezky často žalářem; ale já se ho přece nebojím — jestli se od nás wšsedna sprawedlnost newyštěhuje. A to snad přece nedopustí Pán, kterýž řídí osudy národu nawzdor wšsem ministrům i jenerálům! Já nebudu pozdwihowat hlasu jenom proto, abych dělal powyk; já nebudu štourat jenom proto, abych dělal nepolojnou mysl; k tomu nemám ani chuti, ani schopnosti. Ale to wyznávám upřímně: když najdu něco křiwého, něco swému srdci nebo hlavě odporného, ledy budu o tom mluwit, wázně a srdečně, jakž to w čase wšseobecného pohnutí nejslépe prospiwá — budu mluwit, a třeba se to i samých p. ministrů týkalo. Před soudem wěřejného mínění neznám mezi osobami žádného rozdílu; krom jediné hlavy, kteráž musí zůstati nedotknutá, neposštwrněná, proto že se od ní žádného odpowidání požadowati nemůže, krom hlavy konstitučního panowníka propadá každý člověk wěřejnému soudu swobodných spoluebcánů,

4

Beobachtungen auf Reisen nach dem Riesengebirge,

von
Johann Jirasek, Abbe' Gruber,
Thaddäus Haenke, Franz Gerstner.

Veranstaltet und herausgegeben

von der

Königl. Böhm. Gesellschaft der Wissenschaften.

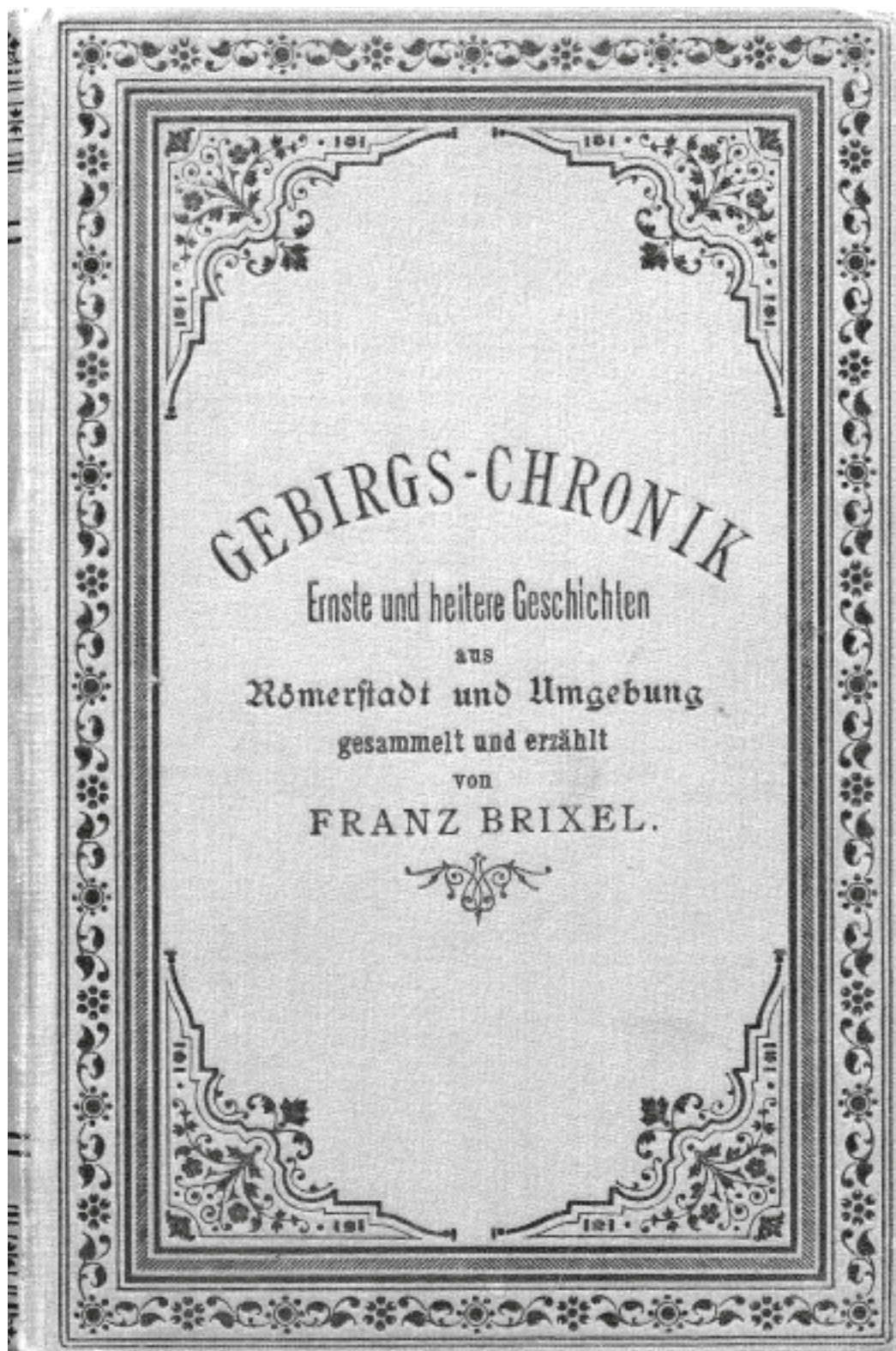
Eigenthum
der
Sächs. Bibliothek
in Breslau
T

3326

Fall der Elbe
Mit Kupfern und einer topographischen Charta.

Dresden, 1791.

In der Waltherischen Hofbuchhandlung.

Úplné vydání ze dne 1. července 1900.

Seznam

c. k. telefonických hovorů a abonentních stanic
ve státních sítích telefonických
v království Českém.

Sítě telefonické, meziměstsky spojené:

Aš	Frýdlanď	Klatovy	Podbořany
Benešov n. Ploučn.	Hořovice	Kolin	Podmokly
Benešov u Prahy	Hostinné	Kralupy	Praha
Beroun	Hradec Králové	Krásná Lípa	Přísečnice (veřejná hovorna Reischdorf)
Bílina	Hrádek	Kraslice	Rakovník
Bor (veřejná hovorna Blottendorf, Kittlice, Pirkstein)	Chob	Kutná Hora	Roketnice Dolní
Brandýs n. Labem (veřejná hovorna Bo- leslav Stará)	Chlumec n. C.	Liberec (veřejná ho- vorna Buschellersdorf a Starý Harzdorf)	Rokycany
Broumov	Chomútov	Litoměřice (veřejná hovorna Terežín)	Ronov
Budějovice	Chrastava	Litvínov Horní	Roudnice
Cvikov	Chrudim (veřejná ho- vorna Hrochův Týnec)	Louny	Roztoky
Česká Kamenice	Chřibská	Lovesice	Slaně
Česká Lípa	Jablonec n. N. (ve- řejná hovorna Grün- wald, Kokonín a Ry- novice)	Marianské Lázně	Smržovka
Česká Skalice	Jablunné	Mělník	Šluknov
Děčín	Jirkov (veřejná hovorna Bolehoř a Kalich)	Mikulášovice	Tábor
Duchcov (veřejná ho- vorna Ledvice)	Kadaň (veřejná ho- vorna Radonice)	Mladá Boleslav	Tannwald-Šumburk
Dvůr Králové (veřejná hovorna Keclřov a Žitě)	Kamenický Šenov (veřejná hovorna Ulrichsthal)	Most	Teplice-Šanov
Falknov	Karlovy Vary	Náchod	Trutnov
Františkovy Lázně	Kladno	Německý Brod	Ústí nad L.
		Nový Bydžov	Varnsdorf
		Pardubice	Vejprty
		Píseň	Vrchlabí (Harta, ve- řejná hovorna)
			Žatec

Místní síť telefonické:

Bohesudov	Halbstaď	Nepomuk	Poděbrady
Haindorf	Krumlov	Ouštěk	Protivín

V PRAZE 1900.

Vydáno c. k. Hřitelstvím pošt a telegrařů pro království České v Praze.
Z místodřitelské knihárnary v Praze.

Číslo:
Knihovna
Ant. Kráupy.

V PRAZE

KEM DRA. ED. GRÉGRA. — MAJITEL A NAKLADATEL: PRAŽSKÁ TĚL. JEDNOTA »SOKOL«.

Copyright 1946 by Vladimír Žikeš, Praha

372

Na území Jihomoravského kraje se nachází 15 muzejních institucí, jež jsou organizovány v Asociaci muzeí a galerií ČR a zároveň disponují knihovnami evidovanými Ministerstvem kultury ČR. Celkem se však jedná o 16 knihoven, neboť jedna z institucí, Masarykovo muzeum v Hodoníně, spravuje vedle knihovny hodonínského muzea také knihovnu Vlastivědného muzea v Kyjově. Z tohoto celkového počtu je v následujícím oddílu prezentováno 13 knihoven, chybí pouze knihovny Městského muzea a galerie v Břeclavi, Muzea Vyškovska a Městského muzea v Moravském Krumlově.

Čtveřici patrně nejvýznamnějších jihomoravských muzejních knihoven je třeba hledat v Brně, jsou to knihovny Moravského zemského muzea, Moravské galerie v Brně, Technického muzea v Brně a Muzea města Brna. Ačkoli tyto knihovny jako samostatná pracoviště nemají za sebou příliš dlouhou historii, odráží se v nich jak stáří a význam mateřských institucí (MZM, MMB), tak specifická zaměření (MG, TMB).

Pátevní síť regionálních muzeí tvoří instituce zřizované Jihomoravským krajem, v nichž současně existují knihovnická pracoviště. Jedná se o muzea v Boskovicích, Mikulově, ve Znojmě, Hodoníně, Kyjově a knihovnu Muzea Brněnska, jež v sobě zahrnuje šest dílčích poboček v rámci okresu Brno-venkov. Ke krajským institucím se svou funkcí a dosahem volně řadí také městem zřizovaná muzejní instituce Zámek Slavkov s vlastní knihovnou. Do profilace fondů těchto muzejních knihoven se přirozeně promítá zaměření jednotlivých muzeí, ať už jsou to judaika v Mikulově, masarykiana v Hodoníně, napoleonika ve Slavkově či správa Knihovny Benediktinského opatství Muzeem Brněnska v Rajhradě.

Zcela unikátní zaměření, a tudíž i mimořádný fond nabízejí knihovna Národního ústavu lidové kultury ve Strážnici a zřejmě vůbec nejmladší jihomoravská muzejní knihovna v Muzeu romské kultury v Brně.

Jihomoravské muzejní knihovny jsou základními knihovnami se specializovanými fondy a často spravují i fondy sbírkové. Veřejnosti jsou přístupné zpravidla v prezenčním režimu, poskytují rešeršní služby a zapojují se do digitalizačních projektů. Ze zcela specifických služeb nutno připomenout alespoň projekt Artotéka, jehož prostřednictvím nabízí knihovna Moravské galerie v Brně absenční zápůjčky uměleckých děl soukromým zájemcům.

Boskovice
Brno
Hodonín
Kyjov
Mikulov
Rajhrad
Slavkov
Strážnice
Vyškov
Znojmo

Knihovna Muzea regionu Boskovicka

- 1 Hradní, 642/1, Boskovice, 680 01
- 2 BKE801
- 3 4147/2002
- 4 x
- 5 www.muzeum-boskovicka.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 0 / 7200

Knihovna Moravské galerie v Brně

- 1 Husova 18, Brno, 662 26
- 2 BOE303
- 3 4260/2002
- 4 MGB/002-05-13/247002
- 5 www.moravska-galerie.cz
- 6 katalog.moravska-galerie.cz
- 7 x
- 8 4822 / 140 000

Z historie a činnosti

Knihovní fond je systematicky rozšiřován od založení muzea v roce 1905 do současnosti. Staré tisky a pozůstalosti regionálních badatelů jsou součástí muzejní sbírky, která je předkládána prezenčně ke studiu.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond obsahuje převážně odbornou literaturu z oborů archeologie, historie a etnografie, dále jsou ve fondu publikace encyklopedického a vlastivědného charakteru. Významnou součástí fondu jsou publikace regionálního charakteru, regionální noviny a obecní zpravodaje a literatura související se vznikem muzejního spolku a s činností boskovických muzejníků.

Z historie a činnosti

Knihovna Uměleckoprůmyslového muzea v Brně, dnešní Knihovna Moravské galerie v Brně, byla založena v roce 1873 společně s tehdejší Moravským průmyslovým muzeem. Knihovní fond tvoří uměleckohistorická literatura a literatura z příbuzných humanitních oborů. Od roku 1883 slouží knihovna veřejnosti. Po vzniku Moravské galerie v roce 1961, získala knihovna sloučením Uměleckoprůmyslového muzea a Obrazárny Moravského zemského muzea příruční knihovnu obrazárny zaměřenou na literaturu z oblasti volného umění. V knihovně jsou uloženy dvě knižní sbírky – sbírka bibliofilů a umělecké knižní vazby a sbírka rukopisů a starých tisků. Knihovna byla od svého založení nedílnou součástí muzea i galerie. Od roku 1883 až do roku 1997 sídlila v budově Uměleckoprůmyslového muzea a z důvodu rekonstrukce muzea byla přestěhována do sousedního Pražákova paláce. O rozvoj knihovny se zasloužili zejména ředitelé muzea August Prokop (1883–1893), Julius Leisching (1893–1921) a Václav Richter, který v tehdejší Uměleckoprůmyslového muzeu působil v letech 1928–1948 jako vedoucí knihovny a ředitel.

Knihovna se zapojuje více než dvacet let do dotačních programů VISK MK ČR. Zejména díky programu VISK 5 Retrokon se podařilo retrokatalogizovat téměř celý fond a zpřístupnit ho na stránkách webového katalogu. Knihovna spolupracuje se Souborným katalogem ČR, kam přispívá svými záznamy od roku 2003. Významný projekt, na kterém se knihovna MG více než deset let podílí, představuje oborová brána ART. Výsledkem spolupráce je webový portál knihoven z oboru umění a architektury Artlib.eu. V současnosti je v něm zapojeno devět knihoven galerií, muzeí a jiných institucí s podobně zaměřenými knihovními fondy v ČR. Knihovna se aktivně

podílí na projektech Moravské galerie, např. v projektu Moravská zemská obrazárna – tradice, reprezentace, identifikace (NAKI II 2016–2022) zpracovala historii příruční knihovny obrazárny. Pro akviziční činnost knihovny je důležitá výměna, která probíhá mezi českými a zahraničními muzejními a galerijními knihovnami. Díky spolupráci s více jak stovkou institucí je knihovní fond pravidelně rozšiřován o aktuální katalogy výstav a monografie. V roce 2017 byla v knihovně založena Artotéka Moravské galerie, která zahrnuje na 150 uměleckých děl. Jejich půjčování zprostředkovává knihovna v rámci svých služeb. Artotéka má svůj vlastní webový katalog, který je propojený s webovým katalogem knihovny.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond obsahuje především literaturu z oblasti uměleckého řemesla, designu, volného umění, fotografie, architektury a památkové péče. Významnou součástí fondu jsou české a zahraniční výstavní a aukční katalogy a odborná periodika. Velmi cennou kolekci představuje historický fond knihovny, který je v mnoha případech unikátní a žádaný nejen badateli z České republiky. Sběrka bibliofilů a umělecké knižní vazby a sbírka rukopisů a starých tisků mají status sbírek Moravské galerie a dohromady obsahují na 5 000 exemplářů. Obě knižní sbírky jsou kompletně zpracovány ve sbírkovém programu DEMUS, sbírka starých tisků je dostupná rovněž v knihovním katalogu VERBIS. Sběrky jsou veřejnosti zpřístupněny v on-line katalogu sbírek Moravské galerie.

Z historie a činnosti

Počátky knihovny MZM sahají do doby vzniku Františkova muzea (1817). V roce 1899 přešlo muzeum do vlastnictví země a knihovna získala statut samostatné instituce pod názvem Zemská knihovna moravská. V jejím čele stanul Wilhelm Schram. V roce 1907 se knihovna osamostatnila a většina fondů se stala základem dnešní Moravské zemské knihovny. Nové odborné knihovny muzea začaly vznikat až s postupným budováním jednotlivých oddělení. Nárůst knižních fondů a potřeba zřízení centrální evidence a katalogizace vedla roku 1963 k založení ústřední knihovny, která metodicky řídí činnost odborných knihoven muzea. Byl zaveden jeden přírůstkový seznam a vznikl centrální katalog. V roce 1994 ústřední knihovna získala samostatné prostory v budově na Kapucínském náměstí. Rozvoj knihovny významně ovlivnila Jana Bechyňová (1970–2001). Od roku 2001 je knihovna MZM samostatným oddělením v rámci muzea, je evidována na Ministerstvu kultury ČR jako veřejná knihovna

Knihovna Moravského zemského muzea v Brně

- 1 Zelný trh 6, Brno, 659 37
- 2 BOE310
- 3 1536/2002
- 4 x
- 5 www.mzm.cz
- 6 katalog.mzm.cz/#!/
- 7 x
- 8 0 / 466 000

se specializovaným knihovním fondem a pravidelně přispívá do Souborného katalogu ČR.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond sedmnácti dílčích knihoven reflektuje potřeby jednotlivých odborných oddělení – historických, přírodovědných a uměnovědných – a obsahuje řadu cenných dokumentů nejen regionálního charakteru.

Z historie a činnosti

Knihovna vznikla jako součást literárněhistorického oddělení muzea koncem 60. let 20. století a od roku 1960 je samostatným pracovištěm v rámci historického oddělení Muzea města Brna. Knihovna je veřejně přístupnou základní knihovnou se specializovaným fondem.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna shromažďuje knihy, sborníky, odborné časopisy a noviny zaměřené především na historii Brna, veřejné a společenské události města, jeho architekturu, umění a život významných brněnských osobností. Knihovní fond je rozdělen do tří částí – fond brunensie, odborné publikace podle zaměření jednotlivých oddělení (archeologie, architektura, dějiny umění, historie), a fond Vila Tugendhat.

Z historie a činnosti

Knihovna Muzea romské kultury byla založena v roce 1993, dva roky po otevření muzea. Od roku 2003 je knihovna zařazena do evidence knihoven MK ČR. Do roku 1996 knihovna používala pouze přírůstkový seznam, v dalším roce byl vytvořen jmenný a systematický katalog. V roce 2008 knihovna získala automatizovaný systém pro zpracování fondu. Knihovní fond byl vyčleněn ze sbírky archivu a písemného materiálu.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond je zaměřen na romistická témata a má převážně sbírkový charakter. Je rozdělen na tři části: knihy, periodika a separáty. Fond knih obsahuje jak beletrii, tak odbornou literaturu. Beletristická část knihovny představuje díla romských autorů i ohlasovou literaturu. Oborová literatura je zaměřena kromě romistiky a romologie také na témata muzeologická, problematiku národnostních menšin a sociální problémy, etnologii a etnografii. Fond je pravidelně rozšiřován dary zahraničních návštěv a publikacemi z pracovních cest zaměstnanců. Fond periodik shromažďuje v úplnosti romistické časopisy a noviny vycházející v ČR a výběrově zahraniční. Sběrka separátů obsahuje

Knihovna Muzea města Brna

- 1 Špilberk 210/1, Brno, 662 24
- 2 BOE306
- 3 5299/2003
- 4 x
- 5 www.spilberk.cz/muzeum-mesta-brna/odborna-oddeleni/knihovna/muzeummestabrna.kpsys.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 0 / 27 700

Knihovna Muzea romské kultury v Brně

- 1 Bratislavská 67, Brno, 602 00
- 2 BOE313
- 3 1415/2003
- 4 x
- 5 www.rommuz.cz/cs/knihovna.rommuz.cz/katalog/baze.htm
- 6 x
- 7 x
- 8 0 / 5000

jak články z tisku, tak kvalifikační práce na tato témata.

Knihovna získala v roce 2005 významnou publikaci *Romáři čib* od Josefa Ješiny z roku 1880, jež je druhou českou publikací o romském jazyce. V roce 1996 knihovna získala stejnojmennou publikaci ve druhém vydání z roku 1882 a v roce 2019 dva významné dary – osobní knihovny romské fotografky Evy Davidové a další významné romské osobnosti, Jana Ráce.

Z historie a činnosti

Historie knihovny úzce souvisí s historií muzea od 19. století. V roce 1873 bylo založeno Moravské průmyslové muzeum, dnešní Moravská galerie. Za předchůdce TMB je považován Archiv pro dějiny průmyslu, obchodu a technické práce (založen v roce 1936). Činnost Archivu byla obnovena v roce 1948 z podnětu Zemského národního výboru a Obchodní a živnostenské komory v Brně. V roce 1950 Archiv požádal o přidělení zničené a zadlužené budovy kláštera řádu sv. Voršily v Brně. Roku 1951 byl tento spolek zestátněn a zahájil svou činnost jako pobočka Národního technického muzea (NTM) v Praze – Archiv. Koncem roku tato pobočka získala status studijního a dokumentačního oddělení a bylo možné začít budovat vlastní sbírkový fond. 1. 1. 1961 se brněnská pobočka NTM v Praze osamostatnila jako Technické muzeum v Brně. V důsledku plnění zákonů o restitucích byl vydán původnímu vlastníkovi hlavní objekt TMB, klášter sv. Voršily. Program záchrany a obnovy muzea, který v letech 1996–1997 zpracovalo nové vedení muzea, byl rozdělen na tři etapy. V první a druhé etapě proběhla rekonstrukce a přestavba nově získané budovy v Brně–Králově Poli, ve třetí etapě bylo muzeum dne 5. 6. 2003 slavnostně otevřeno pro veřejnost.

Knihovna, která je součástí TMB, zpracovává a uchovává dokumenty z oddělení dokumentace tyflopeditických informací. Tento fond je zaměřen na doklady týkající se historie života, práce, kultury, ale také vzdělávání nevidomých i těžce slabozrakých dětí a dospělých osob.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond knihovny TMB je zaměřen na dějiny techniky a technické a řemeslné obory; zachycuje postavení těchto oborů ve společnosti a jejím vývoji. Speciálním informačním pramenem pro studium dějin techniky a průmyslu od poloviny 19. století jsou statistické a ekonomické spisy a zprávy. Knihovna uchovává další druhy dokumentů (mapy, normy, plakáty, rukopisy, CD nosiče, filmy a videokazety aj.).

Knihovna Technického muzea v Brně (TMB)

- 1 Purkyňova 2950/105, Brno-Královo Pole, 612 00
- 2 BOE309
- 3 5297/2003
- 4 x
- 5 www.tmbno.cz
- 6 technicalmuseum.tritius.cz/
- 7 x
- 8 54700 / 82100

Vedle technických oborů obsahuje literaturu z teorie muzejní činnosti, naučné a jazykové slovníky a základní díla společenskovědního charakteru. Významnou součástí knihovního fondu je knihovna Obchodní a živnostenské komory (čítající 10 000 svazků periodik a monografií).

Masarykovo muzeum v Hodoníně – knihovna

- 1 Zámecké nám. 27/9, Hodonín, 695 01
- 2 HOE301
- 3 6063/2004
- 4 x
- 5 www.masaryk.info
- 6 muzeajmk.tritius.cz/library/hodonin/
- 7 x
- 8 0 / 8600

Z historie a činnosti

Počátky muzejní knihovny souvisí se založením Masarykova muzea v roce 1923. Brzy po jeho založení vznikla také příruční knihovna. Podle výroční zprávy muzea čítal knihovní fond v roce 1930 788 svazků. Převážně odborná literatura byla zpočátku získávána prostřednictvím darů od institucí, spolků i jednotlivců. Do muzejní knihovny byla například převedena literatura z bývalé německé reálky v Hodoníně. Ve fondu nechyběly ani staré tisky ze 17. a 18. století. Od 2. poloviny 20. století byla akvizice knihovny zaměřena na obory zastoupené v muzeu. Získávány byly publikace týkající se česko-slovenské vzájemnosti, regionu a dělnického hnutí. V 90. letech 20. století v souvislosti s přípravou nové muzejní expozice T. G. Masaryk a rodný kraj byl z fondů vyčleněn soubor masarykian.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond obsahuje studijní literaturu k oborům zastoupeným v muzeu. Převažují v něm publikace z oblasti historie, etnologie, archeologie, dějin umění a muzeologie. Zájemcům jsou k dispozici také odborné časopisy a sborníky. Hojně je badatelsky využívána regionální literatura, která obsahuje jedinečné tituly. Dalším, zároveň výjimečným souborem ve fondu jsou publikace s legionářskou tematikou a především masarikiana, která se vážou k osobnosti prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka včetně jeho rodinných příslušníků. Fond masarykian čítá přes 700 titulů. Obsahuje nejen různá vydání Masarykových děl, ale také řadu publikací o něm, od monografií a sborníků z konferencí, přes obrazové publikace až po drobné brožury.

Knihovna Vlastivědného muzea v Kyjově

- 1 Palackého 1373/13a, Kyjov, 697 01
- 2 HOE802
- 3 6062/2004
- 4 x
- 5 www.masaryk.info/vlastivednemuzemkyjov/
- 6 muzejajmk.tritius.cz/library/hodonin/
- 7 x
- 8 0 / 12 400

Z historie a činnosti

V roce 1904 se v Napajedlích konala retrospektivní výstava českých měst, která navazovala na úspěšnou Národopisnou výstavu československou v Praze v roce 1895. Severin Joklík, starosta města Kyjova, vyzval profesora místního gymnázia Jana Kučera, aby uspořádal městský archiv a vybral z něj historické materiály, které by mohly město Kyjov na zmiňované výstavě v Napajedlích reprezentovat. Tento historický okamžik můžeme považovat za počátky muzejnictví v Kyjově.

Profesor Jan Kučera se zasloužil nejen o založení městského archivu, ale považujeme ho rovněž za zakladatele kyjovského městského muzea, jehož správcem byl až do roku 1922. Nástupcem profesora Kučery ve správě muzea i archivu se stal v roce 1926 profesor kyjovského gymnázia Ludvík Kalus, který významně ovlivnil další historii muzea, jeho zásluhou byla založena muzejní studijní knihovna, ve které později sám působil jako vedoucí.

Základem knihovního fondu v době založení knihovny byly především dary od institucí či od jednotlivců, např. studentů gymnázia. Později byla muzejní knihovna obohacena o staré tisky z bývalé knihovny piaristického kláštera v Kyjově. Na počátku 50. let 20. století získala muzejní knihovna fond knihovny Klvaňova gymnázia v Kyjově. Muzejní knihovna se několikrát stěhovala, nejprve byla uložena v prostorách bývalého okresního hejtmánství, později byla převezena do Okresního muzea v Hodoníně, nyní Masarykova muzea, jehož pobočkou se kyjovské muzeum stalo v roce 1964. Od roku 2010 sídlí muzejní knihovna v administrativní budově muzea v Kyjově. Knihovna spolupracuje se Souborným katalogem ČR a s portálem Knihovny.cz. Vedle standardních knihovnických služeb poskytuje uživatelům bibliografické a rešeršní služby.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Specializovaný knihovní fond obsahuje encyklopedie, slovníky, literaturu zaměřenou na etnografii, historii, archeologii, náboženství, dějiny umění, muzeologii, numismatiku, zoologii, botaniku, geologii, geografii, biografii významných osobností a regionální literaturu z oblasti Kyjovska, Ždánicka, Hodonínska a Slovácka. Zastoupena jsou rovněž významná česká a moravská periodika: Český časopis historický, Časopis Matice moravské, Časopis Národního muzea (dříve Časopis Musea království Českého, Časopis Národního muzea), Časopis Moravského musea zemského, Vlastivědný věstník moravský, Naše řeč, Časopis Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci, Český lid. Cenným titulem fondu je kompletní řada *Vlastivědy moravské* vydávané od roku 1897 Musejním spolkem v Brně.

Odborná knihovna Regionálního muzea v Mikulově

- 1 Zámek 1 / 4, Mikulov, 692 01
- 2 BVE301
- 3 1597/2002
- 4 x
- 5 www.rmm.cz
- 6 tritius.rmm.cz/?device=1
- 7 www.digitalniknihovna.cz/mzk/search?collections=vc:ee921c09-798e-4796-ad4c-ac78eb1d0827
- 8 0 / 25 500

Specifický význam má dílo významných regionálních osobností (např. Josefa Klvani, Rudolfa Hurta ad.).

Z historie a činnosti

Knihovna byla založena se vznikem muzea v roce 1913. Největší nárůst knihovního fondu byl zjištěn v období od 70. let do současnosti. V době vzniku se významně na podobě knihovny podílel Karel Jüttner (zakládající člen Muzejního spolku a pozdější ředitel muzea), v posledních letech Petr Kubín (současný ředitel RMM).

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je zaměřen na čtyři oblasti: literaturu vzdělávací, regionální, vinařskou a judaika. Vyhledávaným zdrojem informací je konzervační fond, který zahrnuje vzácné tisky, mimo jiné též z oblasti sudetik. Mezi zajímavosti knihovny je možné zařadit sbírku děl bratří Mrštíků, jimž je věnován zcela nový vzdělávací komplex – Památník bratří Mrštíků v Divákách.

Knihovna Muzea Brněnska v Rajhradě

- 1 Klášter 1, Rajhrad, 664 61
- 2 BOE801, BOE950
- 3 6205/2005, 6206/2005
- 4 x
- 5 www.muzeumbrnenska.cz
- 6 muzejajmk.tritius.cz/library/rajhrad
- 7 x
- 8 0 / 25 700

Z historie a činnosti

Knihovna Muzea Brněnska vznikla v roce 2005 spolu s novou muzejní pobočkou muzea – Památníkem písemnictví na Moravě, a sídlí v areálu benediktinského kláštera v Rajhradě. Je nástupnickou institucí knihovny někdejšího Okresního muzea Brno-venkov, které se v souvislosti se změnou zřizovatele (okres – kraj) transformovalo na současné Muzeum Brněnska. Nejstarší částí fondu však vznikaly ještě v dobách, kdy dílčí regionální muzea (současné pobočky Muzea Brněnska) spravovaly původní muzejní spolky. Se založením Památníku písemnictví na Moravě převzala knihovna do odborné správy historický fond Knihovny Benediktinského opatství v Rajhradě a současně se rozšířila její akviziční koncepce z regionálně profilovaného fondu na literaturu spjatou s územím celé Moravy.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Skladba fondu odráží různorodé funkce muzejní knihovny – jako servisní pracoviště získává a spravuje odbornou literaturu z oborů historie, dějin umění, etnografie, muzeologie a přírodních věd. Dále získává regionální tituly související s oblastmi působnosti poboček Muzea Brněnska a vzhledem ke své symbióze s Památníkem písemnictví také krásnou literaturu spojenou s moravským prostředím. Výrazné zastoupení mají např. autoři Petr Bezruč, Jakub Deml, Jiří Mahen či vydavatelská produkce Josefa Floriana ve Staré Říši. Benediktinská knihovna představuje uzavřený fond prohlášený za kulturní památku a zůstává ve vlastnictví benediktinů. Obsahuje 65 000 svazků,

z nichž přibližně jednu třetinu tvoří staré tisky (do r. 1800), sbírku map a atlasů a rukopisnou sbírku, jejíž nejstarší exempláře spadají do dob počátků kláštera. Pozoruhodná je rovněž obsáhlá sbírka převážně katolických periodik 19. století.

V rámci muzejní knihovny se v uplynulých letech vyprofilovaly tři oblasti akvizičního zájmu: literatura psaná v moravských dialektech, literatura moravských (především brněnských) Němců a samizdatová literatura. Základy pro tuto orientaci vytvořily velkorysé dary, které knihovna získala. Z fondu benediktinské knihovny je třeba upozornit alespoň na nejstarší rukopisný svazek *Martyrologium Adonis*, který pochází z poloviny 10. století, a je tedy přibližně o jedno století starší než zdejší klášter. Pozdější akvizicí v 19. století byly získány také dva bohatě iluminované rukopisy královny Elišky Rejčky, *Žaltář* a *Antifonář*, které vznikly na počátku 14. století pro nedaleký klášter cisterciáček na Starém Brně.

Muzejní knihovna ve Slavkově u Brna

- 1 Palackého náměstí 1, Slavkov u Brna, 684 01
- 2 VYE801
- 3 2475/2002
- 4 x
- 5 www.zamek-slavkov.cz
- 6 www.library.sk/arl-vy/cs/index/?&src=vy_us_cat-17
- 7 x
- 8 0 / 13 000

Z historie a činnosti

Muzejní knihovna pravděpodobně vznikla se založením slavkovského muzea v roce 1922, kdy mezi sbírkovými předměty, které občané muzeu darovali, byly i knihy. V roce 1933 se při příležitosti Napoleonských her a přípravě tematické expozice podařilo shromáždit větší množství knih s napoleonskou tematikou. Roku 1975 se slavkovské muzeum mělo stát jediným specializovaným celostátním pracovištěm s úkolem dokumentovat a prezentovat napoleonské války. Do fondu postupně přibývaly různé celky, mnohé jsou dosud nezpracované. Od roku 1988 má knihovna stálého knihovníka. Na akvizici knihovního fondu se podílejí také historikové, kteří vybírají odbornou literaturu potřebnou ke své činnosti.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond muzejní knihovny je rozdělen na několik částí – odbornou knihovnu, sloužící především historikům muzea, ale prezenčně rovněž badatelům; fond novin a časopisů; napoleonskou knihovnu (2 500 svazků); knihovnu rodiny Skutezských (majitelů vyškovského cukrovaru) tematicky zaměřenou na francouzskou revoluci a napoleonské války; církevní knihovnu (získanou při rekonstrukci slavkovské fary); fond obsahující tematicky různorodé celky jako jsou pedagogika, legionářská literatura, právo, které byly zachráněny před znehodnocením; osobní knihovny Josefíny Kounicové, malíře Karla Tomana a Kounicovu knihovnu, vybudovanou především Václavem Antonínem Kounicem (majetek NPÚ).

Národní ústav lidové kultury – Knihovna, Strážnice

- 1 Zámek 672, Strážnice, 696 62
- 2 HOE801
- 3 5214/2003
- 4 x
- 5 www.nulk.cz
- 6 93. 99. 189.136:8080/
- 7 kramerius.nulk.cz/
- 8 0 / 18 900

Z historie a činnosti

Založení odborné knihovny je spojeno se vznikem Krajského střediska lidového umění ve Strážnici (později Národní ústav lidové kultury) v roce 1956. V padesátých letech minulého století, kdy se výrazně rozšířila výzkumná a dokumentační činnost ústavu, se začal rozrůstat knihovní fond. Základ tvořil fond převzatý od místního muzejního spolku, který obsahoval řadu cenných tisků původem ze strážnického piaristického gymnázia. Rozhodnutím ÚLK a Ministerstva kultury ČR byly knihy muzejního spolku vráceny v březnu 1995 Městskému muzeu ve Strážnici. Postupným zvyšováním odborné úrovně instituce docházelo i k nárůstu odborně zaměřeného knihovního fondu. Knihovna NÚLK byla 15. dubna 2003 zapsána do evidence knihoven Ministerstva kultury ČR. V současnosti patří mezi základní knihovny se specializovaným knihovním fondem, který obsahuje 19 500 knihovních jednotek. Monografie i periodika jsou počítačově zpracovány v knihovnickém systému Verbis a veřejnosti jsou zpřístupněny v on-line katalogu Portaro, digitalizovaný fond v aplikaci digitální knihovny Kramerius. Knihovna je přístupná studentům a badatelům z řad odborné i širší veřejnosti. Zápůjčky jsou prováděny prezenčně, knihovna zajišťuje meziknihovní výpůjční službu a poskytuje odborné knihovnické, bibliografické a rešeršní služby.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna Národního ústav lidové kultury obsahuje především odbornou literaturu zaměřenou na národopis, etnologii, muzeologii, archeologii, kulturní antropologii, historii a tradiční lidovou kulturu. Z hlediska druhů a typů dokumentů obsažených ve fondu jde o široké spektrum monografických publikací, sborníky, písňové sbírky, odborné časopisy, ročenky, výroční zprávy, noviny, jiné typy periodik, a to domácí i zahraniční. Publikace jsou získávány koupí, darem, výměnou i převodem z jiných institucí. V roce 1996 převzal NÚLK cca 1 500 svazků z knihovny bývalého Ústředí lidové umělecké výroby. V roce 2003 knihovna získala do svého fondu část pozůstalosti hudebního nakladatele Aleše Sigmunda, obsahující sbírky písní a jinou muzikologickou literaturu. Dále byla obohacena o pozůstalost etnochoreoložky Zdenky Jelínkové, především publikacemi zaměřenými na taneční a písňový folklor. Samostatný oddíl knihovny tvoří monografie a periodika z mezinárodní výměny publikací, které jsou získávány výměnou za časopis Národopisná revue a jiné tisky. Řada publikací je jedinečná a většinou se nevyskytuje v síti běžných knihoven.

Knihovna Muzea Vyškovska

- 1 náměstí Čsl. armády 475/2, Vyškov, 682 01
- 2 VYE301
- 3 5761/2003
- 4 x
- 5 www.muzeum-vyskovska.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 0 / 13 500

Knihovna Jihomoravského muzea ve Znojmě

- 1 Přemyslovců 8, Znojmo, 669 02
- 2 ZNE001
- 3 5408/2003
- 4 MZN/002-05-10/175002
- 5 www.muzeumznojmo.cz
- 6 192.168. 1. 2/katalog/
- 7 x
- 8 1487 / 34 000

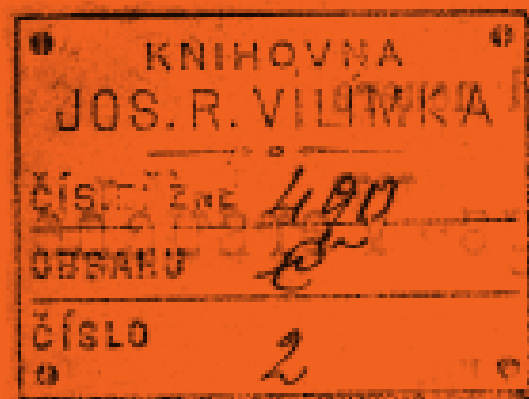
Z historie a činnosti

Knihovna Jihomoravského muzea ve Znojmě vznikla současně se založením muzea v roce 1878. Akvizice muzea byla zaměřena na získávání památek a dokladů minulosti Znojma. V polovině 20. století byl fond rozšířen o knihy z pozůstalosti dvou významných osobností znojemského společenského života, vlasteneckého kněze Josefa Rudoleckého a politika Viléma Veleby. V roce 1970 vznikla vyčleněním z knižního fondu knihovny podsbírka starých tisků a rukopisů a podsbírka kramářských písní a modliteb. Z vydavatelské činnosti muzea je výjimečná zejména výpravná publikace *Dědictví z oceli* (Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2018), která byla v národní soutěži Gloria Musaealis oceněna 3. místem v kategorii Muzejní publikace roku.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna se specializuje na akvizici odborné literatury oborů, které jsou zastoupeny ve sbírkách muzea, tedy z oblasti archeologie, historie, numismatiky, dějin umění, etnografie, zoologie, botaniky a geologie. Podsbírka 18 – Knihy (staré tisky a rukopisy) čítá 845 knižních jednotek. Jedná se o tisky převážně rakouské a německé provenience, méně početné tisky pražské a brněnské doplňuje znojemská produkce. Podsbírka 24 – Kramářské písně a modlitby čítá 641 knižních jednotek, převážně německé provenience z tiskáren působících v 19. století ve Znojmě. Rudoleckého knihovna obsahuje 3 122 knižních jednotek, většinu tvoří německé tituly zahrnující teologickou literaturu, klasickou beletrii, učebnice a jazykové slovníky. Velebova knihovna čítající 957 knižních jednotek obsahuje převážně české tituly z 19. století zaměřené na historii, pedagogiku, numismatiku a také několik starých tisků. Součástí knihovny je rovněž dílo Charlese Sealsfielda, slavného rodáka z Popic u Znojma.

Knihovní fond obsahuje tři prvotisky, z nichž nejstarší je německý astrologický kalendář, vytištěný v Augsburgu v roce 1495. Z rukopisů je nejstarší *Pozemková kniha kláštera v Louce*, vedená v letech 1584–1708. Mezi vzácné tisky uložené v knihovních fondech patří také devět titulů z oficíny premonstrátského kláštera v Louce.

1928/55

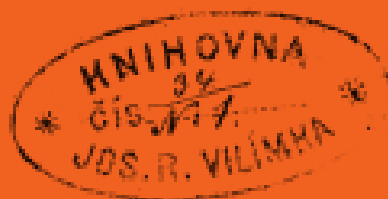
Magyarisirungs-Versuche

in Ungarn,

mit besonderer Rücksicht auf die Slovaken.

Il faut que l'âme décroisse et se rapetisse étrangement au sein de la servitude! car quel est le reptile, qui ne se redresse contre le talon, qui l'écrase.

Mirabeau: „Des lettres de cachet.“

КНИГОТНА
(Mos. R. VILÍMKA
Odd: II. J.
Čís. B: 3522.

REDAKČNÍ EXEMPLÁŘ
Z KNIHOPECTVÍ UNGÁRNOVA

PRAG.

Verlag von Fr. A. Urbánek.

1876.

Olomoucký kraj je zastoupen celkem osmi knihovnami muzeí a galerií, zřizovanými Ministerstvem kultury ČR (Muzeum umění v Olomouci) a Olomouckým krajem (Vlastivědné muzeum v Olomouci, Muzeum Komenského v Přerově spravující tři knihovny, Vlastivědné muzeum Jesenicka, Muzeum a galerie v Prostějově a Vlastivědné muzeum v Šumperku).

Knihovna Muzea umění v Olomouci byla založena v roce 1990, ale přes svou krátkou historii disponuje bohatými knižními fondy, mezi nimiž vyniká soubor knih se vztahem ke knižní kultuře 20. století. Jeho těžištěm jsou knižní obálky z období avantgardy. Doplňují je unikátní knižní celky, např. knihovna O. F. Bablera. Již do poslední třetiny 19. století jsou datovány počátky působení Vlastivědného muzea v Olomouci a jeho knihovny. Knihovna spravuje sbírkovou a odbornou knihovnu a osobní knihovny, mezi nimiž vyniká knihovna preláta Melchiora Mičocha. Rukopisy a staré tisky s fondem regionální literatury tvoří sbírkovou knihovnu, jejíž části jsou postupně digitalizovány a zpřístupňovány veřejnosti. Vlastivědné muzeum v Olomouci zahájilo s podporou Olomouckého kraje a Evropské unie projekt digitalizace sbírkových předmětů a vytvoření nového virtuálního muzea, na jehož vybudování se budou podílet i vybrané školy z regionu. Muzeum Komenského v Přerově spravuje tři knihovny samostatně evidované na MK ČR – Knihovnu oddělení dějin školství (Pedagogickou) a Všeobecnou knihovnu, dále též knihovnu pobočky muzea Moravské ornitologické stanice. Specializované knižní fondy těchto knihoven jsou profilovány svými obory působnosti (pedagogika, ornitologie) a regionem Přerovska.

Knihovna Muzea a galerie v Prostějově, která vznikla současně se založením muzea v roce 1893, spravuje odborný a historický knižní fond, jehož cennou součástí je soubor 2 363 kramářských tisků dochovaný v 494 svazcích. V muzeu jsou uloženy knihovny Petra Bezruče a Jiřího Wolkera. Knihovna Vlastivědného muzea v Šumperku spravuje fondy zaměřené na odbornou literaturu z oblasti působnosti muzea, tj. historie, archeologie, etnografie a přírodních věd. Zvláštní pozornost je věnována místopisu a historii regionu.

Knihovna Vlastivědného muzea Jesenicka

- 1 Beskydská 1301/2, Jeseník, 790 01
- 2 JEE301
- 3 6635/2020
- 4 x
- 5 www.muzeumjesenik.cz
- 6 <https://muzeumjesenik.kpsys.cz/#!/>
- 7 x
- 8 0 / 10 000

Z historie a činnosti

Muzeum v Jeseníku bylo založeno v roce 1900 a pravděpodobně ve stejné době vznikla muzejní knihovna, která se nestala předmětem většího badatelského zájmu. V roce 1996 se Vlastivědné muzeum Jesenicka osamostatnilo a prvním ředitelem se stal Zdeněk Brachtl (1953–1999), který se rovněž zasloužil o oživení muzejní knihovny a rozšíření knihovního fondu o regionální tituly a periodika mimo jiné i díky navázání spolupráce s odsunutými rodáky. V roce 2017 nastoupil na pozici ředitele Pavel Rušar, pod jehož vedením se knihovna přestěhovala do současných prostor. V roce 2020 byla muzejní knihovna zpřístupněna veřejnosti. Cenné knihovní dokumenty (pozůstalosti, vodoléčebná literatura), které byly zařazeny do sbírek oddělení historie, jsou dosud v jeho správě.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Cenným jádrem knihovny jsou regionální tisky (mj. *Altvater: organ des mährisch-schlesischen Sudeten- Gebirgs- Vereines in Freiwaldau, Freiwaldauer Zeitung* nebo *Heimatbrief der Lindewiesner* aj.) a díla regionálních autorů (V. E. Heegera, J. C. Hoffmana, J. Lowaga či H. Pavlíka).

Knihovna Muzea umění Olomouc

- 1 Denisova 47, Olomouc, 771 11
- 2 OLE303
- 3 5784/2003
- 4 MUO/001-10-24/035001
- 5 www.muo.cz
- 6 <https://muo.kpsys.cz/#!/>
- 7 x
- 8 1169 / 58 000

Z historie a činnosti

Odborná knihovna Muzea umění vznikla po osamostatnění instituce v roce 1990. Z fondu knihovny Vlastivědného muzea v Olomouci byla vytřídněna a převedena část knihovního fondu, která se týkala uměleckohistorické problematiky, do Muzea umění. Od tohoto okamžiku byla zahájena systematická akvizice, zaměřená na doplňování základní oborové literatury. Knihovna se rozšiřovala a rozšiřuje formou nákupů, darů, pozůstalostí, převodů z jiných odborných institucí či výměnou. Po více než dvaceti letech akviziční, organizační a odborné činnosti, a po několikerém stěhování fondu, je v současnosti knihovna stabilizovaným pracovištěm.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond je rozdělen na knižní fond, fond katalogů, fond sborníků a ročenek a fond periodik. V akvizici je akcentováno doplňování odborných katalogů. Samostatnou částí v rámci knihovny Muzea umění je sbírkový fond Kniha 20. století. Samostatným celkem v rámci knihovního fondu je knihovna O. F. Bablera, významného olomouckého překladatele, básníka a bibliofila.

Sbíрку Kniha 20. století tvoří soubory knih, časopisů a sborníků, na jejichž úpravě se podíleli významní představitelé nejen českého, ale rovněž například

německého a ruského výtvarného umění 20. století. Těžištěm sbírky je česká knižní avantgarda 20. a 30. let 20. st., ale časové rozpětí sbírky se postupně rozšiřuje směrem do minulosti. Ve sbírce jsou zastoupeny knihy z období secese, symbolismu, dekadence, z novější knižní produkce se jedná především o knižní obálky z 60. let minulého století.

Knihovna Vlastivědného muzea v Olomouci

1 nám. Republiky 5/6, Olomouc, 779 00
 2 OLE301
 3 2845/2002
 4 VMO/001-08-16/022001
 5 www.vmo.cz
 6 http://91.228.45.179/#!
 7 x
 8 24 697 / 64 500

Z historie a činnosti

Základ knihovny Vlastivědného muzea byl položen v poslední třetině 19. století. V Olomouci vznikla nejprve dvě německá muzea (Průmyslové muzeum Františka Josefa a Městské historické muzeum). Roku 1883 byl založen Muzejní spolek olomoucký (později Vlastenecký spolek muzejní v Olomouci), který vydával nejen svůj vlastní časopis, ale provozoval též první české muzeum na Moravě. Všechny tři instituce si pro své potřeby obstarávaly knihy, jež zůstaly do dnešní doby označeny jejich štítkem nebo razítkem. Fond knihovny se rozrůstal rovněž díky odkazům mecenášů. Ke knihovně vlasteneckého spolku byla přidružena knihovna preláta Melchiora Mičocha, větší počet svazků nese exlibris lékaře Lva Františka Černíka. Vlastnické přípisky odkazují na jednotliviny z majetku kněze a politika Ignáta Wurma či malíře Rudolfa Michalika. V době před listopadem 1989 byly do knihovny převedeny knihy z muzeí v Litovli a ve Šternberku. V rámci několikaletého projektu probíhá digitalizace více než 130 knižních svazků. Velká část z nich bude zpřístupněna v databázi www.manuscriptorium.com.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je rozdělen na sbírkovou a odbornou knihovnu. Rukopisy a staré tisky se spolu s regionální produkcí až do přelomu milénia nacházejí ve sbírkové knihovně. Důležitou součástí fondu jsou kromě několika středověkých rukopisů a řady ručně psaných modlitebních knih z 18. a 19. století brožury a ročenky vydávané institucemi sídlícími v Olomouci a okolí, tištěná duchovní a náboženská literatura, regionální bibliofilie převážně z meziválečné doby a skripta Univerzity Palackého. Odborná knihovna shromažďuje vědecké tituly zabývající se historií, kulturou a přírodou Olomouckého kraje. Primárně slouží zaměstnancům Vlastivědného muzea, je ale stejně jako sbírková knihovna v prezenční formě přístupná širší veřejnosti.

Nejcennějším rukopisem Vlastivědného muzea je německy psaná *Olomoucká kniha věšteg* z první čtvrtiny 15. století. Miniaturami bylo vybaveno nejen její přední přídeští s pohyblivým losovacím mechanismem, ale i každé z následujících dvaceti pergamenových

folií. Ze souboru iluminovaných rukopisů vyniká dále lekcionář pocházející rovněž z prvního či druhého desetiletí 15. století. Kolorovaný jedlolist sloužil jako kánonový obraz v misálu původně z muzea ve Šternberku. Knihovna rovněž pečuje o rukopisné kancionály ze 17. a 18. století, tištěné herbáře, včetně českého vydání Mattioliho *Herbáře jinak Bylináře* z roku 1562. Dosud nedocenená je kolekce převážně ručně psaných a zdobených modlitebních knih. K vrcholům knižního umění 19. století patří velkoformátové tisky rostlin *Physiotypia plantarum Austriacarum* a publikace z nakladatelství Maxe Herziga.

Knihovna oddělení dějin školství Muzea Komenského v Přerově (Pedagogická knihovna)

1 Horní náměstí 35, Přerov, 750 02
 2 PRE304
 3 3714/13012003
 4 x
 5 www.prerovmuzeum.cz
 6 knihovnakatalog.prerovmuzeum.cz
 7 x
 8 0 / 29 900

Knihovna Muzea Komenského v Přerově (Všeobecná knihovna)

1 Horní náměstí 21, Přerov, 750 02
 2 PRE302
 3 3714/13012003
 4 x
 5 www.prerovmuzeum.cz
 6 knihovnakatalog.prerovmuzeum.cz/
 7 x
 8 0 / 28 100

Z historie a činnosti

Současné Muzeum Komenského v Přerově vzniklo postupným slučováním několika místních muzeí (či sbírek) různé velikosti a zaměření. Nejstarší z nich, věnující se osobnosti J. A. Komenského, bylo založeno v roce 1888. Přerovská muzea byla původně zřizována jako soukromá a městská, od 50. let 20. století se zřizovatelem jediného sloučeného muzea stal okresní národní výbor, později okresní úřad. Na počátku 21. století ho vystřídal Olomoucký kraj. Již od počátků existence uvedených muzeí při nich vznikaly knihovny, které sloužily potřebám muzejních správců i veřejnosti. V průběhu druhé poloviny 20. století vznikla v rámci muzea dvě oddělení – Oddělení dějin školství, které si vytvořilo vlastní specializovanou pedagogickou knihovnu (ve fondu je více než 25 000 publikací z oblasti českého i světového školství a pedagogiky, součástí fondu je rovněž dětská literatura), a Oddělení regionální historie, které si rovněž vybudovalo vlastní knihovnu. Všeobecná knihovna dlouhodobě spolupracuje s Městskou knihovnou v Přerově na pořádání celostátního odborného semináře *Současná literatura pro děti a mládež* a její vliv na rozvoj čtenářství.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je profilován obory působnosti muzea. Trvalá pozornost je věnována primárním i sekundárním

fondům z oblasti archeologie, dějin, etnografie, památkové péče, umění (filmu, fotografii, hudbě, knižní kultuře, literatuře, výtvarnému umění). Zvláštní pozornost je věnována problematice života v regionu Přerovska, který zahrnuje také bývalé okresy (politické a soudní) Hranice, Kojetín a Lipník nad Bečvou. Výše zmíněné území je rozšířeno o další regiony Hané, tzv. Moravské brány, Valašska a Záhoří.

Moravská ornitologická stanice Muzea Komenského v Přerově – Knihovna

1 Bezručova 10, Přerov, 750 02
2 PRE303
3 3715/13012003
4 x
5 www.prerovmuzeum.cz
6 knihovnakatalog.prerovmuzeum.cz/
7 x
8 0 / 25 700

Z historie a činnosti

Vznik Moravské ornitologické stanice a její knihovny úzce souvisí se založením Moravského ornitologického spolku (MOS) v Přerově v roce 1932 zdejšími občany. Funkcionáři Ústředního akčního výboru československých ornitologů podali dne 18. května 1937 na mimořádné valné hromadě spolku návrh na vybudování Výzkumné ornitologické stanice v Přerově. Stavba stanice byla zahájena 10. června 1937. Za stavební místo bylo vybráno zákoutí parku Michalov v blízkosti lužního lesa a slepého ramene řeky Bečvy. V lednu 1961 bylo schváleno konečné rozhodnutí o přičlenění MOS k Vlastivědnému ústavu v Přerově, dnešnímu Muzeu Komenského v Přerově, a ornitologická stanice se stala součástí přírodovědného oddělení muzea. V rámci činnosti Moravské ornitologické stanice vznikala i její knihovna.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna je specializovanou odbornou knihovnou zaměřenou především na ornitologickou literaturu a periodika jak česká, tak zahraniční. V tomto oboru je knihovna jedinou svého druhu v České republice.

Z historie a činnosti

Knihovna Muzea a galerie v Prostějově vznikla současně se založením muzea v roce 1893. Knihovní fond obsahuje převážně odbornou literaturu se vztahem k regionu. Součástí knihovny je také historický knižní fond.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna je rozdělena na dvě části – běžný fond a periodika a historický knižní fond z období 1590–1850, který obsahuje mj. kramářské tisky (2 363 kramářských písní v 494 svazcích). Ostatní fondy (např. knihy z knihovny Petra Bezruče a Jiřího Wolkra) jsou vedeny jako sbírkové předměty v rámci příslušné podsbírk.

Knihovna Muzea a galerie v Prostějově

1 Náměstí T.G.Masaryka 2, Prostějov, 79601
2 PVE301
3 5741/2003
4 x
5 www.muzeumpv.cz
6 x
7 x
8 0 / 23 100

Knihovna Vlastivědného muzea v Šumperku

1 Hlavní třída 22, Šumperk, 787 31
2 SUE301
3 0999/2002
4 x
5 www.muzeum-sumperk.cz
6 muzeum.katalogspk.cz/#!/
7 x
8 0 / 14 500

Z historie a činnosti

Vlastivědné muzeum v Šumperku spravuje sbírkové fondy muzeí v Šumperku, Zábřehu a Mohelnici, Lovecko-lesnického muzea na zámku Úsov a Havelkova muzea a Památníku Adolfa Kašpara v Lošticích, zaměřené na dokumentaci ilustrátorova života a díla. Součástí sbírkových fondů jednotlivých muzeí jsou rovněž soubory knih a literární pozůstalosti. Muzea v Mohelnici, Zábřehu a Lošticích od svého založení shromažďovala vedle sbírkových exponátů odbornou literaturu dokumentující zejména přírodní poměry, historii a kulturní život v regionu.

V Šumperku bylo původní německé muzeum založeno v roce 1896. Po 2. sv. válce se vedení muzea soustředilo na budování nové odborné knihovny. Knihovní dokumenty jsou odborně zpracovávány od založení přírůstkového seznamu v roce 1962. Od roku 2002 je knihovna zapsána v evidenci knihoven Ministerstva kultury ČR. Od roku 2008 dosud probíhá převod dokumentů z knihoven zábřežského a loštického muzea do fondu knihovny.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Posláním muzejní knihovny Vlastivědného muzea v Šumperku je shromažďovat, evidovat, zpracovávat, uchovávat a zpřístupňovat literární dokumenty dokládající kulturní a jiné činnosti v regionu a dokumenty potřebné pro odbornou práci zaměstnanců muzea i odborné veřejnosti. Fond je proto zaměřen na odbornou literaturu z oblasti historie, archeologie, dějin umění, etnografie, muzeologie a přírodních věd. Součástí fondu jsou rovněž všeobecné slovníky, encyklopedie a regionální a odborná periodika, výběrově katalogy regionálních výstav. Zvláštní důraz je kladen na doplňování literatury dokumentující život v regionu. Knihovna kromě recentní literatury uchovává také četné svazky regionální vlastivědné a odborné literatury vydané v posledních dvou staletích. Cenný příspěvek k regionální vlastivědě představuje kompletní série Vlastivědných zajímavostí, které muzeum vydávalo v letech 1970 až 1994, a vlastivědný sborník Severní Morava vydávaný od roku 1959. Knihovní fond je dále rozšiřován zejména převody dokumentů z fondů knihoven zábřežského a loštického muzea.

Hodnotný soubor ve fondu knihovny představují publikace a rukopisy Richarda Fischera o historii Loštic získané darem od autora. Ve fondu je zastoupena i řada starých tisků, z nichž k nejcennějším patří například *Atlas geographicus oder Accurate Vorstellung den ganzen Welt* kartografa Georga Matthäuse Seuttera vydaný v Augsburgu v roce 1720.

Bohatá historie muzejních knihoven ve Zlínském kraji se začala psát ve Valašském Meziříčí v roce 1872, kdy tamější Občanská záložna zřídila veřejnou knihovnu, kterou po založení Muzejní společnosti v roce 1884 darovala muzeu. Do roku 1898 se datují počátky knihovny Jana Kučery Muzea Jana Amose Komenského v Uherském Brodě a od roku 1914 je budována knihovna Slováckého muzea v Uherském Hradišti, třetí nejstarší muzejní knihovna v kraji. Další muzejní knihovny vznikaly současně se založením muzeí od 20. let 20. století, jejich základem se stávaly knižní dary mecenášů, knihovny zrušených škol, převážně gymnázií, muzejních společností a dalších spolků.

Rozmanitost kraje se promítá do obsahu knižních fondů zahrnujících jedinečné regionální monografie, kmeniana a periodika evidovaná již od prvních vydání z konce 19. století, ale také periodika významných průmyslových závodů působících na území jihovýchodní Moravy a knihovny významných regionálních osobností. Sbírkové fondy knihoven obsahují inkunábule, staré tisky se soubory českých tištěných biblí, soubory modlitebních knížek, misálů, slabikářů, bibliofilů, výstavních katalogů, map, tisků J. A. Komenského od 17. století do současnosti a soubory umělecké knižní vazby.

Zastoupené knihovny slouží jako základní paměťová centra regionu, která spolupracují nejen na uchování kulturního dědictví, ale také na jeho prezentaci odborné i laické veřejnosti, v posledních letech zejména prostřednictvím krajského projektu digitalizace, jehož výstupem je eBádatelna Zlínského kraje zpřístupňující digitalizované knižní fondy muzeí a galerií zřizovaných krajem.

Paměťové instituce ve Zlínském kraji spolupracují dlouhodobě a systematicky. Svědčí o tom četné realizované výstavy, ale především projekty, jichž se účastní paměťové instituce bez rozdílu zřizovatele v oblasti bibliografie (např. projekt propojování databází muzejních knihoven s knihovnou krajskou a knihovnami městskými). Posledním projektem knihoven zřizovaných krajem bylo zakoupení jednotného knihovního systému Tritius a vybudování Katalogu knihoven paměťových institucí Zlínského kraje (dostupný na <https://knihovny.zlkraj.cz/>.)

V. Halasník

DE F. A. BRAUNER

POMOCI ČESKÉHO MUSEUM.

W PRAZE, 1837.

TISKEM JANA SPURNÉHO.

Bojkovice
Kroměříž
Rožnov pod Radhoštěm
Uherský Brod
Uherské Hradiště
Valašské Meziříčí
Vsetín
Zlín

Knihovna Muzea Bojkovska

- 1 Palackého 172, Bojkovice, 687 71
- 2 UHE802
- 3 6507/2013
- 4 MBK/005-04-13/33305
- 5 www.muzeumbojkovska.cz
- 6 knihovna.muzeumbojkovska.cz/library/
knihovna/
- 7 x
- 8 134 / 10 907

Z historie a činnosti

Základy muzejní knihovny byly položeny při vzniku muzea v roce 1931, kdy učitel a první správce muzea Alois Jašek získal darem knihy a časopisy především naučného a regionálního charakteru. Knihovna postupně získala i velmi cenné exponáty od příznivců a mecenášů muzea. Vedle hudebního skladatele Joži Černíka, profesora a katolického kněze Ferdinanda Černíka, profesora Josefa Glivického to byli především kněží P. Alois Viceník, P. Matouš Kroča či P. Ludvík Koncer.

Knihovna zpracovává vedle běžné produkce rovněž hudebniny, elektronické zdroje, audiovizuální média, studentské práce, mapy, staré tisky a rukopisy. Zaměřuje se na analytický popis regionálních článků. Od roku 2014 spolupracuje na budování Souborného katalogu knih ČR a od roku 2018 redakčně zpracovává dvouměsíčník Naše Bojkovsko.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní studijní fond obsahuje rozmanitou literaturu z oblasti archeologie, historie, etnografie, lékařství, přírodovědy, divadla, výtvarného umění, jazykovědy, filozofie a hudebních věd. Z odborného fondu knihovny byl vyčleněn historický knižní fond. Knihy vydané do roku 1860 spolu s fondem starých slabikářů a učebnic, modlitebních knížek, biblí a misálů tvoří základ sbírkového fondu. Speciálními fondy jsou soubory starších i soudobých kalendářů a ročenek, hudebnin, bibliofilii či divadelních her. Knihovna rovněž spravuje pozůstalostní knihovnu lékaře, botanika a národopisce L. F. Černíka; sportovní literaturu a další písemnosti sběratele Karla Doliny.

Nejstarší titulem knihovního fondu je tisk z roku 1555. Cenná jsou exlibris především P. Aloise Viceníka, L. F. Černíka a dalších (Fr. Tomaštík, B. Fišerové, Juliuse Raaba, J. Honšů, F. Hrdiny, P. Šimička, J. Glivického, R. Michalika, Ant. Kubíčka, Jos. Kratochvíla, K. J. Obrátila, J. Mikulky). Z hlediska proveniencí je zajímavý soubor několika desítek knih opatřených vlastnickým razítkem: Insigne lib. baronum de Peterswald a. d. 1654.

Knihovna Muzea Kroměřížska

- 1 Velké nám. 38, Kroměříž, 767 01
- 2 KME301
- 3 5322/2003
- 4 x
- 5 www.muzeum-km.cz
- 6 knihovny.zlkraj.cz/library/muzeum-km/
- 7 x
- 8 0 / 42 200

Z historie a činnosti

Knihovna vznikla současně se založením muzea v roce 1933 převážně z darů místních osobností a vyřazených knih z Masarykovy veřejné knihovny v Kroměříži. Od počátků byla budována jako odborná knihovna pro muzejní badatele. Po roce 1945 a v 50. letech do ní byly převáděny svozy a konfiskáty ze zrušených škol a spolků. Název muzejní instituce se v průběhu let několikrát změnil. Od roku 1959 bylo stávající okresní muzeum pověřeno správou sbírek zestátněného

Arcibiskupského zámku v Kroměříži včetně dvou knihoven: historických fondů a konfiskovaných fondů z církevních institucí a škol. Obě tyto knihovny byly uzavřeny a dále se již nedoplňovaly. Rozvíjela se pouze tzv. studijní odborná knihovna muzea. V roce 1972 byly knihovní fondy opět delimitovány mezi stávající Okresní muzeum a Státní zámek v Kroměříži. Knihovny však zůstaly umístěny nadále v budově zámku. Od roku 1988 muzejní instituce pod názvem Muzeum Kroměřížska přesídlila do nově rekonstruované budovy na Velkém náměstí, kde knihovna v zadním traktu získala pro svou činnost samostatné prostory. V letech 1972–2005 působila v knihovně Anežka Fialová, knihovnice, bibliografka, publicistka, teoretička knižní kultury a organizátorka několika ročníků Trienále umělecké knižní vazby.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna je rozčleněna na regionální fond, tj. tituly monografií a periodik z regionu bývalého okresu Kroměříž včetně děl významných regionálních osobností a studijní fond, který obsahuje literaturu a periodika z oborů muzejnictví, historie, dějin umění, architektury, numizmatiky, přírodovědy a geografie.

Významnou částí knihovního fondu jsou knihy z pozůstalosti rakouské spisovatelky Marie Ebner-Eschenbach, rodačky ze Zdislavic u Kroměříže; soubor děl spisovatele Jindřicha Spáčila, pedagoga, historika, vlastivědného pracovníka a spoluzakladatele muzea v Kroměříži; průběžně doplňovaný soubor literatury se židovskou tematikou (regionální i všeobecnou) a soubor numismatické literatury budovaný na základě spolupráce s místní pobočkou Českého svazu numismatiků.

Z historie a činnosti

Knihovna Valašského muzea v přírodě vznikala od založení muzea v roce 1925. Je veřejně přístupnou knihovnou se specializovaným fondem a je budována v návaznosti na záměry obsažené ve řízovací listině muzea, především na kulturněhistorickou a etnografickou dokumentaci sběrné oblasti Moravského Valašska, Těšínska a Kopic. Shromažďuje fondy odborné literatury, sbírky tištěných památek a rozmanitých dokumentů. Muzejní knihovna je od roku 2002 zapsána Ministerstvem kultury ČR do evidence knihoven.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je rozdělen na studijní část obsahující 19 911 knižních jednotek, včetně periodik, na sbírku starých tisků čítající 2 393 položek a na fond audiovizuálních médií obsahující 863 nosičů.

Zahrnuje kromě všeobecných encyklopedií a slovníků knihy, časopisy a další materiály z oborů historie,

Odborná knihovna Valašského muzea v přírodě, Rožnov pod Radhoštěm

- 1 Palackého 147, Rožnov pod Radhoštěm, 756 61
- 2 VSE801
- 3 0074/2002
- 4 VMR/002-04-29
- 5 www.nmvp.cz
- 6 https://nmvp.tritius.cz/library/roznov
- 7 x
- 8 2393 / 23300

etnografie, muzeologie, archeologie, přírodních věd, vlastivědy a umění. V 60. letech minulého století byla z kmenového fondu muzejní knihovny vyčleněna veškerá literatura, dokumenty a tisky datované do roku 1860. Vznikla tak samostatná podsbírka nazvaná Rukopisy a staré tisky.

Knihovna Jana Kučery Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě

- 1 Přemysla Otakara II., 37, Uherský Brod, 688 12
- 2 UHE801
- 3 514/2002
- 4 x
- 5 www.mjakub.cz
- 6 knihovna.mjakub.cz
- 7 x
- 8 765 / 29 000

Z historie a činnosti

Odborná knihovna Jana Kučery byla budována současně s uherskobrodskou Muzejní společností od roku 1898. Základem knižního fondu byly dary zakládajících členů reflektující odborné zájmy J. Kučery, J. V. Hauerlanda, F. Pragera, F. Rajchla, A. Hladkého a dalších zakladatelů z oblasti archeologie, národopisu, literatury, historie, filozofie, přírodních věd, kmenian a regionální literatury. V roce 2002 byla z běžného fondu vyčleněna sbírka starých tisků a rukopisů, která se stala nejmladší podsbírkou instituce. Dnes obsahuje přes 700 exemplářů – z toho 5 inkunábulí a 7 map Moravy (Pavla Fabricia, Jana Amose Komenského). Také tento fond reflektuje odborné zájmy bývalých i současných muzejníků z oblasti teologie, filozofie, práva, geografie, cestopisné literatury a dále obsahuje díla J. A. Komenského a soubor biblí. V roce 2017 byla tato podsbírka rozšířena o bibliofilie a uměleckou knižní vazbu zaměřenou na díla J. A. Komenského. Staré tisky J. A. Komenského se pravidelně vystavují na prestižních výstavách v České republice i v zahraničí. Odborná knihovna je zapojena do projektu Celé Česko čte dětem.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna je rozdělena na sbírkový fond, který obsahuje téměř 800 starých tisků, mapy, bibliofilie a uměleckou knižní vazbu. Dále na knihovnu odbornou, která má přes 30 000 svazků řazených do tematických okruhů: brodensia a regionální literatura, kmeniana, historie, národopis, literatura, náboženství a dějiny církví, slovníky a encyklopedie, technické vědy, právní vědy, zeměpis a mapy, zemědělství, vojenství aj. Samostatný je fond časopisů odborných i zábavných a novin. V knihovně je uložen archiv regionální dokumentace, kde se nachází přes 3000 plakátů, pozváněk, drobných neknižních tisků a výstřižků. Doposud nezpracovány jsou knižní pozůstalosti regionálních osobností či významných kmenologů (např. F. Rajchla, J. Polišenského, J. Brambory a dalších).

Odborná knihovna nabízí ucelenou sbírku strojopisů Vilibalda Růžičky, který pečlivě dokumentoval historii Uherského Brodu a písemností Josefa Beneše, jenž se zaměřil na etnografii a dokumentaci krojů Uherskobrodská. Sbírková knihovna obsahuje tisky J. A. Komenského od 17. století do současnosti.

Unikátem je nejstarší dochované vydání jeho mapy Moravy z roku 1627. Z bibliofilů je to např. *Orbis pictus* Josefa Váchala.

Knihovna Slováckého muzea v Uherském Hradišti

- 1 Smetanovy sady 179, Uherské Hradiště, 686 01
- 2 UHE301
- 3 515/2002
- 4 x
- 5 www.slovackemuzeum.cz
- 6 knihovna.slovackemuzeum.cz/; knihovny.zlkraj.cz/library/slovackemuzeum/
- 7 [ebadatelna.zlkraj.cz/](mailto:ebadatelna.zlkraj.cz)
- 8 0 / 26 900

Z historie a činnosti

Odborná knihovna Slováckého muzea je budována od jeho vzniku v roce 1914, kdy obsahovala 1 500 přírůstkových čísel. Její fondy byly postupně rozšiřovány zvláště o odborné časopisy a cenné knihy. V roce 1941 byl knihovní fond obohacen publikacemi muzejního charakteru, vyčleněnými z místní knihovny v Uherském Hradišti. Nové prostory knihovna získala v roce 1942 v budově muzea ve Smetanových sadech. V roce 1953 byl knižní fond rozšířen dary jednotlivců a institucí o několik set knih a časopisů. Od roku 1954 probíhala další třídění a inventarizace knihovny. Zásadní proměnu prodělala muzejní knihovna v letech 1995–1996, kdy došlo ke kompletnímu vytřídění, seřazení a inventarizaci knih, které byly následně zpracovány v automatizovaném knihovním systému. Pro nedostatek místa a vzhledem k formátovému stavění fondu je knihovna od roku 1996 vybavena posuvnými regály. Knihovna nabízí badatelům prezenční výpůjční službu bezplatně. Zprostředkovává meziknihovní výpůjční službu, reprografické a bibliografické služby.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Stěžejní část muzejní knihovny tvoří fond regionální literatury vztahující se k historii jednotlivých obcí a kulturních památek Uherskohradištska a širšího Slovácka. Významnou součástí tohoto fondu jsou regionální periodika, zejména nejstarší vydání regionálních novin Moravská Slovač za léta 1884–1889, Slovácké noviny z let 1890–1906 a Zájmy Slovače. Další část knihovního fondu tvoří fond periodik zaměřených na archeologii, národopis, historii, památkovou péči a dějiny umění. Důležitou součástí je také databáze článků zpřístupňující bibliografické záznamy nejen z vybraných regionálních periodik a sborníků, ale také z celostátních a zahraničních periodik.

K zajímavostem fondu patří knihy Odborné knihvazačské školy v Uherském Hradišti, které jsou ceněny pro svou uměleckou knižní vazbu.

Knihovna Muzea regionu Valašsko, Valašské Meziříčí

- 1 Zámecká 3, Valašské Meziříčí, 757 01
- 2 VSE802
- 3 2474/2002
- 4 x
- 5 www.muzeumvalassko.cz
- 6 <https://knihovny.zlkraj.cz/library/muzeumvalassko>
- 7 x
- 8 0 / 14200

Z historie a činnosti

Počátky muzejní knihovny spadají do roku 1872, kdy zřídila Občanská záložna ve Valašském Meziříčí veřejnou knihovnu pro občany města. Po založení Muzejní společnosti v roce 1884 darovala záložna tuto knihovnu (čítající už tehdy 2 000 svazků, mezi kterými byly vzácné staré tisky), muzeu. Po několikaletém období stagnace byla knihovna ve 2. polovině 90. let 19. století částečně doplněna, obohacena novými spisy a rozdělena podle jednotlivých fondů. Až později byly vyčleněny nejstarší knihy a rukopisy do podsbírký Staré tisky a rukopisy, které jsou evidovány v Centrální evidenci sbírek (CES) a po předchozím objednání zpřístupněny badatelům. Knižní fond byl rozšiřován především dary občanů města a výměnami s muzejními institucemi a spolky, se kterými Muzejní společnost navázala spolupráci. Stejně jako muzejní sbírky se knihovna několikrát stěhovala, od roku 1948 je trvale umístěna na zámku Kinských ve Valašském Meziříčí.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Od počátku byla knihovna budována jako odborná se zaměřením na literaturu regionu, která je evidována odděleně. Od 60. let 20. století se knihovna specializuje rovněž na přírodovědnou literaturu, ale obsahuje také další tituly z různých oborů společenských věd. Původně byly do knihovního fondu řazeny archiválie, staré tisky, kramářské písně apod., které byly v souvislosti s institucionalizací muzea v 50. letech 20. století definitivně vyčleněny do samostatných sbírkových fondů. K nejcennější části knihovního fondu patří regionální literatura z konce 19. a počátku 20. století (mezi jinými obsahuje vzácné starší regionální noviny a časopisy), která poskytuje cennou představu o tehdejších kulturně-společenských i přírodních poměrech regionu.

Knihovna Muzea regionu Valašsko ve Vsetíně

- 1 Horní náměstí 2, Vsetín, 755 01
- 2 VSE302
- 3 2473/2002
- 4 x
- 5 www.muzeumvalassko.cz
- 6 knihovny.zlkraj.cz/library/muzeumvalassko
- 7 x
- 8 0 / 13 900

Z historie a činnosti

Přestože muzeum ve Vsetíně vzniklo již v roce 1924, počátky knihovny se datují až do doby po převzetí muzea do správy Okresního národního výboru 1. ledna 1953. Pravidelnými nákupy, převody mezi institucemi či dary z pozůstalostí významných regionálních osobností se fond postupně rozrůstal. Od roku 1968 je systematicky budována sbírka regionální literatury. Knihovna prošla společně s celou zámeckou budovou muzea ve Vsetíně rekonstrukcí ukončenou v roce 2015. Získala nový prostor k uložení svého fondu a také k poskytování knihovnických služeb nejen pracovníkům muzea, ale také badatelům z řad odborné i laické veřejnosti.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Od svého založení se knihovna zaměřuje na akvizici publikací včetně novin a časopisů společenských věd (přednostně z oblasti historie, národopisu, archeologie, dějin umění), získává také publikace o přírodě regionu Valašska. Fond knihovny je rozdělen na studijní část a regionální literaturu, která je uložena v knihovně samostatně. Nejcennější staré tisky jsou evidovány v muzejní sbírce zapsané v Centrální evidenci sbírek (CES), jsou ale na základě žádosti přístupné badatelům. Knihovna obsahuje ucelenou a podrobnou odbornou literaturu k historii regionu a města Vsetína od prvních prací z konce 19. století až po současnost. Speciální část fondu tvoří závodní časopisy, statistické přehledy, jubilejní publikace či regionální beletrie. K žádaným titulům knihovny patří např. dílo historika a národopisce Matouše Václavka, *Děti na Moravském Valašsku: Jejich hry a jiné zábavy* či první vydání knihy valašského malíře a grafika Jana Kobzáně *O zbojníkoch a pokladech* (1927). Součástí knihovny jsou originály rukopisů venkovského učitele Arnošta Šrotta, které obsahují tituly z oblasti historie, přírody a pověstí Velkých Karlovic.

Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně – Knihovna

- 1 Vavrečkova 7040, Zlín, 760 01
- 2 ZLE002
- 3 0699/2002
- 4 x
- 5 www.galeriezlin.cz/cs/
- 6 knihovny.zlkraj.cz/library/krajskagalerie/
- 7 x
- 8 0 / 22 000

Z historie a činnosti

Knihovna je systematicky budována od vzniku instituce v roce 1954. V letech 1958–2013 sídlila ve stísněných prostorách Domu umění ve Zlíně (v současnosti Památník Tomáše Bati). Po přestěhování galerie do 14. budovy továrního areálu ve Zlíně (Baťův institut 14|15) získala knihovna odpovídající prostory – studovnu a samostatný depozitář.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna je budována především pro pracovníky galerie a činnost galerie. Knižní produkce z oblasti výtvarného umění není získávána v úplnosti, ale akvizice je přizpůsobena potřebám zaměstnanců galerie – na základě připravovaných výstav, přednášek, publikační činnosti. Fond knihovny obsahuje literaturu z oblasti výtvarného umění, architektury, designu a rovněž literaturu z příbuzných oborů zejména historie, estetiky a filozofie. Významnou část fondu kromě knih tvoří i katalogy výstav a periodika. Knihovna je veřejně přístupnou knihovnou a slouží zájemcům z řad široké veřejnosti, studentům zlínských a dalších středních a vysokých škol. Služeb knihovny využívají badatelé, publicisté zaměřeni na výtvarné umění, výtvarníci a milovníci umění. Badateli je ceněna kartotéka regionálních výtvarníků, architektů a designérů.

Knihovna Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně

- 1 Vavrečkova 7040, Zlín, 760 01
- 2 ZLE302
- 3 2100/2002
- 4 MJV/002-05-10/218002
- 5 www.muzeum-zlin.cz
- 6 knihovny.zlkraj.cz/library/muzeumzlin/
- 7 x
- 8 1167 / 34 200

Z historie a činnosti

V roce 1953 bylo ustaveno Krajské muzeum v Gottwaldově, které zastřešilo dosavadní sbírkotvornou činnost městského muzea a firmy Baťa a zahájilo činnost v lednu téhož roku. Od této doby můžeme datovat také vznik muzejní knihovny, která však nebyla budována systematicky a plánovitě a její bohaté fondy vznikaly spíše nahodile. V 50. letech získalo muzeum rozsáhlé knihovní soubory převážně německé literatury ze zrušených gymnázií v Brně, Kroměříži a Uherském Brodě. Většinu starší vlastivědné a regionální literatury muzeum získalo ze vzdělávacích spolků a zrušených menších veřejných knihoven. V 50. letech byly začleněny do fondu publikace pocházející ze sbírek muzejních spolků v Napajedlech, Vizovicích a Luhačovicích. Oblastní muzeum jihovýchodní Moravy v Gottwaldově původně sídlilo ve Zlínském zámku v nevyhovujících prostorech, kde se také nacházela knihovna se studovnou. V roce 2013 se Muzeum jihovýchodní Moravy včetně knihovny přestěhovalo do 14. budovy 14/15 Baťova institutu ve Zlíně, kde je většina knihovních fondů uložena.

Charakteristika fondu, zajímavosti

V regionálních fondech jsou shromažďovány publikace týkající se historického vývoje regionu, jednotlivých obcí a měst. Součástí tohoto fondu jsou rovněž regionální periodika vydávaná obcemi a městy jako je například Kulturní zpravodaj Gottwaldova, Zpravodaj města Zlína. Dále jsou evidována periodika významných průmyslových závodů působících na území jihovýchodní Moravy. K nejvýznamnějším závodním novinám se řadí např. Zlín: sdělení zaměstnanců firmy Baťa, Svit, Tep, Rudý říjen, Barum, Gottwaldovský kovák, Gottwaldovská jiskra, Vítězná práce a řada dalších. Knihovna rovněž spravuje rozrůstající se baťovský regionální fond, jenž obsahuje více než tři stovky knih, které se věnují vývoji Baťových závodů a historii rodiny Tomáše Bati a jeho pokračovatelů. Regionální fond zahrnuje také knihovny významných regionálních osobností, například Františka Bartoše, Josefa Čižmáře, Daniela Slobody, Jiřího Hanzelky či Karla Pavlišťika.

Fond periodik obsahuje téměř kompletní řady významných českých a moravských odborných časopisů. Tento fond je již tradičně rozšiřován především výměnou publikací s jinými institucemi. V současné době bohatá publikační činnost muzea umožňuje získávat výměnou takřka šedesát odborných periodik z rozmanitých studijních oborů.

Centrální fond je rovněž tematicky velmi rozmanitý. K nejzajímavějším titulům v souboru naučné literatury, budovaném od roku 1861 do současnosti, patří

encyklopedické soubory *Ottova slovníku naučného*, *Masarykův a Riegrův slovník naučný*. Novější akvizice je orientována především na historii, pomocné vědy historické a etnografii. V centrálním fondu jsou další speciální soubory např. náboženské literatury, cestovatelské spisy, mapy, atlasy, ale i reprezentativní velkoformátové barevné ilustrované publikace.

Knihovna spravuje početnou sbírku vzácných historických knižních fondů. Sbírkový knižní fond je rozdělen z hlediska chronologického na staré tisky z let 1500 až 1800 a tisky z let 1801 až 1860. K nejvzácnějším souborům knihovny patří sbírka biblí, která co do počtu není rozsáhlá (48 výtisků biblí představuje 33 vydání, 37 výtisků Nového zákona zastupuje 27 vydání), ale významná je svou uceleností, jedná se o soubor českých tištěných biblí z 16.–19. století včetně skvostů českého tiskařského umění, jakými jsou *Bible Severýnova*, *Melantrichova* nebo *Bible kralická*. Vedle toho knihovna spravuje soubor zajímavých biblí zahraniční provenience, jako například dvě hebrejské bible nebo latinskou *Bibli svatou* z roku 1645 tištěnou v Antverpách, či *Bibli Lutherovu* z roku 1663 vydanou v Jeně.

K dalším exkluzivitám knihovny patří zlomek *Missale: proprium de sanctis* z let 1370–1400. Dále vydání Mattioliho *Herbáře aneb bylináře* z let 1562 a 1596, *Zřízení Zemské Markrabství Moravského* (1604), *Pisně duchovní Evangelické* (Kralice 1618), *Pašije P. Ježíše Krista na veliký Pátek podle Sepsání Svatého Jana* (1692) nebo *Orbis Sensualium Pictus Quadrilinguis Emendatus* Jana Amose Komenského vydaný v roce 1760 v Norimberku.

R 2001

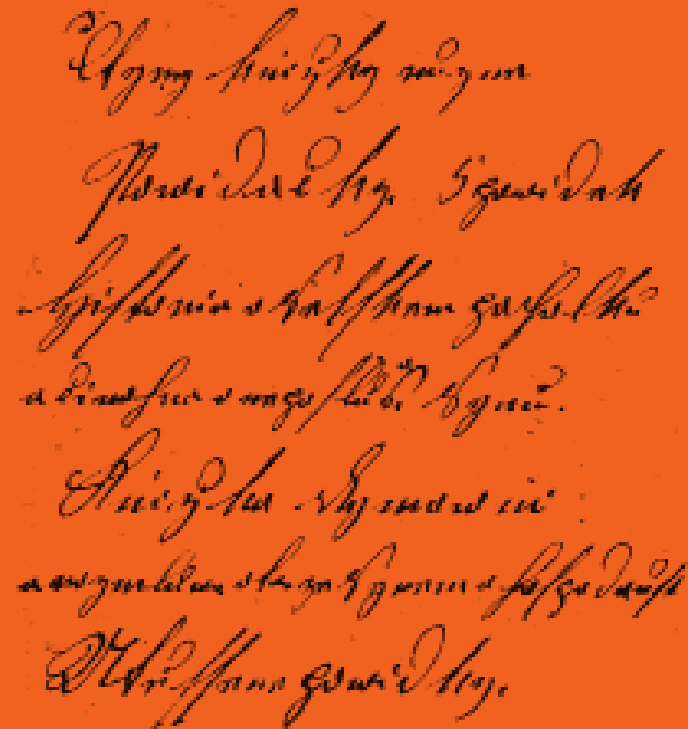
V Moravskoslezském kraji (MSK) se nachází jedna galerijní a osm muzejních knihoven. Kromě těch, které jsou prezentovány na následujících stranách, lze menší muzejní knihovnu nalézt i při Muzeu Hlučínska v Hlučíně. Zřizovatelem většiny muzeí i galerie je Moravskoslezský kraj. Slezské zemské muzeum je zřizováno Ministerstvem kultury ČR, městská muzea v Krnově, Ostravě a Rýmařově jsou zřizována místně příslušnou správou.

Muzejní tradice v MSK je reprezentována především nejstarším muzeem na území České republiky, Slezským zemským muzeem, u něhož byla již od jeho založení v roce 1814 provozována knihovna, dnešní Knihovna Slezského zemského muzea, která disponuje také největším knižním fondem v MSK.

Delší historií se může pochlubit také Knihovna Galerie výtvarného umění v Ostravě, Knihovna Muzea Novojičínska, Knihovna Ostravského muzea či Muzejní knihovna Městského muzea v Krnově. Zbylé knihovny vznikly až v druhé polovině 20. století.

Všechny zastoupené knihovny se zaměřují na budování regionálních sbírek, které jsou v každé z nich specifické vzhledem k pestrosti dějinných událostí v regionech a místech, v nichž knihovny působí. Každý z fondů těchto knihoven je tak unikátním souborem dokladů vypovídajících o minulosti i současnosti MSK. Cennou součástí fondů jsou soubory knih pocházející ze šlechtických sídel, soubory kramářských tisků, pozůstalosti regionálních osobností, rukopisy, staré tisky a prvotisky, které jsou mj. součástí sbírek Knihovny Slezského zemského muzea.

Muzejní knihovny v MSK spolupracují na digitalizaci s Moravskoslezskou vědeckou knihovnou v Ostravě, jejíž digitalizační pracoviště bude v příštích letech rozšířeno, takže se dostupnost regionálních zdrojů pro širší veřejnost zvýší.

Knihovna Muzea v Bruntále

1	Zámecké náměstí 1, Bruntál, 79201
2	BRE302
3	1791/2002
4	x
5	www.mu.br.cz
6	http://213.155.228.9:8080/#!/
7	x
8	0 / 13100

Z historie a činnosti

Historie knihovny jako jednoho z odborných oddělení muzea sahá do poloviny 70. let minulého století. V tomto období byla zavedena evidence knih v přírůstkovém seznamu. Až do devadesátých let sloužila knihovna pouze pracovníkům tehdejšího Okresního vlastivědného muzea. Od roku 1992 poskytuje služby širší veřejnosti. Knihovna byla a je budována jako odborná.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Složení fondu odkazuje především k zaměření muzea. Běžný fond reflektuje požadavky kurátorů muzea na akvizici odborné literatury z oblasti historie, archeologie, historie umění, přírodovědy, ochrany přírody, hornictví, ekologie a památkové péče. Zvláštní pozornost je věnována doplňování literatury k problematice života v bruntálském regionu a v bývalých okresech Krnov a Rýmařov. Speciálním fondem bruntálské knihovny je fond zaměřený na lesnictví. Obsahuje knihy s tematikou lesnické, pěstební a těžební techniky. Dlouhodobě jsou uchovávány zpravodaje jednotlivých obcí regionu, regionální noviny a výběrově odborné časopisy. Součástí knihovny jsou rovněž rukopisy. Ve správě Muzea v Bruntále se nachází také knihovní celky (tzv. Zámecká knihovna a tzv. Sovinecká knihovna) a také sbírka starých tisků. Důležitým zdrojem informací jsou svázané ročníky bruntálských novin Freudenthaler Zeitung, které vycházely v Bruntálu od roku 1904 do konce 2. světové války.

Muzejní knihovna a studovna Silesia v Českém Těšíně

1	Hlavní třída 115/15, Český Těšín, 737 01
2	KAE801
3	2200/2002
4	MTE/002-04-08/065002
5	www.muzeumct.cz
6	clavius.muzeumct.cz/katalog/
7	x
8	22 000 / 31 500

Z historie a činnosti

Mujejní knihovna a studovna Silesia slouží veřejnosti od 50. let 20. století. Součástí dnešního Muzea Těšínska se stala v roce 1958. Fondy byly od počátku existence knihovny několikrát stěhovány z nevyhovujících prostor. Během roku 2009 probíhala rekonstrukce, muzeum rovněž získalo dotaci na další vybavení budovy a depozitáře a na zakoupení speciálního knižního skeneru Book Eye (jednalo se o první zařízení tohoto typu v Moravskoslezském kraji). Dalším významným krokem k optimalizaci depozitárních podmínek bylo přestěhování celé knihovny do pravého křídla zrekonstruované výstavní budovy Muzea Těšínska. Díky návaznosti depozitárního prostoru na kancelář a badatelskou knihovnu, která je vybudována jako bezbariérová, je usnadněno studium pro širší veřejnost. Knihovna Silesia se zapojila do projektu Kniha do vlaku, cestujícím poskytuje knihy na nádraží v Českém Těšíně.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovna Silesia je rozdělena na sbírkové fondy, které představují dvě třetiny celkového objemu fondu, a nesbírkový (studijní, odborný) fond. Sbírkové fondy jsou dále členěny do několika řad. Uzavřenými fondy jsou fond Silesia a historický fond, kontinuálně je doplňován fond regionální, vyčleněný v průběhu minulých let z fondu studijního. Knihovní fondy obsahují rovněž pozůstalosti někdejších muzejních pracovníků a regionálních osobností.

Významnou součástí sbírkových fondů je rozsáhlý soubor tisků slavného těšínského rodáka a evangelického kněze Jiřího Třanovského (1592–1637), dále sbírka kramářských tisků, vzácná kolekce plebiscitních tiskovin z období dělení Těšínska mezi Československo a Polsko v letech 1918–1920, torzo Ropické zámecké knihovny s odbornou a zábavnou literaturou z 18. a 19. století, poutní a svaté obrázky, vzácné a regionální tisky od 19. století do současnosti včetně adresářů a kalendářů.

Z historie a činnosti

Studijní knihovna Muzea Beskyd vznikala souběžně s muzejními sbírkami, systematicky je budována od roku 1955. Původní vlastnická razítka odkazují na fondy městské knihovny. Knihovna poskytuje mezi-knihovní služby, vyměňuje publikace a provádí rešerše.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je zaměřen především na naučnou literaturu se vztahem k regionu Frýdecko-Místecka, popř. severní Moravy a Slezska. V knihovním fondu jsou knihy věnující se historii, etnografii, přírodovědě s důrazem na region a knihy regionálních autorů (např. Bohumíra Četyny, Heleny Šalichové, Vojtěcha Martínka, Ondry Łysohorského, Čeňka Ostravického a dalších), encyklopedie a slovníky. Knižní celky ve fondu zastupuje část knihovny Ferdiše Duši, Bohumila Marka a Leopolda Parmy. Fond periodik obsahuje odborné časopisy a regionální tisk od 19. století do současnosti. Zajímavostí knihovního fondu jsou umělecké knižní vazby, které jsou dílem knihaře, tiskaře, grafika a bibliofila Jaroslava Olšáka.

Muzeum Beskyd ve Frýdku-Místku, studijní knihovna

1	Zámecké nám. 1264, Frýdek-Místek, 738 01
2	FME301
3	0003/2002
4	x
5	www.muzeumbeskyd.com
6	muzeum.tritius.cz/library/muzeumbeskyd/
7	x
8	0 / 36 600

Muzejní knihovna Městského muzea v Krnově

1	Hlubčická 20, Krnov, 794 01
2	x
3	x
4	MMK/002-02-14/46002 fond Knihy
5	www.muzeumkrnov.cz
6	x
7	x
8	261 / 3400

Z historie a činnosti

Přesná doba vzniku knihovny není známa, literatura uvádí, že Městské muzeum mělo svou knihovnu již v roce 1911, kdy bylo přesunuto do městem pronajatých prostor kláštera minoritů v Krnově. Po zrušení krnovského okresu v roce 1960 a připojení Krnovska k okresu Bruntál bylo v druhé polovině roku 1963 muzeum v Krnově spojeno s bruntálským muzeem pod společným názvem Okresní vlastivědné muzeum (OVM). Část knihovny krnovského muzea byla po převezení do Bruntálu rozkradena a zbytek zapsán do centrální knihovny OVM Bruntál. Hodnotná část knihovny se stala muzejní sbírkou a 7. 7. 1993 byla převedena do vlastnictví Krnova spolu se zapsanou částí knihovny. V Městském muzeu v Krnově knihovna slouží jako příruční knihovna pro potřeby pracovníků muzea, nefunguje jako veřejně přístupná knihovna. Fond knihovny je rozšiřován nákupy, občasnými dary a pozůstalostmi. V roce 2020 bylo z knihovny vyříděno 116 titulů, které byly vyhodnoceny vzhledem ke své povaze a době vzniku jako primární hmotné prameny, a bylo rozhodnuto o jejich převedení do muzejních sbírek.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Z titulů vydaných před rokem 1945 jsou ve fondech knihovny zastoupeny převážně encyklopedie, kunsthistorická a regionální literatura a speciální soubory jako např. katalogy výstav. Vzácnější jsou některé tituly regionálních monografií a periodik. Literaturu vydávanou po roce 1945 reprezentují regionální, populárně naučné i odborné muzejní a historické monografie a periodika.

Z historie a činnosti

V Novém Jičíně, v městě s bohatou česko-německou historií, byla knihovna založena v poslední čtvrtině 19. století. Z původně jednoho knihovního fondu byly postupně vyčleňovány dva soubory knih pro městské muzeum a pro veřejnost. Politické události 20. století ovlivnily historii i složení knihovních fondů. Po skončení 2. světové války se knihovní fondy muzejní a městské knihovny vyvíjely odděleně. Fond muzejní knihovny na Žerotínském zámku byl evidován teprve od roku 1959, první provedená revize, realizovaná až v roce 2019, odhalila významný úbytek fondu.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond studijní odborné knihovny je členěn podle základních oborů činnosti muzea. Sbírkový fond představuje pouze soubor piaristické knihovny, jenž je uložen v Městském muzeu v Příboře. Význam této knihovny, budované od konce 17. století, bude teprve

Knihovna Muzea Novojičínka

1	28. října 51/12, Nový Jičín, 741 01
2	NJE303
3	6252/2006
4	x
5	www.muzeumnj.cz
6	x
7	x
8	5000 / 25 000

zhodnocen po jejím odborném zpracování. Z fondu studijní odborné knihovny byl vyčleněn historický knižní fond, který je využíván při edukačních pořadech a výstavách Muzea Novojičínska.

Knihovna Slezského zemského muzea v Opavě

- 1 Tyršova 1, Opava, 746 01
- 2 OPE 301
- 3 5787/2003
- 4 ZMO/002-05-07/150002
- 5 www.szm.cz
- 6 knihovna.szm.cz
- 7 x
- 8 36 783 / 301 100

Z historie a činnosti

V bohaté historii Knihovny Slezského zemského muzea (KSZM) je důležitým mezníkem rok 1814, kdy bylo založeno Gymnaziální muzeum a současně knihovna, která se stala nejstarší vědeckou knihovnou v Rakouském Slezsku. Druhým zásadním mezníkem v historii knihovny bylo období po 2. světové válce, kdy vznikla Slezská studijní knihovna jako součást Slezského studijního ústavu, později Slezského ústavu ČSAV. Do fondů knihovny byly postupně přebírány zaniklé veřejné a spolkové knihovny a knihovny ze zrušených klášterů. Akvizice byla zaměřena na doplňování silesiak. V roce 1995 byly obě knihovny sloučeny a od roku 2010 je knihovna samostatným pracovištěm pod názvem Knihovna Slezského zemského muzea.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond (KF) je rozdělen na dvě části, běžný knihovní fond a sbírkový fond. Běžný KF obsahuje literaturu z oblasti společenských a přírodních věd. Sbírkový fond se dělí na historický knižní fond (HKF) a silesiaka. HKF obsahuje rukopisy, prvotisky a staré tisky z období 15.–18. století. Jedná se o literaturu náboženskou, přírodovědnou, historickou a literaturu z oblasti dějin umění a techniky. Nejstarším prvotiskem je *Sermones discipuli de tempore et de sanctis* (asi 1470), původem z kapucínského kláštera ve Fulneku.

Silesiaka, která obsahují monografie, sborníky, výroční a školní zprávy, noviny a časopisy, pocházejí z území historického Slezska z období od 19. století do současnosti. Cenné jsou např. dějiny Opavska *Das Oppaland* od Faustina Ense z roku 1835. Jediný je fond regionálních novin (např. kompletní řada *Troppauer Zeitung*, vydávaná od roku 1811 do roku 1943 Josefem Jiřím Trasslerem, od roku 1780 majitelem významné tiskárny a zakladatelem prvního knihkupectví v Opavě). Dalším významným titulem je *Opavský besedník* – zábavný a poučný týdeník pro lid moravský. Byly to první české noviny ve Slezsku, které vycházely v letech 1861 až 1865. Na *Opavský Besedník* volně navazoval *Opavský týdeník*, který vycházel od roku 1870 do roku 1912.

Knihovna Galerie výtvarného umění v Ostravě

- 1 Poděbradova 1291/12, Ostrava, 702 00
- 2 OSE306
- 3 6018/2004
- 4 x
- 5 www.gvuo.cz
- 6 www.gvuo.cz/knihovna
- 7 x
- 8 0 / 30 400

Z historie a činnosti

Po otevření Domu umění v Moravské Ostravě 13. května 1926 založil Spolek pro vystavění a udržování výstavního pavilonu v Moravské Ostravě odbornou knihovnu, která se stala součástí Domu umění. První zmínku o akvizicích spolkové knihovny najdeme v periodiku *Rok lidovýchovné práce* v širším Ostravsku: Zpráva o činnosti Kulturní rady pro širší Ostravsko za školní rok 1926–1927, v němž Alois Sprušil, správce sbírek Domu umění, informoval o knihovně průběžně až do roku 1940. Do fondu knihovny byly postupně doplňovány odborné časopisy, katalogy výstav a knihy získané většinou darem, později nákupy a výměnou. Součástí knihovny je dokumentace a archiv výstav a doprovodných činností GVUO, které obsahují plakáty, pozvánky, tiskové zprávy, fotografie, články z periodik i informace z médií a internetu. Knihovna je od roku 2006 zapojena do projektu *Souborný katalog uměleckohistorických knihoven* (Artlib.eu) z oboru umění a architektury.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Fond knihovny je zaměřený na výtvarné umění, architekturu a další umělecké obory. Jediným souborem knihovního fondu je sbírka výstavních katalogů od založení knihovny do současnosti. V roce 2010 byl knihovní fond rozšířen o sbírku bibliofilii, která je doplňována prioritně o bibliofilie s vazbou na region. Fond knihovny je ve spolupráci s Moravskoslezskou vědeckou knihovnou postupně digitalizován.

Knihovna Ostravského muzea

- 1 Masarykovo náměstí 1, Ostrava, 728 41
- 2 OSE304
- 3 6375/2008
- 4 MOS/002-05-03/127002
- 5 www.ostrmuz.cz
- 6 x
- 7 x
- 8 553 / 27 700

Z historie a činnosti

Činnost muzejní knihovny jako odborného pracoviště byla zahájena roku 1904 současně s otevřením německého muzea *Industrie-und Gewerbe-Museum für das Ostrau-Karwiner Revier* a českého *Umělecko-průmyslového muzea při Průmyslové, živnostenské a obchodní jednotě* v Moravské Ostravě. Vznikla tak veřejná knihovna spojená s čítárnou. Jedním z hlavních akvizitérů knih byl Alois Adamus, který vybudoval studijní knihovnu historicko-vlastivědné a přírodovědné literatury. Od založení knihovny byla evidence vedena v příručkovém a oborovém seznamu. Knihovna spolupracuje s Moravskoslezskou vědeckou knihovnou na projektu digitalizace. Pravidelně se účastní knižního veletrhu v Ostravě a Festivalu ostravských knihoven.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Knihovní fond je tematicky zaměřen na humanitní vědy (archeologii, historii, výtvarné umění, národopis, hudební vědu), přírodní vědy (entomologii, geologii, botaniku, zoologii), samostatnou částí fondu je sbírka

Městské muzeum Rýmařov – muzejní knihovna

- 1 nám. Míru 6, Rýmařov, 795 01
- 2 BRE801
- 3 6234
- 4 MRM/002-04-25/097002
- 5 www.muzeumrymarov.cz
- 6 www.muzeumrymarov.cz/knihovna/o-
knihovne
- 7 x
- 8 1420 / 4000

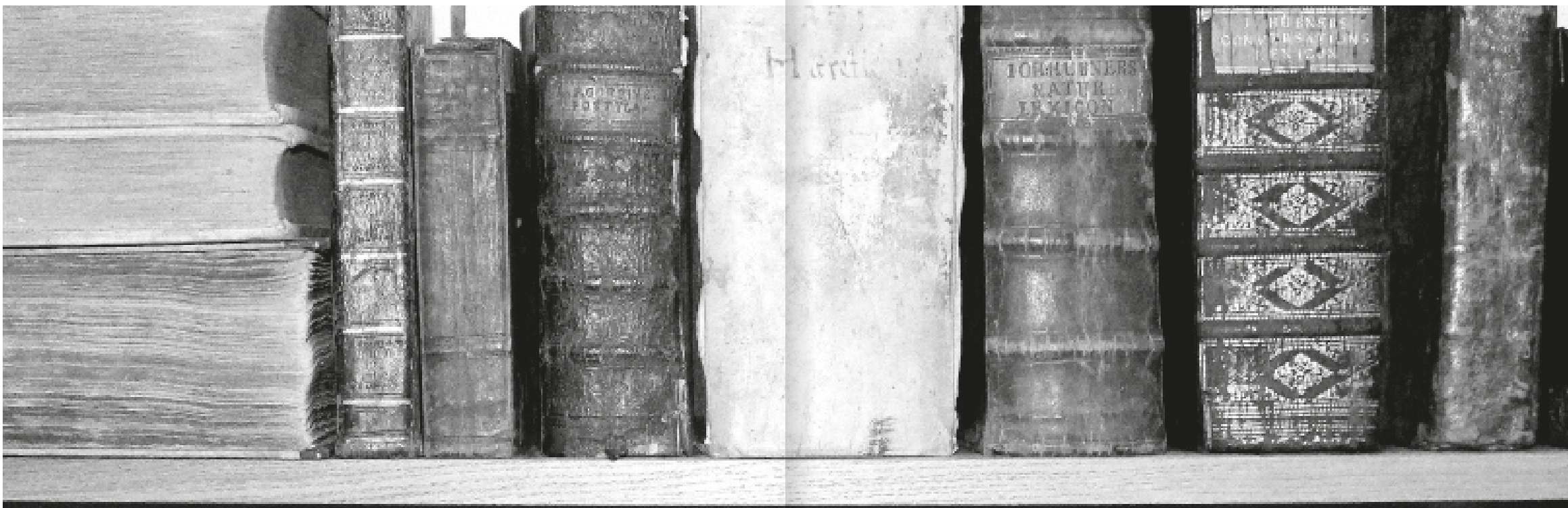
starých tisků (knih ze 16.–19. století převážně s náboženskou tematikou), kramářských tisků a fond odborných časopisů. Fond regionální literatury je zaměřen především na historii a přírodu Ostravy a Ostravska. Součástí fondu jsou tzv. bezručiana.

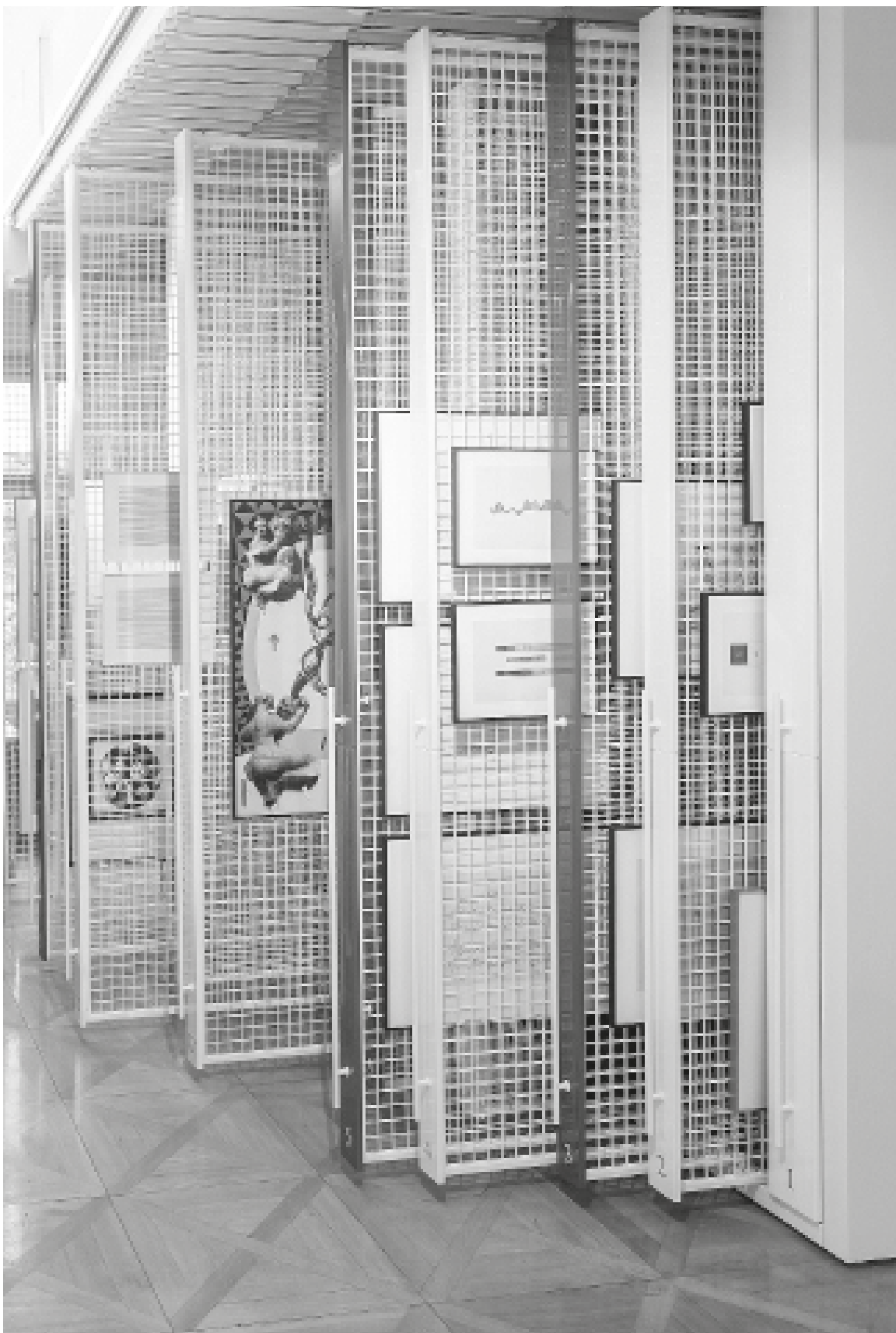
Z historie a činnosti

K Městskému muzeu Rýmařov náleží také knihovna, která své fondy začala budovat po založení muzea v roce 1991. Jedná se o literaturu regionální, historickou, přírodovědnou a další. Kromě monografických publikací fondy obsahují sborníky (Střední Morava, Severní Morava aj.) a periodika (Rýmařovský horizont, Vpřed, Römerstädter Ländchen aj.), která se nejčastěji vztahují k regionu. V roce 2012 bylo v knihovně založeno oddělení německé dobové literatury. Jedná se především o klasickou literaturu z druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století, která zde zůstala po původním německém obyvatelstvu. Tato sbírka čítá 800 svazků.

Charakteristika fondu, zajímavosti

Kromě obecné charakteristiky fondů uvedené výše knihovna obsahuje pozůstalost manželů Ottových – především po plk. Karlu Ottovi (1910–1951), redaktorovi stanice Československého rozhlasu v Káhiře za 2. světové války. Sběrka přírodovědné literatury se zaměřuje především na odbornou literaturu z oblasti geologie a životního prostředí. Regionální literatura Rýmařovska obsahuje místopisné publikace, průvodce a literaturu vztahující se k Jeseníkům. Fond výtvarného umění akcentuje regionální výtvarníky a také výtvarníky, kteří vystavovali v Galerii Octopus rýmařovského muzea; rovněž obsahuje významnou část knih a katalogů sovineckého fotografa Jindřicha Štreita. K zajímavostem fondů patří např. tisky zákonů z období první republiky, rukopis básně insitní básničky a malíčky Marie Kodovské. Významnou součástí fondů je starší německá odborná literatura o Rýmařovsku.

- IX C - X C - XI C
680

XXI HC - XXI NC - XXI Knih C - XXI Tech C -
XXI Ftg C - XXI Lhj C - C -
I B - II B - III B - IV B - V B - VI B - VII B -
VIII B - IX B - X B - XXI B do 3

Fot C

XXI B do 4 - XXI Knih B - XXI Tech B
- XXI NB - XXI Lhj B - B do 295

B 296, 120 004 -
- 121 602

121 603 - 123 749 123 750 - 124 605 124 606 - 124 607

Sb 58

Sb 68

Sb 74

Sb 140

Sb 149

Sb 140

Sb 140

Sb 00168

Sb
001

1403

14

СЕРИЯ 14

Литературный

Литературный

Литературный

Литературный

Литературный

Литературный

V publikaci je uveřejněn výběr údajů, které byly získány v dotazníkovém šetření provedeném v rámci projektu v knihovnách muzeí a galerií v roce 2021. Další sledované údaje budou využity pro činnost Knihovnické komise Asociace muzeí a galerií ČR. Detailní informace o knihovnách, jejich činnosti a fondech jsou publikovány a pravidelně aktualizovány na webových stránkách jednotlivých institucí. Odkaz na tyto stránky je proto významnou součástí údajů zveřejněných v této publikaci. Informace o knihovnách muzeí a galerií lze rovněž získat v Adresáři muzeí a galerií ČR v záložce Knihovna u jednotlivých institucí (<https://www.cz-museums.cz/adresar/>) a v Centrálním adresáři knihoven a informačních institucí spravovaným Oddělením souborných katalogů Národní knihovny České republiky.

Zaslané texty více než stovky příspěvků se různily stylem a pojetím pravopisu. Názvy knihoven v publikaci jsou uvedeny v souladu se zvyklostmi mateřských institucí. Redakční úpravy se týkaly sjednocení odborné terminologie, žurnalismy byly nahrazeny odborným stylem. Editoři se klonili k progresivnějšímu pojetí pravopisu. Informace o monografiích jsou uvedeny jednotně (autor, název, rok vydání) kurzívou, názvy knih byly v odůvodněných případech transkribovány.

Seznam zkratk

Asociace muzeí a galerií České republiky (AMG)
Knihovnická komise Asociace muzeí a galerií (KK AMG)
Historické knižní fondy (HKF)
Ministerstvo kultury České republiky (MK ČR)
Centrální evidence sbírek (CES)
Souborný katalog České republiky (SK ČR)
Veřejné informační služby knihoven (VISK)

Průvodce knihovnami muzeí a galerií ČR
A Guide to Museum and Gallery Libraries of the Czech Republic
Štěpánka Běhalová, Alena Petruželková, Monika Vlasáková eds.

Fotografie (archiv jednotlivých knihoven)

Překlad: Daniel Morgan

Korektury: Olga Stehlíková

Grafická úprava a sazba: Petr Bosák, Robert Jansa,
Filip Kopecký, 20YY Designers

Tisk: Indigoprint, Praha

© Památník národního písemnictví, Metodické centrum
pro knižní kulturu a literární muzea, Praha 2022
Vydání první

Na obálce a vnitřních stranách koláže s použitím reprodukcí
Jan Patočka, průkaz účastníka konference v Paříži (1937),
Knihovna PNP v Praze, Učebnice z Lanfrasovy tiskárny,
Knihovna Muzea Jindřichohradecka

ISBN 978-80-87376-95-9

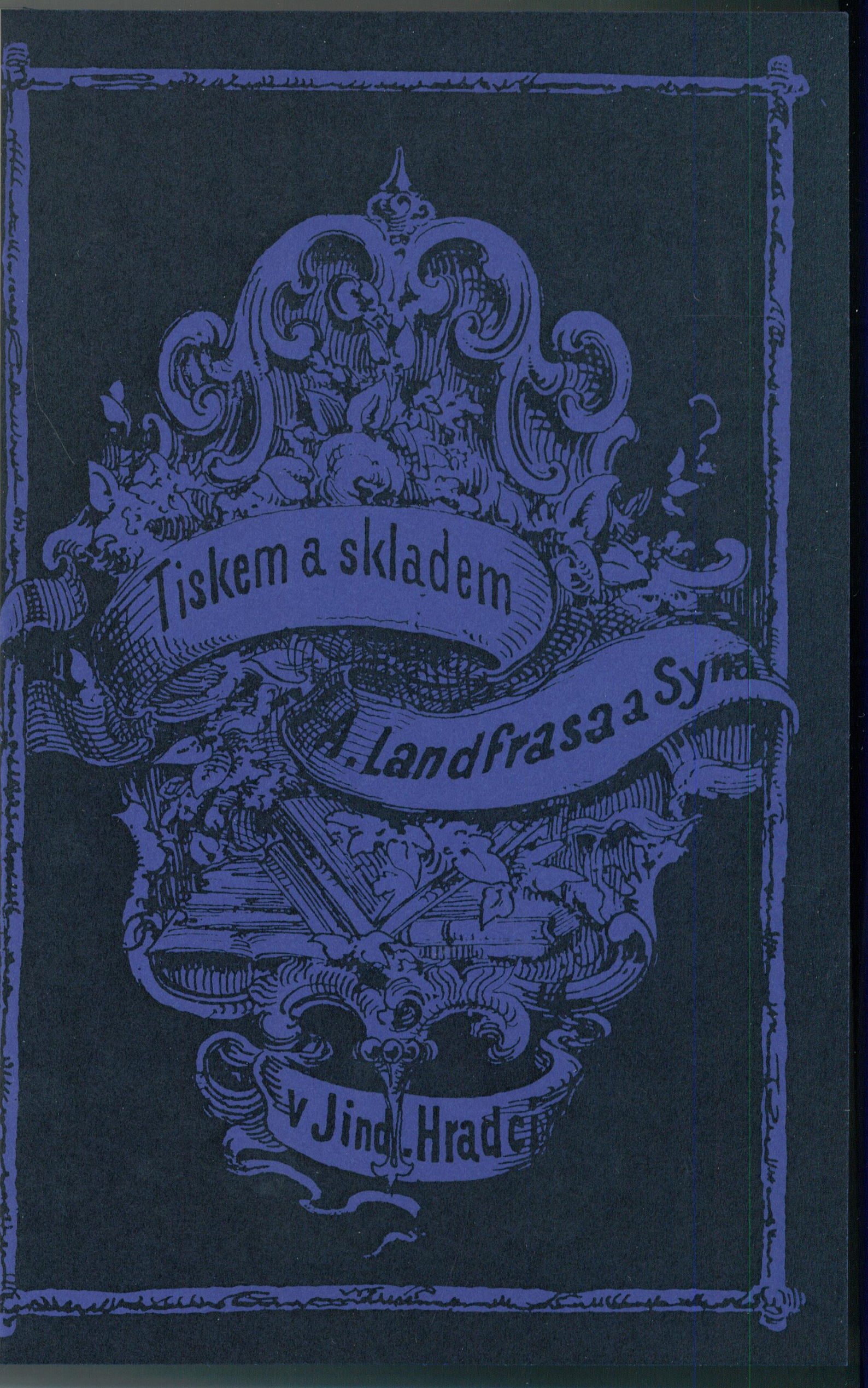
ISBN 978-80-87376-88-1 (elektronické vydání)

Metodické centrum
pro knižní kulturu
a literární muzea při
Památníku národního
písemnictví

PAMÁTNÍK
NÁRODNÍHO
PISEMNICTVÍ

Tiskem a skladem

A. Landfrasa a Syna

v Jind. Hradci

9. SPISOWATEL

926

PARIS 1937
EXPOSITION INTERNATIONALE

CARTE DE CONGRESSISTE

M Palicka

CONGRÈS
DESCARTES

VALABLE
du 24 Juillet au

12

LE COMMISSAIRE GÉNÉRAL

E. Abbes

AOUT

Signature du titulaire:

E. Abbes

Numéro

18324 RC

Carte personnelle devant être revêtue de la signature du titulaire et ne pouvant être ni cédée, ni vendue.

P

— 120 —